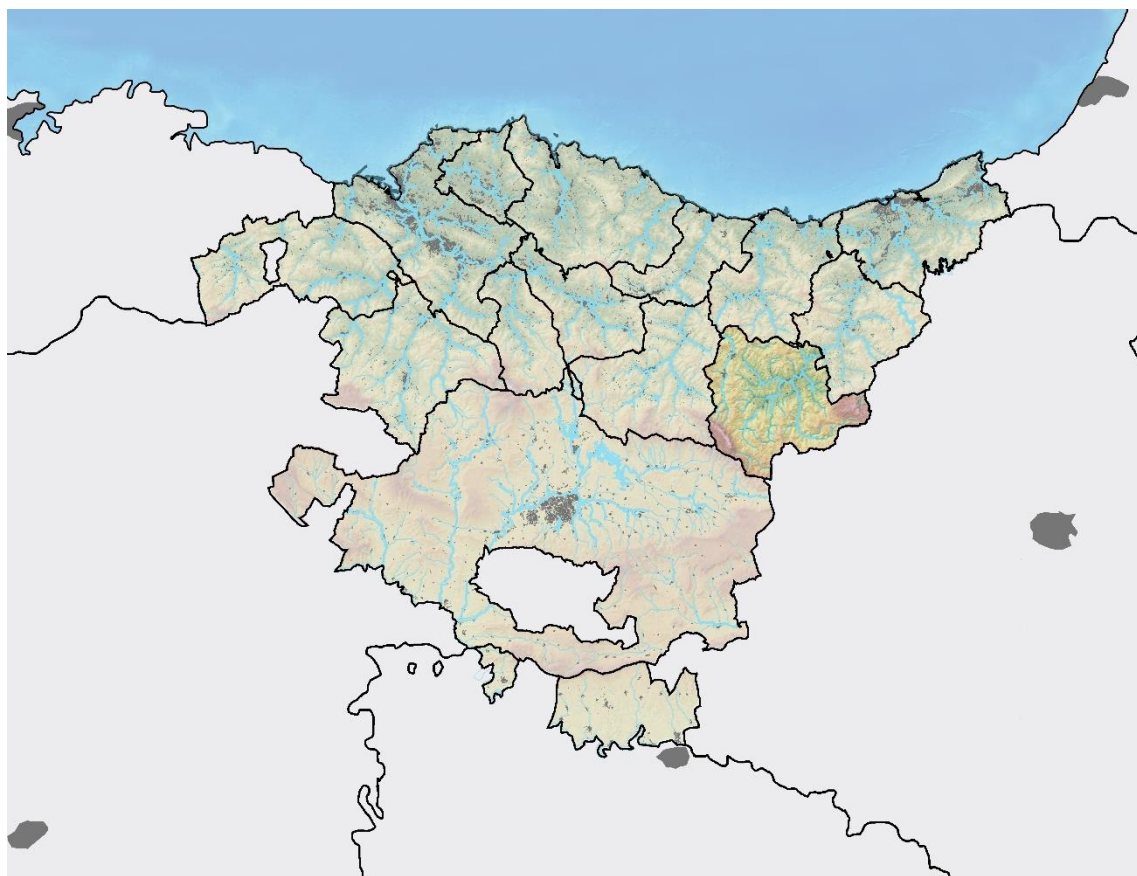

BEASAIN-ZUMARRAGAKO EREMU FUNTZIONALEKO LURRALDE PLAN PARTZIALA BERRIKUSTEAREN DOKUMENTUA (GOIERRI)

INFORMAZIO-SINTESIAREN DOKUMENTUA ETA DIAGNOSTIKORAKO LEHEN HURBILKETA

2023ko Maiatza

ERREDAKZIO-TALDEA:

ZUZENDARITZA ETA IDAZKETA:

Santiago Peñalba Garmendia, Arkitektoa.

Iñigo Peñalba Arribas, Arkitekto Doktorea. Euskal Herriko Unibertsitateak eraikitako ondarearen zaharberitze eta kudeaketa masterra.

Mikel Iriondo Iturrioz, Abokatua.

KOLABORATZAILEAK:

Carmen Segurola Lázaro, Geografia eta Historian lizentziatua, geografoa, ingurumen eta lurralde ikasketetan masterra Deustuko Unibertsitatean.

Reyes Monfort Halle, Biologoa.

Igor Martín Molina, Bide, ubide eta portuetako ingeniaria (Endara Ingenieros Asociados, S.L.)

Maria Jose Fernandez Calonge, Delineazioa eta edizioa.

IKUSKAPEN TEKNIKOA

Gipuzkoako Foru Aldundiko Lurralde Antolaketako Zuzendaritza Nagusia

Mikel Uriol Zarauz Lurralde Plangintzako Zerbitzuko arkitektoa.
Iñigo Insausti Urrestarazu Lurralde Plangintzako Zerbitzuko teknikari juridikoa.

AURKIBIDEA	Pag.
I Sarrera	1
1. Xedea eta aurrekariak.....	1
2. LPParen jarraipen-memoria.....	3
3. Hartu beharreko lurralde-ereduaren printzipioak eta oinarriak.....	8
4. Irizpide metodologikoak eta izapidetzea.....	8
II Indarrean dagoen lege-esparrua.....	9
1. Sarrera.....	9
2. Lurralde-antolamenduari buruzko legeria.....	9
3. Hirigintza-legeria.....	9
4. Beste gai batzuetan indarrean dagoen legeria.....	9
5. Lurraldea antolatzeko indarrean dauden tresnak, 2019ko LAGaz gain	12
6. Bestelako estrategiak, planak eta dokumentuak	13
III Lurraldea: Lekua eta giza kokalekuak.....	14
1. Ikuspegi geografikoa eta historikoa.....	14
2. Ezaugarri demografikoak: biztanleariaren alderdi sozioekonomikoak.....	17
3. Ingurune fisikoa: landa-habitata	66
4. Hiri-ingurunea: hiri-habitata.....	118
5. Etxebizitza	120
6. Jarduera ekonomikoak.....	122
7. Zuzkidurak. Espazio libreak eta ekipamenduak	124
8. Irigarritasuna eta mugikortasuna.....	127
9. Zerbitzu-azpiegiturak	129
10. Ingurumen-loturak eta klima-aldaketa	131
11. Kultura-, arkitektura- eta arkeologia ondarea eta paisaia	132
12. Goierrri bere lurralde-ingurunean eta Gipuzkoan txertatzea.....	134
IV Indarrean dagoen lurralde-antolamenduaren eta haren betetze-mailaren azterketa	138

AURKIBIDEA (jarrai.)	Pag.
V Udaleko hirigintza-plangintzarako hurbilketa.....	144
VI Zeharkako veste ikuspegi batzuk (Gizarteratzea, irisgarritasuna, berdintasuna, generoa, osasuna, hizkuntza-inpaktua, nekazaritza-ebaluazioa, ...).....	153
VII Energia-eraginkortasuna	155
VIII DIAGNOSTIKO baterako lehen hurbilketa.	156
1. Diagnostiko sozio-ekonomikoa	156
2.- Ingurune fisikoari eta azpiegitura berdeari buruzko diagnostikoa	164
3.- Hiri-inguruneari, etxebizitzari, jarduera ekonomikoei, zuzkidurei eta zerbitzu-azpiegiturei buruzko diagnostikoa	169
4.- Irisgarritasunari eta mugikortasunari buruzko diagnostikoa.....	179
5.- Ingurumen- eta klima- loturei buruzko diagnostikoa	180
6.- Lurralde-antolamenduaren eta indarrean dagoen hirigintza-plangintzaren egoerari buruzko diagnostikoa	180
7.- Zeharkako ikuspegiei buruzko diagnostikoa.....	180
8.- Diagnostiko baterako lehen hurbilketaren laburpena.....	181
IX.- Prospektiba: 2040rako (edo 2050erako) agertoki poibleetara hurbiltzea.....	188
X.- LPPa berrikustea komenigarria eta egokia dela justifikatzea.	194
XI.- Plana izapidetzea eta herritarrek parte hartzeko prozesua	194
XII.- Planoak.	194

I Sarrera

I.1. Xedea eta aurrekariak

Goierriko Eremu Funtzionalak Lurralde Plan Partziala du (aurrerantzean, LPP), eta 2009an onartu zen behin betiko, irailaren 29ko 534/2009 Dekretuaren bidez. Ordutik, 13 urte baino gehiago igaro dira, eta LPP hori egiteko denbora-muga betetzear dago, haren indarraldiaren jarraipena alde batera utzi gabe.

Egiaztapen horrek, 2019an Lurralde Antolamenduaren Gidalerroen dokumentu berri bat onartzearekin batera (aurrerantzean LAG), Goierriko LPParen berrikuspenari ekiteko aukera berresten du.

Era berean, Eusko Jaurlaritzako Lurralde Plangintza, Hirigintza eta Hiri Berroneratze Zuzendaritzak 2020ko azaroan egindako Lurralde Plan Partzialaren Jarraipenerako Memoriak ondorioztatzen du datozen urteetarako LAGen lurralde-estrategiaren prestaketan aurreikusitako ikuspegi berriak LPPren bidez txertatu behar direla idazteko unean aintzat hartzen ez diren alderdi guztietan. Zehazki, aipatutako memorian adierazten da Beasain-Zumarragako (Goierri) LPPa 2019ko LAGekin lerrokatuta dagoela ingurune fisikoaren tratamenduari eta garapen-irizpide orokorrei dagokienez, nahiz eta bi kasuetan Azpiegitura Berdea eta Hiri Hazkundearen Perimetroa kontzeptuetan sakondu beharko duen, eta adierazten jarraitzen da LPPa, gainera, guztiz bat datorrela hiri-berroneratzearen printzipioekin eta, nolana ere, orain Eraldaketa Ardatz gisa definitzen direnei buruz hartutako zehaztapenak osatu beharko dituela. Memoriaren ondorioetan adierazten da, gainera, besteak beste, LPPk egindako proposamen gehienek garapen handia izan dutela eta erantzun egokia eman dietela Eremu Funtzionalaren beharrei, nahiz eta hirigintza-plangintza egokitu ez denez, esku-hartze estrategiko batzuk ez diren garatu.

Horren guztiaren arabera, Gipuzkoako Foru Aldundiak sustatu beharreko LPParen berrikuspenari dagozkion laguntza teknikoko lanak esleitzeko lehiaketa deitzea erabaki zen.

Horren ondorioz, Lurralde Plan Partzialaren berrikuspena aipatutako taldeari esleitu zaio, Santiago eta Iñigo Peñalba arkitektoek zuzenduta.

Agiri honen helburua, enkargu horri erantzunez, Goierriko egoera azaltzea eta jarraitu beharreko prozesua bideratuko duen eztabaida eta parte-hartze prozesua bultzatzeko oinarri izango den diagnostiko baterako lehen hurbilketa egitea da.

Goierriko Eremu Funtzionalera egindako lehen hurbilketa gisa, hurrengo koadroan planaren xede den lurraldea identifikatzen da, hau da, bere euskarri fisikoa osatzen duten udalerriak eta beste eremu batzuk eta bertan bizi den biztanleria, eskuragarri dagoen azken informazio ofizialaren arabera (2022).

GOIERRIKO BIZTANLERIA – 2022ko urtarrilaren 1eko biztanleen eroldaren berrikuspena		
Udalerriak	Biztanleak	%
ALTZAGA	178	0,25
ARAMA	192	0,27
ATAUN	1.660	2,37
BEASAIN	13.877	19,84
EZKIO-ITSASO	609	0,87
GABIRIA	503	0,72
GAINTZA	128	0,18
IDIAZABAL	2.271	3,25
ITSASONDO	643	0,92
LAZKAO	5.962	8,52
LEGAZPI	8.337	11,92
LEGORRETA	1.432	2,05
MUTILOA	259	0,37
OLABERRIA	914	1,31
ORDIZIA	10.424	14,90
ORMAIZTEGI	1.242	1,78
SEGURA	1.469	2,10
URRETXU	6.738	9,63
ZALDIBIA	1.673	2,39
ZEGAMA	1.538	2,20
ZERAIN	276	0,39
ZUMARRAGA	9.636	13,77
TOTALA	69.961	100

Ikus daitekeenez, Eremu Funtzionaleko 22 udalerrietatik:

- 9k 1.000 biztanle baino gutxiago dituzte, eta biztanleria osoaren % 5 baino pixka bat gehiago dira (tonu arrosetan, koadroan)
- 7k 1.000 eta 2.500 biztanle artean dituzte, eta biztanleria osoaren % 16 baino pixka bat gehiago dira (tonu urdinean, koadroan).
- 6.000-14.000 biztanle inguru dituzte, eta biztanleria osoaren % 79 inguru dira (berdez koadroan).

Lurraldearen neurriak, 430 km² guztira, hektareako 1,63 biztanle inguruko batez besteko dentsitatea ematen du.

I.2. LPPren jarraipen-memoria

Beasain-Zumarragako Lurralde Plan Partzialaren Jarraipen Memoriak, Eusko Jaurlaritzako Lurralde Plangintza, Hirigintza eta Hiri Berroneratze Zuzendaritzak 2020ko azaroan eginak, aurreko I.1 epigrafean aipatu denak, honako ondorio hauek ematen ditu:

A) Ondorio orokorrak

Gizarte-, ekonomia- eta ingurumen-testuinguruaren aldaketak direla eta, 2019ko LAGek perspektiba berriak sartu behar izan dituzte datozen urteetako lurralde-estrategia lantzeko, hala nola hiri-berroneratzeari arreta berezia ematea, lurzorua baliabide mugatu gisa balioestea, klima-aldaketa, mugikortasun iraunkorra, paisaia, azpiegitura berdea, ekosistemen zerbitzuak, baliabideen kudeaketa iraunkorra, genero-ikuspegia, osasuna, irisgarritasuna, euskara, immigrazioa, parte-hartzea eta gobernantza ona, besteak beste. Horren guztiaren ondorioz, jarraibide berriak sortu dira, eta, horien bidez, LPPek ikuspegi horiek txertatu beharko dituzte, idazteko unean aintzat hartzen ez diren alderdi guztietan.

Beasain-Zumarragako (Goierri) LPP 2019ko LAGekin lerrokatuta dago ingurune fisikoaren tratamenduari eta garapen-irizpide orokorrei dagokienez, baina bi kasuetan azpiegitura berdea eta hiri-hazkundearen perimetroa kontzeptuetan sakondu beharko du. Gainera, guztiz bat dator hiri-berroneratzearen printzipioekin. Nolanahi ere, orain Eraldaketa Ardatz gisa definitzen direnei buruz jada hartutako zehaztapenak osatu beharko ditu.

B) Ondorio partikularrak

a) Esku-hartze estrategikoak

- 1- *LPPk egindako proposamen gehienek garapen handia izan dute, eta erantzun egokia eman diete eremu funtzionalaren beharrei; hala ere, hirigintza-plangintza egokitu ez denez, esku-hartze estrategiko batzuk ez dira garatu.*
- 2- *Ingurune fisikoa, ekipamenduak eta espazio libreak eta, oro har, oinarrizko azpiegiturak babesteko proposamenek proposatutako helburuak lortu dituzte.*
- 3- *Ezkio-Itsaso eremuan, AHTren plataformaren garapena eta Iruñearekin duen lotura garatzeko bidean dago. Gogoratu behar da 2019ko LAGek Gasteiztik Lautadaren bidez lotzeko aukera ere jasotzen dutela. Hurrengo urteetan behin betiko aukera berretsiko da, eta horrek eragina izan dezake Ezkio-Itsasoko aurreikuspen batzuetan.*

- 4- *Beasain-Ordizia-Lazkao erpinaren garapenak ez ditu LPParen aurreikuspenak bete, ez baita aurreikusitako trenbidearen trazadura aldatu, eta ez baita eragindako eremuko jarduera ekonomikoa murriztu. LPParen berrikuspenak berriro aztertu beharko luke azken eremu horretarako proposamenaren bideragarritasuna, batez ere planteatzen den integrazio-ekitaldirako jarduera ekonomikoaren lurraldea aprobetxatzeari dagokionez.*

b) *Ingurune fisikoa*

- 1- *2019ko Lurralde Antolamenduaren Gidalerroen planteamendu orokor berriek lurralde-antolamenduaren iraunkortasunari buruzko gaietan sakontzea dakarte, eta gai horietara egokitu beharra dakarte, baina ez dute zalantzan jartzen indarreko Lurralde Plan Partzialak zehaztutakoa. Ingurune fisikoaren antolamenduari eta babesari dagokionez, klima-aldaketara egokitu beharrak erantzun egokia eskatzen du.*
- 2- *Hobetzeko elementu gisa, LPPk azpiegitura berdearen kontzeptua jaso beharko du, eta eremu funtzionalaren mailan hura osatuko duten korridore ekologikoak definitu beharko ditu, dagoeneko babestuta dauden naturguneen arteko lotura ekologikoa bermatuz, LAGen 4.6 artikuluko zehaztapenei jarraiki.*
- 3- *Gainjarritako baldintzatzaileak osatu beharko dira LAGetan definitutakoekin (azpiegitura berdea, klima-aldaketari lotutakoak), eta Nekazaritza eta Basogintzaren LPSean definitutako balio estrategiko handiko lurzoruen eta KBEen mugaketa sartu beharko da. Azken gune horiei dagokienez, esan behar da horien ganean babes-figura bat baino gehiago gainjarriz gero, Aralarren eta AizkorriAratzen indarrean dauden NBAPak berrikusi beharko liratekeela.*

c) *Landa-habitata*

- 1- *Beasain-Zumarragako (Goierri) LPPa guztiz lerrokatuta dago LAGekin, landa-habitatari emandako tratamenduan. Landa-habitatari konektibitate egokia eman nahi zaio, babesteko eta biztanleria mantentzeko.*
- 2- *Landa-gunearen izena Foru Aldundiak inbentariatutako guneetara mugatu beharko litzateke, edo, bestela, 2/2006 Legearen 29. artikuluan adierazitakoa betetzen duten guneetara.*

d) *Hiri-habitata*

- 1- *Hiri-habitatari dagokionez, LPParen zehaztapenek erantzun zuzena ematen diete Jarraibide berriei, bai definitutako eraldaketa-ardatzen tratamenduari dagokionez, bai dagoeneko okupatuta dauden lurzoruen optimizazioari dagokionez. Zehazki, LPPk hiri-berroneratzea esku hartzeko modu garrantzitsu gisa planteatzen du.*

- 2- LAGek bizitegiak kuantifikatzeko irizpide berriak jasotzen dituzte eta hiri-habitaterako gidalerro berriak jasotzen dituzte, hala nola LPPei Hiri Hazkundearen Perimetroa definitzeko enkargua egitea. Hori dela eta, berrikuspenaren unean, LPPak bizitegi-kuantifikazioa irizpide berrietara egokitu beharko du, hura murriztuz.
- 3- LAGek Goierriko Eremu Funtzionalerako definitutako Eraldaketa Ardatza LZPn islatzen bada ere, LZPk egokitzapen batzuk egin beharko ditu horri dagokionez, hala nola, eremu gisa definitutako eremua doitzea eta ekobulebarraren kontzeptua erabiltzea barne hartutako bideen diseinuan.

e) Paisaia, kultura- eta natura-ondarea eta turismo-baliabideak

- 1- Beasain-Zumarragako (Goierri) Lurralde Plan Partzialaren antolamendua eta zehaztapenak, natura-ondareari dagokionez, elementu positiboak izan dira eremu funtzionalaren garapen iraunkorrerako, eta, beraz, ekosistemak babestea ahalbidetu dute, bai eta ekosistema horiek natura-jarduera nahiz giza jarduera behar bezala garatzeko eskaintzen dituzten zerbitzuak mantentzea ere.
- 2- Kultura-ondareari dagokionez, nahiz eta hura idazteko unean erabiltzea egokia izan, 6/2019 Legea onartzeak LPPa horretara egokitzera behartzen du.
- 3- Paisaiari eta baliabide turistikoiei dagokienez, lurralde-antolamenduaren kontzeptu gisa izaera berritzailea duten gaiak dira, eta, beraz, LPPk horiei emandako erantzuna berrikusi egin beharko da.
- 4- Paisaiari dagokionez, paisaiari buruzko 90/2014 Dekretuak paisaia integratzeko eta garatzeko tresnak lurralde-antolamenduaren dimentsio espezifiko gisa ezartzen ditu, 2000. urteko Paisaiaren Europako Hitzarmenak aldarrikatutakoarekin bat etorritik. Beraz, LPPk paisaiaren zaintza unean-unean jorratu badu ere, gaiaren analisia egin beharko luke Paisaiaren Katalogoak landuz eta horren ondoriozko zehaztapenak sartuz.

f) Baliabideen kudeaketa iraunkorra

- 1- LPPren planteamenduak, eremu funtzionalean erabilgarri dauden baliabideen kudeaketari dagokionez, administrazio sektorial bakoitzak aurreikusitako azpiegiturak eta planak jasotzen ditu, eta horrek kudeaketaren funtzionamendu egokia eskaintzen du, nahiz eta LAGen proposamen berriak baliabideen kudeaketa integratu, iraunkor eta zirkularren premiaren ildotik doazen, eta horrek planteamendu ildo berri bat izan beharko luke LPPren etorkizuneko berrikuspen batean.

g) Mugikortasuna eta logistika

- 1- *LPPk mugikortasunaren eta logistikaren arloan egindako antolamenduak, oro har, LAGen zehaztapenekin eta indarrean dauden plan sektorialekin bat datozen zehaztapenak ditu, eta horrek LPPren portaera zuzena ekarri du arlo horretan.*
- 2- *Hobetzeko elementu gisa, azpiegitura grisaren eta azpiegitura berdearen arteko balizko gatazka-puntuak berrikusi beharko dira, eremu funtzionaleko naturaguneen konektibitate ekologikoa bermatzeko.*
- 3- *Azkenik, Lurralde Plan Partzialak Santiago Bidea eta Artzaintzarako Bidea bereizi eta identifikatu beharko ditu, halakotzat izendatuz, bi bideak oso garrantzitsuak baitira mugikortasunari zein kulturari dagokienez.*

h) Zeharkako gaiak

- 1- *Zeharkako gaiak (irigarritasun unibertsala, genero-ikuspegia, klima-aldaketa, osasuna, euskara eta lurralde-erlazioa) kontuan hartu beharko dira lurralde-plangintza berrikustean, hobetzeko.*

Aurreko guztitik, berrikuspen-prozesuan jarraitu beharreko jarduera-ildo batzuk nabarmendu behar dira:

- Datozen urteetarako LAGen lurralde-estrategiaren prestaketan jasotako ikuspegi berriak prozesuan txertatzea, arreta berezia jarriz lurzorua baliabide mugatu gisa balioan jartzeari, klima-aldaketari, mugikortasun iraunkorrari, paisaiari, ekosistemen zerbitzuei, baliabideen kudeaketa iraunkorrari, genero-ikuspegiari, osasunari, irigarritasunari, euskarari, immigrazioari, lurralde-harremanari, parte-hartzeari eta gobernantza onari, besteak beste.
- Azpiegitura Berdearen kontzeptuan sakontzea, korridore ekologikoen definizioa eta azpiegitura grisarekin izan daitezkeen gatazka-puntuen berrikuspena barne.
- Hiri-hazkundearen perimetroaren kontzeptuan sakontzea, bizitegi-eskaintza berriaren zehaztapena barne.
- Ekobulebarraren kontzeptua Eraldaketa Ardatzen diseinuan txertatzea.
- Nekazaritza eta Basogintzaren LPSak zehaztutako balio estrategiko handiko lurzoruen eta KBEen mugaketa sartzea.

Era berean, berrikuspen-prozesuan kontuan hartu beharreko zenbait gai esanguratsuri buruz ohartarazten du Memoriak:

- Ezkio-ltsason proiektatu den AHTren plataformaren garapenari eta bertatik Iruñearekiko balizko loturari dagokionez hartu gabe dagoen erabakia. Irimotik hartutako irudian, plataforma hori ikus daiteke Urretxu eta Zumarragako hirigunearen ekialdean, lehen planoan.

- Beasain-Ordizia-Lazkao erpina garatzeko indarrean dagoen LPPren proposamenaren bideragarritasuna berriro aztertzeko beharra, aurreikusitako trenbidearen trazadura aldatu ez delako eta eremuko jarduera ekonomikoa murriztu ez delako. Irudia Usurbetik hartuta dago.

I.3. Hartu beharreko lurralde-ereduaren printzipioak eta oinarriak

Lurralde Plan Partzialaren berrikuspenean aplikatu beharreko legerian xedatutakoaren arabera, iraunkortasun-printzipioaren arabera jokatu behar da, eta klima-aldaketaren erronkari ere erantzun behar zaio. Horretarako, trantsizio energetikoa eta ekonomia zirkularra lortu behar dira.

Testuinguru horretan, planak Goierriren beharrezko bilakaerari erantzun behar dio, hau da, bertako biztanleen eta bisitarien, pertsonen, herritarren, egungo biztanleen eta datozen belaunaldien beharrei. Eta hori memoria eta ingurunea ezagutuz eta aintzat hartuz egin behar da, behar diren gizarte-oreka eta erronka demografikoari erantzuna emanez.

Gainera, planak egungo gizarteak eskatzen dituen ikuspegiak integratu beharko ditu, hau da, besteak beste, osasuna, irisgarritasuna, gizarteratzea, generoa, lurzorua baliabide mugatu gisa balioestea, hiri-berroneratzea, mugikortasun iraunkorra, azpiegitura berdea, paisaia, parte-hartzea eta gobernantza ona.

Txindoki y Aitzkorri desde Altzagarate / Txindoki eta Aitzkorri Altzagaratetik

I.4. Irizpide metodologikoak eta izapidetzea

LPPa jarraian zerrendatzen den lege-esparruan xedatutakoaren arabera lantzen da.

Prozesuaren fase bakoitzean beharrezko dokumentazioa prestatuko da.

Horrela, informazio-laburpenaren eta diagnostiko baterako lehen hurbilketaren dokumentu hori oinarri izango da Aurrerapen bat eta ingurumen-ebaluziorako hasierako dokumentu estrategikoa idazteko, bai eta LPPren berrikuspeneri buruzko eztabaida irekitzeko ere. Horretarako, Gipuzkoako Foru Aldundiaren eta Eusko Jaurlaritzaren webguneen bidez zabaltzea aurreikusten da, dagokion Herritarren Partaidetzarako Programan ezarri den bezala.

Hemen erronka gehigarri gisa hartzen den helburu bat gehitu behar da: LAGak egitean proposatu eta lortu zen bezala, plan berria 4 urteko epean behin betiko onartzea proposatzen da.

II Indarrean dagoen lege-esparrua

II.1.- Sarrera

LPPa hainbat lege-xedapenetan, agiritan eta proiektutan jasotako jarraibideek eta aurreikuspenek osatzen duten esparruan egiten da, hainbat mailatakoak, motatakoak eta jatorrikoak.

Une honetan, eta esparru orokor hori osatzen duten xedapen eta dokumentu nagusietako batzuk gogorarazteko, epigrafe honetako hurrengo ataletan aipatzen direnak nabarmendu behar dira.

II.2.- Lurralde-antolamenduari buruzko legeria

- * Lurraldearen Antolamendurako Legea, 1990eko maiatzaren 31koa.
- * 46/2020 Dekretua, martxoaren 24koa, lurralde-antolamenduko planak eta hirigintza-antolamenduko tresnak onartzeko prozedurak arautzen dituenak.
- * Lurraldearen Antolamendurako Gidalerroak (BBO: 2019ko uztailaren 30a); 1997ko LAGen berrikuspenean onartuak.

II.3.- Hirigintzako legeria

- * 7/2015 Legegintzako Errege Dekretua, urriaren 30ekoa, Lurzoruaren eta Hiri Birgaitzearen Legearen testu bategina onartzen duena.
- * 1492/2011 Errege Dekretua, urriaren 24koa, Lurzoruaren Legearen balorazioen erregelamendua onartzen duena.
- * Lurzoruari eta Hirigintzari buruzko 2/2006 Legea, 2006ko ekainaren 30ekoa, honako hauen ondoriozko aldaketekin: 2008ko azaroaren 28ko Legea, hirigintza-ekintzak sortutako gainbalioetan erkidegoak duen partaidetza aldatzen duena (11/2008 Legea); 17/2008 Legea, abenduaren 23koa, Nekazaritza eta Elikagaigintza Politikakoa; 2/2014 Legea, urriaren 2koa; Etxebizitzaren Legea, 2015eko ekainaren 18koa (3/2015 Legea).
- * 105/2008 Dekretua, premiazko neurriei buruzkoa, 123/2012 Dekretuak partzialki indargabetua.
- * 123/2012 Dekretua, uztailaren 3koa, hirigintza-estandarrei buruzkoa.
- * 3/2015 Legea, ekainaren 18koa, Etxebizitzarena.
- * 82/1998 Foru Dekretua, azaroaren 24koa, lurzoru urbanizaezinean baimen eta lizentzien arloko jarduerak koordinatzen dituenak.

II.4.- Beste gai batzuetan indarrean dagoen legeria

- * Errepideen arloan indarrean dauden xedapenak, besteak beste, 1989ko maiatzaren 30eko Legea, Euskal Autonomia Erkidegoko Errepideen Egitamua Nagusia arautzen duena, gerora ondoz ondo aldatua edota osatua, eta 2006ko ekainaren 6ko Gipuzkoako Errepideen Foru Araua.
- * Natura-ondarearen kontserbazioaren arloan indarrean dauden xedapenak: 42/2007 Legea, abenduaren 13koa, Natura Ondareari eta Biodibertsitateari buruzkoa; 9/2021 Legea, azaroaren 25ekoa, Euskadiko Natura Ondarea Kontserbatzeari buruzkoa.

- * Irisgarritasuna sustatzeko Legea, 1997ko abenduaren 4koa, eta haren garapenean sustatutako xedapenak.
- * Ingurumen-arloan eta hirigintza-plangintzaren ingurumen-ebaluazioan indarrean dauden xedapenak:
 - 21/2013 Legea, abenduaren 9koa, ingurumen-ebaluazioari buruzkoa, honako hauek aldatua: 9/2018 Legea, abenduaren 5koa; 23/2020 Errege Lege Dekretua, ekainaren 23koa, energiaren arloko eta ekonomia suspertzeko beste eremu batzuetako neurriak onartzen dituena; eta 36/2020 Errege Lege Dekretua, abenduaren 30koa, Administrazio Publikoa modernizatzeko eta Berreskurapen, Eraldaketa eta Erresilientzia Plana gauzatzeko premiazko neurriak onartzen dituena.
 - 10/2021 Legea, abenduaren 9koa, Euskadiko Ingurumen Administrazioari buruzkoa.
 - 211/2012 Dekretua, urriaren 16koa, planen eta programen ingurumen-ebaluazio estrategikoa egiteko prozedura arautzen duena.
- * Zarataren arloan indarrean dauden xedapenak:
 - Zarataren Legea, 2003ko azaroaren 17koa.
 - 2005eko abenduaren 16ko eta 2007ko urriaren 19ko Errege Dekretuak, ingurumen-zarataren ebaluazioari eta kudeaketari (lehenengoa), zonakatzeko akustikoari, kalitate-helburuei eta emisio akustikoei buruzko Legea garatzen duenak (bigarrena).
 - 213/2012 Dekretua, urriaren 16koa, Euskal Autonomia Erkidegoko hots-kutsadurari buruzkoa.
- * 38/2015 Legea, irailaren 29koa, Trenbide Sektorearena eta haren Erregelamenduarena (2387/2000 Errege Dekretua).
- * Lurzorua kutsatzearen arloan indarrean dauden xedapenak:
 - 4/2015 Legea, ekainaren 25koa, Lurzorua kutsatzea saihestu eta kutsatutakoa garbitzekoa.
 - 165/2008 Dekretua, irailaren 30koa, lurzorua kutsa dezaketen jarduerak edo instalazioak dituzten edo izan dituzten lurzoruen inbentarioari buruzkoa.
- * 7/2006 Foru Araua, urriaren 20koa, Gipuzkoako Mendiei buruzkoa.
- * Emakumeen eta Gizonen Berdintasunerako Legea, 2005eko otsailaren 18koa (4/2005 Legea) eta Emakumeen eta Gizonen Berdintasun Eragingarrirako Legea, 2007ko martxoaren 22koa (3/2007 Legea).
Lege horietako lehena 2/2012 Legeak eta 1/2022 Legeak aldatu dute.
- * Uraren arloan indarrean dauden xedapenak eta plan hidrologikoak:
 - 1/2001 Legegintzako Errege Dekretua, uztailaren 20koa, Uren Legearen testu bategina onartzen duena.
 - 1/2006 Legea, ekainaren 23koa, Urari buruzkoa.
 - 849/1986 Errege Dekretua, apirilaren 11koa, Jabari Publiko Hidraulikoaren Erregelamendua onartzen duena, Urei buruzko abuztuaren 2ko 29/1985 Legearen I., IV., V., VI. eta VII. atariko tituluak garatzen dituena.
 - 1/2016 Errege Dekretua, urtarrilaren 8koa, Kantauri Mendebaldeko, Guadalquivirreko, Ceutako, Melillako, Segurako eta Jucarreko eta Espainiako zatiko Kantauri Ekialdeko, Miño-Sileko, Dueroko, Tajoko, Guadianako eta Eboko demarkazio hidrografikoen Plan Hidrologikoen berrikuspena onartzen duena.

- * Segurtasunari, aire-zortasunei eta aireportuen antolamenduari buruz indarrean dauden xedapenak:
 - 13/1996 Legea, abenduaren 30ekoa, Zerga, Administrazio eta Gizarte Arloko Neurriei buruzkoa (BOE, 315. art., abenduaren 31koa; 166)
 - 48/60 Legea, uztailaren 21ekoa (uztailaren 23ko BOE, 176. art.), aireko nabigazioari buruzkoa, zortasun aeronautikoak ezartzen dituenak, abenduaren 29ko 55/99 Legeak, neurri fiskal, administratibo eta sozialei buruzkoak, aldatua (abenduaren 30eko BOE, 132. art.).
 - 21/2003 Legea, uztailaren 7koa, Aire Segurtasunari buruzkoa (uztailaren 8ko BOE, 162. art.).
 - 584/72 Dekretua, otsailaren 24koa, zortasun aeronautikoei buruzkoa (martxoaren 21eko BOE, 69. art.).
 - 2591/1998 Errege Dekretua, abenduaren 4koa, Interes Orokorreko Aireportuak eta horien Zerbitzuguneak Antolatzea (abenduaren 7ko BOE, 292. art.).
- * Nekazaritza arloan indarrean dauden xedapenak:
 - 7/2022 Legea, ekainaren 30ekoa, Landa Garapenari buruzkoa.
 - Landa-ingurunearen garapen iraunkorrerako Legea, 2007ko abenduaren 13koa (16/2007 Legea).
 - 17/2008 Legea, abenduaren 23koa, Nekazaritza eta Elikagaigintza Politikakoa.
 - Abeltzaintzako ustategietako arau teknikoak, higieniko-sanitarioak eta ingurumenekoak ezartzen dituen dekretua, 2009ko irailaren 22koa (515/2009 Dekretua).
- * 49/2009 Dekretua, otsailaren 24koa, hondakinak hondakindegietan biltegituta eta betelanak eginda ezabatzea arautzen duena.
- * Zerbitzuen eta merkataritzaren arloan indarrean dauden xedapenak:
 - 17/2009 Legea, azaroaren 23koa, zerbitzu-jardueretara oztoporik gabe iristeari eta zerbitzuetan oztoporik gabe jarduteari buruzkoa.
 - 25/2009 Legea, abenduaren 22koa, zenbait lege aldatzen dituenak, zerbitzu-jardueretara oztoporik gabe iristeari eta zerbitzuetan oztoporik gabe jarduteari buruzko Legea egokitzeko.
 - 12/2012 Legea, abenduaren 26koa, merkataritza eta zenbait zerbitzu liberalizatzeko premiazko neurriei buruzkoa.
 - 7/2008 Legea, ekainaren 25ekoa, merkataritza-jardueraren legearen bigarren aldatutakoa (7/1994 Legea, maiatzaren 27koa, merkataritza-jarduerari buruzkoa).
 - 7/2012 Legea, apirilaren 23koa, barne-merkatuko zerbitzuei buruzko Europako Parlamentuaren eta Kontseiluaren abenduaren 12ko 2006/123/EE Zuzentaraura egokitzeko zenbait lege aldatzen dituenak.
 - 8/2014 Errege Lege Dekretua, uztailaren 4koa, hazkuntza, lehiakortasuna eta efizientzia sustatzeko premiazko neurriak onartzeko.
- * Portuen arloan indarrean dagoen legeria: 2/2018 Legea, ekainaren 28koa, Euskal Autonomia Erkidegoko Portu eta Itsas Garraioarena; eta abar.
- * 11/2022 Lege Orokorra, ekainaren 28koa, Telekomunikazioei buruzkoa, eta hark baliozkotutako edo garatzeko sustatutako xedapenak.
- * 10/2015 Legea, abenduaren 23koa, Jendaurreko Ikuskizunena eta Jolas Jarduerena, eta haren Erregelamendua (17/2019 Dekretua).

- * 2/2016 Legea, apirilaren 7koa, Euskadiko Toki Erakundeei buruzkoa, Euskadiko toki-erakundeetan hizkuntza ofizialen erabilera instituzionala eta administratiboa normalizatzeko azaroaren 19ko 179/2019 Dekretuaren bidez garatua.
- * Turismoaren arloan indarrean dauden xedapenak: 13/2016 Legea, uztailaren 28koa, Turismoarena; 101/2018 Dekretua, uztailaren 3koa, erabilera turistikorako etxebizitza eta etxebizitza partikularretako logeiei buruzkoa.
- * 1/2017 Legegintzako Dekretua, apirilaren 27koa, EAEko Larrialdiak Kudeatzeko Legearen testu bategina onartzen duena.
- * 4/2019 Legea, otsailaren 21ekoa, EAEko Jasangarritasun Energetikoarena.
- * 6/2019 Legea, maiatzaren 9koa, Euskal Kultura Ondarearena.
- * 10/2019 Legea, ekainaren 27koa, Merkataritza Establezimendu Handien Lurralde Antolamenduarena.
- * 7/2021 Legea, maiatzaren 20koa, klima-aldaketari eta energia-trantsizioari buruzkoa.
- * 80/2022 Dekretua, ekainaren 28koa, EAEko etxebizitzaren eta zuzkidura-bizitokien gutxieneko bizigarritasun-baldintzak eta diseinu-arauak arautzen dituena.
- * Etxebizitzaren arloan indarrean dauden beste xedapen batzuk, babes publikoko etxebizitzak arautzen dituztenak barne (2022ko ekainaren 30eko Agindua, babes publikoko etxebizitzaren gehieneko prezio eta errentak eta zuzkidura-bizitokien kanona zehazteari buruzkoa, etab.).
- * Eraikuntzaren arloan indarrean dauden xedapenak, Eraikuntzako Kode Teknikoa barne.

II.5.- Indarrean dauden lurralde-antolamenduko tresnak, 2019ko LAGaz gain.

Tresna mota horien zerrenda, behin betiko onartuak eta indarrean daudenak, honako hau da:

- * Euskal Autonomia Erkidegoko Errepideen Plan Orokorra (250/1999 Dekretua).
- * Beasain-Zumarragako (Goierri) Lurralde Plan Partziala, berrikuspen honen xedea. Behin betiko onarpena: irailaren 29ko 534/2009 Dekretua.
- * Euskal Autonomia Erkidegoko ibaien eta erreken ertzak antolatzeko Lurraldearen Arloko Plana (isurialde kantauriarra). 1998ko abenduaren 22an onartu zen behin betiko, eta azaroaren 19ko 449/2013 Dekretuak aldatu zuen geroago.
- * Trenbide Sarearen Lurraldearen Arloko Plana. 2001eko otsailaren 27an onartu zen behin betiko.
- * Energia Eolikoaren Lurraldearen Arloko Plana (behin betiko onarpena: 2002ko maiatzaren 14a).
- * Euskal Autonomia Erkidegoko Hezeguneen Lurraldearen Arloko Plana (behin betiko onarpena: 2004ko uztailaren 27an).
- * Jarduera ekonomikoetarako eta merkataritza-ekipamenduetarako lurzorua sortzeko Lurraldearen Arloko Plana (behin betiko onarpena: 2004ko abenduaren 21ean; ondoren, merkataritza-ekipamenduei dagokienez, partzialki deuseztatu zen).
- * Nekazaritza eta Basogintzaren Lurraldeko Arlo Plana (behin betiko onarpena: 177/2014 Dekretua, irailaren 16koa).
- * Gipuzkoako Hiri Hondakinen Azpiegituren Lurraldearen Arloko Plana. Behin betiko onarpena: 2009ko uztailaren 21a.
- * Gipuzkoako Bizikleta Bideen Lurraldearen Arloko Plana (2013ko uztailaren 10eko Foru Arauaren bidez behin betiko onartua).

II.6.- Bestelako estrategia, plan eta dokumentuak

LPPak, gainera, kontuan hartu behar du Europar Batasunaren 2020ko Lurralde Agendan (2011ko maiatzean onartu zen), Garapen Iraunkorrerako 2030 Agendan (2015eko irailean onartu zuen Nazio Batuen Batzar Nagusiak) eta Etxebizitza eta Hiri Garapen Iraunkorrari buruzko Nazio Batuen hirugarren Konferentziaren (Habitat III) ondoriozko munduko Hiri Agendan (Quito 2016ko urrian) xedatutakoa. Horrez gain, Klima Aldaketari buruzko Parisko 21. PEOn Akordioari (2015) eta 2016ko apirilean Bilbon onartutako "Euskal Adierazpena" ri erantzun behar die.

Bereziki, "Euskal Adierazpena" da Europako hiri eta herriak jasangarriak, produktiboak, erresilienteak, bizigarriak eta inklusiboak izateko ibilbide-orri berria. Horretarako, konpromiso batzuk proposatzen ditu, helburu hauekin: ekonomia deskarbonizatzea eta energia-eraginkortasuna sustatzea; mugikortasun jasangarria eta irisgarritasun unibertsala bultzatzea; biodibertsitatea eta ekosistemen zerbitzuak babestea eta hobetzea; lurzorua artifizializazioa mugatzea; baliabideen kudeaketa iraunkorra egitea; klima-aldaketa egokitzea aurreikustea; erresilienteak izatea; espazio publikoetan bizikidetzatza eta segurtasuna sustatzea; ostalua eta etxebizitza eskaintzea; gizarteratzea sustatzea; eta tokiko lehiakortasuna eta enplegua bultzatzea, EAEko Lurralde Antolamenduaren Gidalerroen 2019ko Berrikuspenean ere jasotzen den bezala.

Beste plan eta dokumentu batzuei ere erantzun behar die, eta horien artean, horien zerrenda osoa eta itxia azaltzeko ideiarik gabe, honako hauek aipa daitezke:

- * Estrategia Española de Sostenibilidad Urbana y Local (2011).
- * Hiri eta Toki Jasangarritasunaren Espainiako Estrategia (2011).
- * Garapen Iraunkorraren Euskal Ingurumen Estrategia (2002-2020).
- * EAEko IV. Ingurumen Esparru Programa 2020.
- * Klima Aldaketaren Euskal Estrategia 2050.
- * Kantauri Ekialdeko Plan Hidrologikoa: 2022-2027 (35/2023 BBO, urtarrilaren 24koa).
- * Garraio Iraunkorraren Gidaplana.
- * 2015-2020 aldirako Landa Garapeneko Programa (LGP).
- * EAEko Geodibertsitate Estrategia 2020.
- * Euskadiko Biodibertsitate Estrategia 2030.
- * Euskadiko Energia Estrategia 2030.
- * Euskal Baso Plana (1994-2030).
- * Zientzia, Teknologia eta Berrikuntza Plana (ZTBP) 2030.
- * Ekonomia Zirkularraren Estrategia 2030.
- * EAEko 2050erako Klima Aldaketaren Estrategia.
- * Espainiako Hiri Agenda.
- * Euskal Hiri Agenda – Bultzatu 2050.
- * Tokiko Agenda 21 izeneko enpleguaren egindako lanak.

Xedapen, plan eta dokumentu horiek, nolahi ere, LPPren eraginpeko gaietan indarrean eta aplikatzekoak diren gainerakoekin osatu behar dira.

III.- Lurraldea: lekua eta giza kokalekuak

III.1 Ikuspegi geografikoa eta historikoa

Planaren eremua, LAG berrietan aurreikusitako mugaketaren arabera, Gipuzkoako udalerrri hauei dagokie: Altzaga, Arama, Ataun, Beasain, Ezkio-Itsaso, Gaintza, Gabiria, Idiazabal, Itsasondo, Lazkao, Legazpi, Legorreta, Mutiloa, Olaberria, Ordizia, Ormaiztegi, Segura, Urretxu, Zaldibia, Zegama, Zerain eta Zumarraga.

Horiei gehitu behar zaie Gipuzkoa eta Arabako Partzuergo Orokorrari (Aitzkorri eta Aratz), Gipuzkoako Partzuergo Txikiari (Idiazabalgo hegoaldean) eta Enirio-Aralarri dagokien lurraldea, 70 km² baino gehiago baitituzte.

Desde Gorostiaga: Aizeleku, Gabiria y Aralar / Gorotiagatik: Aizeleku, Gabiria eta Aralar

Ataun (58 km²), Legazpi (42 km²) eta Zegama (35 km²) dira hedadura handieneko udalerriak.

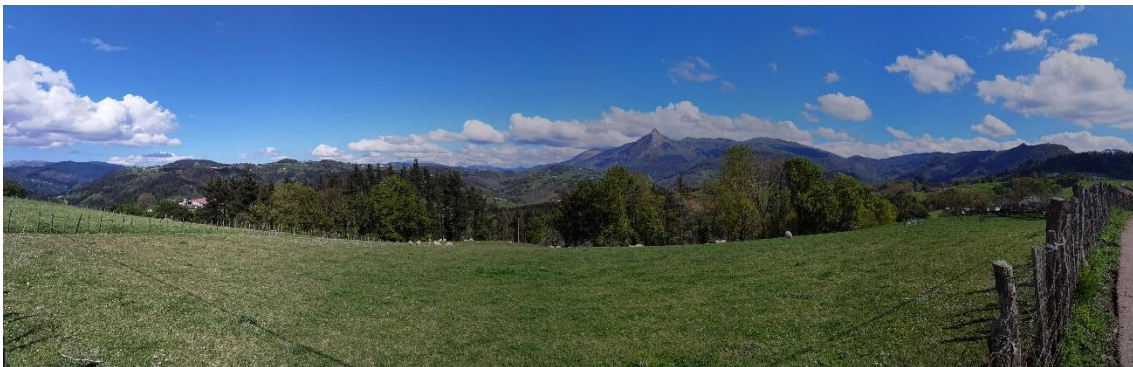
Nahiko lurralde txikia da (430 km² guztira), eta askotariko ekosistemak biltzen dira bertan. Ekosistema horiek, duten aniztasuna, kontserbazio-egoera eta garapena kontuan hartuta, ingurumen-kalitate handiko lekua eskaintzen dute egungo testuinguruan, baita klima moderatua ere, aurrean dugun klima-aldaketaren erronkari kalterik egin gabe. Batez besteko luzera du, iparraldetik hegoaldera neurtuta, 20 km ingurukoa eta 20 km inguruko batez besteko zabalera ekialdetik mendebaldera.

Oria eta Urola ibaiek eta haien ibaiadarrek modelatu dute lurraldea, eta haranetatik Aitzkorri eta Aralar mendiguneetako kotarik altuenetaraino igotzen da, 1.500 metro inguruko garaieran, landazabaleko paisaia nagusi batean. Bi inguruneek (Aitzkorri eta Aralar) balio handia dute, onartutako babes-tresnetan aitortua.

Aitzkorri, Irimo y Murumendi, desde Lazkaomendi / Aitzkorri, Irimo eta Murumendi Lazkaomenditik

Landazabala eta mendia dira, beren larre tradizionalekin, idatzi beharreko LPParen lurralde-antolamendurako proposamenen xede diren leku desberdinetako protagonistak, izaki bizidunen belaunaldi ugariaren ondare historikoarekin batera. Horrela, lurraldearen gainean baserri sakabanatu bat, landa-kokaleku txikiak eta bigarren milurtekoan eratu diren kokaleku handiagoak daude. Azken horiek bide jakin batzuk erabiltzeko betebeharra dute, eta, bereziki, barnealderako errege-bidea.

*Altzagarate, Gainza, Txindoki e Intzartzu, desde Lazkaomendi
Altzagarate, Gainza, Txindoki eta Intzartzu, Lazkaomenditik*

Herritarren eta haien aurreko eta ondorengo jarduera eta ilusioak finkatu beharreko oinarri sendoak dira etorkizuneko garapen eta proposamenekin, belaunaldiz belaunaldi bizirik irauteko eperik gabe, hala eta guztiz ere bizirik dirauen leku batean.

Nolanahi ere, lurraldea ez dator bat ingurune fisikoarekin bakarrik, haren eboluzioa bultzatu duten belaunaldi horiek ere ordezkaten dute, gaur egun bertan bizi den belaunaldiak, eta baita, aztergai dugun testuinguruan, datozen belaunaldiek ere.

XII. mendera arte, Ereku Funtzionalean baserri sakabanatua eta landa-kokaleku txikiak nagusitu dira, oro har eremu garaietan (Ezki, Itsaso, Gabiria, Zerain, Altzaga, Gaintza), eta beste batzuk haranen hondoetan. Ondoren, eredu aldatu da, Oria eta Urola ibarretan hiribilduak fundatu eta sendotu baitira (Segura, Ordizia, Urretxu).

Hala ere, aipatzekoa da 1900. urtean Ataungo udalerria zela Goierriko Ereku Funtzionaleko biztanle gehien zituen udalerria, guztira 23.841 biztanletik 2.663 biztanlerekin (% 11,17), eta gaur egun, berriz, % 2,37), eta data horretan bertan Zegama zela biztanle gehien zituen hirugarren udalerria, 2.055 biztanlerekin (% 8,62, eta gaur egun, berriz, % 2,20).¹

Harrezkero, giza kokalekuak Oriako eta Urolako haranetako hondoetan kontzentratu dira gehienbat, eta, 1950ean, berriro aldatu da eredu, biztanle gehien dituzten udalerririk izanik, hurrenkera honetan: Beasain, Ordizia, Legazpi eta Zumarraga.

Gaur egun, Erdi Aroko kaskoen ereduarekin bat datozen lehen hiribilduak neurri handi batean mantendu egin dira, eta, aldi berean, Goierriko industrializazioarekin batera garatu dira. Aldi berean, erantzun paraleloa eta aldi berean eman diete, horiekin batera, bizitegi-garapenei eta jarduera ekonomikoari (Legazpi, Urretxu, Zumarraga, Beasain, Ordizia, Lazkao, Olaberria).

Horren guztiaren ondorio da jasotako ondarea: ingurumen-kalitate oso handiko lurralde aktiboa, aurrerago aipatzen diren eraginak gorabehera.

*Desde Usurbe, caserío disperso en Lazkaomendi
Usurbetik, baserri sakabanatuak Lazkao mendin*

¹ Beasain bigarrena zen 2.157 biztanlerekin.

III.2 Ezaugarri demografikoak: biztanleriaren alderdi sozioekonomikoak

Lurralde batean bizi den biztanleriaren ezaugarriak ezagutzea (bilakaera, adinaren eta sexuaren arabera egitura, faktore naturalak, migrazio-mugimenduak, belaunaldi-ordezkapena, jarduera, okupazioa, langabezia-mailak, eta abar) lehentasunezko zat jotzen da balorazioa, diagnostikoa eta prospektiba egiteko, etorkizunean lurraldearen antolamendu-eredu bat planteatzeko, haren beharrei eta gizarte- eta ingurumen-arloko helburuei erantzungo diona, lurralde hori (erabilera arrazionala), biztanleria, baliabideak, jarduera ekonomikoa eta abar dinamizatzen, kohesionatzen, birorientatzen eta babesten lagunduko dutenak. Hazkunde sozioekonomiko inklusibo eta iraunkor batek aurrerapena bultzatzen dezake, enplegu duinak sor ditzake guztionez, eta bizi-estandarrik hobetu ditzake.

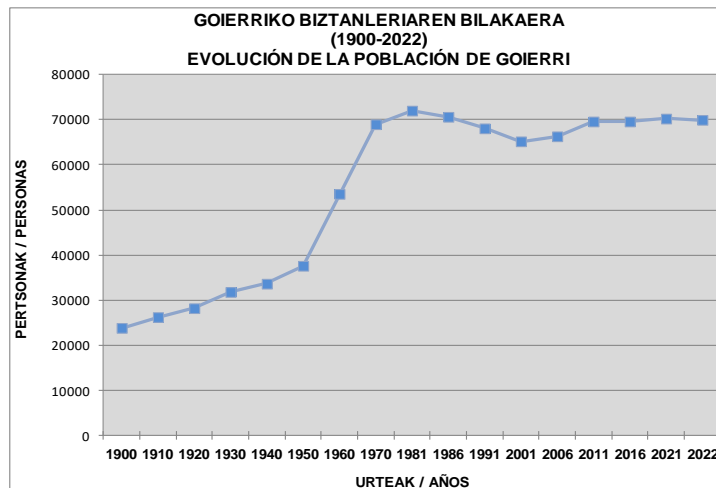
Goierriko eremu funtzionalaren ezaugarri demografikoak ezagutzeko ematen diren datuak, batez ere, Euskal Estatistika Erakundearen -Eustat-, Estatistikako Institutu Nazionalaren -INE-, Europar Batasuneko Estatistika Bulegoaren -Eurostat- eta Gipuzkoako Foru Aldundiaren -GFAn- argitalpenetatik datoz. Batez ere demografikoak eta, kasu batzuetan, ekonomikokoak dira, diziplina horien arteko erlazioetatik, eta beharrezkoak dira lurralde horren berezitasunak ulertzeko.

Goierriko LPParen lurralde-eremua ez dator bat zehazki Eustatek erabiltzen duen eskualdekatzearekin; izan ere, Eustatek Legorretako herria hartzen du Tolosaldean, eta ez Goierriin, LPPk uste duen bezala. Horregatik, dokumentu honetan Goierri buruz ematen diren erreferentzia eta datu guztiak LPP hau osatzen duten 22 udalerri buruzkoak dira, ez Eustatek Goierri eskualdean integratzen dituen 21 udalerri buruzkoak, Urola Garaia barne.

III.2.1. Biztanleriaren bilakaera eta banaketa espaziala

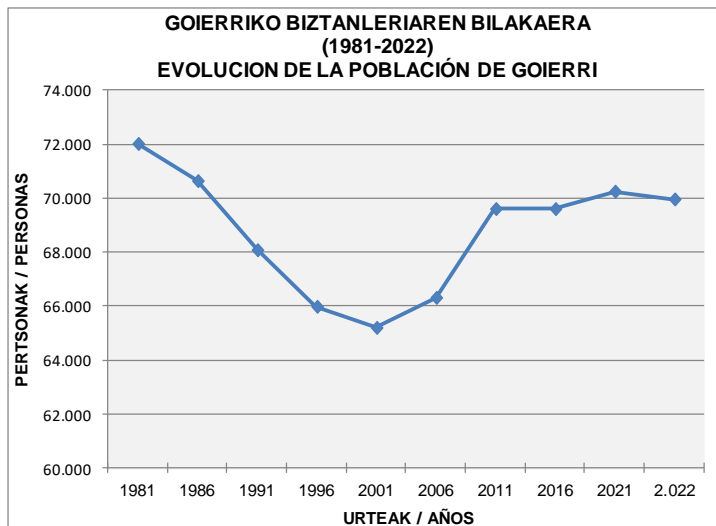
2022ko urtarrilaren 1ean argitaratutako azken udal-eroldaren urteko berrikuspenaren EINen iturri ofizialak (abenduaren 20ko 1037/2022 Errege Dekretua) 69.961 biztanle eskaintzen ditu LPP horrek hartzen duen lurralderako. Biztanleria hori Gipuzkoaren % 9,7 da, eta zifra erlatiboetan ez da ia gorabeherarik izan XXI. mendean zehar (% 9,6 eta % 9,8 artean). Datu hori gertatu da 1900. urtearekin alderatuta, lurralde historikoaren % 11,5 baitzen, edo, 1981. urtearekin alderatuta, zertxobait, % 10 baitzen.

Biztanleriaren zentsuek (izan ere, 1970era arteko biztanleria) erakusten dutenez, historia demografikoko biztanleria-erregistro handiena 1981ean gertatu zen, 72.016 biztanlerekin. Une horretatik aurrera, 1900. urtetik izandako goranzko dinamika (23.841 biztanle) aldatu egin zen, biztanleria pixkanaka eta etengabe galtzen hasi baitzen XXI. mendearen hasierara arte. Aipatzekoa da 1950etik 1981era bitarteko biztanleriaren hazkunde ikusgarria, urteko % 2,1eko hazkunde-tasarekin. Nabarmentzekoa da berrogeita hamarreko eta hirurogeiko hamarkadetan ia 31.500 biztanle gehiago izan zirela (urteko hazkunde-tasa % 3,1), eta hori mugari bat da lurralde honen historia demografikoan.

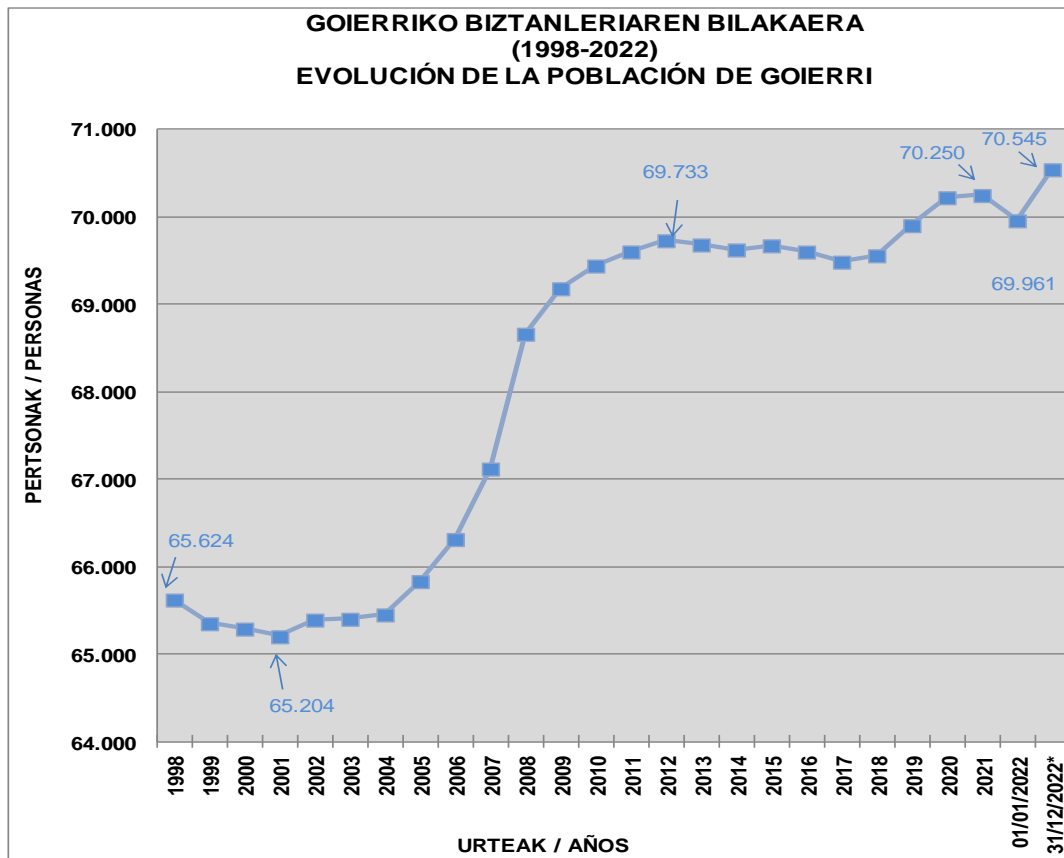
Iturria. EIN eta Eustat. Biztanleriaren zentsoak (1900-1981 eta 1991), Biztanleen udal erroldak (1986ko apirilaren 1a eta 1996komaiazaren 1a); Udal erroldaren berrikuspenak (2001etik aurrera, urtarrilaren 1a, zifra ofizialak). Geuk egina. Fuente. INE y Eustat. Censos de población (1900-1981 y 1991); Padrones de habitantes (1 abril de 1986 y 1 de mayo de 1996); y Revisiones del padrón (de 2001 en adelante, 1 de enero, cifras oficiales). Elaboración propia.

Azken 40 urteetako azterketak agerian uzten du bilakaera demografikoa negatiboa izan dela: 1981ean 72.016 biztanle izatetik 2022an 69.961 izatera igaro da. Urteko hazkunde-tasa – % 0,07 izan da, eta lurralde historikoak – aurrerantzean lurralde historikoa – eta Euskadik ez dute biztanlerik galdu eta hazkunde txikiak ere izan dituzte (urteko hazkunde-tasak % 0,1 eta % 0,07, hurrenez hurren). Aldi horretako biztanleria-galera handia 1981etik 2001era bitartean gertatu da (urteko hazkunde-tasa – % 0,5); izan ere, mende berritik aurrera, joera hori alderantzikatu egin da, eta 2011ra arte biztanleria hazi egin da (urteko hazkunde-tasa % 0,66 izan da). Hazkunde hori apur bat apalagoa izan da 2011tik 2022ra (urteko hazkunde-tasa % 0,05 izan da, % 0,11, 2022ko abenduaren 31ko datu ez-ofizialak kontuan hartuz gero).

Iturria. EIN eta Eustat. Biztanleriaren zentsoak (1981eko martxoaren 1a eta 1991ekoa); Biztanleen udal erroldak (1986ko apirilaren 1a eta 1996komaiazaren 1a); Udal erroldaren berrikuspenak (2001etik aurrera, urtarrilaren 1a, zifra ofizialak). Geuk egina. Fuente. INE y Eustat. Censos de población (1 de marzo de 1981 y 1991; Padrones de habitantes (1 abril de 1986 y 1 de mayo de 1996); y Revisiones del padrón (de 2001 en adelante, 1 de enero, cifras oficiales). Elaboración propia.

Azken urteetako datu ofizialek (1998-2022), urtez urte aztertutakoek, erakusten dute joan den mendeko Goierriko biztanleriaren beherakadak hondoa jo zuela 2001ean, eta ordutik aurrera biztanleriak gora egin du 2012ra arte. Hurrengo grafikoan ikusten den goranzko kurba hori moteldu egin da XXI. mendeko bigarren hamarkadan, eta goranzko joera duen goi-ordokiaren antzeko irudia hartu du. Datu berrienak 70.225 biztanlera iritsi dira 2020an, eta 70.250 biztanlera 2021ean, baina EINen azken datu ofizialak 2022ko urtarrilaren 1ean erakusten duenez, beste datu bat ere galdu da, 69.961 biztanle, eta hori puntualtzat jotzen da, are gehiago kontuan hartuta Gipuzkoako Foru Aldundiak 2022ko abenduaren 31n argitaratutako erroldaren berrikuspenak (aurrerantzean, GFA), datu ez ofizialak, 70.545 biztanle dituela, eta hori goranzko joera pixka bat sendotzea dela ulertzen da.

* Datu ez ofiziala * Dato no oficial
 Iturria. EIN eta GFA. Udal erroldaren urteroko berrikuspenak (urtarrilaren 1ean, zifra ofizialak). Geuk egina.
 Fuente. INE y DFG. Revisiones anuales del padrón municipal (1 de enero, cifras oficiales). Elaboración propia.

Lurralde horrek, Gipuzkoako biztanleriaren zati handi bat biltzen duen LHko ipar-ekialdeko kostaldetik eta koadrantetik urrun, 194,3 biz./km²-ko populazio-dentsitatea du, Gipuzkoako 362,2 biz./km² eta Euskadiko 302,2 biz./km² baino txikiagoa. Populazio kontzentratua da nagusi herriguneetan, eta gainerako lurraldean, landa-ingurunean, isolatua. Nolanahi ere, eremu funtzionaleko populazioa oso desberdina da; izan ere, Ordiziak 1.762 biz./km² ditu, eta Goierriko batez bestekoa gainditzen dute; Ataunek, Ezkio-ltsasok, Gaintzak, Mutiloak eta Zerainek, aldiz, ez dute 30 biz./km².

Municipios / Udalerriak	Hab/km ² Bizt/km ²
Altzaga	69,5
Arama	145,6
Ataun	28,7
Beasain	459,7
Ezkio-Itsaso	29,9
Gabiria	35,4
Gaintza	21,9
Idiazabal	79,6
Itsasondo	73,5
Lazkao	497,7
Legazpi	196,9
Legorreta	171,6
Mutiloa	28,2
Olaberría	132,5
Ordizia	1.762,3
Ormaiztegi	181,3
Segura	158,6
Urretxu	902,9
Zaldibia	100,1
Zegama	44,3
Zerain	27,0
Zumarraga	518,4
GOIERRI	194,3
GIPUZKOA	362,2
EUSKADI	302,2

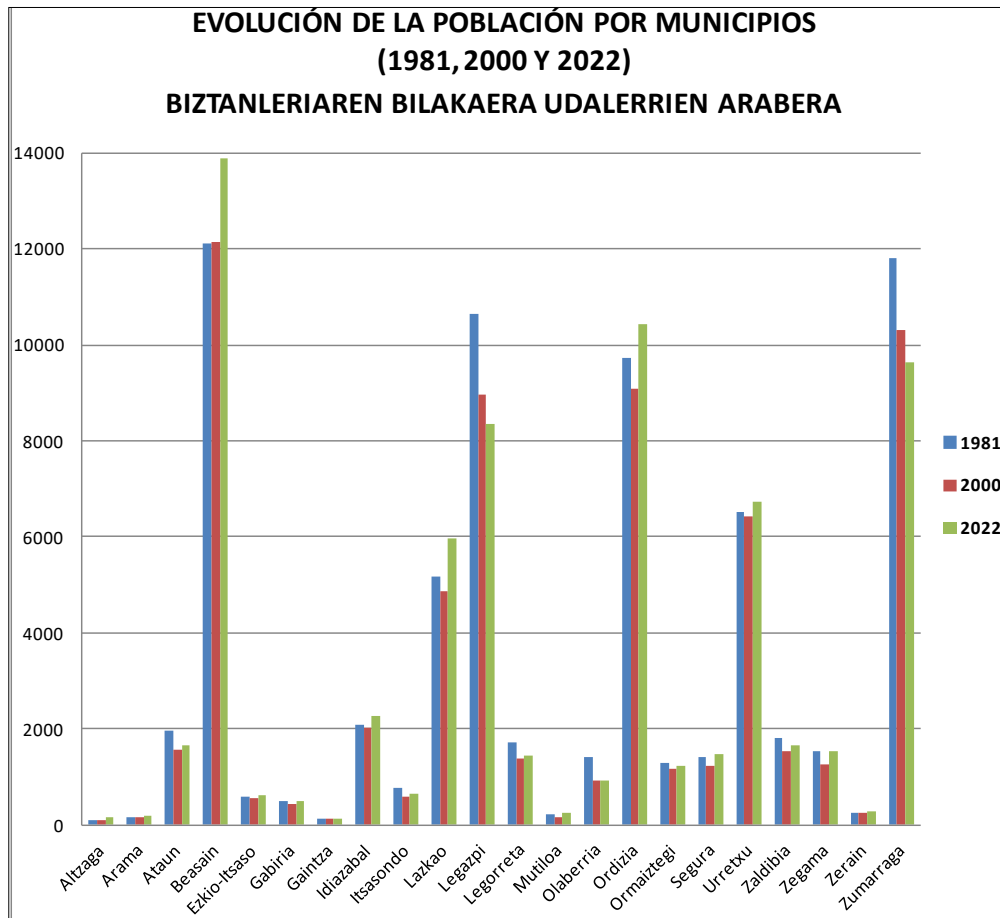
Iturria. Eustat. Biztanleen udal estadistika (2022). Geuk egina. Fuente. Eustat. Estadística municipal de habitantes (1922). Elaboración propia.

Biztanleriari dagokionez, Beasainek eta Ordiziak biztanleriaren ia % 35 biltzen dute, 2022an 10.000 biztanle baino gehiago zituzten herri bakarrak, eta, beraz, espainiar estatuko hiritzat hartzen dira. Horiei Zumarraga gehitzen bazaie 10.000 biztanle inguru dituelako, esan daiteke Goierriko biztanleriaren ia erdia (% 48,5) hiri txikietan bizi dela. Biztanle-kokaleku horiek hiri-erakundetzat har daitezke; izan ere, 10.000 biztanle baino gehiago edo hortik hurbil egoteaz gain, biztanleria-dentsitate eta urbanizazio-maila handiko lurraldeak dira, industria- eta zerbitzu-jardueren predomino bat dute, eta eragina dute beren inguruneetan (lan- eta bizileku-fluxuak, erosketak, aisia, etab.) Oriako bailara ertaineko eta handiko udalerrietarantz, Beasain-Ordiziaren kasuan, eta Urolako goi-haranarantz, Zumarragarenean.

Hala ere, gaur egun konurbazioa osatzen duten hiri-eremuak kontuan hartzea bada irizpidea, egoera hau da:

- a) Oriá ibarrean eta Agantzaren eskuinaldeko ibaiadarrean, N-1 eta GI-2130 errepideen ardatzetan bermatuta, Ordizia-Beasain-Lazkao konurbazioak Goierri osoaren % 43,3 hartuko luke, eta kopuru hori % 45,6ra iritsiko litzateke Olaberria konurbazio horretara sartuz gero.
- b) Urola ibarrean, A-636, GI-631 eta GI-2632 errepideetan bermatuta, Zumarraga-Urretxu konurbazioa, eremu funtzional horretako biztanleriaren % 23,4rekin; kopuru hori % 35,3ra igoko litzateke Legazpi barne hartuz gero. A-636 errepidearen irekierak, Goierriko, Urola Garaiko eta Debagoieneko udalerrien arteko barne-loturak hobetu dituenak, ez du lagundu Urola Garaiko udalerri horiek izaten ari diren biztanleria-galera handia geldiarazten.

Zifra horien arabera, Goierriko LPPko biztanleriaren 2/3 baino gehixeago, ia 46.700 biztanle, edo % 80, 55.900 pertsona inguru, Olaberria eta Legazpi barne, bi konurbazio txiki horietako batean bizi dira.

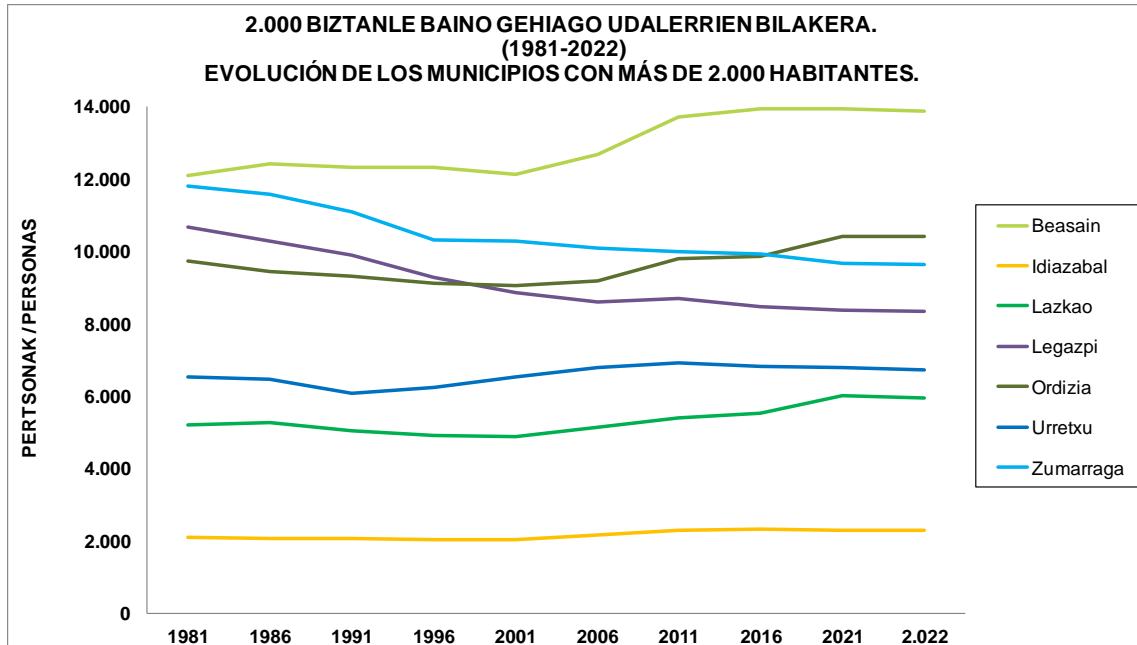
Iturria. EIN eta Eustat. Biztanleriaren zentzoa (1981eko martxoaren 1a) eta Udal erroldaren berrikuspenak (2000ko urtarrilaren 1a eta 2022koa, zifra ofizialak). Geuk egina.
 Fuente. INE y Eustat. Censo de población (1 de marzo de 1981) y Revisiones del padrón (1 de enero de 2000 y de 2022, cifras oficiales). Elaboración propia.

Azken berrogei urteetan, Ordizia-Beasain-Lazkao konurbazioaren biztanleriak indartu egin du bere presentzia Goierri osoan, 1981eko % 37,5etik 2022ko % 43,3ra, eta Olaberria barne hartuz gero, % 39,5etik % 45,6ra igaro da, udalerririk guztien hazkunderen ondorioz, Olaberriak izan ezik, biztanleak galdu baititu; Urretxu-Zumarragakoak, aldiz, pisua galdu du, 1981eko % 25,4tik 2022ko % 23,4ra, edo % 40,2tik % 35,3ra Legazpi barne, Zumarragako eta Legazpiko demografia-galera garrantzitsuen ondorioz bereziki, Urretxuk XXI. mendean zehar aurreko mendearen amaieran galdu zuen biztanleria berreskuratzea lortu baitu, baita pixka bat handitzea ere.

Horrek azalduko luke urte horietan, bai 10.000 biztanletik gorako udalerrietan bai aipatutako konurbazioetan, biztanleriaren hazkundera Oriaren ardatzeko portaera demografiko hobeari zor zaiola bereziki, eta ez Urola Garaiko ardatzari.

Izan ere, laurogeiko hamarkadaren hasieran Beasain, Zumarraga eta Legazpi ziren 10.000 biztanle baino gehiago zituzten herri bakarrak, hogeitau urte geroago lehenengo biak baino ez ziren, eta gaur egun Oria eta Ordizia baino ez.

Legazpin eta Zumarragan, tradizioz oso industrializatuta egon diren bi udalerritan, galera handiak eta jarraituak izan dira azken 40 urteetan (% 18 eta % 22 artean, hurrenez hurren), Olaberrian bezalaxe (% 36).

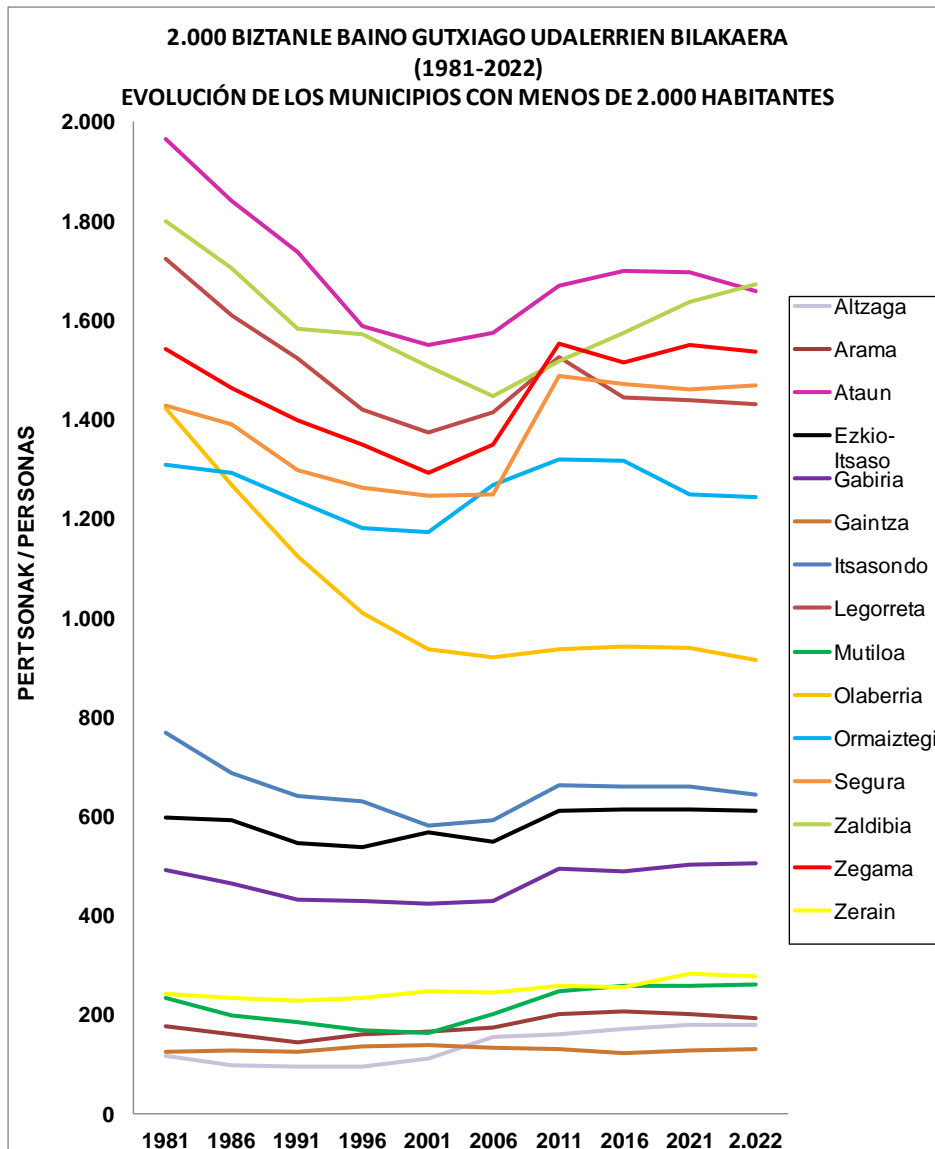

Iturria. EIN eta Eustat. Biztanleriaren zentsoak (1981eko martxoaren 1a eta 1991ekoa); Biztanleen udal erroldak (1986ko apirilaren 1a eta 1996komaiazaren 1a); Udal erroldaren berrikuspenak (2001etik aurrera, urtarrilaren 1a, zifra ofizialak). Geuk egina.
 Fuente. INE y Eustat. Censos de población (1 de marzo de 1981 y 1991; Padrones de habitantes (1 abril de 1986 y 1 de mayo de 1996); y Revisiones del padrón (de 2001 en adelante, 1 de enero, cifras oficiales). Elaboración propia.

Bestalde, 2.000 biztanle baino gutxiago izateagatik kuantitatiboki landa-eremutzat hartzen diren herriak daude (Alzaga, Arama, Ataun, Gaintza, Gabiria, Ezkio-Itsaso, Itsasondo, Legorreta, Mutiloa, Olaberria, Ormaiztegi, Segura, Zaldibia, Zegama eta Zerain), LPP hori osatzen duten 22 udalerrietatik 15, 2022ko Goierriko biztanleriaren % 15,8 (Olaberria ere egoera horretan egongo litzateke, nahiz eta Oriaren konurbazioan udalerrri horri erreferentzia egin zaion).

Hurrengo grafikoan ikus daitekeenez, 1981etik 2022ra portaera demografiko txarrena izan duten udalerrietako asko 1.000-2.000 biztanleko tartean daude, eta horietako batzuk, hala nola Olaberria, Ataun, Itsasondo, Legorreta, Ormaiztegi, Zaldibia eta Zegama, XXI. mendean zehar XX. mendeko azken bi hamarkadetan galdutako biztanleria berreskuratu ere egin ez dutenak.

Zentzu horretan, udalerrri txikienek, 1.000 biztanle baino gutxiagokoek, portaera hobea izan dute oro har, batez ere XXI. mendeko lehen bi hamarkadetan izandako hazkundeengatik.

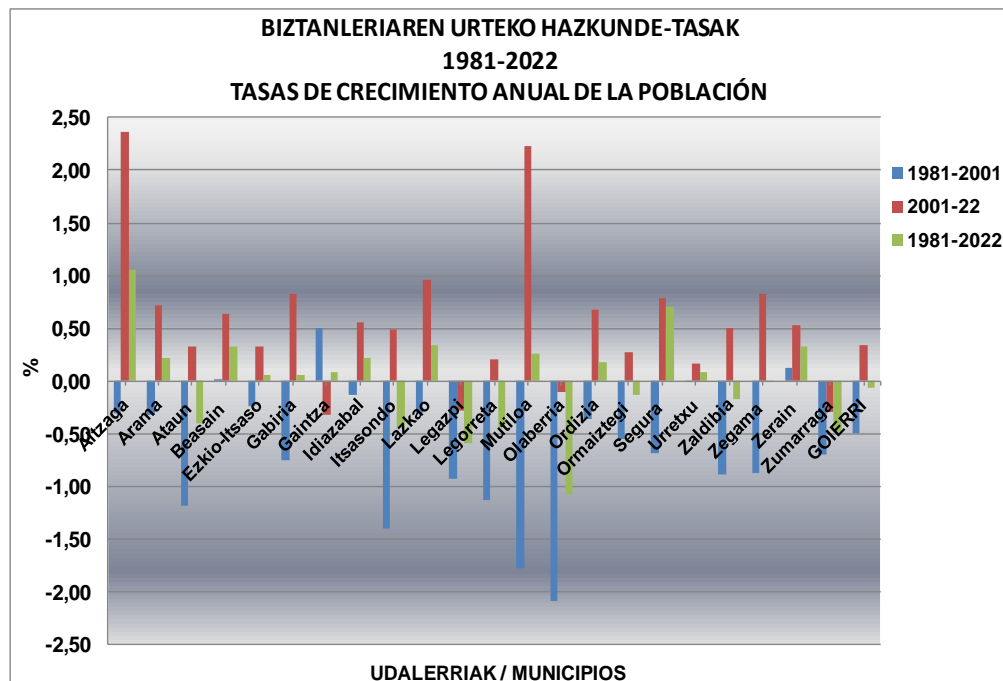
Iturria. EIN eta Eustat. Biztanleriaren zentsoak (1981eko martxoaren 1a eta 1991ekoa); Biztanleen udal erroldak (1986ko apirilaren 1a eta 1996komaiazaren 1a); Udal erroldaren berrikuspenak (2001etik aurrera, urtarrilaren 1a, zifra ofizialak). Geuk egina.

Fuente. INE y Eustat. Censos de población (1 de marzo de 1981 y 1991; Padrones de habitantes (1 abril de 1986 y 1 de mayo de 1996); y Revisiones del padrón (de 2001 en adelante, 1 de enero, cifras oficiales). Elaboración propia.

1981-2022ko urteko hazkunde-tasek XX. mendeko azken bi hamarkadetan izandako biztanleria-galera esanguratsuenak berresten dituzte, 1981-2001 errolda-arteko aldiarekin bat etorritz. Goierrik (%-0,5) eta udalerrri guztiek (Beasainek (% 0,01), Gaintzak (% 0,5) eta Zerainek (% 0,12) izan ezik) biztanleria galdu dute, eta dinamika erregresibo hori alderantzikatu egin da XXI. mendeko lehen bi hamarkadetan, Goierrri osoaren kasuan (% 0,34), eta Gaintza (%-0,32), Legazpi (%-0,28), Olaberria (%-0,11) eta Zumarraga (%-0,30) izan ezik, horiek behera egin baitute. Azken hiru udalerriek izan dute portaera demografikorik txarrena 1981-2022 aldian, galera handienak izan baitituzte (%-0,60, %-1,08 eta %-0,49, hurrenez hurren); ondoren, Legorreta (%-0,45), Itsasondo (%-0,44) eta Ataun (%-0,41) daude.

BIZTANLERIAREN URTEKO HAZKUNDE-TASAK
 (%)
TASAS DE CRECIMIENTO ANUAL DE LA POBLACIÓN

	1981-2001	2001-2022	1981-2022
Altzaga	-0,31	2,36	1,05
Arama	-0,32	0,72	0,21
Ataun	-1,19	0,32	-0,41
Beasain	0,01	0,64	0,33
Ezkio-Itsaso	-0,24	0,33	0,05
Gabiria	-0,75	0,82	0,05
Gaintza	0,50	-0,32	0,08
Idiazabal	-0,13	0,55	0,22
Itsasondo	-1,40	0,48	-0,44
Lazkao	-0,31	0,96	0,34
Legazpi	-0,93	-0,28	-0,60
Legorreta	-1,14	0,2	-0,45
Mutiloa	-1,79	2,23	0,26
Olaberria	-2,09	-0,11	-1,08
Ormaiztegi	-0,55	0,27	-0,13
Segura	-0,69	0,79	0,70
Urretxu	-0,0003	0,16	0,08
Zaldibia	-0,89	0,50	-0,18
Zegama	-0,88	0,83	-0,0006
Zerain	0,12	0,53	0,33
Zumárraga	-0,70	-0,30	-0,49
GOIERRI	-0,50	0,34	-0,07
GIPUZKOA	-0,11	0,30	0,10
EUSKADI	-0,10	0,24	0,07

Iturria. EIN eta Eustat. Biztanleriaren zentsoak (1981eko martxoaren 1a eta 1991ekoa); Biztanleen udal erroldak (1986ko apirilaren 1a eta 1996komaiazaren 1a); Udal erroldaren berrikuspenak (2001etik aurrera, urtarrilaren 1a, zifra ofizialak). Geuk egina.

Fuente. INE y Eustat. Censos de población (1 de marzo de 1981 y 1991; Padrones de habitantes (1 abril de 1986 y 1 de mayo de 1996); y Revisiones del padrón (de 2001 en adelante, 1 de enero, cifras oficiales). Elaboración propia.

Goierrik Gipuzkoakoaren eta Euskadikoaren antzeko bilakaera izan du, XX. mendeko laurogeigarren eta laurogeita hamargarren urteetan biztanleria-galerak izan ditu eta XXI. mendean etengabeko hazkundeak izan dira erreferentziako azken urtera arte, 2022ra arte, biztanleria galdu baitute. Hala ere, 1981-2022ko aldi bateratua kontuan hartuz gero, bai lurralde historikoak bai autonomia-erkidegoak portaera hobea izan dute biztanlerik galdu ez duten neurrian, eta hori Goierriin gertatu da (urteko hazkunde-tasa % 0,07), nahiz eta hazkundeak oso txikiak izan diren (urteko tasa % 0,1 izan da Gipuzkoan eta % 0,07 Euskadin). Bestalde, laurogeiko eta laurogeita hamarrekoko hamarkadetako galera demografikoak handiagoak izan dira Goierriin (urteko hazkunde-tasa -%0,5 izan da, eta Gipuzkoan eta Euskadin, aldiz, -%0,11 eta % 0,1), eta XXI. mendeko hurrengo bi hamarkadetan, aldiz, Goierrik hazkunde handiagoa izan du beste lurraldeek baino.

Portaera horretan eragina izan duten arrazoiak antzekoak izan dira bi lurraldeetan: laurogeiko hamarkadako krisia, enpresen itxierekin; langabeziaren hazkundea; jaiotza-eta ugalkortasun-tasen beherakada, enpleguaren beherakadagatik ez ezik, emakumea lan-munduan sartzeagatik ere; kultura-aldaketak; kontrazepzio-metodoen erabilera; migrazio-saldo garbi negatiboak, zeinuz aldatzen direnak XX. mendearen hasieratik. XXI etorkin atzeritar ugari etortzeagatik, etab.

BIZTANLERIAREN BILAKAERA / EVOLUCIÓN DE LA POBLACIÓN (1981-2022)

	1981	1986	1991	1996	2001	2006	2011	2016	2021	2.022
Altzaga	116	98	94	95	109	153	160	171	177	178
Arama	176	160	143	158	165	173	201	206	200	192
Ataun	1.965	1.841	1.739	1.589	1.551	1.574	1.669	1.701	1.697	1.660
Beasain	12.111	12.408	12.322	12.331	12.144	12.682	13.717	13.949	13.949	13.877
Ezkio-Itsaso	596	590	545	538	568	549	609	613	614	609
Gabiria	492	463	432	428	424	429	493	487	502	503
Gaintza	124	126	123	136	137	132	130	121	126	128
Idiazabal	2.078	2.075	2.057	2.020	2.025	2.166	2.280	2.304	2.281	2.271
Itsasondo	769	685	640	628	581	591	663	658	658	643
Lazkao	5.185	5.250	5.037	4.902	4.880	5.123	5.407	5.539	6.007	5.962
Legazpi	10.659	10.301	9.892	9.278	8.851	8.610	8.684	8.485	8.367	8.337
Legorreta	1.723	1.610	1.522	1.420	1.373	1.414	1.526	1.443	1.440	1.432
Mutiloa	233	196	184	168	163	200	246	256	256	259
Olaberria	1.422	1.267	1.123	1.010	936	920	937	941	938	914
Ordizia	9.724	9.448	9.325	9.120	9.039	9.188	9.811	9.875	10.420	10.424
Ormaiztegi	1.308	1.292	1.235	1.182	1.173	1.268	1.320	1.316	1.248	1.242
Segura	1.428	1.391	1.297	1.263	1.246	1.250	1.488	1.472	1.461	1.469
Urretxu	6.525	6.450	6.066	6.242	6.521	6.778	6.930	6.805	6.773	6.738
Zaldibia	1.801	1.705	1.582	1.573	1.508	1.446	1.517	1.575	1.636	1.673
Zegama	1.542	1.464	1.399	1.348	1.293	1.348	1.553	1.514	1.550	1.538
Zerain	241	233	227	233	247	244	257	255	282	276
Zumarraga	11.798	11.587	11.097	10.324	10.270	10.078	10.007	9.918	9.668	9.636
GOIERRI	72.016	70.640	68.081	65.986	65.204	66.316	69.605	69.604	70.250	69.961
GIPUZKOA	694.681	689.222	676.488	676.208	680.069	691.895	709.607	717.832	726.033	724.418
EUSKADI	2.141.809	2.136.100	2.104.041	2.098.055	2.101.478	2.133.684	2.184.606	2.189.534	2.213.993	2.208.174

Iturria. EIN eta Eustat. Biztanleriaren zentsoak (1981eko martxoaren 1a eta 1991ekoa); Biztanleen udal erroldak (1986ko apirilaren 1a eta 1996ko maiatzaren 1a); Udal erroldaren berrikuspenak (2001etik aurrera, urtarrilaren 1a, zifra ofizialak). Geuk egina.

Fuente. INE y Eustat. Censos de población (1 de marzo de 1981 y 1991; Padrones de habitantes (1 abril de 1986 y 1 de mayo de 1996); y Revisiones del padrón (de 2001 en adelante, 1 de enero, cifras oficiales). Elaboración propia.

III.2.2. Biztanleriaren egitura, adinaren eta sexuaren arabera

Eremu funtzional horren biztanleria-egitura oso orekatua da, ez baitago ia alderik sexuaren arabera: 2022ko biztanleriaren % 50,06 gizonak dira, eta % 49,94 emakumeak; sex/ratioa ia 1 da (1,002). Gipuzkoarekiko eta Euskadirekiko aldeak, emakumeak pisu handiagoa baitu (bizi-itxaropen handiagoa duen taldea), migrazio-osagaien bilatu behar dira; izan ere, duela hamarkada batzuetatik hona, barne-migrazioan emakume gehiagok emigratu dute gizonak baino, eta kanpo-migrazioaren kasuan alderantziz izan da, gizon gehiagok iritsi dira emakumeak baino, eta horrek sex ratio orekatu horretan eragin du.

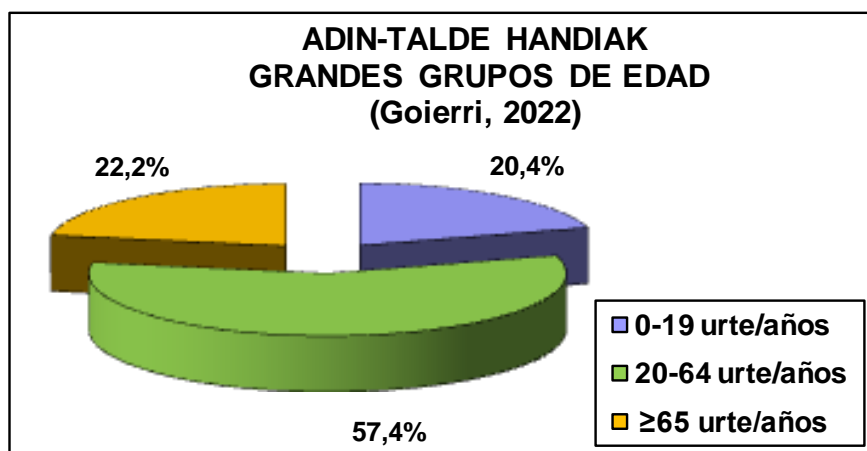
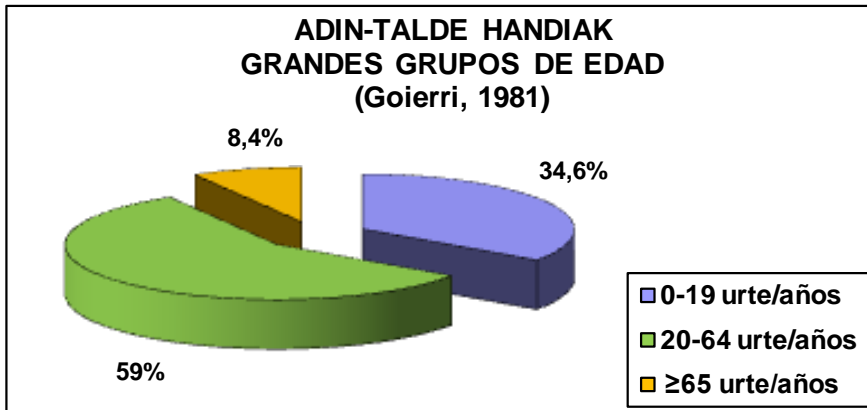
	1981			2001			2022		
	Gizonak/Hombres	Emakumeak/Mujeres	Sex/ratio	Gizonak/Hombres	Emakumeak/Mujeres	Sex/ratio	Gizonak/Hombres	Emakumeak/Mujeres	Sex/ratio
GOIERRI	51,04	48,96	1,042	50,40	49,60	1,02	50,06	49,94	1,002
GIPUZKOA	49,61	50,39	0,984	49,11	50,89	0,965	48,86	51,14	0,955
EUSKADI	49,56	50,44	0,983	48,94	51,06	0,958	48,62	51,38	0,942

Iturria. EIN eta Eustat. Biztanleriaren zentsoa (1981eko martxoaren 1a) eta Udal eroldaren berrikuspenak (2001eko eta 2022ko urtarrilaren 1a). Geuk egina.

Fuente. INE y Eustat. Censos de población (1 de marzo de 1981) y Revisión del padrón municipal (1 de enero de 2001 y 2022). Elaboración propia.

Adin-talde handien araberako populazio-egiturak biztanleriaren zahartze argia islatzen du, bai hilkortasunaren beherakadagatik (orokorra eta haurrena), bai jaiotza-tasaren kontrolagatik eta bizi-itxaropenaren igoeragatik. Horrela, 65 urtetik gorako biztanleria, 1981ean % 8,4 zena, % 22,2ra iritsi da 2022an; azken ehuneko hori bere LHkoa (% 23,1) eta Euskadikoa (% 23,2) baino txikiagoa da. Zahartze-egoera hori ere nabarmena da EB-27n, 2021eko biztanleriaren % 20,8 osatzen baitu, Espainiakoa (% 19,8) baino ehuneko puntu bat gehiago, baina EAEko lurraldeetakoak baino txikiagoa, EB-27ko herrialde zaharretatik (Italia eta Finlandia, % 23,5 eta % 22,7, hurrenez hurren) gertuago baitaude Luxenburgo eta Irlanda (% 14,6 eta % 14,8, hurrenez hurren) baino. Eta etorkizunerako aurreikuspena egoera hori areagotzea da.

Biztanleria gaztea, 20 urtetik beherakoa, adinaren eta etorkizunaren oinarriaren araberako egituraren zutabea, jaitsi baino ez da egin azken hamarkadetan Goierriin, Gipuzkoan, Euskadin, Espainian eta EBn. Ondo egituratutako biztanleria batean, biztanleria gazteak % 33tik gora egon beharko luke. Egoera hori 1981ean zegoen Goierriin, talde osoaren % 34,6 baitzen, gaur egun baino 14 puntu gehiago (% 20,4). Duela berrogei urte 20 urtetik beherako taldearen eta 65 urtetik gorako taldearen arteko aldea 26 puntu baino gehiagokoa zen gazte-taldearen alde; 2022an, berriz, bi puntu baino gutxiagokoa zen, eta, gainera, 65 urtetik gorako taldearen aldekoa (% 22,2), biztanleria horrek izan duen zahartzea islatuz. Egoera horrek okerrera egingo du egungo piramideko kohortetik gazteenen sarrera (0-9 urte) denboran mantentzen edo handitzen bada.

Iturria. Eustat eta GFA. Biztanleen udal errolda (1981eko martxoaren 1a) eta Biztanleen udal erroldaren berrikuspenak. Geuk egina.
 Fuente. Eustat y DFG. Censo de población (1 de marzo de 1981) y Revisión del padrón municipal (2022ko urtarrilaren 1a). Elaboración propia.

Zahartzaro-indizea aztertuz gero, 64 urtetik gorakoak eta 16 urtetik beherakoak lotzen dituen ehunekoetan adierazitako zatidura, zahartze-sintomak oso nabarmenak dira 2021aren amaieran, % 136ko baliora iristen baita. Hala ere, LHaren maila zertxobait baxuagoa da, urte horietan bertan % 167,8koa izan baitzen. Estatu espainiarreko balioak zertxobait hobeak dira (% 133,5 2022an), baina arazoa ere agerikoa da. Lurralde horietan guztietan, badirudi joera geldiezina dela, urtetik urtera gora egin baitu ehunekoek, eta zahartze-maximo historikoak urtetik urtera.

Biztanleriaren batez besteko adinak (45,1 urte Goierri eta 45,5 Euskadin) berretsi egiten du zahartze hori, eta, bestalde, ez da biztanleria osoaren berdina; izan ere, atzeritar nazionalitatea duten pertsonak gazteagoak dira (33 urte Euskadin, batez beste), eta Estatu gainerako lurraldeetan jaiotakoak dira zaharrenak (64 urte, batez beste, Euskadin). Nazionalitatearen edo jaiotzekuaren arabera bereizketa horren ondorioz, Urretxu, Ezkio-Itsaso eta Legorreta udalerriak zaharrenen artean daude, eta Ordizia, Zaldibia eta Olaberria gazteenen artean.

EDAD MEDIA DE LA POBLACIÓN / BIZTANLERIAREN BATEZ BESTEKO ADINA (2022)

	Guztira/Total	Gizonak/Hombres	Emakumeak/Mujeres
ALTZAGA	42,6	42,6	42,7
ARAMA	44,7	44,6	44,9
ATAUN	43,7	42,7	44,8
BEASAIN	43,6	42,2	45,1
EZKIO	47,8	48,6	47,1
GABIRIA	44,6	46	42,7
GAINTZA	46,1	44,6	47,6
IDIAZABAL	43,1	43,2	43
ITSASONDO	47	44,7	50,5
LAZKAO	43,4	43,3	43,5
LEGAZPI	43,7	42,4	45
LEGORRETA	47,4	46	48,9
MUTILOA	46,2	45,8	46,6
OLABERRIA	42,2	41	43,4
ORDIZIA	42	41,2	42,7
ORMAIZTEGI	43,7	42,6	45
SEGURA	45,6	44	47,1
URRETXU	51,1	51,9	50,1
ZALDIBIA	42,1	41,6	42,6
ZEGAMA	42,8	42,1	43,6
ZERAIN	46	47,8	44,3
ZUMARRAGA	46,2	44,7	47,6
GOIERRI	45,1	43,6	46,5
GIPUZKOA	44,2	43	45,4
EUSKADI	45,5	43,9	47

Iturria. Eustat. Biztanleen udal estadistika (2022ko urtarrilaren 1a). Geuk egina.

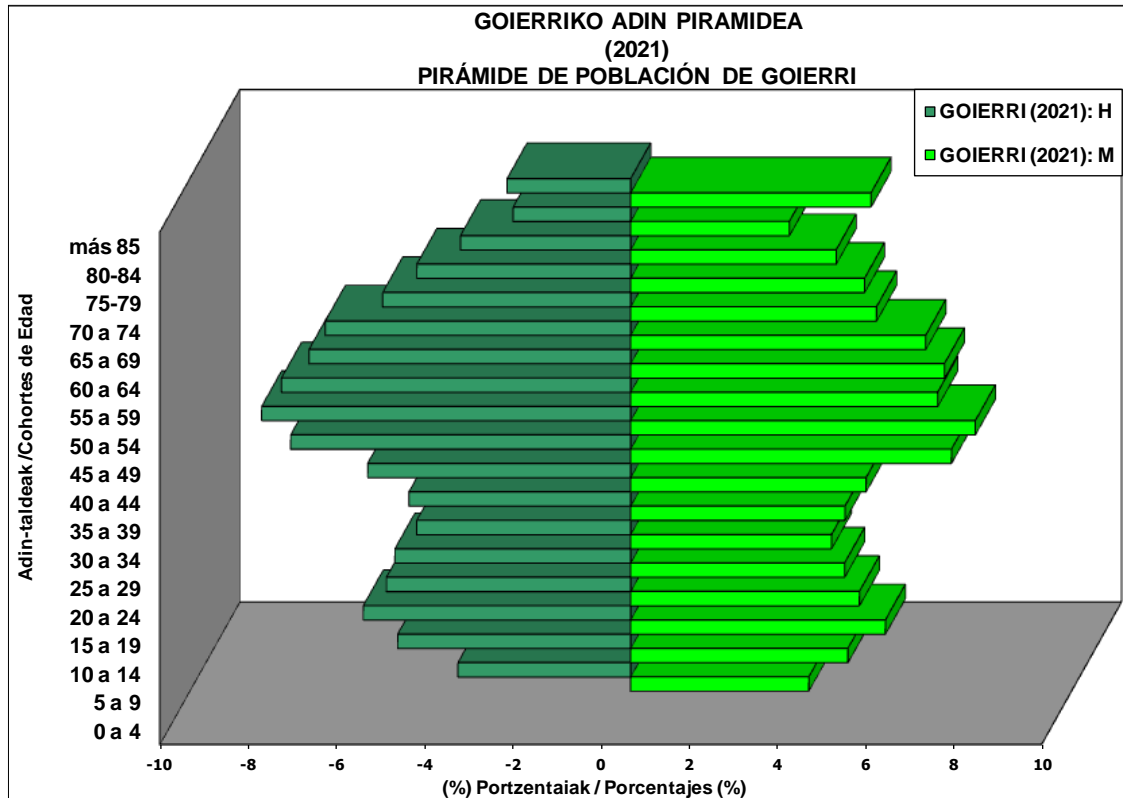
Fuente. Eustat. Estadística municipal de habitantes (1 de enero de 2022). Elaboración propia.

Eta aipatutako zahartze hori bizkorragoa da Espainiako eta EBko biztanleen kasuan baino, batez beste 44,1 urte baitituzte (42,8 urte, gizonentzat, eta 45,3 urte, emakumeentzat) eta 44,4 urte, hurrenez hurren, 2022ko urtarrilaren 1ean, aztertzen ari garen eremua Alemaniako 45,8 urteetara gehiago hurbiltzen delarik. Nolanahi ere, lurralde horietan guztietan estatistikek adierazten dute beren biztanleriaren batez besteko adina igotzen ari dela (2012tik 2022ra Espainia da batez besteko adina gehien igo den EBko bigarren herrialdea, 4,3 urte, eta EBn 2,5 urte, Eurostaten arabera), baita 65 urtetik gorako biztanleen zahartzea ere.

Nolanahi ere, horietan guztietan, zahartze biologikoaren erakusgarri argiak dituzten populazioez ari gara, jaiotza-tasa txikiek eragina izateaz gain, 2021ean Espainian 85,83 eta 80,27 urteko bizi-itxaropena izan baitute emakumeek (Euskadin 86,4 eta 80,7 urte, hurrenez hurren), 1975ean 69,6 eta 76,9 urte baitziren, hurrenez hurren.

Biztanleriaren piramideak, 2021eko abenduaren 31n, erraboi forma du, aipatutako zahartzea baieztatzen duena. Horren oinarria erdialdea eta goiko aldea baino estuagoa da, eta argi eta garbi ikusten dira azken hamarkadetako fenomeno demografiko nabarmenenak; esate baterako, 10-24 urteko gazteen taldea eta 40-54 urtekoen taldea pixka bat zabaldu egin dira, XXI. mendearen hasierako immigrazio atzeritarraren eraginez (etorkinak, gazteak, jatorrizko biztanleria baino jaiotza-tasa altuagoekin), baita 45 eta 69 urte bitarteko kohorteak ere, frankismo garaiko baby boom-aren eraginez. 5 eta 19 urte bitarteko adin-taldeek pisu handiagoa dute gaur egun goragoko adin-

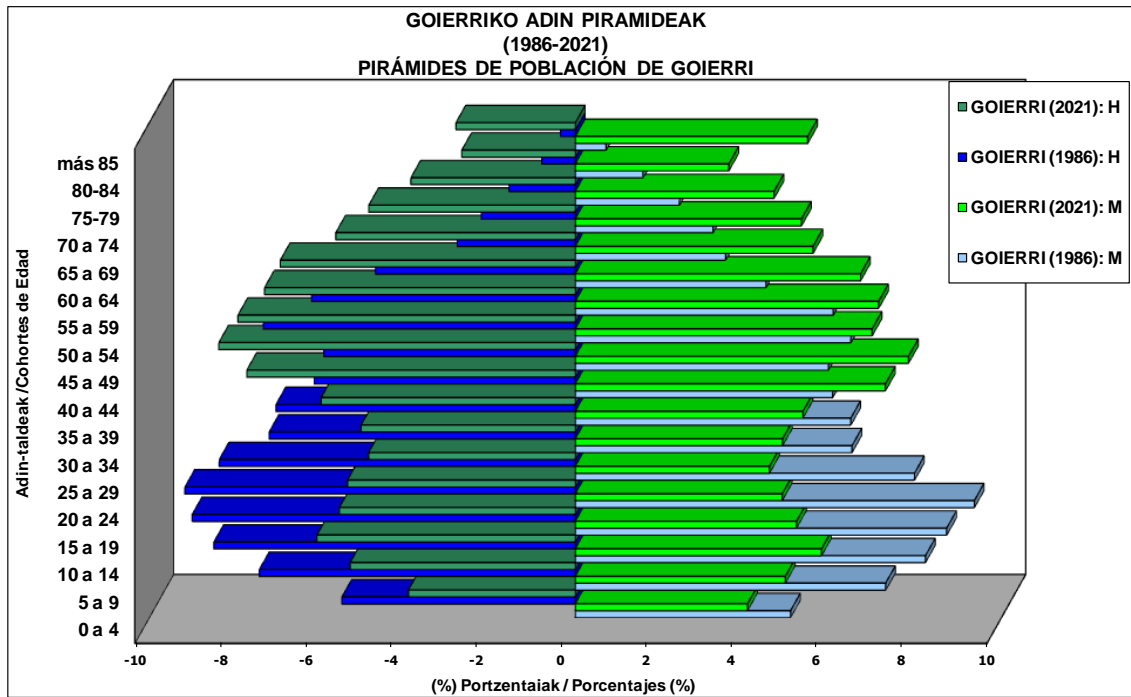
tartekoek baino (20-34 urte), hau da, helduen populazio gazteak. Hori positibotzat jotzen da "nolabaiteko gaztetze-kutsu" hori eman diotelako, nahiz eta 0-9 urte bitarteko taldeek berriz ere sartzen diren egungo piramidean, etorkizunera begira batere mesedegarria ez dena (20-34 urte bitarteko kohorteetan sartzen direnak ez dira jaiotza-tasaren jaitzierari bakarrik egozten, lurralde horretako gazteen emigrazioari ere egozten zaizkio).

Iturria. GFA. Udal errollaren berrikuspena (2021-XII-31). Geuk egina.
 Fuente. DFG. Rectificación del padrón (31-XII-2021). Elaboración propia.

Gaur egungo piramidearen eta 1986koaren arteko alderaketak agerian uzten du 80ko hamarkadako profil hedakorra aldatu egin dela, biztanleria gazteari zegokiona, oinarri zabala, gailurrerantz estutuz doana, 2021eko piramide erregresibora (badirudi bakoitzaren profilak alderantzikatu direla). Hori bai, laurogeiko hamarkadako piramideak jada adierazten du biztanleria gaztearen beherakadak behera egin duela hirurogeita hamarreko hamarkadatik (0-9 urte bitarteko kohorteetan sartzen dira), eta, beraz, piramidearen oinarria estutzen hasi zen, jaiotza-tasen beherakadak eraginda batez ere (krisi ekonomikoa, emakumea lan-munduan sartzea, biztanleriaren kultura-aldaketak, etab.). 1986ko piramidean, 50eko, hirurogeiko eta hirurogeita hamarreko hamarkadetako boom demografikoa eta 50eko eta 70eko hamarkadetako garapen ekonomiko handiaren garaian industrian lan egiteko iritsi zen immigrazio indartsua bereziki nabari dira piramidearen oinarri diren 10-24 urteko (1960-1975 bitartean jaiotakoak) eta 35-44 urteko (batez ere berrogeiko hamarkadan jaiotakoak, gerraosteko urteak) kohorteetan.

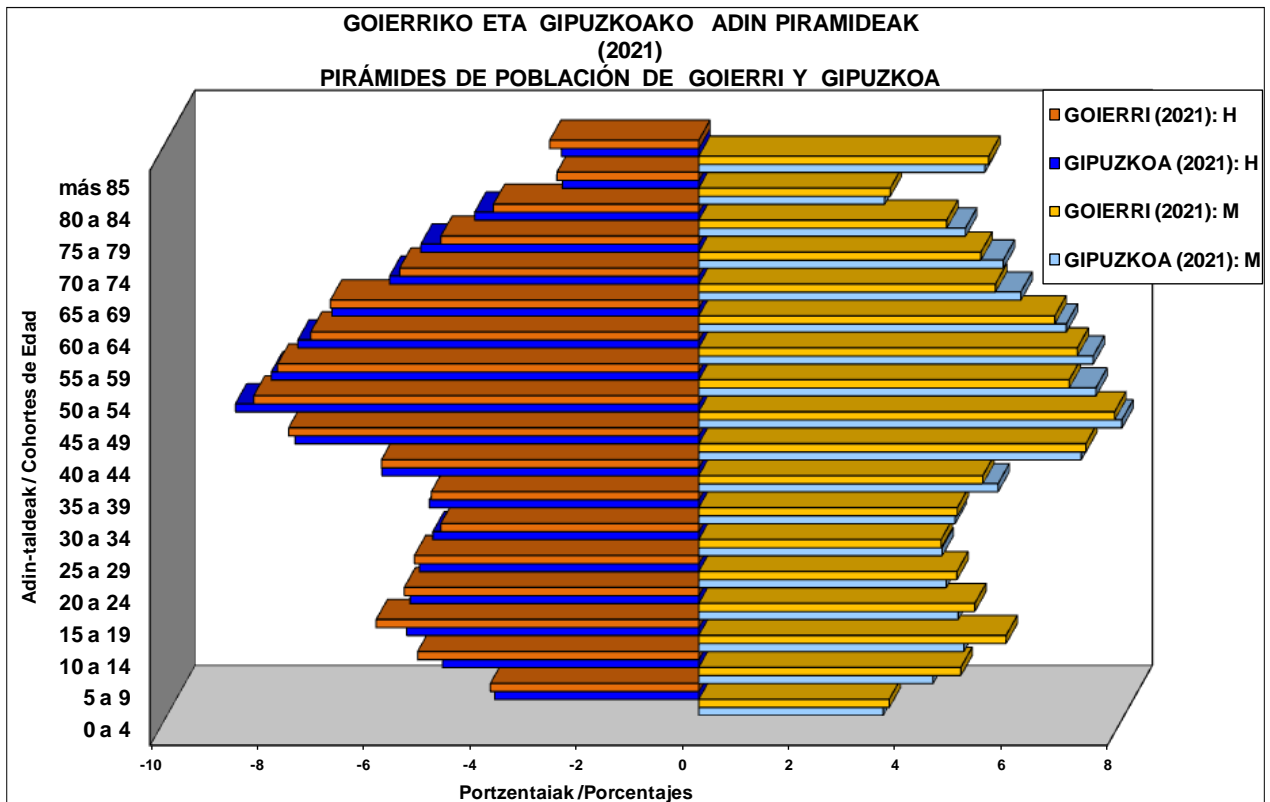
Laurogei urtetik beherako biztanleria-talde gazteenek 2021eko piramidean utzi dute arrastoa, erdiko aldea nabarmen zabaldu dela ikusten baita, batez ere 40-44 urteko kohortetik aurrera, eta zahartze-joera adin horietatik aurrera ikusten da, non hurrengo adin-talde guztiek proportzio handiagoa duten 2021eko piramidean 1986an zutenarekin alderatuta. Era berean, bizi-mailaren gorakadak, handiagoa emakumeen artean gizonen artean baino, eragina izan du adin handieneko taldeetan, kasu honetan 70 urtetik gorakoetan (85 urtetik gorakoetan bikoitza da), ez lehenago migrazioek sexuaren araberako egituran duten eraginagatik, lehen adierazi den bezala.

Iturria. Eustat eta GFA. Biztanleen udal errolda (1986-IV-1) eta Udal erroldaren berrikuspena (2021-XII-31). Geuk egina.

Fuente: Eustat y DFG. Padrón de habitantes (1-IV-1986) y Rectificación del padrón (31-XII-2021). Elaboración propia.

Goierriko egungo piramidea eta Gipuzkoakoa gainjarri ondoren, ikus daiteke antzeko profilak dituztela, hau da, erraboi formako piramideak, hautestontziak edo alderantzikatuak, erdiko gorputzak baino oinarri estuagoekin, 65 urtetik gorako taldearen eta 20 urtetik beherako taldearen ehuneko handi samarrak, erregresiboen tipikoak, eta erregimen demografiko modernoaren fasea amaitu duten herrialde garatuenak, trantsizio demografikoaren laugarren fasea deritzona, jaiotza-tasa txikiekin. Beraz, gizarte zahartuak dira, eta gehiago izateko joera dute: jaiotza-tasak behera egiten jarraitzen du libreki (lurralde horietako emakumeek gero eta seme-alaba gutxiago dituzte, eta beranduago iristen dira); osasun-arreta hobetzeak bizi-itxaropena handitzea dakar, eta heriotza-tasa handitzen ari da, zahartutako biztanleria-egiturengatik (2021ean 7.630 heriotza baino gehiago erregistratu ziren Lurralde Historikoan, Estatistikako Institutu Nazionalaren erregistroetan jasota dagoen kopururik handiena, 1930. urteaz geroztik (aldagai hori jasotzen da), eta 2013. urteaz geroztik saldo naturala negatiboa da).

Iturria. GFA. Udal erroldaren berrikuspena (2021-XII-31). Geuk egina.
 Fuente. DFG. Rectificación del padrón (31-XII-2021). Elaboración propia.

Errealitate horrek agerian uzten du erretiroei eta talde zaharrenek eska ditzaketen laguntza- eta osasun-zerbitzuei heltzeko baliabideen beharra, bai eta lurralde baten etorkizunaren aurrean dagoen ziurgabetasuna ere, lurralde horretan lan egiteko adinean dauden pertsonen gero eta pisu txikiagoa baitute beren biztanleria-egituran.

III.2.3. Biztanleriaren mugimenduak

III.2.3.1. Dinamika naturala: mugimendu natural aedo begetatiboa.

Adagai horrek Goierri izan duen bilakaeran ikusten denez, laurogeiko hamarkadan jaiotza-tasak behera egin du aurreko hamarkadekin alderatuta (659 jaiotza/urte 1981-85 aldian), eta laurogeita hamarreko hamarkadaren lehen urteetan izan du mailarik baxuena (516,6 jaiotza/urte 1991-95 aldian), eta laurogeita hamarreko hamarkadaren bigarren zatian hasi da suspertzen (555 jaiotza/urte 1996-2000 aldian). Hazkunderik handiena XXI. mendeko lehen hamabost urteetan izan da (644,8 jaiotza/urte 2001-05 aldian, 800,6 jaiotza/urte 2006-09 aldian eta 699,2 jaiotza/urte 2011-15 aldian), eta laurogeiko hamarkadaren lehen erdiko zifrak gainditzera ere iritsi da, immigrazio atzeritarraren ondorioz (bertakoek joera murriztaileena izaten jarraitzen dute). 1981etik 2021era bitartekoaldi horretan, maximo bi erregistratu dira, bata 2007an (820 jaiotza) eta bestea 1982an (796 jaiotza), eta gutxieneko bi, 1991n (478 jaiotza) eta 2021ean (505 jaiotza).

Hala ere, 2017tik aurrera eta gaur egunera arte (570 jaiotza/urte 2016-2021 aldian), atzeraldi-aro berri bat hasi zen, eta aldi horretako baliorik baxuenak lortu ziren (524 jaiotza 2020an eta 505 jaiotza 2021ean). Ikus daitekeenez, datu berriek agerian uzten dute aldagai demografiko hori jaitsi egin dela, neurri batean, emakume bakoitzeko seme-alaba kopuruak behera egin duelako (emakume atzerritarren ugalkortasun-indize handienak euskaldunera hurbiltzeko joera du) eta ama izateko adinean dauden emakumeen kopuruak behera egin duelako.

**EVOLUCIÓN DE LA NATALIDAD, MORTALIDAD Y CRECIMIENTO VEGETATIVO DE GOIERRI
(1981-2021).**

GOIERRIKO JAIOTZA, HERIOTZA ETA HAZKUNDE BEGETATIBOAREN BILAKAERA

	1981-85	1986-90	1991-95	1996-2000	2001-05	2006-10	2011-15	2016-21
JAIOTZAK / NACIMIENTOS	3.295	2.859	2.583	2.775	3.224	4.003	3.496	3.418
HERIOTZAK/ DEFUNCIONES	2.004	2.360	2.529	2.757	2.858	2.895	3.189	4.273
BEREZKO HAZKUNDEA / CRECIMIENTO NATURAL	1.291	499	54	-18	366	1.108	307	-855

Iturria. Eustat. Jaiotzen eta heriotzen estadistikak. Geuk egina.

Fuente. Eustat. Estadística de nacimientos y defunciones. Elaboración propia.

Bestalde, Ugalkortasunaren Indize Sintetikoa (UIS), emakume bakoitzeko seme-alabetan adierazitako ugalkortasun-maila neurtzen duena, bereziki jaitsi da hirurogeita hamarreko hamarkadaren erdialdetik laurogeita hamarreko hamarkadaren batez bestekora (mailarik baxuenak erregistratu ziren, 1etik gertu), eta Espainia ugalkortasun oso baxuko ekonomien barruan kokatu du («lowest-low fertility»). UISa XX. mendearen amaieratik gaur arte berreskuratzen hasi izana adin gazteen ugalkortasun-tasen beherakadarekin lotuta egon da, baita 30 urtetik gorako goranzko joerari eustearekin ere; aurreko urteetan lortutako maila baxuengatik eta goranzko joerari eutsi zaiolako atzeratutako ugalkortasunaren nolabaiteko susperraldiarekin.

25 urtetik beherako eta are 30 urtetik beherako emakumeen ugalkortasunaren gorakada txikia ez da portaera-aldaketa baten ondorio izan, baizik eta eredu emankor gazteagoa duten emakume atzerritarren etorreraren ondorio, lehen adierazi bezala. Immigrazio horren eraginik gabe, adin gazteenetako ugalkortasun-tasek beheranzko ibilbidea luzatuko zuketean, hirurogeita hamarreko hamarkadaren erdialdetik amaierara bitartean erregistratu zen bezala. Espainiako UISa 1975eko emakume bakoitzeko 2,8 seme-alabatik 2021eko 1,19ra jaitsi da (27-EBko mailarik baxuena Maltaren atzetik), Gipuzkoan bezala, data berdinetan 2,7 seme-alabatik 1,34ra igaro baita, belaunaldien ordezkapena ziurtatzeko behar den 2,1aren azpitik (27-EBko herrialde bakar batek ere ez du zifra hori lortzen gaur egun, nahiz eta ugalkortasun-indize horiek Frantziakoak (1,83 seme-alaba batez beste emakume bakoitzeko) eta EBkoak (1,5-) baino baxuagoak diren). Goierrin ez dago aldagai horren daturik, baina bere ezaugarri demografikoak direla eta, bere balioa Gipuzkoako UIS 1,34ra gehiago hurbilduko da Euskadiko 1,25era baino, bi kasuetan batez besteko amatasun-adinarekin (32,3 urte). Eustaten proiektzio demografikoek Plan honen horizontean UISren bilakaera positiboa iragartzen dute, belaunaldien ordezkapenaren baliotik urrun badago ere (ugalkortasuna berreskuratzea ez da nahikoa izango ama potentzialen kopuruaren jaitsiera konpentsatzeko, ugalkortasun-adinean gutxi dauden belaunaldiak baitira).

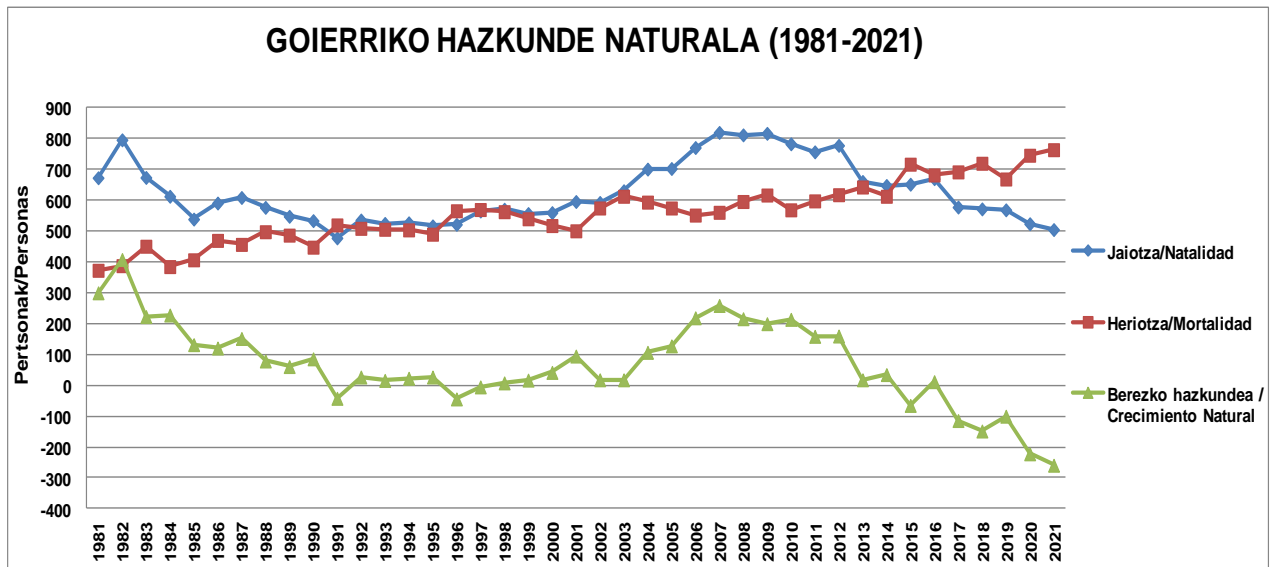
Hilkortasunaren kasuan, bilakaera oso bestelakoa da, urtez urte etengabe gora egiten ari baita gaur egun arte hildakoen kopuruetatik: laurogeiko hamarkadako urteko 436,4 heriotzetatik laurogeita hamarreko urteko 528,6 heriotzetara igaro da, XXI. mendeko lehen hamarkadako 575,3 heriotzetara, 2011-15eko 637,8 heriotzetara eta 2016-2021eko 712,2 heriotzetara. Azken 40 urteetako heriotza kopururik handiena 2020an eta 2021ean erregistratu da, 746 eta 764 heriotzarekin, hurrenez hurren, eta 1981eko eta 1982ko minimoak, 373 eta 388 heriotzarekin, hurrenez hurren, bi kasuetan 1981-2021 aldiko urterik muturrekoenekin bat etorritz.

Aldagai horien bilakaerak Goierriko hazkunde begetatiboaren edo naturalaren beherakada azalduko luke, nahiz eta aldi horretan gorabeherak eta zeinu-aldaketak izan.

Laurogeiko hamarkadaren lehen erdiaren zifrak, mila pertsonatik gorako populazio-hazkundearekin (258,2 pertsona/urte), 2006-10 bosturtekoan (221,6 pertsona/urte) soilik hurbiltzen dira harrigarriki, urte batzuen ondoren hazkunde naturala etengabe jaitsi baita, 1996-2000 aldiaren lehen datu negatiboak erregistratu arte (-3,6 pertsona/urte) eta, ondoren, 2016-21 aldiaren (-40,7 pertsona/urte).

Aurreko taulan ikus daitekeenez, heriotzek urte horietan izan duten goranzko joera etengabea errealitate bat da, egunetik egunera zaharragoa den biztanleria-egiturarekin bat datorrena, eta aldi zabal horretan jaiotza-tasak izan duen portaera hobeak edo okerragoak bakarrik azalduko luke hazkunde natural desberdina.

Datu gaurkotuenen kasu partikularrean, 2019tik aurrera, aldagai horren portaera txarrean eragin behar da, koronabirusaren gaixotasunaren -Covid- ondorioengatik.

Iturria. Eustat. Jaiotzen eta heriotzen estatistikak. Geuk egina.
 Fuente. Eustat. Estadística de nacimientos y defunciones. Elaboración propia.

Jaiotza Tasa Gordinen (JTG) eta Hilkortasun Tasa Gordinen (HTG) kalkuluak berretsi egiten du aipatutakoa, eta, aldi berean, Goierriko egoera beste lurralde batzuetakoarekin alderatzeko aukera ematen du, horietan egoera oso antzekoa baita. 2021ean, aztertzen ari garen eremuak ‰ 5,2ko TBN du (‰ 8,8 2012-21 aldia kontuan hartuz gero, azken hamar urteak), eta ‰ 10,9ko TBM bat (‰ 9,8 2012-21 aldia kontuan hartuz gero), arrazoi naturalengatiko galera demografikoak daudela adierazten duena, duela 40 urte ez bezala.

JAIOTZA-TASA GORDINA (JTG), HERIOTZA-TASA GORDINA (HTG) ETA HAZKUNDE BEGETATIBO TASA (HBT)

‰

TASA BRUTA DE NATALIDAD (TBN), TASA BRUTA DE MORTALIDAD (TBM) Y TASA DE CRECIMIENTO VEGETATIVO (TCV)

	1981			2021		
	JTG / TBN	HTG / TBM	HBT / TCV	JTG / TBN	HTG / TBM	HBT / TCV
Goierri	9,3	5,2	4,1	7,2	10,9	-3,7
Gipuzkoa	11,7	6,4	4,9	6,9	10,6	-3,7
Euskadi	12,7	6,8	5,9	6,5	10,5	-4
España	14,1	7,75	6,35	7,1	9,5	-2,4

Iturria. EIN eta Eustat. Geuk egina.
 Fuente. INE y Eustat. Elaboración propia.

Amaitzeko, joan den mendeko laurogeiko hamarkadaren hasieratik, Goierri gero eta saldo natural txikiagoak erregistratu ditu, bi maximorekin (1982, 400 pertsonarekin, eta 2007, 259 pertsonarekin). Gaur egungo egoera benetan kezagarria da 2007tik izandako beherakada handiagatik eta 2015etik izandako arrazoi naturalengatiko galera demografikoengatik (2015ean saldo negatiboa 65 pertsonakoa izan bazen, 2021ean kopurua 260 ingurukoa da).

Biztanleriaren egiturak ikusten du hilkortasun-zifrek gora egiten jarraituko dutela, eta jaiotza-tasak aldatuz gero soilik (azken urteetan jaiotza-kopuruak behera egin du etengabe) alderantzikatu ahal izango litzateke lurralde horretako joera natural atzerakoa.

Denborak egiaztatuko du azken urteetako arrazoi naturalen ondoriozko galera demografiko horiek puntualak diren edo aro demografiko berri baten aurrean dauden (egitura demografiko zahartuak ez du aldaketarik ikusten, eta hazkunde naturala, gertatzen bada, atzerriko immigrazioaren portaeraren edo politika berriek ugaltzeko adinean dauden biztanleen artean duten eraginaren arabera izango da).

Nolanahi ere, Gipuzkoako egoera oso antzekoa da: 2021ean 7.630 heriotza baino gehiago erregistratu ziren, INEren erregistroetan 1930. urteaz geroztik dagoen kopururik handiena, datu horrek lurralde horretan jasotzen duena, eta jaiotza-kopuruarekiko aldea handiagoa da erditzeak jaitsi ahala, eta horrek eragin du 2013az geroztik saldo naturala negatiboa izatea.

III.2.3.2. Migrazio-mugimenduak eta biztanleria migratzailea.

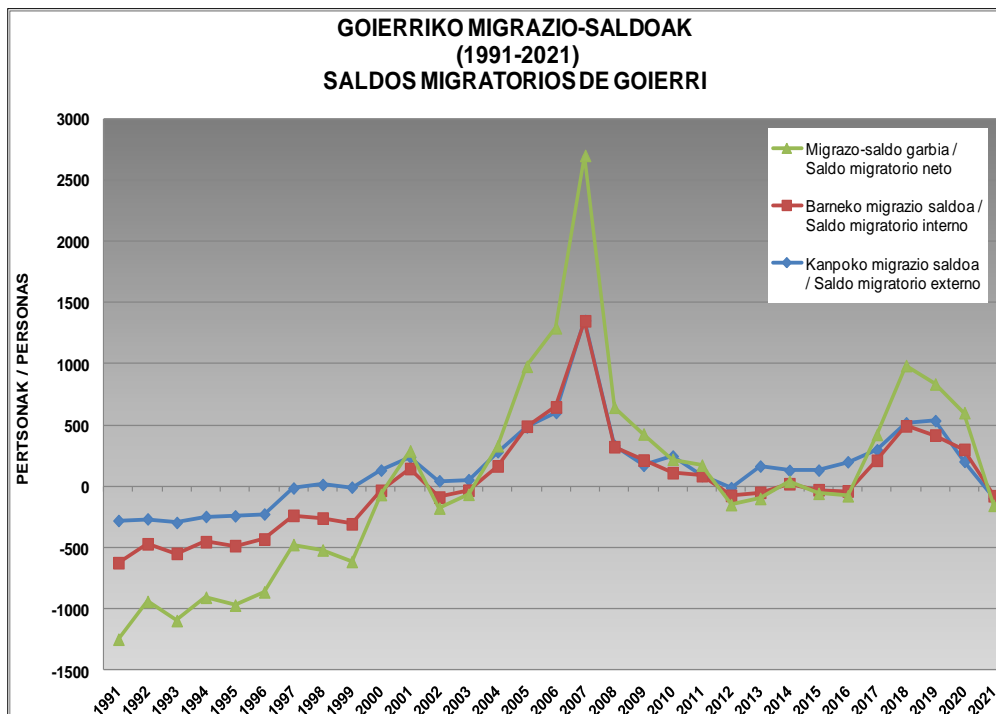
Atal honetan hurbilen dagoen migrazio-dinamikari erreparatuko diogu, joan den mendeko laurogeita hamarreko hamarkadatik gaur egun arte, aurreko mendeko 50-70 urteetako desarrollismo ekonomiko handiaren urteetan gertatu zirenei erreferentzia egin gabe. Hala ere, gertuko esperientzia hori gogoan izatea komeni da, aztergai dugun testuinguruan.

Eustatek argitaratutako 1991-2021 aldiko migrazio-datuen azterketatik ikus daitekeenez, Goierri biztanleria handitu egin da, 721 pertsonako migrazio-saldo garbi positiboa erregistratu baita (urtean 24 pertsona, batez beste). Horrek erakusten du aldagai horrek zuzeneko eragina duela urte batzuetako biztanleriaren hazkunderan, edo arrazoi naturalengatik galera demografikoen konpentsazioan, beste batzuetan. Hala ere, datuen analisiak migrazio-balantze positiboa islatzen du, baina migrazio-saldo positiboak ez dira jarraituak izan 30 urte hauetan; izan ere, 1991tik 2002ra, 2001ean izan ezik, 295 pertsona galdu dira batez beste urtean, ia 3.900 pertsona, eta 2012tik 2016ra, 2014an izan ezik, ia bi ehuneko beste bat, urtean 58 pertsona baino gehiago, batez beste. Erreferentziako azken urtean, 2021ean, migrazio-saldo negatiboa izan da (78 pertsona).

Bi migrazio-mota horietatik, barnekoak zein kanpokoak, adierazgarria da aztertzen ari garen lurraldeko barneko migrazio-saldoaren portaera txarra, EAEko udalerrien, eskualdeen edo lurralde historikoen arteko mugimenduak soilik kontuan hartzen dituen, eta Goierriko biztanleria-sarreretatik Erkidego horretara egindako irteerak kenduta lortzen dena, ia 3.800 pertsonako galerarekin. Hau da, lurralde horrek ezin izan du atxiki Euskadiko beste udalerririk batera bizitzera joan den biztanleriaren zati bat (30 urtetik lauk bakarrik izan dituzte barneko migrazio-saldo positiboak eta oso kopuru txikiekin), hau da, Goierriko Euskadiko beste herri batzuetara azken horretatik herrira datorrena baino biztanleria gehiago joaten da, eta, aldi berean, Euskaditik kanpoko biztanleak (atzerriko etorkinak) erakartzeko gaitasunik izan ez balu, galera demografikoak oso handiak izango ziren. Izan ere, kanpoko migrazio-saldo positiboari esker, hau da, EAEtik kanpokoari esker, 30 urte hauetako saldo garbia positiboa izan da 700 pertsonatan baino gehiagotan, kanpoko migrazio-saldoa aldekoa izan baita 4.500 pertsona pasatxotan.

Datuek ere migrazio horien portaera desberdina erakusten dute; izan ere, kanpoko saldo negatiboak batez ere XX. mendeko laurogeita hamarreko hamarkadan erregistratu ziren, eta itzulerako emigrazioak protagonismo handia izan zuen. Izan ere, biztanleria hori bere jaioterrira itzuli zen krisialdian, enplegua suntsitzean eta erretiroa hartzean, eta, XXI. mendean sartu zenetik, migrazio mota horren erregistroak positiboak izan ziren, kasu jakin batzuetan izan ezik (2012 eta 2021), atzerriko immigrazioak izan baitzuen eraginik handiena (4.500 pertsona baino gehiago). XXI. mendeko migrazio-portaera hobeak konpentsatu egin du, neurri batean, joan den mendearen amaierako galera handia, eta Goierriko hazkunde demografikoaren arrazoi nagusia da, zuzeneko zein zeharkakoa, iritsi den biztanleria gazte horren jaiotza-tasaren hazkunderaren ondorioz.

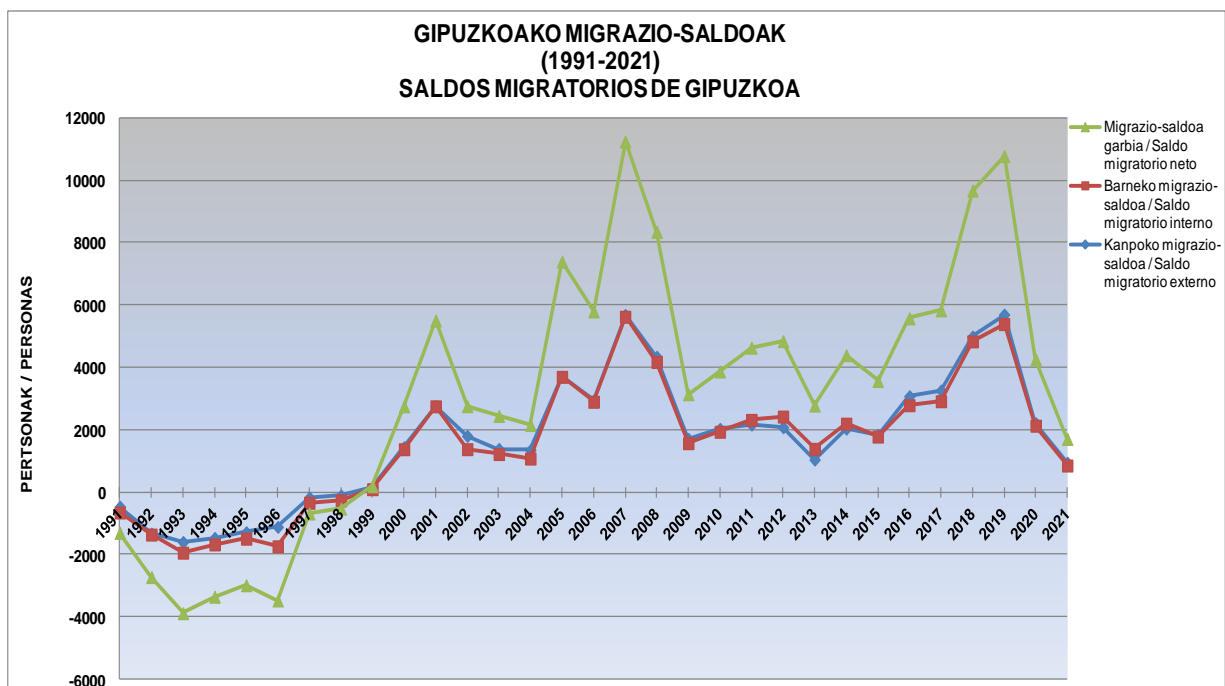
Biztanleriaren eta saldo naturalen eta migrazio-saldoen bilakaera kontuan hartuta, esan daiteke migrazio-fenomenoek soilik eragin dutela Goierriko biztanleriaren galera XX. mendeko laurogeigarren eta laurogeita hamargarren hamarkadetan, saldo naturalak positiboak direlako, eta XXI. mendetik 2012ra bitarteko biztanleriaren hazkundera, bi urte jakinetan izan ezik, migrazioek, eta, zehazkiago, kanpokoek eta saldo naturalek portaera ona izan dutelako gertatu dela. 2013tik aurrera gorabeherak izan dira biztanleen guztizko kopuruan (behera eta gora, aldaketa handirik gabe, migrazioetan eta/edo faktore naturaletan eragin negatiboa izan dutelako), eta 2017tik aurrera saldo begetatiboak negatiboak izaten hasi dira (inoiz ez ziren hain altuak izan, ezta elkarren segidakoak ere); hala ere, migrazio-saldok galera horiek konpentsatzen jarraitzen dute, eta Goierriko biztanleria ez da jaisten erreferentziako azken urtera arte (2021), bi kontzeptuengatik biztanleria galtzen baitu (unean-unean gertatzen da hori, eta ez da joeratzat hartzen).

Iturria. Eustat. Migrazio mugimenduen estatistika. Geuk egina.
 Fuente. Eustat. Estadística de movimientos migratorios. Elaboración propia.

Sexuaren araberako banaketari dagokionez, 1991-2021 aldiko datuek adierazten dute sexuaren araberako migrazio-saldo garbia negatiboa izan dela emakumeentzat (Goierritik emakume gehiago atara dira iritsi direnak baino). Migrazio-motaren araberako azterketak erakusten du barneko migrazio-saldoen kasuan emakume gehiago emigratu dela (% 56,6) gizonak baino (% 43,4), eta kanpoko saldoen kasuan gizon gehiago iritsi direla emakumeak baino (% 55,2 eta % 44,8, hurrenez hurren). Horrek erakusten du desoreka nabarmena dagoela gizonetzkoen alde (hori ez da gertatzen Euskadin, non atzeritar jatorriko emakumeen kopurua gizonena baino handiagoa den, eta gehien errepikatzen den profila emakume latinoamerikarrena da, Goierriin nagusi ez den erkidegoa).

LHaren kasuan, datuen bilakaerak erakusten du migrazio-saldo garbia negatiboa izan dela 1998. urtera arte (ia 9.500 pertsona), eta une horretatik aurrera zeinutik positibora aldatu da gaur arte. Izan ere, XX. mendeko ia laurogeita hamarrekota hamarkada osoan (baita aurreko hamarkadan ere), Gipuzkoak biztanle kopuru handiak galdu zituen, aipatutako itzulerako emigrazioaren ondorioengatik. Hamaika urte horietan (1988-99) 22.000 pertsona baino gehiago galdu ziren, barneko migrazio-saldoren galerak kontuan hartu gabe, eta laurogeiko hamarkadaren amaieran erregistratutakoak oso esanguratsuak izan ziren. 1999tik 2021era migrazio-saldo garbia positiboa da, EAetik kanpoko biztanleria-kontingente handia dagoelako, batez ere atzerriko nazionalitatea duten etorkinak, Goierriren kasuan bezala. Bereziki nabarmentzen dira 2005etik izandako saldo positiboak, nahiz eta 2021ean saldoa 900etik behera egon, 2000tik izan den txikiena. Migrazio-saldo garbi positibo horiei esker, lurralde honek aspaldi izan ez zituen hazkunde batzuk izaten ari da. Biztanleria etorkina da ugalkortasun-tasarik altuena duena, eta, beraz, biztanleria horrek eragin positiboa du hazkunde naturalean (2007an jaiotzen % 12 atzerriko nazionalitatea zuten amek izan ziren, eta 2021ean % 26,5era igo da, Euskadiko datua baino 0,7 puntu txikiagoa eta Espainiako 8,6 puntu handiagoa). Goierriko daturik ez dagoen arren, zifrak ildo beretik joango dira, eta jaiotza-tasetan biztanleria-talde horrek duen ageriko protagonismoa islatuko dute.

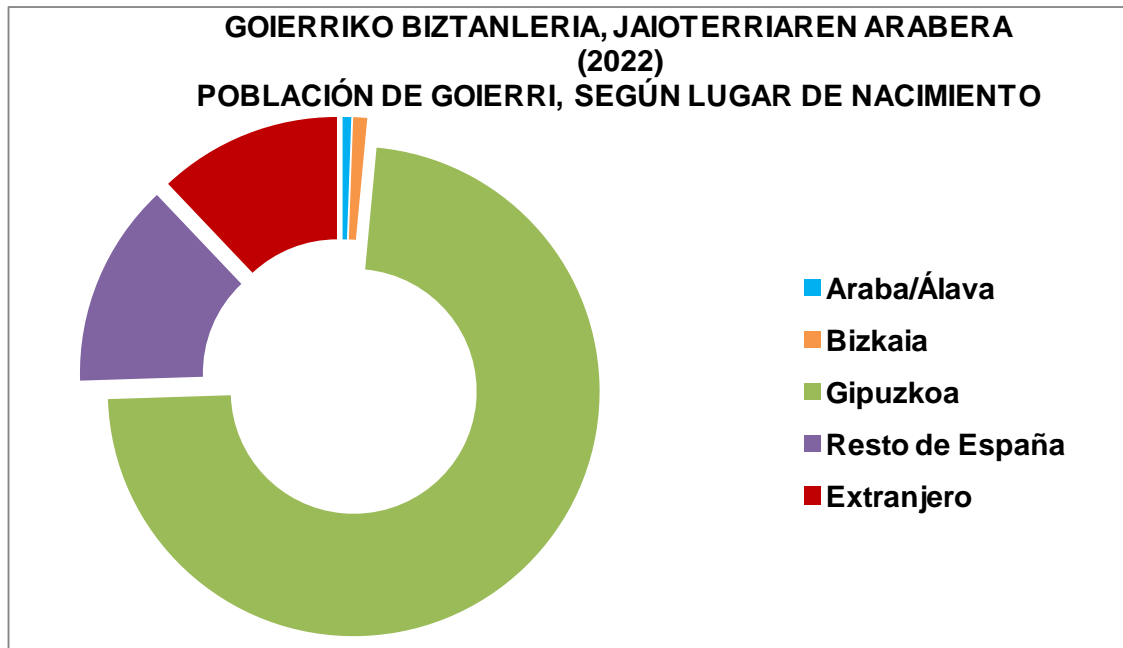
Iturria. Eustat. Migrazio mugimenduen estatistika. Geuk egina.
 Fuente. Eustat. Estadística de movimientos migratorios. Elaboración propia.

Etorkizunari begira, ez dakigu immigrazioak zer-nolako garrantzia izan dezakeen etorkizuneko biztanleriaren bilakaeran, baina Eustaten 2021-2036ko proiektzio demografikoen arabera, Euskadiko eta hiru lurralde historikoetako biztanleriaren hazkundera migrazio-saldo garbi positibotik aterako da soilik, saldo naturala edo begetatiboa negatiboa izango baita (eragin positiboa hazkunde naturalari lotutako galeren konpentsazioan), eta ikuspegi hori Goierriko ere aurreikus daiteke.

III.2.4. Biztanleriaren jatorria.

Eustaten biztanleen udal estatistikak 2022ko urtarrilaren 1ean argitaratutako datuen arabera, Goierriko biztanleriaren ia % 62 udalerriren batean jaio da (1996an % 65,1 zen), eta ehuneko hori % 73ra igotzen da LH osoari dagokionez (1996an % 77,7 zen).

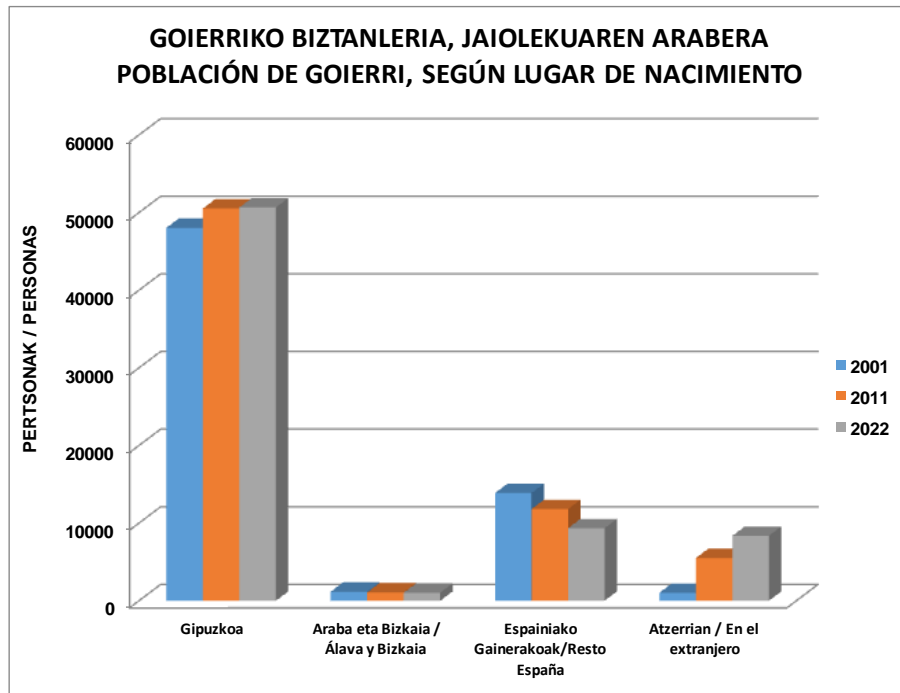
Bestalde, Bizkaian eta Araban jaiotakoak % 1,5 dira (3/5 baino zertxobait gehiago bizkaitarrak dira eta gainerakoak arabarrak).

Iturria. Eustat. Biztanleen udal estadistika. Geuk egina.
Fuente. Eustat. Estadística municipal de habitantes. Elaboración propia.

Espainiako beste autonomia-erkidego batzuetatik (Gaztela eta Leon, Extremadura) etorritako immigrazioa, XX. mendeko 50-70eko hamarkadetan, biztanleriaren % 13,5ekin lotzen da, eta azertzen ari garen eremuan pisua galdu du, zati batean jada zahartutako biztanleria delako, hil egin delako edo erretiroa hartu ondoren jatorrizko lekuetara emigratu duelako (2001ean % 14,6 zen).

Hurrengo irudian, Espainiako beste probintzia batzuetan jaiotako talde horrek zenbaki absolutuetan izan duen beheranzko bilakaera ikus daiteke, Gipuzkoan eta atzerrian jaiotako pertsonen kopuruaren hazkundearen aldean.

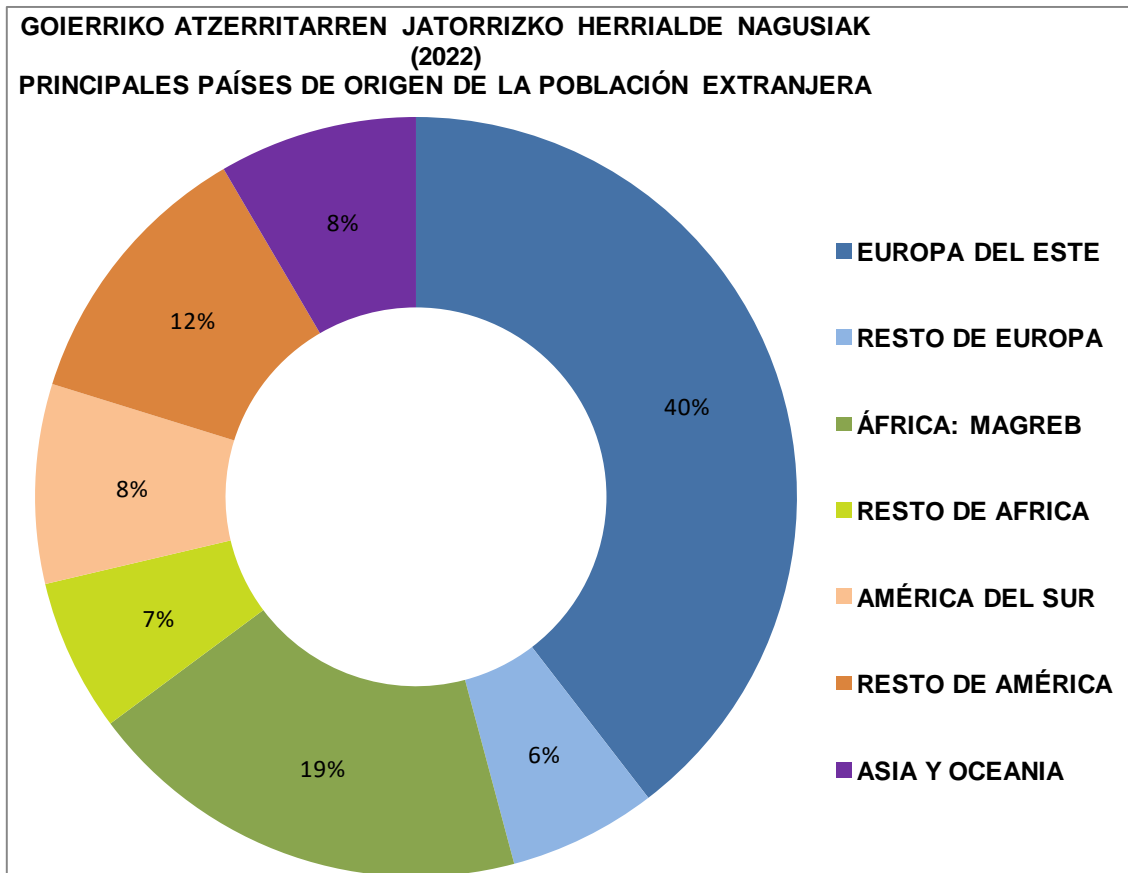

Iturria. Eustat. Biztanleen udal estadistika. Geuk egina.
 Fuente. Eustat. Estadística municipal de habitantes. Elaboración propia.

Atzerriko immigrazioak protagonismo handia hartu du XXI. mendearen hasieratik, hau da, 2022ko biztanleriaren % 12 Espainiatik kanpo jaio da, Eustaten arabera, % 11,9 Ikuspegi Immigrazioaren Euskal Behatokiaren arabera. Portzentajeak Gipuzkoan eta Euskadin baino pixka bat altuagoak dira (% 11,7 bi kasuetan, Eustaten arabera, eta % 11,6 eta % 11,5, hurrenez hurren, Ikuspegiren arabera).

Migrazio-fluxuen aniztasuna Goierri bizi diren etorkinen jatorrian islatzen da; izan ere, hamar atzerritarretik lau (% 40) Ekialdeko Europan jaio dira (Errumania, Ukraina), eta errumaniarrek presentzia handia dute Beasain, Ordizia eta Lazkao bezalako herrietan. Ondoren, Magreben jaiotakoak daude, % 19rekin (Maroko, Aljeria eta abar); horietako gehienak Beasainen, Ordizian, Legazpin eta Zumarragan daude; Latinoamerikan % 20 (Ekuador, Kuba, Txile, Dominikar Errepublikak, Peru, Argentina eta abar); eta Asian eta Ozeanian % 8, batez ere Txinan eta Pakistanen.

Bestalde, zenbait udalerritan populazio hori bizi denez, batzuetan auzo jakin batzuetan biltzen da: Senpere, Arriaran eta Astigarreta Beasainen, Olan Zegaman, Itsaso eta Santa Luzia Ezkio-Itsason, Brinkola Legazpin eta abar.

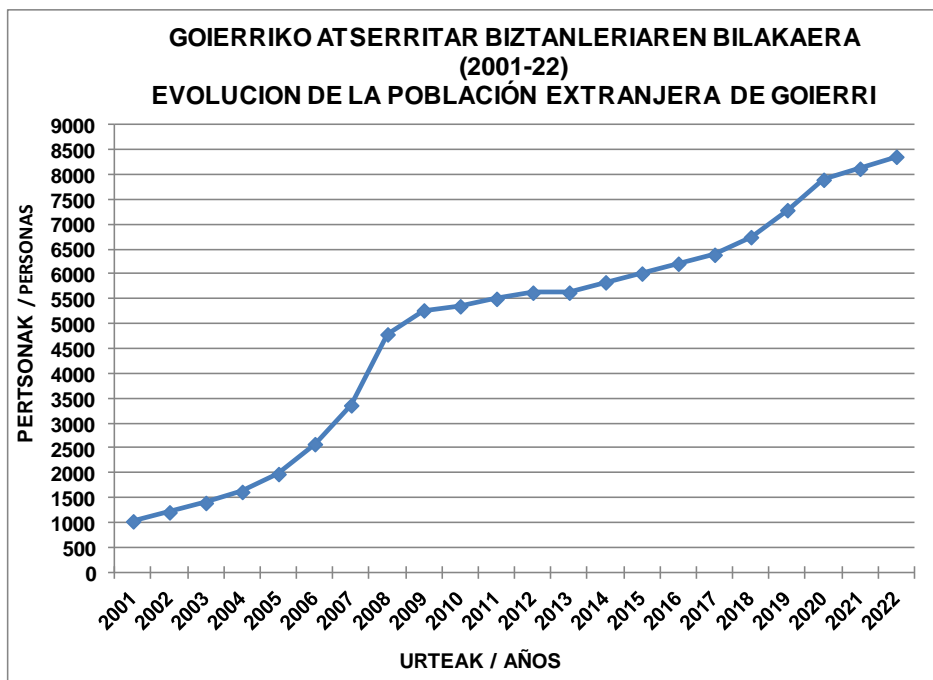

Iturria. Eustat. Biztanleen udal estadistika. Geuk egina.
 Fuente. Eustat. Estadística municipal de habitantes. Elaboración propia.

Sexuaren arabera, gizonezkoak dira nagusi (% 51,6), baina udalerrrika egindako azterketan ikus daitekeenez, Arama eta Ezkio-Itsaso bezalako herrietan emakume atzerritarren populazioa etorkin guztien ia 2/3 eta 2/5 da, hurrenez hurren, eta Olaberriar eta Legorretan % 43,9 eta % 45,5, hurrenez hurren.

Erkidego baten edo bestearen nagusitasunak baldintzatzen ditu emaitza horiek: Afrikako herrialdeetako eta Ekialdeko Europako jatorria duten herrietan gizonezkoak dira nagusi, eta Latinoamerikako herrialdeetan emakumeak dira nagusi.

Goierriko biztanle atzerritarren taldeak azken urteetan (2001-22) izan duen goranzko bilakaera errealitate bat da, ondorengo grafikoan ikus daitekeen bezala: 2001ean mila atzerritar baino gehixeago izatetik (biztanleria osoaren % 1,6), 2022an ia 8.400 atzerritar izatera (% 12). Kurba goranzkoa da argi eta garbi, eta erritmoa motelxeagoa da 2009tik 2013ra, 2008ko krisiaren ondorioz.

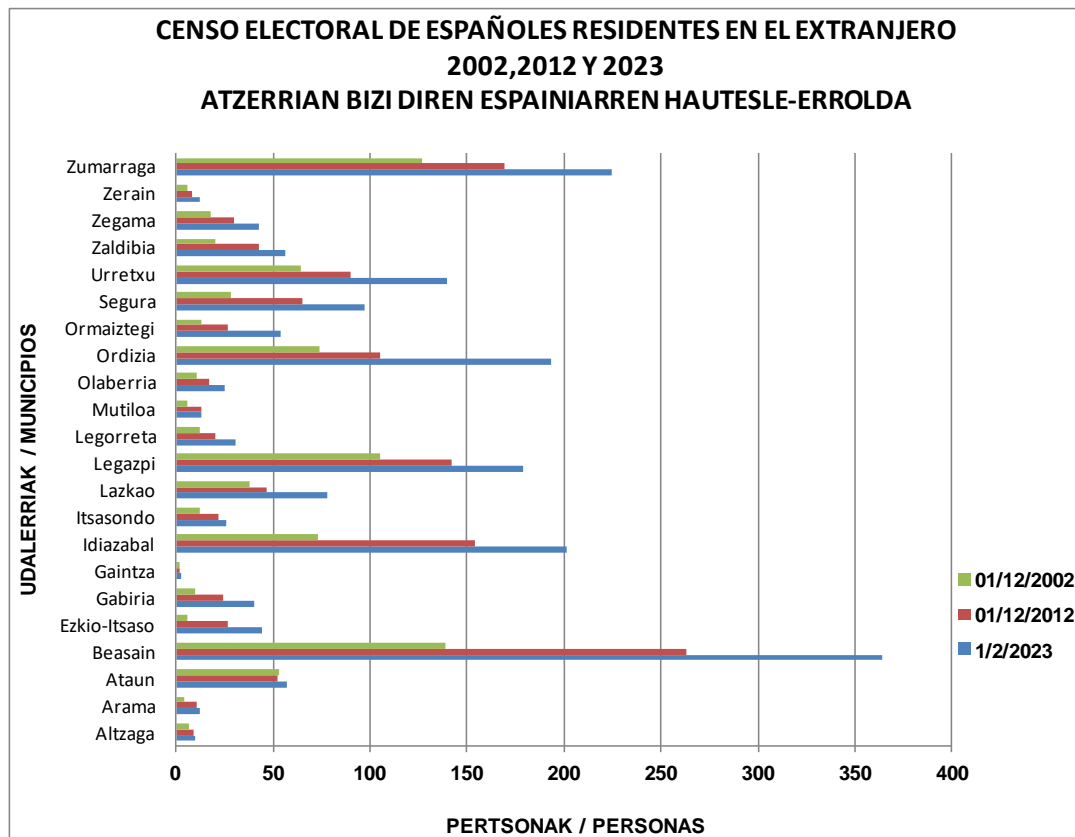
Iturria. Eustat. Biztanleen udal estatistika. Geuk egina.
 Fuente. Eustat. Estadística municipal de habitantes. Elaboración propia.

Ordizia, Zadibia, Beasain, Itsasondo, Lazkao, Legorreta eta Aramako herriguneetan dago populazio hori, guztiak ere Goierriko ipar-ekialdearen ondo-ondoan eta bertan kokatuta. Ordiziaren kasua nabarmentzen da, atzeritar jatorriko biztanleria osoaren ia % 19 baita. Inguru horretan errumaniar eta marokoar nazionalitatea duten atzeritarrak dira nagusi. Bestalde, Mutiloa eta Zerain bezalako udalerrietan ez dago ia presentziarik (biztanleria osoaren % 1,6 eta % 3,3).

	%		
	EB / UE	GAINERAKOA / RESTO	GUZTIRA / TOTAL
Altzaga	1,8	3,5	5,3
Arama	4,5	6,1	10,6
Ataun	1,8	4,1	5,9
Beasain	8,2	5,5	13,8
Ezkio-Itsaso	3,9	4,1	8
Gabiria	1,9	3,8	5,7
Gaintza	3,1	1,6	4,7
Idiazabal	2,2	4,6	6,9
Itsasondo	3,2	9,6	12,8
Lazkao	7,4	5,1	12,5
Legazpi	1,3	4,8	6,1
Legorreta	3,6	7,9	11,4
Mutiloa	0	1,6	1,6
Olaberria	6,4	3	9,4
Ordizia	10,3	8,8	19,1
Ormaiztegi	1,5	5,6	7,1
Segura	2,3	4,4	6,7
Urretxu	0,8	6,3	7
Zaldibia	7,4	8,3	15,8
Zegama	4	4,2	8,2
Zerain	0,7	2,5	3,3
Zumarraga	1,5	6,8	8,3

Iturria. Eustat. Biztanleen udal estatistika. Geuk egina.
 Fuente. Estadística municipal de habitantes. Elaboración propia.

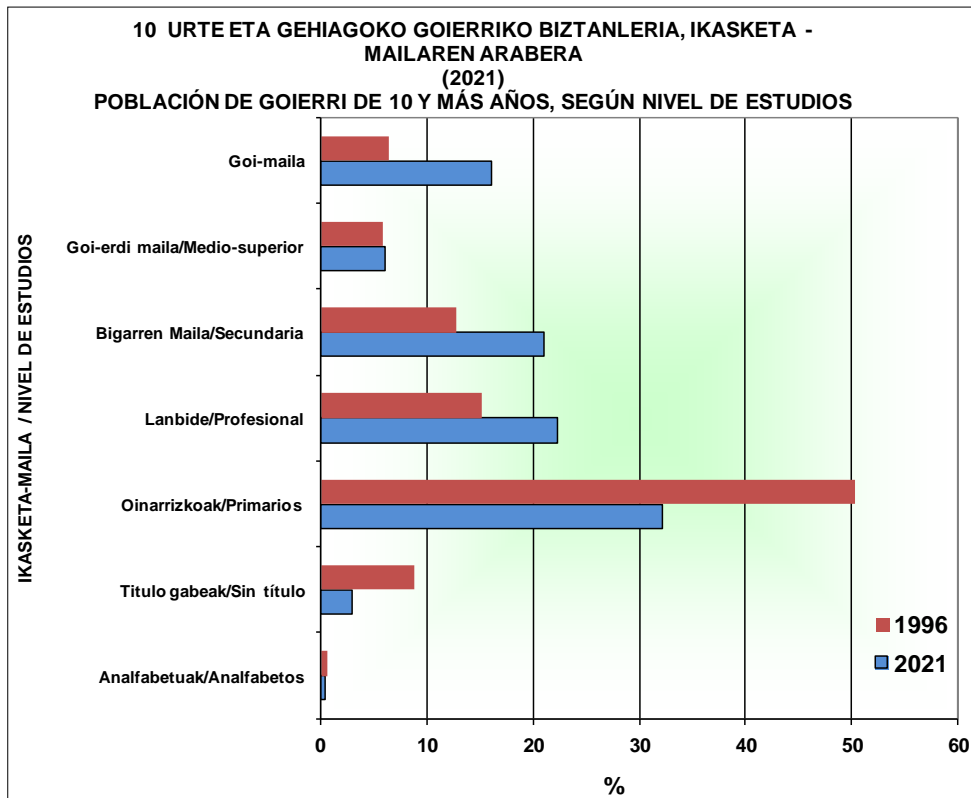
Atzerrian bizi diren edo ohiko bizilekua atzerriara aldatu duten Goierriko biztanleei dagokienez, eta AEHEN (atzerrian bizi diren espainiarren hautesle-errola) inskribatuta daudenei dagokienez, EInk 2023ko otsailaren 1ean argitaratutako datuen arabera, 18 urtetik gorako 1.900 pertsona baino zertxobait gehiago daude izena emanda, lurralde horretako egungo biztanleriaren % 3 baino zertxobait gutxiago, eta Espainiatik kanpo bizi diren goierritarren bilakaera goranzkoa da (2002. urtearen amaieran 828 pertsona zeuden izena emanda, eta 2012. urtearen amaieran 1.336). Beasain, Zumarraga, Idiazabal Ordizia, Legazpi eta Urretxu dira atzerrian biztanle gehien dituzten udalerriak.

Iturria. EIN. AEHE. Geuk egina.
 Fuente. INE. CERA. Elaboración propia.

III.2.5. Ikasketa-maila.

Eustaten datuen arabera, 2021ean Goierriko 10 urtetik gorako biztanleriaren ia herenak lehen mailako ikasketak ditu, % 22k baino zertxobait gehiagok lanbide-heziketa, % 20,5ek bigarren mailako ikasketak, % 15,7k graduiko unibertsitate-ikasketak, lizentziaturak, masterrak, etab. eta % 6k erdi-goiko mailako ikasketak (diplomatura, peritajea, etab.). Ikasketarik gabeko biztanleria eta analfabetoa % 3,3 dira. Duela mende laurden bateko datuekin alderatuta, gradu-lizentziatura, bigarren mailako ikasketak eta ikasketa profesionalak zituzten biztanleak ehuneko hamar, zortzi eta zazpi puntu igo dira, hurrenez hurren, lehen mailako ikasketak eta titulurik eta analfabetorik gabeko ikasketak zituzten biztanleen kaltetan (1996an biztanleria osoaren erdia eta % 11,7 ziren, hurrenez hurren).

LHko biztanle guztien prestakuntza-maila zertxobait altuagoa da. Alde batetik, unibertsitateko gradu-lizentziatura eta erdi-goi mailako ikasketak dituzten Gipuzkoako biztanleak Goierrikoak baino hiru puntu eta sei hamarren altuagoak dira, hurrenez hurren, eta, bestetik, lehen mailako ikasketak, titulurik gabekoak eta analfabetoak dituztenak ehuneko hiru puntu txikiagoak dira termino erlatibotan. Aldiz, Lanbide Heziketari dagokionez, Goierri ehuneko puntu bat baino gehixeago gorago kokatuko litzateke.

Fuente. Censo de población (2021) y Padrón de habitantes (1996). Elaboración propia.

LHko biztanle guztien prestakuntza-maila zertxobait altuagoa da. Alde batetik, unibertsitateko gradu-lizentziatura eta erdi-goi mailako ikasketak dituzten Gipuzkoako biztanleak Goierrikoak baino hiru puntu eta sei hamarren altuagoak dira, hurrenez hurren, eta, bestetik, lehen mailako ikasketak, titulurik gabekoak eta analfabetoak dituztenak ehuneko hiru puntu txikiagoak dira termino erlatibotan. Aldiz, Lanbide Heziketari dagokionez, Goierri ehuneko puntu bat baino gehixeago gorago kokatuko litzateke.

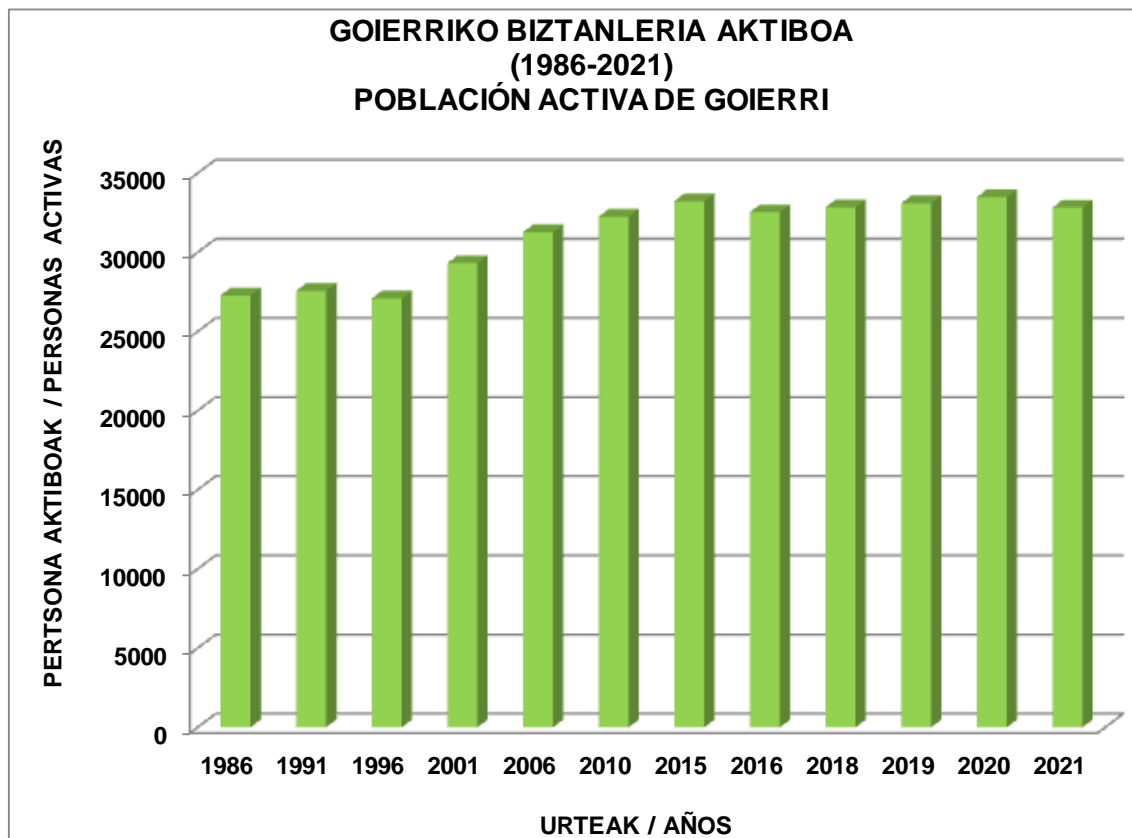
III.2.6. Biztanleriaren jardura.

III.2.6.1. Biztanleria aktiboa eta ez-aktiboa.

Espanian, biztanleria aktiboa 16 urte edo gehiagoko pertsonen multzoa da, eta erreferentziako datan ondasunak edo zerbitzuak ekoizteko enplegatuta daude. Biztanleria aktiboa da, halaber, ordaindutako enplegua (langabetuak) bilatzeagatik horretarako prest dauden eta, beraz, langile izan daitezkeen pertsonak (16 urte dira lanean hasteko legezko gutxieneko adina). Ekonomia jakin bateko kideek lan-merkatuan duten parte-hartzeari buruzko aldagai fidagarrienetako bat da, eta, horregatik, BPGk oro har aurrera giteko duen potentzialarekin lotuta dago (I. Flores).

Jardueraren Udal Estatistikaren (JUE) eta 2021eko Biztanleriaren eta Etxebizitzen Zentsuaren arabera, Goierriko 16 urte eta gehiagoko biztanleria aktiboa 32.824 pertsonakoa da (bi iturriak bat datoz), eta kopuru horrek gora egin du azken hogeita hamabost urteetan, 5.500 pertsonatik gora. Laurogeiko hamarkadaren erdialdetik laurogeita hamarreko hamarkadaren erdialdera, aktiboen kopurua 27.000 eta 27.500 artean mantendu zen, eta galera bat ere erregistratu zen barneko migrazio-saldoen ondorioz. Hori ez zen gertatu ez Gipuzkoan, ez Euskadin, eta ia 4.000 aktiboren hazkundera laurogeita hamarreko hamarkadaren amaieratik 2015eko hasieran gertatu zen, 33.233 aktiborekin. Urte horretatik aurrera, zifrak aldakorrak dira, eta 2020ko urtarrilaren 1ean 1986-2021 aldiko zifrarik altuena lortu zen, ia 33.500 aktibo, hurrengo urtean 32.824 aktibo izatera jaitsiz.

XXI. mendeko bi hamarkadetan etorritako etorkin atzeritarrek, lan egiteko adinean dauden gazteek, jatorrizko biztanleriaren aktibo-galera konpentsatzen ari dira, biztanleria zahartuaren egitura dela eta, erretiratzeko adinean pixkanaka sartzen ari baita.

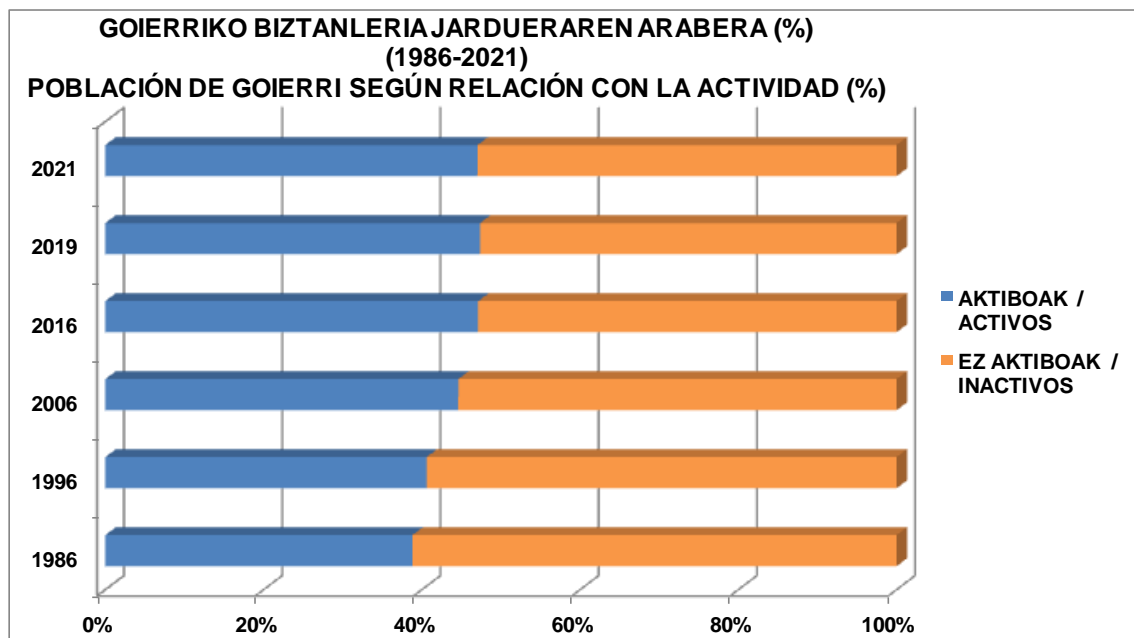
Iturria. Eustat. Biztanleriaren zentzua (1991eko martxoaren 1a) eta Biztanleen udal erroldak (1986ko apirilaren 1a eta 1996ko maiatzaren 1a) eta Aktibitatearen udal estadistika (2010-21). Geuk egina.
 Fuente. Eustat. Censo de población (1 de marzo de 1991) y Padrones municipales de habitantes (1 de abril 1986 y 1 de mayo de 1996) y Estadística municipal de actividad (2010-21). Elaboración propia.

Ikus daitekeenez, Goierriko hazkunderik garrantzitsuenak XXI. mendean zehar gertatu dira, are gehiago lehen hamarkadan bigarrenen baino, eta 2016tik gaur arte gorabeherak gertatzen ari dira, eta 2021ean bost urte lehenago baino ia 300 aktibo gutxiago daude. Egoera hori lurralde historikoaren eta Euskadiren antzekoa izan da.

Beste aldean, biztanleria ez-aktiboa dugu. Adina edozein dela ere, erroldatutako 43.000 pertsona inguru zeuden, eta biztanleriaren 3/5 baino zertxobait gehiago ziren laurogeiko hamarkadaren erdialdean (% 61,2). Zifra horiek benetan altuak dira, batez ere etxeko lanak eta ikasketak egiten dituzten biztanle-taldeen garrantziaren ondorioz (aurreko urteetako jaiotza-tasa altuak).

Une horretatik aurrera, eta 2006ra arte, biztanleria ez-aktiboak behera egin du zenbaki absolutuetan (8.300 pertsona baino gehiago) eta erlatiboetan (8,6 ehuneko-puntu), batez ere emakumea lan-merkatuan sartzearen eta lan egiteko adinean dagoen baby boomers sortzearen ondorioz.

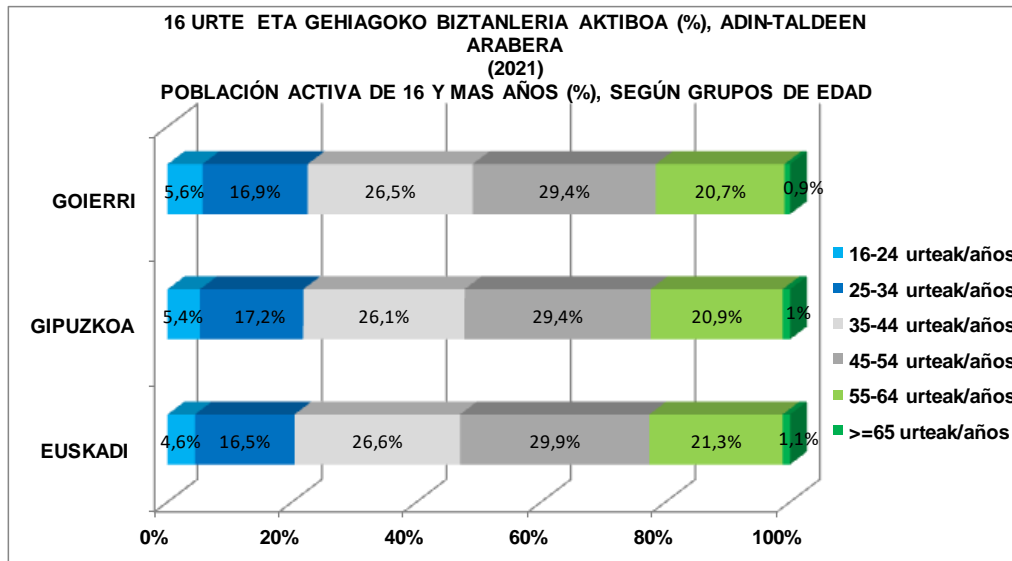
XXI. mendeko lehen hamarkadaren erdialdetik gaur egun arte, ez-aktiboek kopurua hazi egin da (2.300 inguru aldi horretan, nahiz eta gorabeherak izan), jaiotza-tasaren igoeraren ondorioz (ikasleen kopurua), atzerritar biztanleriari gehiago lotuta baitaude, eta erretiratuen kopurua, berriz, % 52,6tik % 53ra.

Iturria. Eustat. Biztanleen udal erroldak eta Aktibitatearen udal estadistika (2006, 2016koa, 2019 eta 2021). Geuk egina. Fuente. Eustat. Padrones de habitante (1986ko urtarrilaren 1a, apirilaren 1a eta 1996ko maiatzaren 1a) y Estadística municipal de actividad (2006, 2016, 2019 y 2021). Elaboración propia.

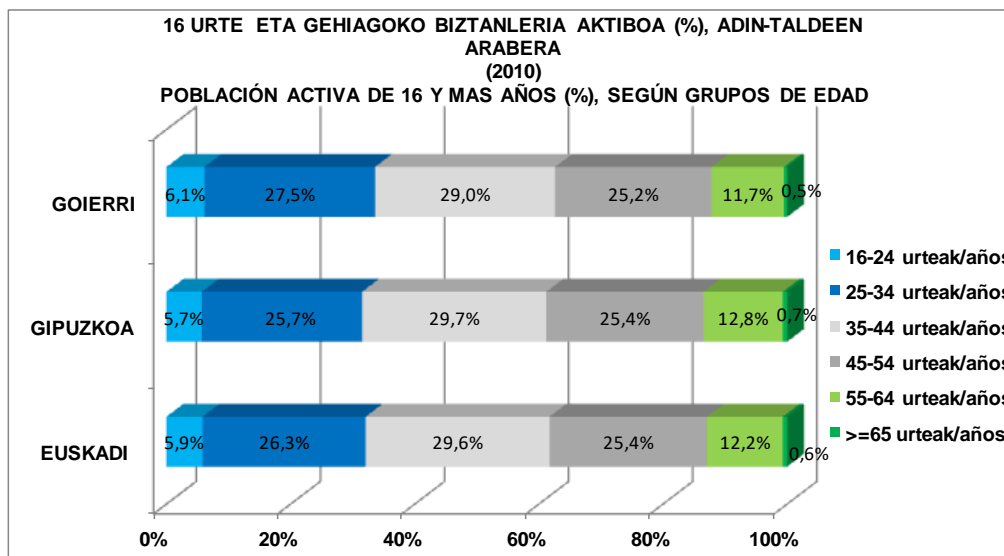
Aktiboak adin-taldearen arabera banatuz gero, 35-54 urteko goierritarren taldea guztizkoaren % 56 da, eta 55-64 urtekoen taldea ia % 21, eta 16 eta 34 urte bitarteko taldea, berriz, % 22,5.

Banaketa hori Gipuzkoakoaren antzekoagoa da Euskadikoaren aldean, azken horrek aktibo potentzialen profil zahartuagoa baitu (pisu txikiagoa dute gazteek biztanleria-egiturari, eta intzidentzia handiagoa 45 urtetik gorakoan artean).

Iturria. Eustat. Aktibitatearen udal estadistika. Geuk egina.
 Fuente. Eustat. Estadística municipal de actividad. Elaboración propia.

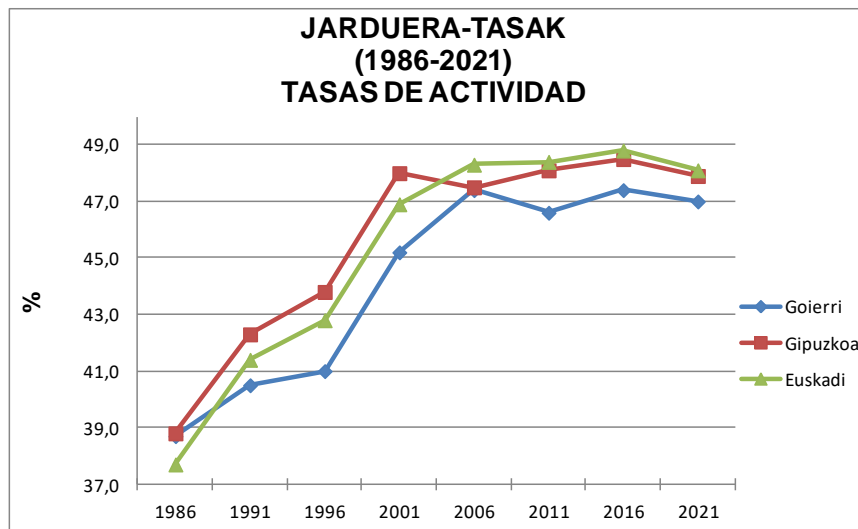
Biztanleria aktiboaren zahartzea lurralde horietako beste errealitate bat da, eta etorkizunean arazoa izango da zuzentzen ez bada. Jardueraren Udal Estatistikako datuek agerian uzten dute errealitate hori 2010etik 2021era bitartean, 16 eta 34 urte bitarteko taldeak ehuneko 12,1 puntu egin baitu behera Goierriko biztanleria aktibo osoan, eta 55-64 urte bitartekoen, aldiz, 10 puntu gehiago. 35-54 urtekoen eta 65 urtetik gorakoek ere baieztatzen dute esandakoa, presentzia indartu baitute (1,7 puntu eta 4 hamarren, hurrenez hurren). Adin-talde horiek antzeko bilakaera izan dute Gipuzkoan eta Euskadin, nahiz eta eremu funtzionalean zahartze-prozesua zertxobait areagotu den biztanleria-egituragatik beragatik (16-34 urteko gazteen taldeak pisu handiagoa galdu du ehunekotan, eta 55-64 urtekoen presentzia handiagoa izan dute).

Iturria. Eustat. Aktibitatearen udal estadistika. Geuk egina.
 Fuente. Eustat. Estadística municipal de actividad. Elaboración propia.

Jarduera-tasak, biztanleria osoaren gainean kalkulaturik (errola-datuak), erakusten du eremu funtzional horrek ia bederatzi puntuko hazkundea izan duela; izan ere, 1986ko biztanleriaren % 38,6tik 2021eko % 47ra igaro da, lehen esan bezala, emakumea eta baby boomeko biztanleria lan-munduan sartzearen ondorioz eta, berriki, lan egiteko adinean dauden atzerriko gazte etorkinen etorreraren ondorioz. Serie historikoaren azterketa batean, baliorik altuena 2015ean erregistratu zen, % 48ko tasarekin. Une horretatik aurrera, lan-merkatuaren adierazle horrek puntu bat egin zuen behera, 2021eko % 47ra arte. Azken balio hori 2010ean zuen.

Bilakaera hori eta beste lurralde batzuetakoekin duen alderaketa hurrengo grafikoan ikus daitezke.

Iturria. Eustat. Biztanleriaren zentzuak (1991, 2001, 2011 eta 2021) eta Biztanleen udal erroldak (1986, 1996 eta 2006). Geuk egina.
 Fuente. Eustat. Censos de población (1991, 2001, 2011 y 2021) y Padrones municipales de Habitantes (1986, 1996 eta 2006). Elaboración propia.

16 urte eta gehiagoko biztanleriaren guztizkoaren gaineko jarduera-tasaren kalkuluaren kasuan, 2021ean % 56,4ko balioa izan du, LHkoa bezalaxe, eta Euskadikoa baino 3 hamarren handiagoa (% 56,1); hala ere, aldeak nabarmenagoak dira Espainiako tasarekin, 2,1 puntu beherago. 2010aren aldean, gorabeherekin bada ere, Goierriko tasa horrek gora egin du (ehuneko 6 hamarren), Euskal Autonomia Erkidegoak bezalaxe, Estatuan behera egin baitu (1,8 puntu). Azken hamaika urteetan (2010-21), euskal lurraldeetako jarduera-tasak Espainiakoen azpitik mantendu dira beti.

Datuek ez dute adierazten tasa horrek behera egin duenik Goierriin; hala ere, etorkizunera begira ikusten da, populazio-egituratik. Faktore demografikoek eragina dute lan-merkatuan, biztanleria orokorraren eta, zuzenean, biztanleria aktiboaren egitura baldintzatzen baitute. Faktore horiek aldatzen ez badira, zaila izango da jarduera-tasa ez jaistea.

16 URTE ETA GEHIAGOKO BIZTANLEEN JARDUERA-TASAK
 (%)
TASAS DE ACTIVIDAD DE LA POBLACIÓN DE 16 Y MÁS AÑOS

	2010	2015	2016	2018	2019	2020	2021
Goierrri	55,8	57,7	56,7	56,9	57,0	57,3	56,4
Gipuzkoa	56,3	58,2	57,2	57,1	57,1	57,0	56,4
Euskadi	55,5	58,1	57,3	56,8	56,7	56,5	56,1
España	60,3	59,5	59,2	58,6	58,6	57,4	58,5

Iturria. Eustat eta EIN. Aktibitatearen udal estadistika eta Biztanleria aktiboaren inkesta. Geuk egina.
 Fuente. Eustat e INE. Estadística municipal de actividad y Estadística de población activa. Elaboración propia.

Sexuaren araberako banaketari dagokionez, gizonek adierazten dituzte jarduera-tasarik handienak (% 50,4), nahiz eta azken hamarkadetan emakumea lan-munduan sartzeak eragin positiboa izan duen lan-munduan (% 43,7): 1986an sexuen arteko 35,1 ehuneko-puntuko aldea izatetik, 6,7 puntukoa izatera igaro da 2021ean, jarraian ikus daitekeen bezala.

GOIERRIKO JARDUERA-TASAK
 (%)
TASAS DE ACTIVIDAD DE GOIERRI

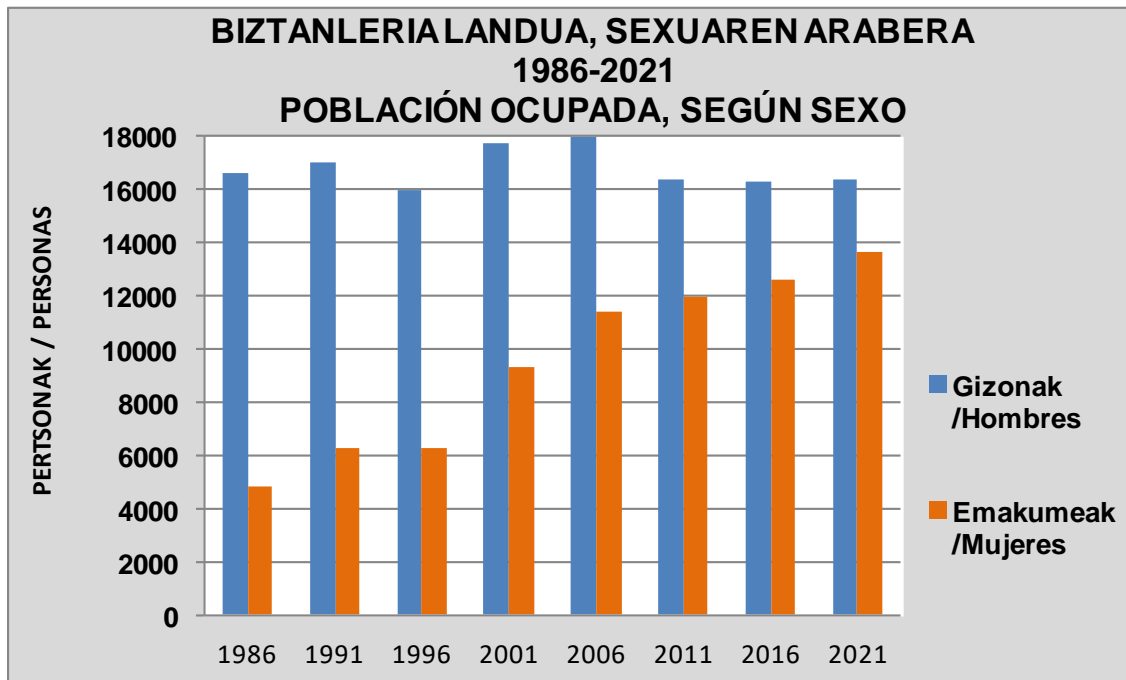
	1986	1991	1996	2001	2006	2011	2016	2021
Gizonak/Hombres	55,9	55,6	54,6	57,0	56,4	52,0	51,7	50,4
Emakumeak/Mujeres	20,8	25,0	27,1	33,1	38,1	41,1	43,0	43,7
Guztira/Total	38,7	40,5	41,0	45,2	47,4	46,6	47,4	47,0

Iturria. Eustat. Biztanleen udal erroldak eta Biztanleriaren zentzuak (1986-2021).
 Fuente. Eustat. Censos de población (1991, 2001, 2001 y 2021) y Padrones municipales de habitantes (1986, 1991, 2006 y 2016).

III.2.6.2. Okupazioa eta enplegua.

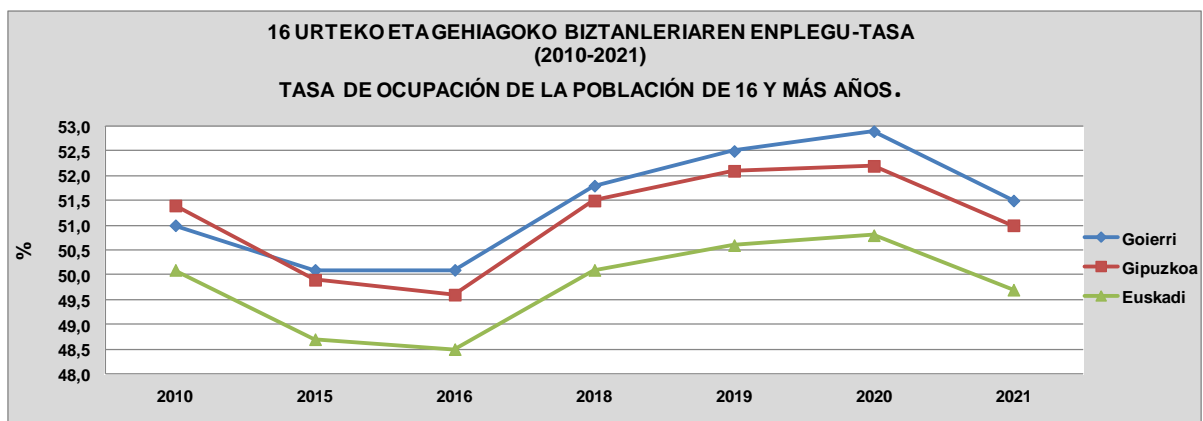
Goierrriko biztanleria aktibo landuna ia % 40 hazi da azken 40 urteetan: laurogeiko hamarkadaren erdialdean okupatutako 21.500 pertsonetatik (% 22,5 emakumeak ziren) 30.000 inguru dira 2021ean (ia % 46 emakumeak dira). Hain zuzen ere, 1986an ia 16.700 gizon zeuden okupatuta, eta ia 4.850 emakume; berrogei urte geroago, berriz, 16.350 gizon eta 13.650 emakume inguru. Horrek erakusten du gizonen okupazioak behera egin duela, ehunekotan ez ezik, kuantitatiboki ere, emakumeen okupazioari buruzko datu batzuen aurrean, eta datu horiek kopuru absolutuetan 2,8 aldiz biderkatu dira.

Biztanleria okupatuaren hazkunde kuantitatibo handiena XX. mendeko azken urteetan eta XXI. mendeko lehen hamarkadan izan da (emakumea lan-munduan txertatzea, langabeen kopurua murriztea eta etorkin gazteak iristea). Mende honetako bigarren hamarkadan, gizonezkoen biztanleria landuna nahiko geldu geratu zen 2006-2011 aldian behera egin ondoren, baina emakumeen biztanleria-taldearen datuek gora egiten jarraitzen dute.

Iturria. Eustat. Biztanleriaren zentzuak (1991, 2001 eta 2021) eta Biztanleen udal erroldak (1986, 1996, 2006 eta 2016). Geuk egina.
 Fuente. Eustat. Censos de población (1991, 2001 y 2021) y Padrones municipales de habitantes (1986, 1996, 2006 y 2016). Elaboración propia.

Goierriko 16 urte eta gehiagoko biztanleriaren lan- edo enplegu-tasa apenas aldatu den 2010etik 2021era bitartean (2010eko % 51etik 2021eko % 51,5era), nahiz eta gorabeherak izan diren 2008ko eta 2020ko krisi ekonomikoaren eta enpleguan izan duen eragin negatiboaren ondorioz. Gipuzkoakoarekin eta Euskadikoarekin alderatuta, antzeko bilakaera izan du, baina balio altuagoak izan ditu.

Iturria. Eustat. Biztanleria aktiboaren udal estatistika. Geuk egina
 Fuente. Eustat. Estadística municipal de población activa. Elaboración propia.

Okupazio tasaren aldeak, sexuaren arabera, denboran behera egiten ari dira, lehen esan bezala, emakumeen okupazio handiagoaren alde. Biztanleria aktiboaren udal-estatistikaren arabera, 2010etik 2021era bitarteko enplegu-tasak jaitsi egin dira gizonen kasuan (% 58,2tik % 56,2ra), eta emakumeen kasuan, berriz, igotzen jarraitu dute (% 43,2tik % 46,8ra). Udalerriz gaindiko beste eremu batzuekin alderatuta, Goierriko emakumeen okupazio-maila LHkoa baino pixka bat txikiagoa dela ikus daiteke.

16 URTE ETA GEHIAGOKO BIZTANLERIAREN ENPLEGU-TASAK
 (%)
TASAS DE OCUPACIÓN DE LA POBLACIÓN DE 16 Y MÁS AÑOS

		2010	2015	2016	2018	2019	2020	2021
Goierrri	Guztira/Total	51,0	50,1	50,1	51,8	52,5	52,9	51,5
	Gizonak/Hombres	58,2	56,0	56,4	58,1	58,5	58,2	56,2
	Emakumeak/Mujeres	43,6	44,2	43,7	45,6	46,5	47,6	46,8
Gipuzkoa	Guztira/Total	51,4	49,9	49,6	51,5	52,1	52,2	51,0
	Gizonak/Hombres	57,6	54,0	54,1	56,0	56,5	56,3	54,7
	Emakumeak/Mujeres	45,5	46,0	45,4	47,3	47,9	48,3	47,5
Euskadi	Guztira/Total	50,1	48,7	48,5	50,1	50,6	50,8	49,7
	Gizonak/Hombres	56,3	52,8	52,9	54,6	55,0	54,8	53,5
	Emakumeak/Mujeres	44,3	44,9	44,4	45,9	46,5	47,1	46,3

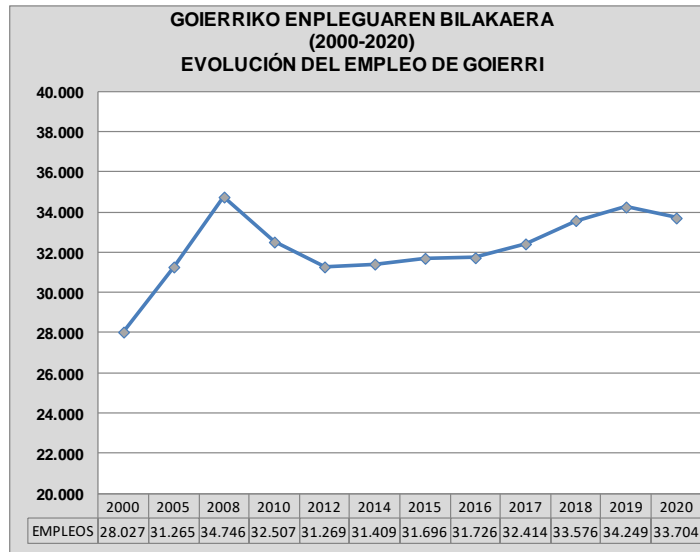
Iturria. Eustat. Biztanleria aktiboaren udal estatistika. Geuk egina.
 Fuente. Eustat. Estadística municipal de población activa. Elaboración propia.

Eustaten Udal BPGren enplegu-datuen arabera (behatutako lanpostuak eta behatu gabeko lanpostuen estimazioa biltzen ditu), Eurostatek aintzat hartzen dituen ekonomia-mota desberdinen arabera, eremu funtzional horretan sortzen den enplegua Gipuzkoako enpleguaren % 9,35 da, eta biztanleria lurralde historikoaren % 9,75 da.

Zifrak 33.704 lanpostu ingurukoak dira, eta horrek esan nahi du, urte horretako aktibo okupatuak kontuan hartuta, enplegu endogenoaren ia % 8,5 ez direla lurralde horretan bizi diren pertsonak, eta, ondorioz, lotutako pendulu-migrazioen hazkundera, hau da, bizilekuaren eta lantokiaren arteko eguneroko mugimenduak.

XXI. mendean enpleguak izan duen bilakaera 2000ko 28.027 lanpostuetatik 2020ko 33.704 lanpostuetara igaro da, % 20 baino gehixeago. 2008an lortu zen 2000-2020 aldiko kopururik handiena, 34.746 enplegu, eta aurtengo krisi ekonomikoak eragin zuen lanpostuen galera handia. 2014tik aurrera, enpleguaren zifrak igotzen hasi ziren (31.269), eta 2020an, pandemiaren ondorioz, beste galera bat gertatu zen (34.249 enplegutik 33.704 enplegura igaro zen, 2008ko krisiaren aurreko mailetara).

Gipuzkoako eta Euskadiko bilakaera oso antzekoa da: hazkundera txikiagoak izan dira (% 19 eta % 18, hurrenez hurren), eta enplegua beranduago suspertu da 2008ko krisiaren ondorioz.

Iturria. Eustat. Udal barne produktu gordina (BPG). Geuk egina
 Fuente. Eustat. Producto interior bruto (PIB) municipal. Elaboración propia.

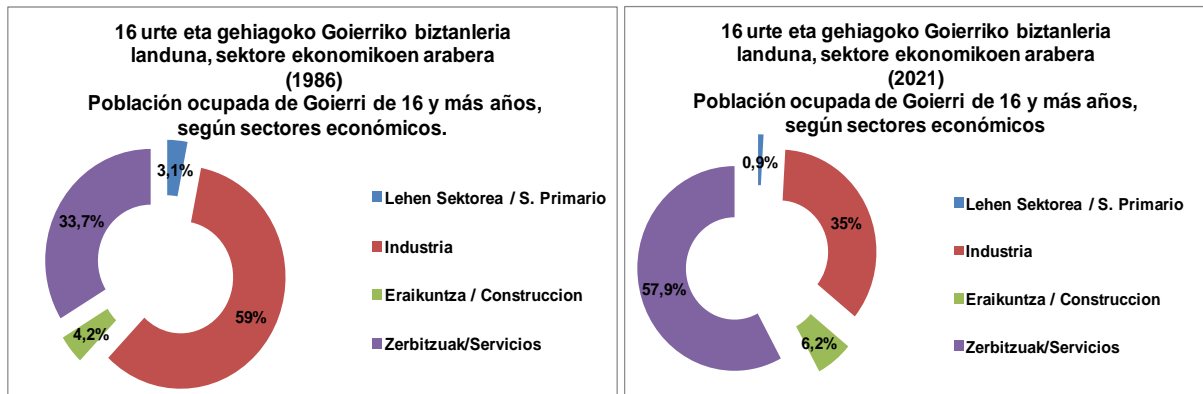
Beasain, Zumarraga, Ordizia eta Legazpiko udalerriek lanpostu horien ia 3/5 bilduko lituzkete, eta Altzaga, Arama, Gabiria, Gaintza, Itsasondo, Mutiloa, Segura eta Zerainek, berriz, % 5, hurrengo taulan ikus daitekeen bezala.

	Z / Nº	%
Altzaga	41	0,1
Arama	368	1,1
Ataun	396	1,6
Beasain	8.984	26,7
Ezkio-Itsaso	751	2,2
Gabiria	236	0,7
Gaintza	41	0,1
Idiazabal	1.668	4,9
Itsasondo	392	1,1
Lazkao	1.966	5,8
Legazpi	3.457	10,2
Legorreta	659	1,9
Mutiloa	96	0,3
Olaberría	2.064	6,1
Ordizia	3.500	10,4
Ormaiztegi	1.325	3,9
Segura	449	1,3
Urretxu	2.533	7,5
Zaldibia	558	1,6
Zegama	495	1,5
Zerain	122	0,3
Zumarraga	3.603	10,7
GOIERRI	33.704	100

Iturria. Eustat. Udalerriko Barne Produktu Gordina (BPG). Geuk egina
 Fuente. Eustat. Producto interior bruto (PIB) municipal. Elaboración propia.

Okupazioak sektore ekonomikoen arabera duen banaketak erakusten du 2021ean bere landunen ia % 58 hirugarren sektorean edo zerbitzuetan enplegatzen dela (1986an heren bat zen), eta ondoren industrian lan egiten duen % 35 (1986an landunen % 62,1 zen).

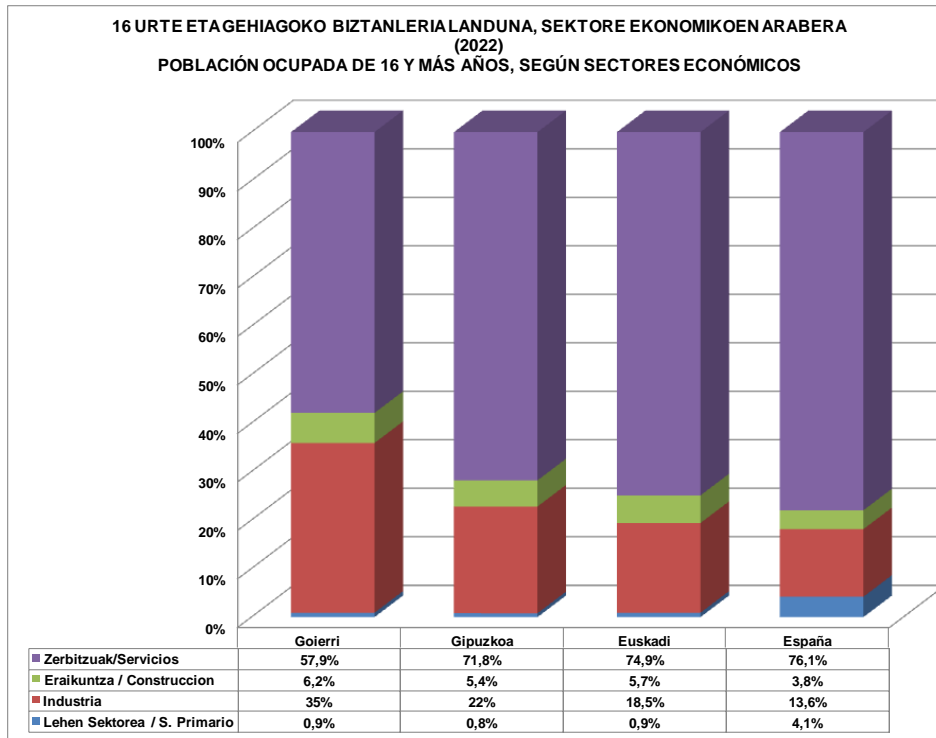
Ehuneko horiek garatutako ekonomien bereizgarri den tertziarizazio-prozesuari erantzuten diote (errenta handitzeak aukera ematen die familiei osasun-, hezkuntza-, turismo-, garraio-, aisialdi- eta komunikazio-zerbitzu gehiago eskatzeko), baina Goierriko kasu berezi honetan okupazio handia dago bigarren sektorean, eta hori aukera handitzat jotzen da lurralde honentzat, traktzio-gaitasuna eta aberastasuna sortzeko gaitasuna direla-eta. Gipuzkoa, Euskadi eta Espainia oso urrun daude industriako okupazio-maila horietatik: ehuneko 13, 16,5 eta 21,4 puntu gutxiago, hurrenez hurren.

Iturria. Eustat. Biztanleriaren zentzua (2021) eta Biztanleen udal errolda (1986). Geuk egina
 Fuente. Eustat. Censo de población (2021) y Padrón municipal (1986). Elaboración propia.

Gipuzkoak eta Euskadik eremu funtzional horren antzeko bilakaera izango lukete, hirugarren sektoreko eta bigarren sektoreko enplegu-galeraren prozesuari dagokionez (1986ko datuekin alderatuta, 21,8 eta 22,8 puntu galdu dira, hurrenez hurren), baina zerbitzuekiko mendekotasun handiagoa izango lukete, sektore horretako landunen % 72k eta % 75ek, hurrenez hurren (Espainiako % 78tik hurbil).

Gaur egun, Goierriko okupatuaren % 6,2 eraikuntzan ari da, Gipuzkoan eta Euskadin baino 0,8 eta 0,5 puntu gehiago, hurrenez hurren, eta nekazaritza-sektoreak enplegua galtzen jarraitzen du sektore guztietan, okupazioa % 1etik behera baitago (0,8-0,9 puntu artean), Espainian % 4,1.

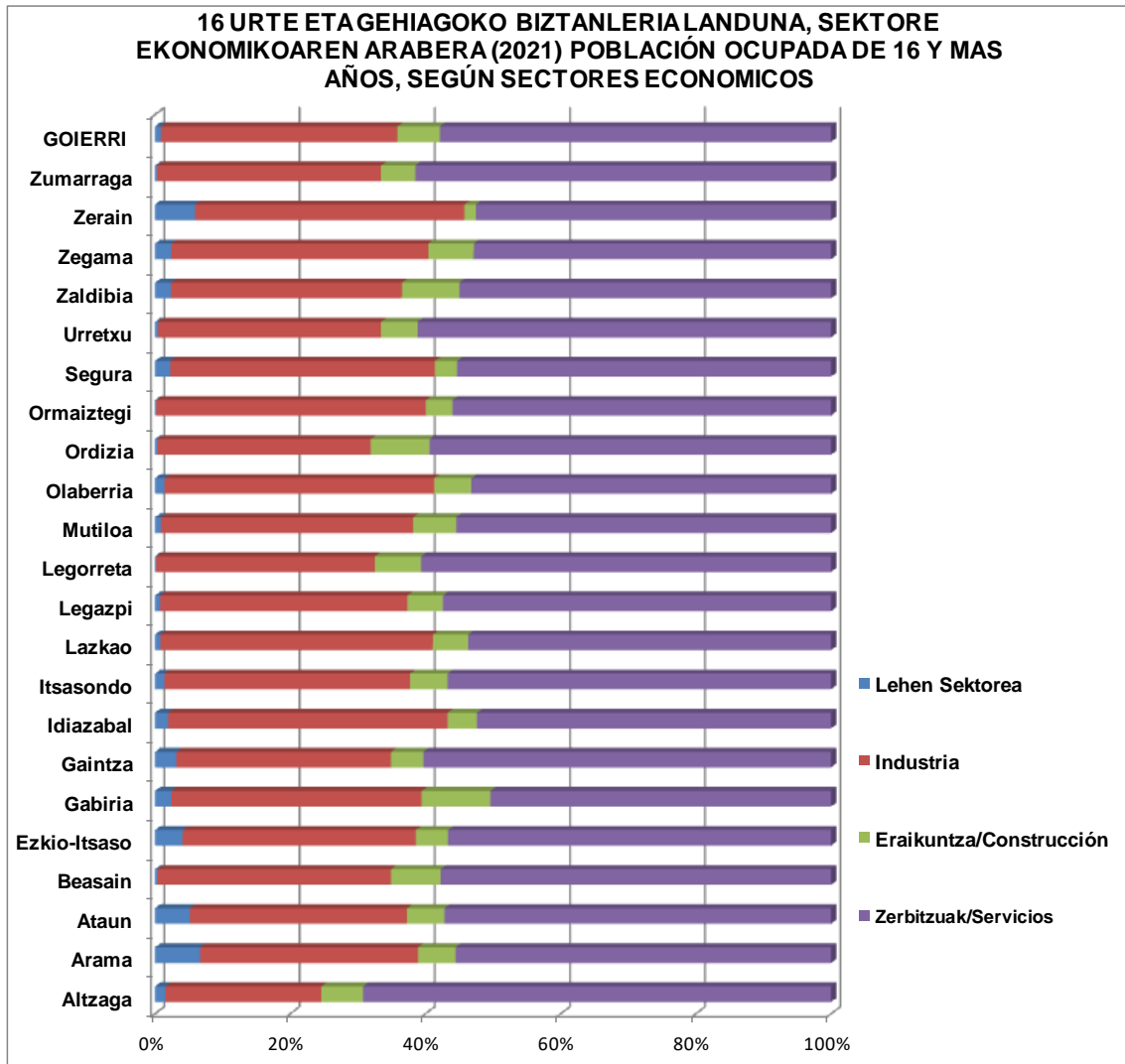
Iturria. Eustat. Aktibitatearen udal estadistika. Geuk egina.
 Fuente. Eustat. Estadística municipal de actividad. Elaboración propia.

Udal-mailan, eremu funtzional osoan bezala, zerbitzuetako okupazioa da nagusi, eta, era berean, bigarren sektoreko enpleguak ere badu bere arrastoa, guztietan gainditzen baitu Gipuzkoako eta Euskadiko portzentajezko batez bestekoa.

Altzaga, adibidez, industria-okupazio txikiena duen udalerrria da, eta sektore horrek okupatuen % 23ri baino gehiagori ematen die enplegua. Idiazabalek (% 41,3), Lazkaok (% 40,3), Olaberriak (% 39,9), Ormaiztegi (% 39,8), Zerainek (% 39,8) eta Segurak (% 39,2) 4-6 puntu baino gehiago gainditzen dute Goierriko batez bestekoa, eta, hain zuzen ere, biztanle gehien dituzten Beasain, Urretxu, Zumarraga eta Ordizia dira Goierriko batez bestekoaren azpitik leudekeenak (% 34,5, % 33,1, % 33 eta % 31,5, hurrenez hurren).

Gabiriak (% 10,2), Ordiziak (% 8,7), Zaldibiak (% 8,5) eta Beasainek (% 7,4) eremu funtzionaleko batez bestekoaren gaineko okupazioa dute eraikuntzan, eta etorkin atzeritar asko sektore horretara bideratzen dira.

Nekazaritza-sektorearen kasuan, Arama, Zerain, Ataun edo Ezkio-Itsaso bezalako udalerrri batzuetan okupazioa Goierriko gainerako udalerrien gainera nabarmentzen da (okupatu guztien % 6,7, % 5,9, % 5,2 eta % 4,1, hurrenez hurren), nahiz eta kuantitatiboki oso pertsona gutxi izan lurralde-erakunde txikiak direlako (Ataunek bakarrik gainditzen ditu 650 biztanle).

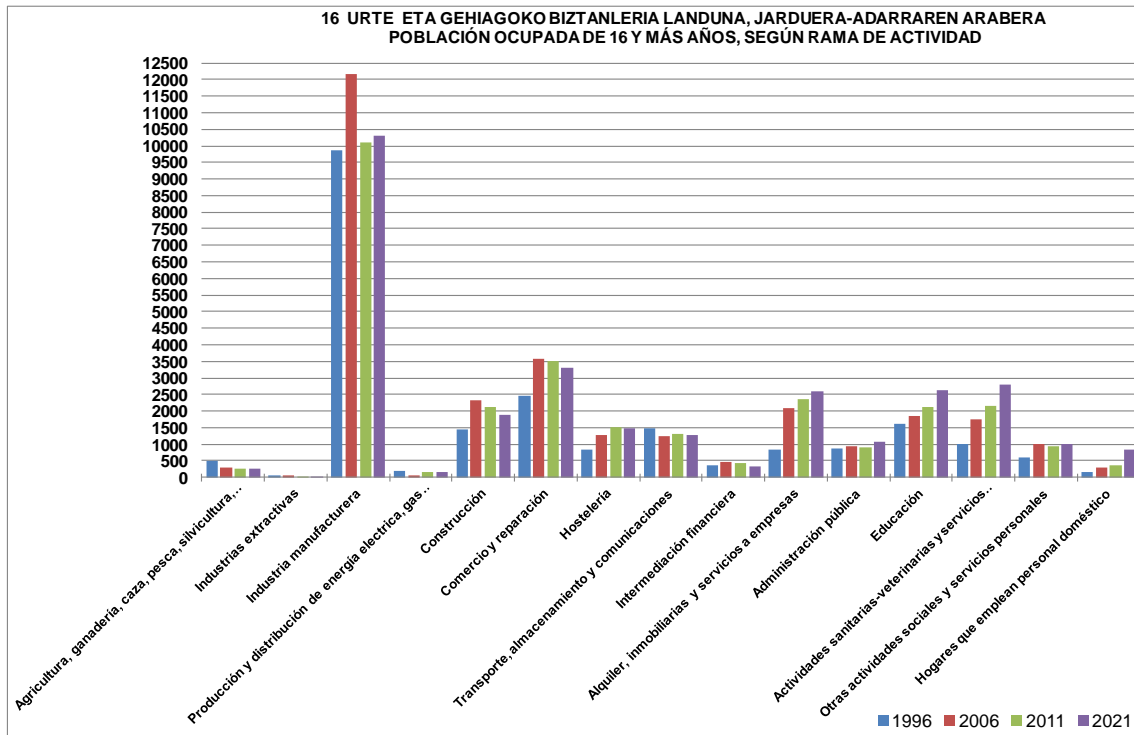
Iturria. Eustat. Aktibitatearen udal estadistika. Geuk egina.
 Fuente. Eustat. Estadística municipal de actividad. Elaboración propia.

Adierazitakoa berretsiz, eremu funtzional honetan manufaktura-industriako enplegatuek gainerako jarduera-adar guztien gainera nabarmentzen dira (10.300 pertsona baino gehiago 2021ean, eta ia 9.900 pertsona 1996an), eta 2006. urtearekin alderatuta jaitsiera handia izan da 2008ko krisiaren aurretik zegoen okupazioa berreskuratu gabe (ia 12.200 pertsona).

Ostalaritzan, higiezin-zerbitzuetan eta enpresetan, hezkuntzan, osasun-jardueretan, gizarte-zerbitzuetan eta etxeke langileak enplegatzen dituzten etxeetan okupazioak etengabe egin du gora 1996tik.

Eraikuntzan, merkataritzan eta konponketetan, aldiz, 1996an baino enplegu gehiago dago, baina okupazioa jaitsi egin da 2006. eta 2011. urteekin alderatuta.

Azkenik, finantza-bitartekaritzako enpleguak behera egin du, nekazaritza-sektorean, garraioan eta komunikazioetan bezalaxe.

Iturria. Eustat. Aktibitatearen udal estadistika. Geuk egina.
 Fuente. Eustat. Estadística municipal de actividad. Elaboración propia.

Goierrik lurralde industrialia izaten jarraitzen du, nahiz eta 80ko hamarkadatik sektore horrek bere ekonomian pisua galdu. Aztarna hori biztanleen okupazioan, paisaian eta adierazle ekonomikoetan nabari da: 2020an, manufaktura-industriak bere balio erantsi gordinaren gutzitzaoren % 49 sortzen du (ia aberastasunaren % 55, energiaren azpisektorea barne hartuta), eta Gipuzkoan eta Euskadin, hurrenez hurren, % 27,6 eta % 22,8 da, hau da, ia bikoitza (Espainiarekiko eta EB-27arekiko ere oso gaineratik dago, munduko herrialde industrializatuenen ehunekoetara hurbilduz). Lurralde hau sektore tradizionalan espezializatuta dago: metalurgia eta produktu metalikoak, garraio-materiala – batez ere trenbideko garraioa, autobusak eta autokarak – eta makineria eta ekipoa, eta, bereziki, balbulagintza, mugikortasuna, jasotzea, energia, motor elektrikoak, garraioa, makina-erreminta, besteak beste.

Profil hori metalaren manufaktura-industriako industrializazio- eta espezializazio-maila handiko lurraldeari dagokio, eta, bereziki, adar metalmekanikoei. Goierrri Valley deitzen zaio, eta enpresa liderrak ditu beren sektoreetan (CAF, Irizar, Ampo, Orkli, Hine edo GH, Indar, Jaso eta abar), baita traktore horientzat lan egiten duten edo independenteak diren beste enpresa txiki eta txiki industrial edo mikroenpresa batzuk ere. Sektore hori da eskualde horretan dinamismoa bultzatzen jarraitzen duena, enplegu- eta jarduera-kontzentrazio handiarekin.

Industria-enpresa horiek, oro har, besteak baino handiagoak dira, eta horrek lanaren espezializazioa errazten du; enplegua kualifikatuagoa dute; berrikuntzarako baliabideak erabiltzen dituzte; eta ekoizpena esportatzen dute (lurralde horretako esportazio ia guztiak manufaktura-jarduerak sortutako salgaiak dira).

Sektore horren atzetik zerbitzuen sektorea dago, azken hamarkadetan BEGd-ari egindako ekarpenarekin gero eta pisu handiagoa duena (2020an ia % 40); eraikuntzak garrantzia galdu du, batez ere 2008ko krisiaren ondoren (BEGd-aren % 5,1); eta lehen sektorearen ekarpenak murriztua izaten jarraitzen du termino ekonomikoetan (BEGd-aren % 0,6), ez sozialak ezta ingurumenekoak ere, horietan bere protagonismoa zalantzarik gabekoa baita.

BALIO ERANTSI GORDINA (BEG), SEKTORE EKONOMIKOEN ARABERA (2020)
VALOR AÑADIDO BRUTO (VAB), SEGÚN SECTORES ECONOMICOS

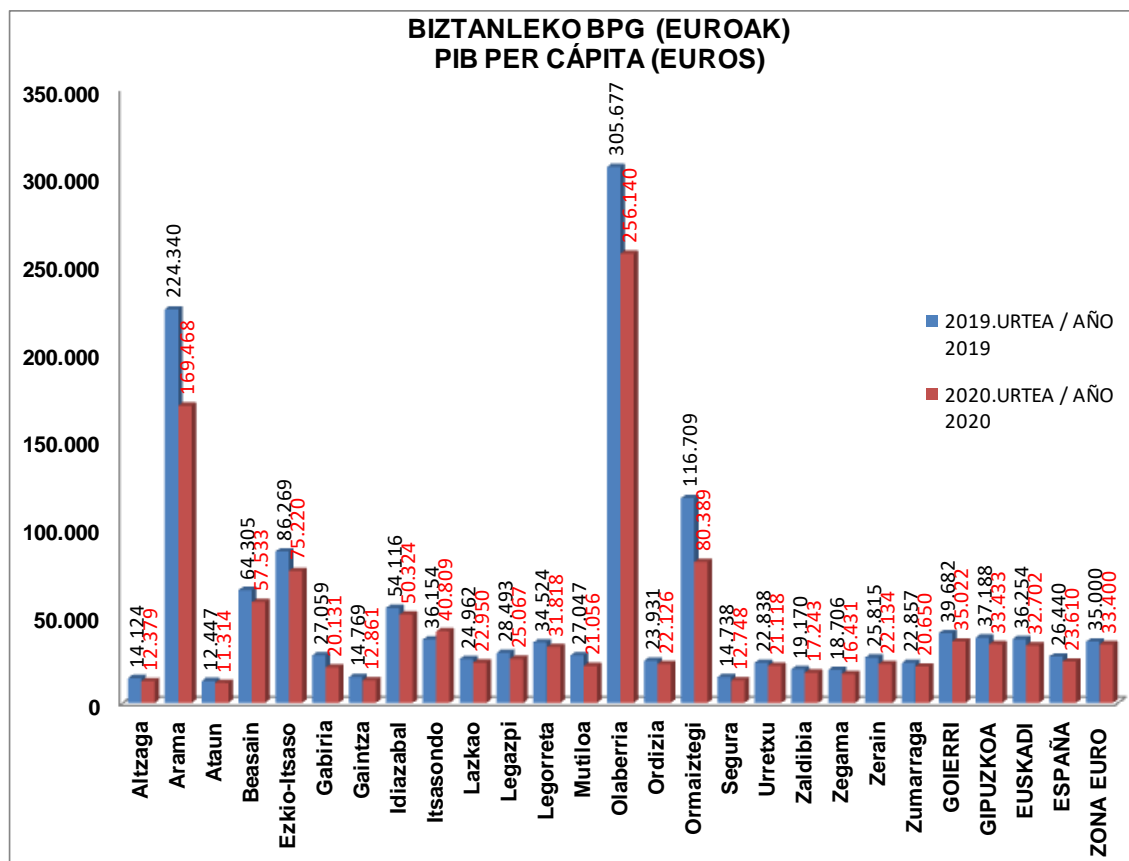
	GUZTIRA / TOTAL	NEKAZARITZA- ABELTZAINZA- ARRANTZA/ AGRICULTURA- GANADERIA- PESCA	INDUSTRIA ETA ENERGIA / INDUSTRIA Y ENERGIA		ERAIKUNTZA / CONSTRUCCION	ZERBITZUAK / SERVICIOS			
			Guztira / Total	Manufaktura- industria / Industria manufacturera		Guztira / Total	Merkataritza- ostalaritza- garraioa / Comercio, Hostelería y Transporte	Herri administrazioa- hezkuntza-osasun eta gizarte zerbitzuetako jarduerak / Administración Pública, Educación, Sanidad y Servicios Sociales	Gainerako zerbitzuak / Resto de Servicios
Altzaga	100,0	4,8	3,3	0,4	20,2	71,8	2,5	45,1	24,2
Arama	100,0	0,4	86,6	86,3	3,5	9,5	5,0	19	2,6
Ataun	100,0	7,2	9,4	6,5	12,8	70,6	215	19,2	29,9
Beasain	100,0	0,1	66,6	65,0	2,8	30,4	7,0	8,0	15,4
Ezkio-Itsaso	100,0	1,9	73,0	65,2	2,3	22,8	12,8	3,4	6,6
Gabiria	100,0	6,2	35,4	32,8	16,7	41,6	12,5	11,2	17,9
Gaintza	100,0	14,6	2,7	0,0	4,2	78,5	6,3	50,3	22,0
Idiazabal	100,0	1,0	69,5	66,8	3,7	25,7	12,0	3,8	9,8
Itsasondo	100,0	1,3	75,6	74,4	4,4	18,7	3,4	8,2	7,1
Lazkao	100,0	0,7	34,9	31,8	17,2	47,2	13,8	15,6	17,8
Legazpi	100,0	0,4	56,2	51,0	3,7	39,6	9,5	13,1	17,0
Legorreta	100,0	1,0	58,6	48,7	3,9	36,4	15,0	6,6	14,8
Mutiloa	100,0	8,0	37,8	0,4	20,7	33,6	3,4	13,5	16,7
Olaberría	100,0	0,2	79,0	47,3	0,9	19,8	16,3	0,8	2,7
Ordizia	100,0	0,2	28,8	25,2	9,7	61,3	12,0	22,5	26,9
Ormaiztegi	100,0	0,4	84,9	83,5	0,5	14,1	5,8	2,6	5,8
Segura	100,0	2,8	35,8	32,5	0,9	60,5	14,5	17,0	29,0
Urretxu	100,0	0,3	25,5	21,8	13,7	60,5	17,4	18,1	25,0
Zaldibia	100,0	3,1	32,0	28,7	7,7	57,2	22,9	13,1	21,2
Zegama	100,0	3,4	46,5	43,3	3,4	46,6	10,6	13,0	23,0
Zerain	100,0	7,8	34,4	32,5	20,3	37,5	7,8	13,5	16,2
Zumarraga	100,0	0,3	14,5	11,9	3,8	81,4	12,6	45,1	23,8
GOIERRI	100,0	0,6	54,6	48,9	5,1	39,7	10,7	13,0	16,0
GIPUZKOA	100,0	0,6	27,6	24,0	5,9	65,9	17,4	16,7	29,9
EUSKADI	100,0	0,8	22,8	19,4	5,6	70,8	18,5	19,0	33,4
ESPAINIA/ESPAÑA	100,0	3,1	16,0		6,1	74,8			
EB-27 / UE-27	100,0	1,8	19,6		5,5	73,1			

Iturria. Eustat, EIN eta Eurostat. Geuk egina.
 Fuente. Eustat, INE y Eurostat. Elaboración propia.

Udalerrri mailan, Arama, Ormaiztegi, Olaberria, Ezkio-Itsaso, Itsasondo, Idiazabal, Beasain, Legorreta eta Legazpi nabarmentzen dira industria-espezializazioan (industriari BEGaren % 56 baino gehiago sortzen du udalerrri bakoitzean); Zumarragak, iraganean industria-espezializazio handia izan zuen udalerrriak, hirugarren sektoreari lotutako BEGd-rik handiena du orain (% 81,4), Gaintza, Altzaga, Ataun, Ordizia, Segura eta Urretxu bezalako beste herri batzuek bezala, horietan guztietan % 60 gainditzen baita.

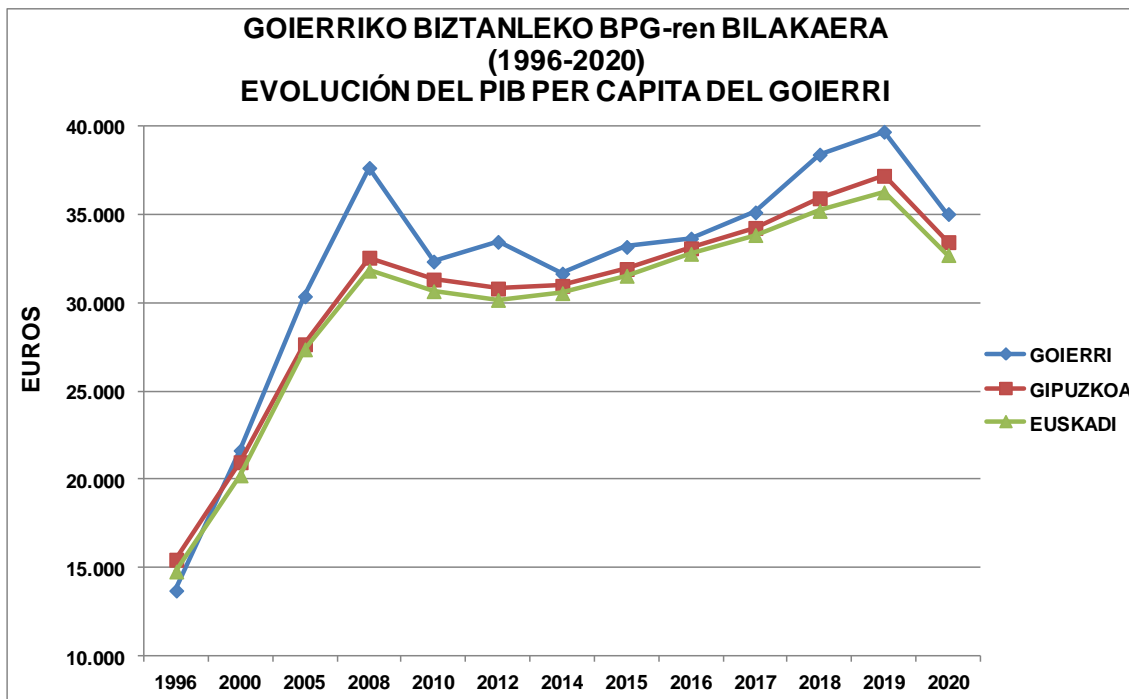
Eraikuntzaren sektoreak BEGaren % 20 gainditzen du Mutiloan, Zerainen eta Altzagan, eta ehuneko hiru puntu baino ez Lazkaon eta Gabirian. Lehen sektoreak Gaintzan izango luke espezializaziorik handiena (BEGaren % 14,6), eta ondoren Mutiloan, Zerainen eta Ataunen (BEGaren % 7-8, hurrenez hurren).

Goierriko per capita Barne Produktu Gordina -biztanleko BPGd- 35.022 €/ biztanleko da 2020an, Gipuzkoakoa, Euskadikoa, Espainiakoa eta Eurogunekoa baino balio handiagoa, eta urte horretan BPG 2019koaren aldean jaitsi bazen ere osasun-krisiaren ondorioz lurralde guztietan, Goierri ere balio horiek guztiak baino handiagoak erregistratu zituen aurreko urtean (39.682 €/ biztanle Gipuzkoan 37.188 €/ biztanle, 36.254 €/ biztanle Euskadin, 23,610 €/ biztanle Espainian eta 35.000 €/ biztanle Eurogunean). Udalerriei dagokienez, Olaberriako biztanleko BPG nabarmentzen da (305.677 €2019an eta 256.140 €2020an), pertsona bakoitzeko aberastasun handiena sortzen duen Gipuzkoako udalerria da, eta,aldi berean, bigarren Euskadi mailan, Zamudioren atzetik, eta, hala ere, portaera demografiko txarrena duten hiru udalerrien artean dago, azken hamarkadetako biztanleria-galera jarraituaren ondorioz. Beste herri batzuek ere, hala nola Aramak, Ormaiztegi, Ezkio-Itsasok, Beasainek, Idiazabalek eta Itsasondok, Goierriko eta eskualdez gairako gainerako lurraldeetako biztanleko BPGaren batez bestekoa gaindituko lukete, hurrengo grafikoan ikus daitekeen bezala.

Iturria. Eustat. EIN eta Eurostat. Geuk egina.
 Fuente. Eustat, INE y Eurostat. Elaboración propia.

Biztanleko BPGaren bilakaerak erakusten du 1996tik 2008ra hazkunde esanguratsua izan duela (13.702 euro biztanleko) (37.635 euro biztanleko). Une hori krisi ekonomikoaren ondorioz erori da, eta 2018ra arte ez da berreskuratu (Gipuzkoan eta Euskadin bi urte lehenago iritsi da). 2019an, zifrarik altuena lortu da, ia 40.000 euro biztanleko, baina 2020ko pandemiak enpresen ekonomiari eragin dio, 2008koa baino txikiagoa izan baita. 2000. urteaz geroztik, Goierriko biztanleko BPGaren batez bestekoa Gipuzkoakoa, Arabakoa, Bizkaikoa eta Euskadikoa baino handiagoa da, eta eskualde-mailan, Donostialdekoetik hurbil dago, eta Euskadin soilik gainditzen dute Debagoiena, Gorbeialdea, Añana, Durangaldea, Arabako Mendialdea eta Arabako Errioxa.

Iturria. Eustat. Udal barne produktu gordina (BPG). Geuk egina.
 Fuente. Eustat. Producto interior bruto (PIB) municipal. Elaboración propia.

Goierri turismo eta UGGASA eskualdeko garapen agentzien bultzadaz pixkanaka hazten ari den turismoaren sektoreari erreferentzia bat gehitu behar zaio. Horrela, Eremu Funtzionalako ia udalerrri guztiek dute eskaintza sektore horretan.

Eremu Funtzionalaren irudia eta turismoa garatzeko eskualdeko erakunde bakar bat ez egotea handicap bat izan daitekeen arren, Goierriko paisaia, Aitzkorri eta Txindokiko mugarririk (ikus hurrengo irudia), eta Idiazabalgo gazta gero eta eragin handiagoa duten erreferentziak dira.

Hala ere, Goierriko eskaintza turistikoa ez da erreferentzia horietara mugatzen. Horrela, sektorearen egungo eskaintza askoz zabalagoa da, jarraian azalduko dugun bezala. Izan ere, Zerain udalerrria hirugarren postuan kokatu da duela gutxi 2023ko landa-turismoaren hiriburuaren deialdian.

Txindoki desde Lazkaomendi / Txindoki Lazkaomenditik

Hala, interpretazio-zentro, museo eta interes turistikoko elementuen artean, honako hauek daude Goierrin:

- Zerainen:
 - Aizpeako meatze-barrutia
 - Larraondoko zerrategi hidraulikoa,
 - Museo etnografikoa
 - Erdi Aroko espetxea.

- Mutiloan:
 - Meatze-barrutia (meatze-trenbidea eta meatze-barrutia)
 - Troiako meatzea eta ingurunea.

- Seguran:
 - Erdi Aroko interpretazio zentroa
- Zegaman:
 - Aitzkorri-Aratz Parke Naturaleko interpretazio zentroa
- Ataunen
 - Barandiaran Museoa
 - Aralar Parke Naturaleko interpretazio zentroa
- Ormaiztegin
 - Zumalakarregiko Museoa
- Ezkio-Itsason
 - Igartubeitiko baserri-dolare museoa
- Idiazabalen
 - Gaztaren interpretazio eta dastatze zentroa
- Legazpin
 - Lenbur Lurralde Museoa
 - Mirandaola burdinola
 - Euskal burdinaren museoa
 - Igaraldeko baserria eta errota
 - Chillida Lantoki
 - Fabrika gunea (paper-fabrika)
 - 50eko hamarkadako eskola eta kapera
- Urretxun
 - Mineralen eta fosilen Urrelur museoa
 - Erleen museoa (Aikur).
- Zumarragan
 - Antioko ermitaren interpretazio zentroa (Loiolako basilikari (Azpeitia) eta Arantzazuko santutegiari (Oñati) lotuta dago, baita ignaziotar bideari ere)

- Beasainen
 - Igartzako Erdi Aroko multzoa
- Ordizian
 - Goierriko interpretazio zentrua
 - Elikadura- eta gastronomía- zentrua. d'elikatuz

Erreferentziako eta intereseko elementu horiekin guztiekin lotutako jardueri mendi-ibiliekin, paisaiarekin, gastronomiarekin eta abarrekin lotutako jarduerak gehitzen zaizkie, eta ostalaritza- eta hotel-jarduerak, era guztietako modalitateetan, gora egin du azken urteetan.

Aipatu gabeko udalerrietan ere (Alzaga, Arama, Itsasondo, Legorreta, Gaintza, Zaldibia, Lazkao, Olaberria eta Gabiria) turismo-helmuga gisa hartzeko balioak aurki daitezke (paisaia, kultura-ondarea, Donejakue bidea, Inaziotar bidea eta Artzaintzarako Bidea, besteak beste). Horietakoren batek hotel-azpiegitura ere badu.

Sektore honek potentzial esanguratsua du epe labur eta ertainean, are gehiago itsasertzeko turismoa disuasio-neurriak hartzera eramaten ari den kotetara iristen ari denean, barnealdeko lekuetara begira egon baitaiteke.

Hotel-jarduerak, gainera, Arlo Funtzionaleko jarduera ekonomiko industrialetarako eta beste zerbitzu batzuetarako balio du.

Aipatzekoak dira, gainera, goierritar ugari, tokiaren historiaren parte direnak eta haien ibilbideak Eremu Funtzionalari erakargarritasun gehigarri bat gehitzen diotenak. Aipatzekoak dira, besteak beste, Juan Ignacio Iztueta (Zaldibia), Tomas Zumalakarregi (Ormaiztegi), Jose Maria Iparragirre (Urretxu) eta Jose Migel Barandiaran (Ataun).

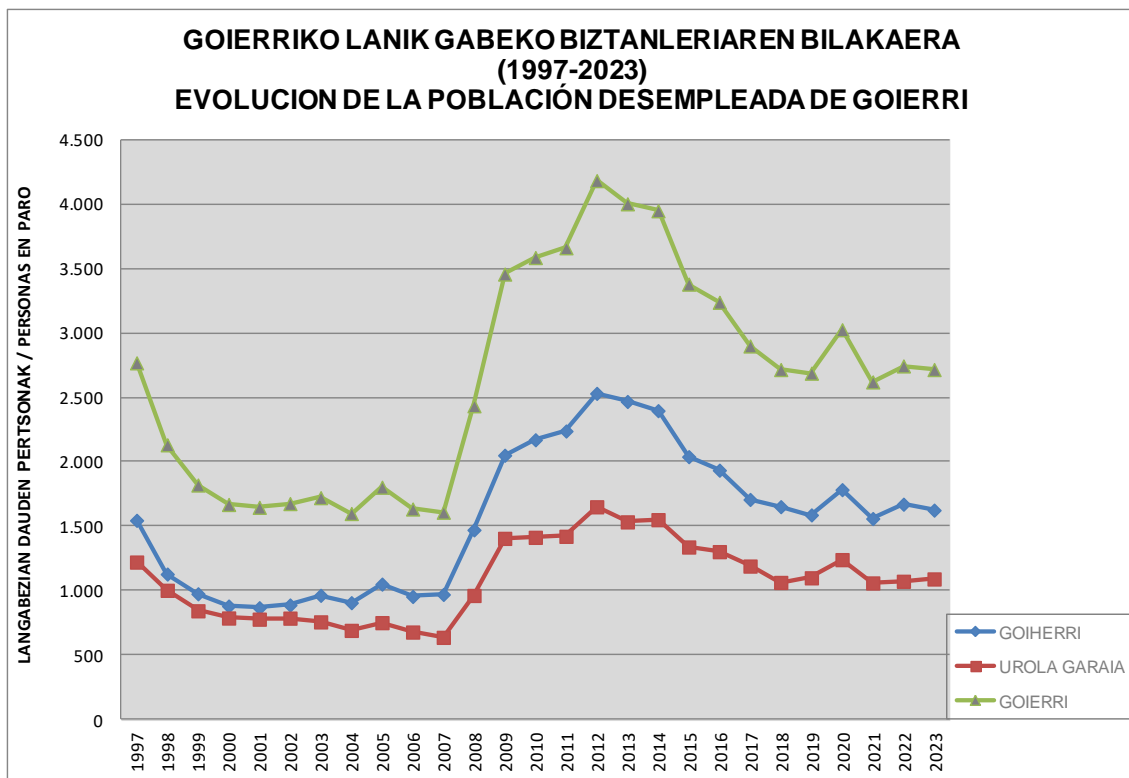

III.2.6.3. Langabezia.

Biztanleria langabeari dagokionez, Euskal Enplegu Zerbitzuaren (Lanbide) eta Estatuko Enplegu Zerbitzu Publikoaren (SEPE, lehengo INEM) datuak erantsi dira, erregistratutako langabeziaren zifrak, horrek dakartzan mugekin (ezkutuko enplegu batekin izena ematen duten pertsonak egon daitezke, beste batzuk langabezian daude, baina ABLEen batean baino ez daude inskribatuta, etab.). Datuak udal- eta eskualde-mailan eskaintzen dira, SEPEk Urola Garaia (Ezkio-Itsaso, Legazpi, Urretxu eta Zumarraga) eta Goierri (gainerako udalerriak) eskualdeak deiturikoak, eta aldagai hori aztertzerakoan, batzuetan mantendu egin da eremu funtzionalaren bereizketa hori bi eskualdetan, datuek nabarmendu beharreko portaera desberdinak erakusten zituztelako.

Lurralde eta inguru horretako enpresa enblematikoen itxiera-, birmoldaketa- eta berregituratze-prozesuak eragin zituzten krisi desberdinen ondorioak (zazpiehun-laurogei urteen amaiera, 1993, 2003) atzean utzi ondoren, eta inoiz erregistratu gabeko langabezia-zifrak (INEMen datuen arabera, 5.579 langabe 1989an, 4.075 langabe 1994an...) kontuan hartuta, langabezia jaisten hasi zen, eta 2007ko laugarren hiruhilekoan 1.609 langabetu izatera iritsi zen. Hortik aurrera, eta 2008ko krisiaren ondorioekin, langabeen kopurua 2008ko 2.435etik 2012ko 4.182ra igo zen, eta une horretatik aurrera egoera hori aldatu egin zen, datuak urtez urte hobetuz, 2018an eta 2019an, hurrenez hurren, 2.700 langabetu inguru izateraino.

COVIDaren pandemiak eragin negatiboa du enpleguan, batez ere 2020ko datuetan (3.000 langabetik pixka bat igaro da), eta urte horretatik aurrera, aldakuntza txikiekin, 2.700 inguruan edo zifra hori apur bat gaindituz (2.716 2023ko otsailean).

Iturria. Sepe (1997-2004, 4. hiruhilabete) eta Lanbide (2005-2022, 4. hiruhilabete, eta 2023ko datua otsailakoa da). Geuk egina. Geuk egina.
 Fuente. Sepe (1997-2004, 4º trimestre) y Lanbide (2005-2022, 4º trimestre, y el dato de 2023 es de febrero). Elaboración propia.

LANIK GABEKO BIZTANLERIAREN BILAKAERA
(1997-2023)

EVOLUCIÓN DE LA POBLACIÓN PARADA

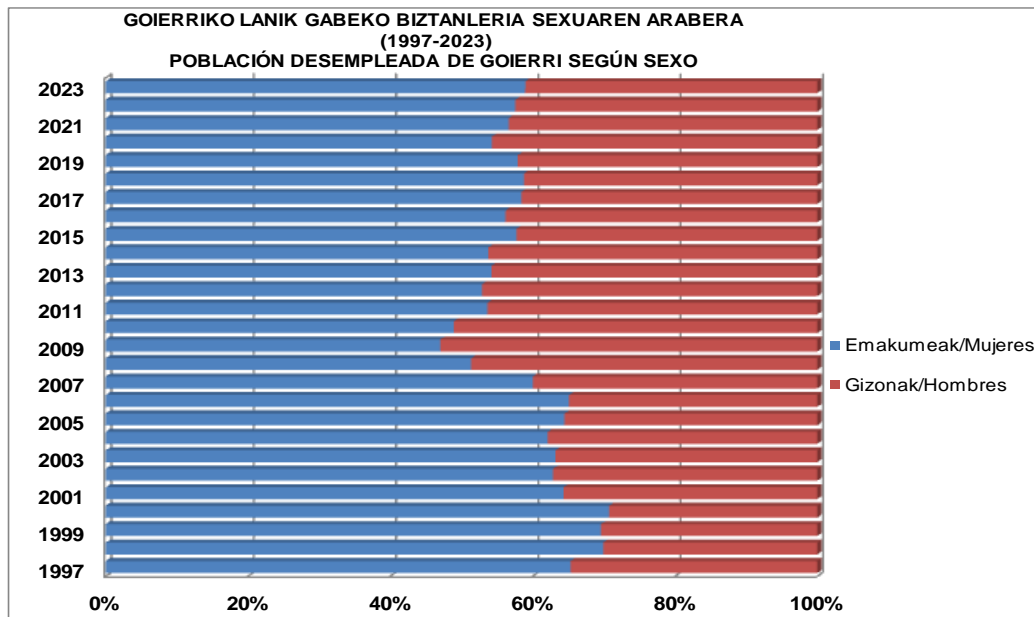
	1997	1999	2001	2003	2005	2007	2009	2011	2013	2015	2017	2019	2020	2021	2023
GOIERRI	1.546	976	868	881	1.051	971	2.051	2.239	2.468	2.040	1.708	1.588	1.784	1.560	1.625
UROLA GARAIA	1.222	844	779	788	752	638	1.406	1.422	1.534	1.339	1.191	1.100	1.241	1.060	1.091
GOIERRI	2.768	1.820	1.647	1.669	1.803	1.609	3.457	3.661	4.002	3.379	2.899	2.688	3.025	2.620	2.716
GIPUZKOA	32.406	23.781	21.180	21.539	24.401	22.932	38.494	41.133	46.612	41.335	33.972	30.323	34.433	30.553	29.637

Iturria. Sepe (1997-2004, 4. hiruhilabete) eta Lanbide (2005-2018, 4. hiruhilabete, eta 2023ko datua otsailakoa da). Geuk egina.

Fuente. Sepe (1997-2004, 4º trimestre) y Lanbide (2005-2018, 4º trimestre, y el dato de 2023 es de febrero).

Elaboración propia.

Emakumeen taldearen langabezia-maila handiagoa nabarmena da langabeen artean (1997an langabeen % 65,3 zen, eta 2023an, berriz, % 59), eta aldeak daude zenbaki absolutuetan eta erlatiboetan, denboran eta krisi ekonomikoaren garaian nabarmen murrizten direnak (2008ko eta 2020ko krisia), hurrengo irudian ikus daitekeen bezala.

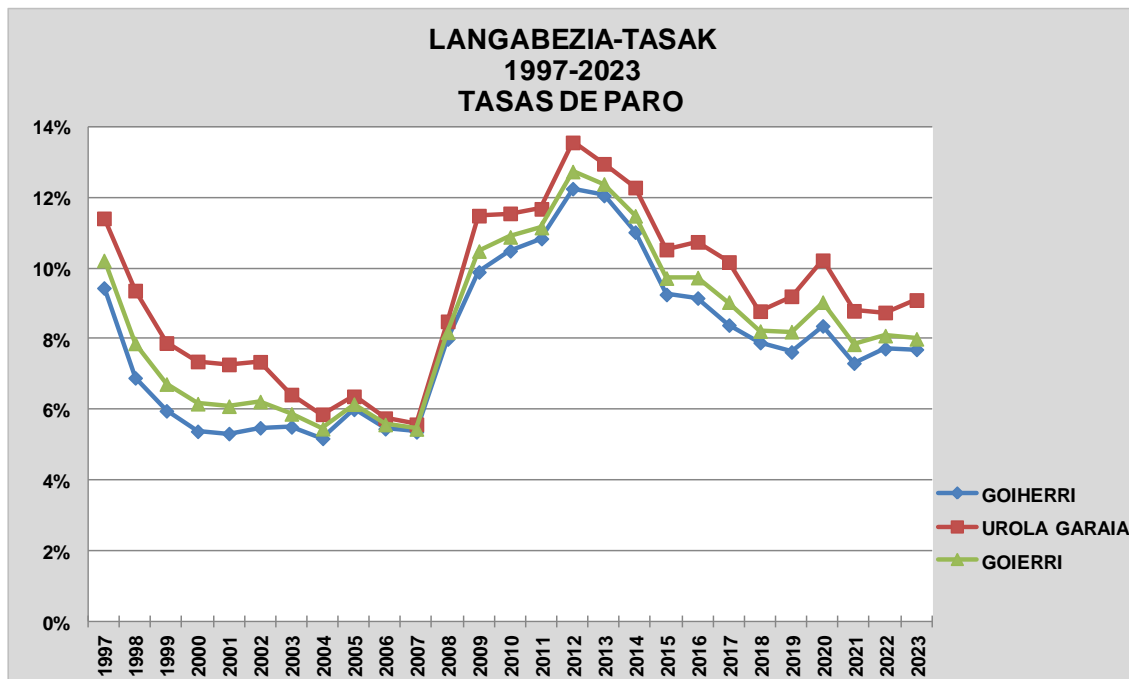

Iturria.
 Sepe (1997-2004, 4.

hiruhilabete) eta Lanbide (2005-2022, 4. hiruhilabete, eta 2023ko datua otsailakoa da). Geuk egina. Geuk egina.

Fuente. Sepe (1997-2004, 4º trimestre) y Lanbide (2005-2022, 4º trimestre, y el dato de 2023 es de febrero). Elaboración propia.

Langabezia-tasek gorabeherak izan dituzte Goierriko lurralde osoan, 1997ko % 10,2tik 2023ko % 8ra. 1997-2023 aldiko baliorik txikiena 2007an lortu da, % 5,4rekin (2008ko krisiaren aurretik), eta altuena 2012an, % 12,7rekin. Une horretatik aurrera, behera egiten hasi da, egoera ekonomiko hobea delako. Goierriren barruan, Urola Garaian (Ezkiotsaso, Legazpi, Urretxu eta Zumarraga) LPPko gainerako lurraldeetan baino langabezia-tasa altuagoak erregistratu eta erregistratu dira, Goierriko eskualdean, enpleguaren portaera hoberekin.

Iturria. Sepe (1997-2004, 4. hiruhilabete) eta Lanbide (2005-2022, 4. hiruhilabete, eta 2023ko datua otsailekoa da). Geuk egina. Geuk egina.

Fuente. Sepe (1997-2004, 4º trimestre) y Lanbide (2005-2022, 4º trimestre, y el dato de 2023 es de febrero). Elaboración propia.

Urola Garaiko lurraldeko langabezia-tasak (% 9,1 2023ko otsailean) gehiago hurbiltzen dira Gipuzkoatik LPPko gainerako lurraldekoetara (Goierri) baino, datuek erakusten duten bezala, nahiz eta haien bilakaerak, erorketa-uneekin eta beste hazkunde-une batzuekin, bat etorri diren denboran, egoera ekonomiko eta sanitario desberdinek antzera eragin baitute. Gaur egun, Goierri osoko langabezia-indizea % 8koa da, eta langabezia-maila hori jaisten ari da 2012tik 2020an gorakada txikia izan arte, Covid pandemiaren ondorioz. Maila horiek erakusten dute, bestalde, enpleguaren egoera hobea dela Espainian baino; izan ere, Espainian langabezia-tasa % 12,4koa da (2023ko otsaila), Europar Batasuneko kide guztien langabezia-maila handiena duen herrialdea baita, baina EBko % 6tik (2023ko otsaila) eta Euroguneko % 6,7tik (2022ko amaiera) urrun.

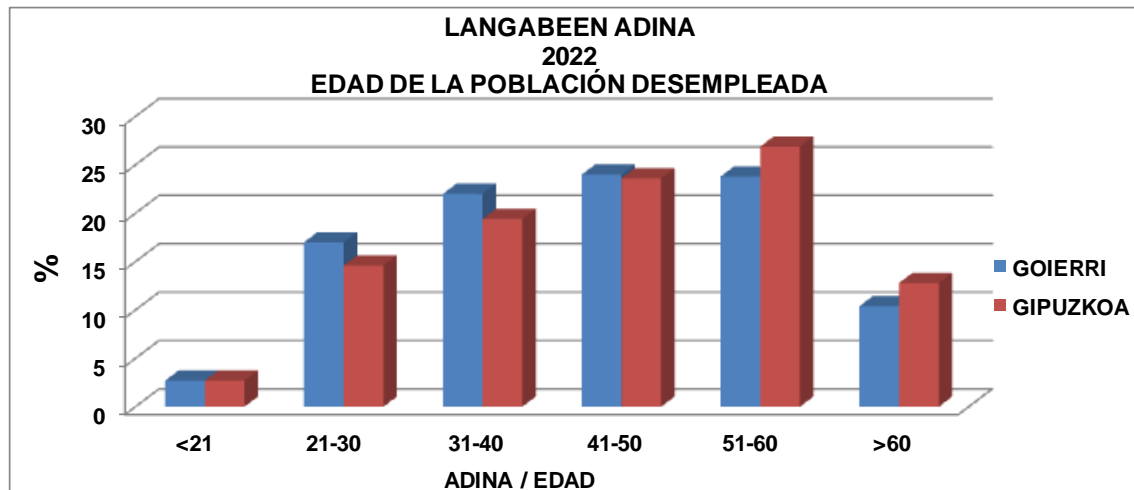
LANGABEZIA-TASAS
(%)
TASAS DE PARO

	1997	2002	2007	2012	2017	2021	2022	2023
GOIHERRI	9,4%	5,5%	5,4%	12,3%	8,4%	7,3%	7,7%	7,7%
UROLA GARAIA	11,4%	7,3%	5,6%	13,6%	10,2%	8,8%	8,7%	9,1%
GOIERRI	10,2%	6,2%	5,4%	12,7%	9,0%	7,8%	8,1%	8%
GIPUZKOA	11,0%	7,4%	7,0%	13,4%	9,9%	8,7%	8,3%	8,5%

Iturria. Sepe (1997 eta 2002, 4. hiruhilabete) eta Lanbide (2007-2022, 4. hiruhilabete, eta 2023ko datua otsailekoa da). Geuk egina. Geuk egina.

Fuente. Sepe (1997 y 2002, 4º trimestre) y Lanbide (2007-2022, 4º trimestre, y el dato de 2023 es de febrero). Elaboración propia.

Adinari dagokionez, Goierriko langabeen % 58,2k 40 urte baino gehiago ditu (Gipuzkoan baino 5 puntu gutxiago), baina talde gazteenek langabezia-maila handiagoa dute. Zenbaki erlatiboetan, emakumeen langabeziak pisu handiagoa du 31 eta 50 urte bitarteko adin-taldeetan (ia 6 puntuko aldea dago sexuen artean) eta 51 urtetik gorakoetan (ia hiru puntuko aldea), 21 urtetik beherako taldean dauden gizonen aldean (aldea bikoitza baino pixka bat handiagoa da), grafikoan ikus daitekeen bezala.

Iturria. Lanbide. Geuk egina.
 Fuente. Lanbide. Elaboración propia.

Sexuen arabera, emakumeen langabezia-tasa % 10,4koa da eta gizonena % 6,6koa, 3,8 puntuko aldea Espainian 4,4koa denean (eurogunean 1,1 puntuko da – % 7ko eta % 6,1eko tasak, hurrenez hurren – eta EBn 0,7koa – % 6,4ko eta % 5,7ko tasak, hurrenez hurren –). Goierri eta Gipuzkoan emakumeak dira nagusi, 5 langabeko ia 3 pertsonako proportzioan.

Jarduera ekonomikoari dagokionez, datuek erakusten dute langabeen talde handienak zerbitzuetan izan duela azken lana (guztizkoaren % 57 inguru), ondoren manufaktura-jardueran (% 18) eta eraikuntzan (% 6). Duela 13 urteko datuekin alderatuta, hirugarren sektoreko langabeen kopuruak gora egin du zenbaki absolutuetan eta erlatiboetan (4 puntu), eta industrian eta eraikuntzan langabeen kopuruak behera egin du (12 puntu eta 4 puntu, hurrenez hurren). Lurralde Historikoarekin alderatuta, ikus daiteke azken horrek, bere egitura ekonomikoaren arabera, gaur egun hirugarren sektorean lan egin duten langabeen proportzio handiagoa duela (langabe guztien 4/5 pasatxo).

Enplegurik gabeko biztanleriaren ikasketei dagokienez, % 63,4k lehen mailako ikasketak, eskola-ziurtagiria edo DBH egina dute (Gipuzkoan % 57,7); % 18,5ek lanbide-heziketa (Gipuzkoan % 20,1) eta % 10ek pasatxok erdi-mailako edo goi-mailako gradua (Gipuzkoan 3 puntu gehiago).

III.3. Ingurune fisikoa: landa-habitata

III.3.1. Sarrera

Uztailaren 30eko 128/2019 Dekretuaren bidez Lurralde Antolamenduaren Gidalerroak onartu ondoren, lurralde-plan partzialen belaunaldi berri bati ekin zaio. Plan horietan, besteak beste, ingurune fisikoak eta azpiegitura berdeak, landa-habitatak, paisaiak, ondareak eta klima-aldaketak protagonismo berezia dute.

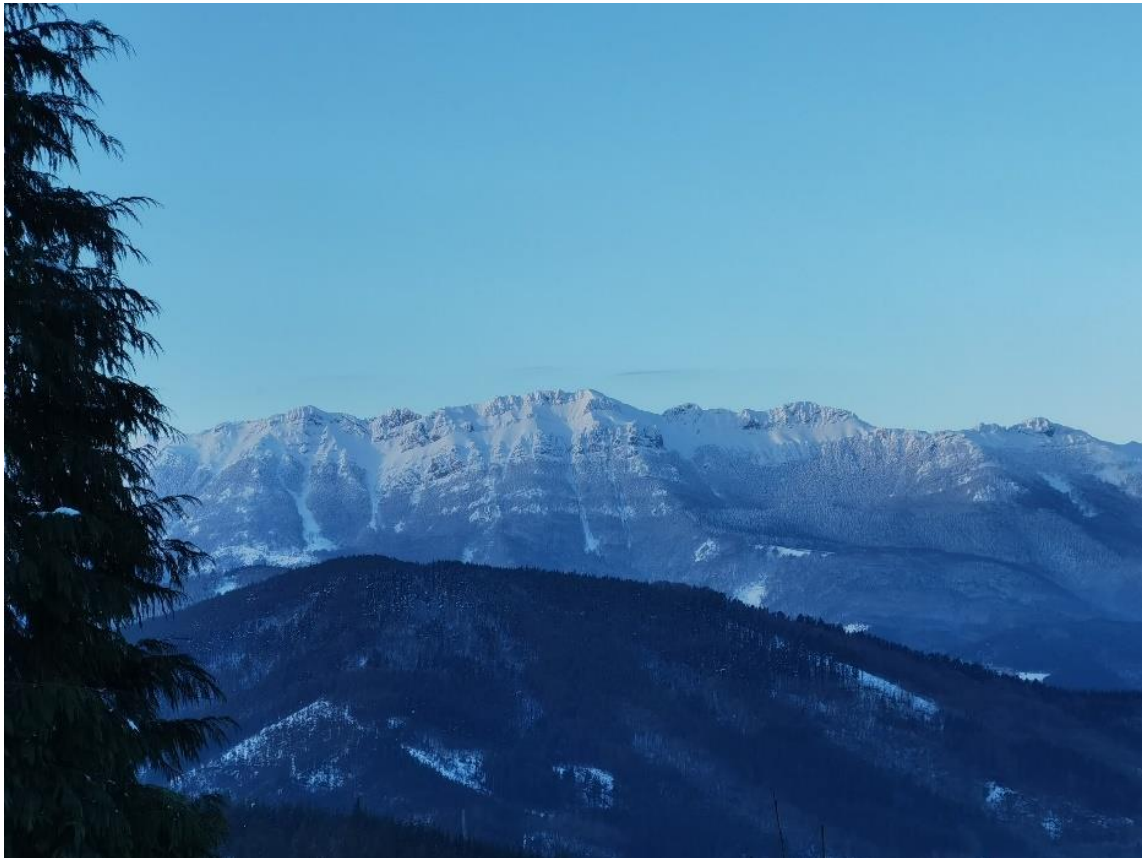
2020ko azaroko Goierriko Lurralde Plan Partzialaren Jarraipen Memorian, dokumentu honetan lehenago aipatu den horretan, ingurune fisikoarekin zerikusia duten zenbait gai nabarmentzen dira, neurri handi batean haren arau-eguneratzearekin zerikusia dutenak (Natura 2000 Sarea, EAeko Ibaiak eta Ertzak Antolatzeko LPSa, EAeko Nekazaritza eta Basozaintzako LPS, Kultura Ondareari buruzko maiatzaren 9ko 6/2019 Legea, etab.).

Lan honetan, Eremu Funtzionalaren Ingurune Fisikoa testuinguruan jartzeko beharrezkoa den informazio-sintesia jasotzen da, eta, lehenik eta behin, garatu beharreko lurralde-plangintza gauzatzean kontuan hartu behar diren alderdiak ezagutarazten dira, batez ere egungo araudi-prebalentziagatik. Era berean, indarreko LPPak horretarako formulatzen duen antolamendua jasotzen da, baita aipatutako Jarraipen Memoriak ezartzen dituen eskakizunak ere. Dokumentuarekin batera dagozkion planoak doaz, UTM ETRS89 sisteman georeferentziatuta.

Sarrerako atal honetatik gogorarazten da Planaren eremua, LAG berrietan aurreikusitako mugaketaren arabera, Gipuzkoako udalerrri hauei dagokiela: Alzaga, Arama, Ataun, Beasain, Ezkio-Itsaso, Gaintza, Gabiria, Idiazabal, Itsasondo, Lazkao, Legazpi, Legorreta, Mutiloa, Olaberria, Ordizia, Ormaiztegi, Segura, Urretxu, Zaldibia, Zegama, Zerain eta Zumarraga. Horiei gehitu behar zaie Gipuzkoako eta Arabako Partzuergo Orokorrari (Aitzkorri eta Aratz), Gipuzkoako Partzuergo Txikiari (Idiazabalgo hegoaldean) eta Enirio-Aralarri dagokien Gipuzkoako lurraldea.

Esan bezala, lurralde txiki samarra da (430 km² guztira), eta askotariko ekosistemak biltzen ditu. Askotariko ekosistemak, kontserbazio-egoera eta garapena kontuan hartuta, ingurumen-kalitate handiko ingurunea eta klima eroso eskaintzen ditu, aurrean dugun klima-aldaketaren erronkari kalterik egin gabe. Batez besteko luzera du, iparraldetik hegoaldera neurtuta, 20 km ingurukoa eta 20 km inguruko batez besteko zabalera ekialdetik mendebaldera.

Oria eta Urola ibaiak eta horien ibaiadarrek modelatu dute lurraldea, eta, bertan, haranetatik Aitzkorri eta Aralar mendiguneetako kotarik altuenetaraino igotzen da lurra, 1.500 metro inguruko garaieran, eta landazabaleko paisaia nagusia da nagusi. Bi inguruneek (Aitzkorri eta Aralar) balio handia dute, onartutako babes-tresnetan aitortua.

Aitzkorri,

Lurraldearen gainean baserri sakabanatu batetik landa-kokaleku txikietaraino daude, non landazabala eta mendia, beren larre tradizionalekin, ingurune eder eta askotarikoaren protagonista diren, izaki bizidunen belaunaldi ugariaren ondare historikoarekin batera.

Lurralde horretan, bigarren milurtekoan eratu diren kokaleku handiagoak ere sartzen dira, ingurumen-meritu askoz txikiagoekin, bide jakin batzuk erabiltzearen eta, bereziki, barnealderako bide errearen alde.

Oinordetzan jasotako egoerak erakusten du tokiaren orografia zail bihurtu duela beti biztanleriaren finkatze-beharren eta ingurunearen balioen betikotzearen arteko beharrezko oreka.

Plan honen helburuetako bat oreka egokia bilatzea izango da.

3. planoan Goierriko orografia ikus daiteke.

Hurrengo irudian, orografia hori ere ilustratzen da, Gipuzkoan duen posizioaz gain.

Orografia del Área Funcional del Goierri / Goierriko Eremu Funtzionalaren Orografia

III.3.2. Eremu funtzionaleko ingurune fisikoaren egungo ikuspegia

Jarraian, eskualdeko ingurune fisikoa gaur egun ezaugarritzen duten ingurumen-alderdi nagusietara hurbilketa labur bat egiten da, garatu beharreko ariketa egiterakoan kontuan hartu behar direnak.

Hemen aintzat hartu ez diren beste aldagai batzuk Planak bete behar duen ingurumen-ebaluazio estrategikoaren prozeduraren esparruan egin beharreko dokumentuetara igortzen dira, Ingurumen Ebaluazioari buruzko abenduaren 9ko 21/2013 Legea, aurrekoa aldatzen duen abenduaren 5eko 9/2018 Legea, Euskadiko Ingurumen Administrazioari buruzko abenduaren 9ko 10/2021 Legea eta Planen eta programen ingurumen-ebaluazio estrategikoaren prozedura arautzen duen urriaren 16ko 211/2012 Dekretua aplikatuz.

III.3.2.1.- Naturagune Babestuak

Natura Ondareari eta Biodibertsitateari buruzko abenduaren 13ko 42/2007 Legearen aplikaziotik eratorritako espazio babestuak, natura-ondarearen kontserbazioaren, babesaren eta biodibertsitatearen arloko oinarrizko legeria osatzen dutenak, 3 kategoriatan banatzen dira:

- Naturagune Babestuak. Parke, erreserba natural, itsas eremu babestu, monumentu natural eta paisaia babestu gisa sailkatzen dira.
- Natura 2000 Sareko gune babestuak.

- Nazioarteko tresnek babestutako eremuak. Bat datoz Espainia partaide den nazioarteko hitzarmen eta akordioetan xedatutakoaren arabera formalki izendatutako naturagune guztiekin, eta, bereziki, honako hauekin:
 - ~ Nazioarteko Garrantzia duten Hezeguneak (RAMSAR), Nazioarteko Garrantzia duten Hezeguneei buruzko Hitzarmenekoak, bereziki Uretako Hegaztien Habitat gisa.
 - ~ Munduko Ondarearen Zerrendako eta Munduko, Kulturako eta Natura Ondarea Babesteko Konbentzioko gunen naturalak.
 - ~ Atlantikoko ipar-ekialdeko itsas ingurumena babesteko Hitzarmeneko (OSPAR) eremu babestuak.
 - ~ Mediterraneorako Garrantzi Bereziko Eremu Babestuak (ZEPIM), itsas ingurunea eta Mediterraneoko kostaldea babesteko Hitzarmenekoak.
 - ~ Geoparkeak, UNESCOk izendatuak.
 - ~ Biosferaren Erreserbak, UNESCOk izendatuak.
 - ~ Europako Kontseiluaren Erreserba Biogenetikoak.

Euskal Autonomia Erkidegoko Natura Babesteko ekainaren 30eko 16/1994 Legeak oinarritzko legeriak babestutako naturaguneei sareari biotopo babestuak eta zuhaitz bereziak gehitu zizkion.

Onartu berri den Euskadiko Ondare Naturala Kontserbatzeko azaroaren 25eko 9/2021 Legean aipatzen da, lehenengo kasuan, biotopo babestu bakoitzaren izena egokitu egingo dela haren 37. artikuluan ezarritako naturagune babestuen tipologiara, eta legea indarrean sartzean aitortutako zuhaitz bereziak monumentu natural bihurtuko direla juridikoki.

Eremu horiei ibai-erreserba naturalak gehitu behar zaizkie. Horiek babes-figura bat osatzen dute, eta gizakiaren esku-hartze txikia edo batere ez duten ibai-zatiak babestea dute helburu, oso egoera ekologiko onean baitaude. Uren Legearen testu bategina onartzen duen uztailaren 20ko 1/2001 Legegintzako Errege Dekretuaren 42. artikulua betetzeko deklaratzeko dira. Artikulu horren arabera, Estatuaren eskumeneko Plan Hidrologikoetan nahitaez sartu behar dira ibai-erreserba natural deklaratzeko merezi duten espazio horiek.

Azaldutako informazioaren arabera, eremu funtzionalean indarrean dauden naturagune babestuak zerrendatu, grafiatu eta deskribatu egiten dira jarraian, eta 5. planoan identifikatu.

- Parke naturalak:

AITZKORRI- ARATZ Parke Naturala
(75/2006 Dekretua, apirilaren 4koa, Aizkorri-Aratz Parke Naturaleko Baliabide Naturalak Antolatzeko Plana onartzen duena)

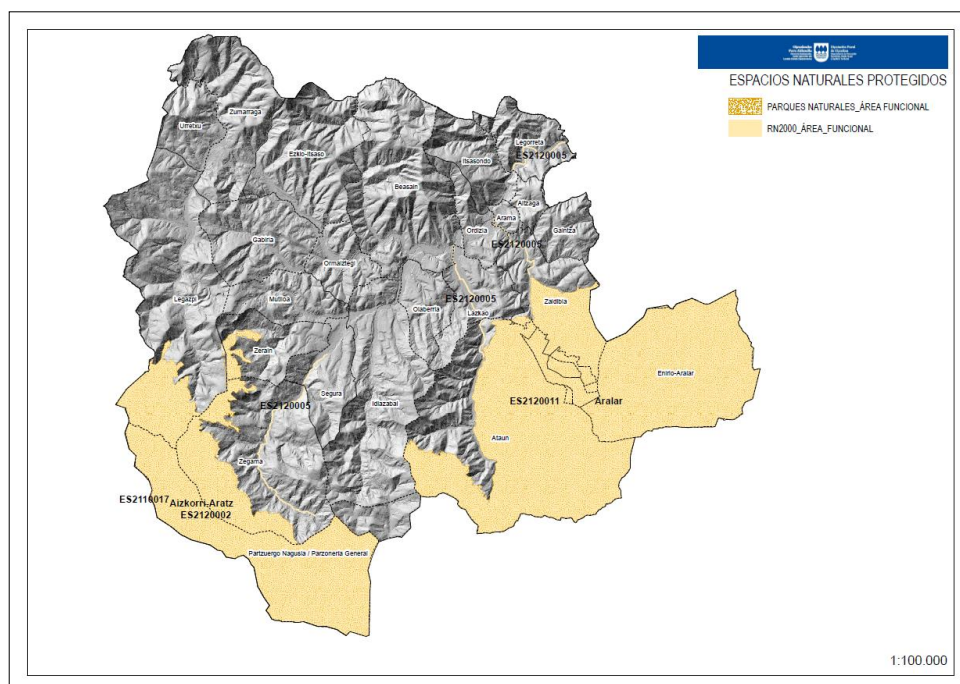
ARALAR Parke Naturala
(168/1994 Dekretua, apirilaren 26koa, Aralar aldeko Natur Baliabideak Antolatzeko Plana onartzen duena)

- Natura 2000 Sarea:

AIZKORRI-ARATZ KBE (83/2016 Dekretua, maiatzaren 31koa, Aizkorri-Aratz (ES2120002) Kontserbazio Bereziko Eremu izendatzen duena).

ARALAR KBE (84/2016 Dekretua, maiatzaren 31koa, Aralar (ES2120011) Kontserbazio Bereziko Eremu izendatzen duena).

ORIA GARAIKO KBEa (215/2012 Dekretua, urriaren 16koa, Atlantikoko eskualde biogeografikoko hamalau ibai eta estuario kontserbazio bereziko eremu izendatzeko eta horien kontserbazio-neurriak onartzeko dena).

1. Irudia.- Eremu funtzionalean indarrean dauden naturagune babestuak.

Aizkorri-Aratz Euskal Autonomia Erkidegoko mendi-eremu nagusietako bat da. Adierazpen karstiko ugari ditu, eta baso autoktono eta larre ugari ditu. Eremu honen jatorri karstikoak orografia malkartsua eratu du, paisaia- eta natura-balio handiko amildegiak, kobazuloak eta hegalak dituena.

Europako eremuan biodibertsitatea kontserbatzeko interes handia duten hainbat habitat natural eta erdi-natural daude, hala nola txilardi lehor azidofiloak, goi-mendiko ipuru herrestariak, Juniperus phoeniceako sabinalde iraunkorrak, larre petrano kaltzikolak, belardiak, mendiak, mendiko megaforbioak, hartxingadiak, kareharrizko harkaiztegiak eta silizeoak, kobazulo kontinentalak, pagadi azidofiloak, Q. roburreko harizti mesotrofoak, kareharrizko ertzetako baso mistoak, haltzadiak eta lizardiak.

Gainera, ameztiak, erkameztiak, pagadi basofiloak, Quercus petraea hariztiak eta Quercus pubescens hariztiak ere badaude. Kareharrizko izaerak ur-gordailu garrantzitsu bihurtzen du gune hau, eta bertatik ibai garrantzitsuak eta iturburuak jaiotzen dira, zingira azidofilo-esfagnal, zohikaztegi eta putzu ugari eratzen dituztenak.

Aitzkorri-Aratz

Kareharrizko gailur eta harkaitzetan interes handiko askotariko flora menditarra dago. Landare batzuk goi-mendikoak eta Pirinioetako eta Kantauriko mendietako endemikoak dira, edo iberiar iparraldeko landareak. Zenbait enklabe higroturbosok, hala nola Arbaraingo esfagnal-zohikaztegiak, oso flora estimagarria dute, Autonomia Erkidegoaren testuinguruan duten bitxitasunagatik.

Aitzkorri-Aratzek, bere habitat aniztasunari esker, mehatxatutako flora espezie ugari hartzen ditu: Narcissus asturiensis, Narcissus varduliensis, Carex hostiana, Hugueninia tanacetifolia, Lathyrus vivantii, Silene ciliata, Sorbus hybrida eta Viola biflora, besteak beste. Hain da eremu menditsu zabala, baso ugari eta askotarikoak ditu, eta belardiak, mendiak eta txilardiak, errekek eta kokagune hezeak, fauna espezie askoren habitata eta babeslekua da. Nabarmentzekoak dira ornogabe troglobio eta sapiroxilikoen komunitateak, kiropteroenak, hegazti harkaiztarrenak eta basoko haragijaleenak.

Informazio ekologikoaren dokumentuaren, kontserbazio-helburuen, kontserbazio-arauen eta AIZKORRI-ARATZ ES2120002 Kontserbazio Bereziko Eremu (KBE) izendatzeko jarraipen-programaren arabera, gunea kudeatzeko funtsezko edo xede diren elementuak dira:

- Pagadiak eta haritzak.
- Larre menditarrak.
- Zohikaztegiak eta lurzoru higroturbosok.
- Komunitate harkaiztarrak.
- Kiropteroak.

Aralar.

Aralar babesteko arrazoiak honako hauek dira: babestutako eremuaren heren bat baino gehiago estaltzen duten baso naturalak, pagadi-eremu handiak eta, neurri txikiagoan, kertzio-masak, hala nola hariztiak, artadiak eta erkameztiak. Lekukoen presentzia handia da, nahiz eta kontserbatzeko balio handia izan, eta nabarmentzekoak dira amildegi batzuetako edo haltzadietako haritz, astigar eta ezkien baso mistoak.

Enirio-Aralar mendiguneko goialdeetan mendiko larreen eta zakardien azalera zabala dago, artzaintza-tradizio handiko lurraldeari dagokion bezala. Ereku horietan landare arraro edo interesgarri batzuk biltzen dira, hala nola *Narcissus asturiensis*, *Botrychium lunaria*, *Armeria pubinervis*, *Carlina acanthifolia*, *Carlina acaulis*, *Himantoglossum hircinum* edo *Pulsatilla alpina*. Bestalde, haran-hondoetan eta herrien inguruan belardiak eta labore atlantikoak daude.

Aralar mendizerrak ingurune harkaiztar ugari ditu, hala nola lapiazak, labarrak eta kresterioak. Horietan, Kantauri eta Pirinioetako endemismoetan eta goi-mendiko berezko espezieetan (*Cicerbita plumieri*, *Crepis pyrenaica*, *Viola bubanii*...) aberatsa den flora aurki daiteke. Ibilguei, iturburuei, urmaelei eta urmaelei dagokienez, flora eta fauna interesgarri handia dago, hala nola *Aconitum variegatum*, *Tofieldia calyculata* edo *Veratrum album* toxikoa duten megaforbien komunitateak edo haltzadi atlantikoak.

Aralar

Hostozabalen baso bikainak fauna-komunitateetan islatzen dira, haien irudikapen interesgarriekin. Horien artean, honako talde hauek nabarmentzen dira: ugaztun haragijaleak (*Iepahoria*, basakatua, turona, azkonarra eta gineta...), hegazti harrapariak (miruak, erlastarrak, arrano sugezalea, hontz txikia), okilak (zakil beltza, moko txikia, pagausoa), saguzarrak (basokoak, noktuloak, saguzarrak, orejuak, ertz argikoak) eta zenbait ornogabe interesgarri, hala nola orein hegalaria edo *Cerambyx cerdo* eta *Rosalia alpina* kakalardo longikornotarrak.

Mendiko larreetan eta zakardietan banaketa mugatuko fauna-espezieak agertzen dira, hala nola elur-orkatila edo elurzuloa. Ibai-karramarroa (*Austrapotamobius pallipes*), loina bezalako arrainak eta ugaztun erdiurtarrak (Pirinioetako desmana, goroldioak edo bisoi europarra, azken hori desagertzeko arriskuan dago mundu osoan) bezalako ornogabe mehatxatuentzako habitat ezin hobea dira ibilguak, iturburuak, putzuak eta urmaelak.

Informazio ekologikoari, kontserbazio-helburuei, kontserbazio-arauei eta ARALAR ES2120011 Kontserbazio Bereziko Eremu (KBE) izendatzeko jarraipen-programari buruzko dokumentuaren arabera, hauek dira gunearen funtsezko elementuak edo kudeaketa-xedeak:

- Boso naturalak eta erdinaturalak.
- Larre menditarrak eta formazio belartsuak.
- Komunitate harkaiztarrak.
- Kiropteroak.

Oria Garaiak ondo bereizitako hiru zati ditu; lehenengoak, 800 metroko luzerarekin, Oria ibaiaren burualdea hartzen du, eta Aizkorriko mendilerrotik Segurako herriguneraino igarotzen da, malda handiko baso-eremu batetik, non alertze eta pago-unadak (*Fagus sylvatica*) eta haritz pedunkulatua (*Quercus robur*) nagusitzen diren. Baso-eraketa horiek ibilguan zehar hedatzen den landare-komunitate batekin lotzen dira, haltzadiarekin, non espezie nagusia haltza den (*Alnus glutinosa*). Tarte horretan guztian, Oria ibaiak emari urria du, eta ibaiaren zabalera ez da 2 metrotik gorakoa izaten.

Bigarren zatia Oriaren bi adarren azken tarteek osatzen dute, eskuinaldetik, Agauntza eta Zaldibia ibaiak, Aralar mendilerrotik behera egiten dute, eta pinu entzutetsuen eta hostozabalen zuhaitzen sailak dira nagusi. Haranak zabalxeagoak dira hemen, eta maldak moteldu egiten dira. Erriberako landaredia eta haltzadia zabalagoak eta garatuagoak dira.

Azken zatia Legorreta eta Alegia herrien artean doa, Amezketan ibaiarekin bat egiten duen tokiraino, eta haraneko eremurik lauena da, sakabanatuta dauden baserriek eta belardiek hartzen dutena; inguruko hegadak, berriz, koniferoen birpopulaketek estaltzen dituzte. Beheko tarte horietan, ibaiertzeko landaredia ibilguaren bi aldeetako zuhaitzilara batera mugatzen da. Zabalera txikia izan arren, azpimarratzekoa da landare-komunitate horretan parte hartzen duten espezieen ugaritasuna eta zuhaitzen itxura. Haltzaren ondoko zuhaitzen artean (*Alnus glutinosa*), lizar (*Fraxinus excelsior*), haritz pedunkulatu (*Quercus robur*), sahats (*Salix atrocinerea*) edo gaztainondo (*Castanea sativa*) edo intxaurren (*Juglans regia*) ugari daude.

Oria Garaia

ES2120005 Oria Garaia/Alto Oria (Oria Garaia) KBEaren kontserbazio-elementu nagusiak, ES212005 - ORIA GARAIA/ALTO ORIA (Oria Garaia) KBEaren kontserbazio-neurriak izeneko dokumentuaren arabera, honako hauek dira:

- Ibai-korridore ekologikoa, korridore ekologiko gisa duen funtzionaltasuna eta Natura 2000 Sarearen koherentziari eta konektibitateari egiten dion ekarpena.
- Ibai-habitatak, haltzadiak, ibaiertzak eta lizardi azpikantauriarrak (Cod habitata EB. 91E0*).
- Mustela lutreola (bisoi europarra).
- Parachondrostoma miegii (loina) eta arrain-komunitatea.
- Ibaietako hegazti-fauna: Cinclus cinclus (ur-zozoa), Alcedo atthis (martin arrantzalea), eta ibaiertzetako beste hegazti-espezie batzuk.

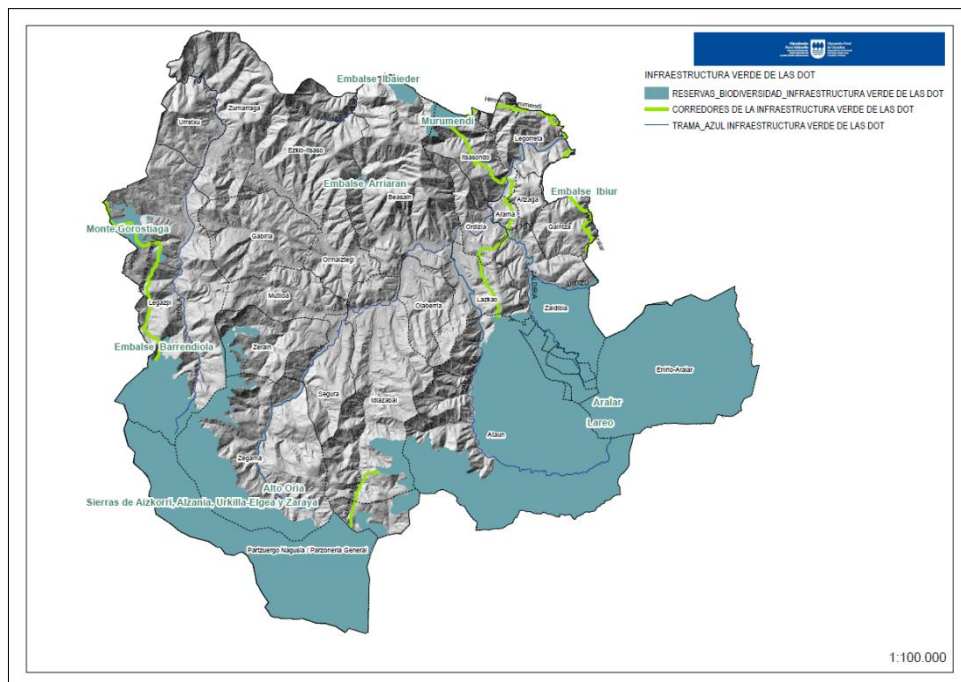
III.3.2.2.- Azpiegitura berdea

Azpiegitura Berdearen kontzeptuak, Lurralde Antolamenduaren Gidalerroetan zehazten den bezala, diziplinaz aurrera egiten du espazio babestuen edo korridore ekologikoaren kontzeptuari dagokionez; jauzi kualitatiboa egiten du eskala guztiei eragiten dien aldetik, eta hainbat gaitan aukera ugari eskaintzen ditu, hala nola ingurumenean, osasunean, ekonomian edo aisialdian, besteak beste. Jarraian, indarrean dauden Azpiegitura Berdearen bi ereduak deskribatzen dira, eremu funtzionalean iraulita.

- LAGen azpiegitura berdea. Uztailaren 30eko 128/2019 Dekretuaren bidez onartutako LAGek azpiegitura berde bat jasotzen dute, ingurumen-balioengatik babestutako espazioez gain, Urdaibaiko Biosfera Erreserba, korridore ekologikoak eta funtzio anitzeko natura-intereseko espazioak ere jasotzen dituenak. Natura-gune horiek garrantzitsuak dira, eta, babes-figurarik izan gabe, haien ingurumen-balioetarako tratamendu egokia izan behar dute. Era berean, ibilgu nagusiek osatutako bilbe urdina ere barne hartzen du.

2019ko Lurralde Antolamenduaren Gidalerroen berrikuspenean aurreikusitako Euskadiko Azpiegitura Berdea sustatzuz lortu nahi den helburua da sistema naturalek gizarteari zerbitzuak ematea eta, aldi berean, hiri-, landa- eta natura-eremuen arteko ingurumen- eta gizarte-fluxuak erraztea. Izaera holistikoa duenez, LAGek gainjarritako baldintzatzaile gisa jasotzen dute, eta lurralde- eta hirigintza-plangintzaren esku uzten dute haren eraginpeko eremuen mugaketa. Azpiegitura berde hori, erreferentziako eremura zehatz-mehatz iraulia, espazio eta elementu hauek osatzen dute (ikus erantsitako irudia):

LAGen AZPIETURA BERDEA GOIERRIKO EREMU FUNTZIONALEAN			
BEREN INGURUMEN BAIENGATIK BABESTUTAKO NATURGUNEAK (ikus aurreko atala)	BIODIBERTSITATEAREN ERRESERBAK	KORRIDORE EKOLOGIKOAK	TRAMA URDINA
PN ARALAR	EMBALSE IBAIDER	HERNIO - VALLE DEL ARAXES 4	AGAUNTZA
PN AITZKORRI-ARATZ	EMBALSE BARRENDIOLA	HERNIO - VALLE DEL ARAXES 5	IBAIEDER
ZEC ALTO ORIA	EMBALSE ARRIARÁN	VALLE DEL ARAXES – ARALAR 3	ORIA
ZEC ARALAR	EMBALSE IBIUR	HERNIO - ARALAR	UROLA
ZEC AITZKORRI-ARATZ	LAREO	HERNIO - ARALAR2	URTZU
	MURUMENDI	MURUMENDI - ARALAR	ZALDIBIA
	MONTE GOROSTIAGA	MURUMENDI - ARALAR2	
		HERNIO - MURUMENDI	
		HERNIO – MURUMENDI 2	
		MURUMENDI - VALLE DEL ARAXES 2	
		KARAKATE - AIZKORRI	
		AIZKORRI - UDALAITZ	
		AIZKORRI – ARALAR	

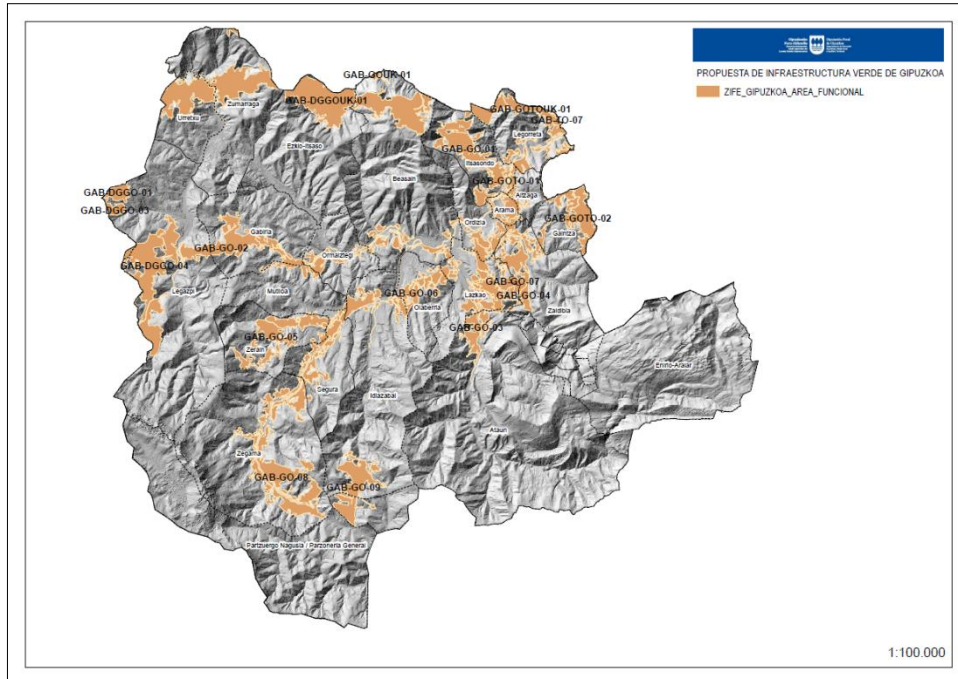

2. irudia.- LAGen azpiegitura berdea iraultzea eremu funtzionalean.

- Gipuzkoako azpiegitura berdearen proposamena. Lurralde Antolamenduaren Gidalerroen Azpiegitura Berdeaz gain, Gipuzkoako Lurralde Historikoak ere badu Azpiegitura Berdearen Proposamena, garrantzi ekologikoa, ekosistemen zerbitzuak eta LAGetan definitutako EAeko Azpiegitura Berdearen Sarearekin koherentea den zatikatzeko-maila kontuan hartzen dituzten irizpide teknikoetan oinarrituta. Horrela, 104 gune proposatzen dira guztira — Funtzionalitate Ekologikorako Intereseko Ereemuak, FEIE (ZIFE) —, Gipuzkoako udalerrri guztietara iristen den sare interkonektatu bat osatzen dutenak. Jarraian, eremu funtzionalerako zerrendatzen eta grafiatzen diren espazioak dira.

GIPUZKOAKO AZPIEGITURA BERDEAREN PROPOSAMENA	
KODIGOA	DESKRIBAPENA
GAB-DGGO-03	ZIFEK GOROSTIAGA MENDIA (SATUI) IPAR-EKIALDEAN OÑATI IBAIAREKIN ETA GAB-DBDG-03 ZIFEAREKIN LOTZEN DU.
GAB-DGGOUK-01	ZIFE OSO ZABALA DA, BEASAIN ETA BERGARA ARTEAN DOANA. MURUMENDIKO NATURGUNEA (EKIALDEAN) KARAKATE - AIZKORRI EAE-KO AZPIEGITURA BERDEAREN KORRIDOREAREKIN ETA BESTE ZIFE BATZUEKIN LOTZEN DU.
GAB-DGGO-01	ZIFEK GOROSTIAGA MENDIA (HEGOALDEAN) ETA GAB-DGGOUK-01 ZIFE (IPARRALDEAN) LOTZEN DITU.
GAB-DGGO-02	ZIFE-K AIZKORRI - UDALAITZ/KARAKATE - AIZKORRI EAE-KO AZPIEGITURA BERDEAREN KORRIDOREAREN TRAZADURARI JARRAITZEN DIO ETA IA GOROSTIAGA MENDIA EAE-KO IV. GUNeko GUNEAREKIN LOTZEN DU.
GAB-GO-01	ZIFE-K MURUMENDI - ARALAR EAE-KO AZPIEGITURA BERDEAREN KORRIDOREAREN TRAZADURA JARRAITZEN DU, MURUMENDI ETA ARALAR GUNEAK LOTUZ.
GAB-DGGO-04	ZIFE-K AIZKORRI - UDALAITZ ETA KARAKATE AIZKORRI EAE-KO AZPIEGITURA BERDEAREN KORRIDOREAK JARRAITZEN DITU, IPARRALDE-HEGO NORABIDE OROKORREKOAK, ETA GOROSTIAGA MENDIA (SATUI) ETA AIZKORRI-ARATZ NATURAGUNE BABESTUA LOTZEN DITU.
GAB-GO-02	ZIFE-K UROLA IBAIA LEGAZPIKO HEGOALDEAN ZEHARKATZEN DU ETA AIZELEKUA MENDIA (GAILUR KATALOGATUA) INGURATZEN DU, MENDEBALDETIK EKIALDERA, GOROSTIAGA MENDIA (SATUI) NATURGUNE HIRI-INGURUKO LANDA-PARKE BATEKIN LOTZEN DU, GABIRIAN ETA GAB-GOTO-01 ZIFE-REKIN.
GAB-GO-03	ZIFE-K AGAUNTZA IBAIAREN ZATIA HARTZEN DU (ORIA GARAIKO KBE), ARALAR NATURAGUNE BABESTUAREN ETA BEASAIN HERRIAREN ARTEKOA. TARTE OSOA INTERES BEREZIKO IBAI-ZATITZAT JOTZEN DA, KORRIDOREEN SAREAGATIK.
GAB-GO-04	ZIFE-K ZALDIBIA IBAIAREN ZATIA (ORIA GARAIKO KBE) JARRAITZEN DU, ORDIZIA ETA ZALDIBIA HERRIEN ARTEAN, ORIA IBAIA ETA GAB-GOTO-01 ZIFE (IPARRALDEAN) ETA ARALAR NATURAGUNE BABESTUA (HEGOALDEAN) LOTUZ.
GAB-GO-05	ZIFE-K AIZKORRI-ARATZ NATURGUNE ORIA IBAIAREKIN (ZIFE GAB-GO-08) LOTZEN DU, SEGURAKO BIZTANLERIAREN IPARRALDEAN.
GAB-GO-06	ZIFE-K N-1 ERREPIDEA, ORIA IBAIA ETA GAB-GO-08 ZIFE (MENDEBALDEAN) ETA AGAUNTZA IBAIA (ORIA GARAIKO KBE) (EKIALDEAN) LOTZEN DITU.
GAB-GO-07	ZIFE-K LAZKAOMENDI INGURUTIK LOTZEN DITU LAZKAO ETA ZALDIBIA, ETA ORIA GARAI ETA ARALAR NATURAGUNE BABESTUA LOTZEN DITU, BAITA ZIFE ERE. BERE ERDIALDEA MURUMENDI - ARALAR EAE-KO IV. KORRIDOREAK ZEHARKATZEN DU IPARRALDETIK HEGOALDERA.
GAB-GO-08	ZIFE-K GAB-GO-06 ZIFE (IDIAZABALGO IPARRALDEAN) ETA AIZKORRI-ARATZ NATURAGUNE BABESTUA LOTZEN DITU, ORIA IBAIAREN BIDEZ. BERE IBILBIDEAN SEGURA ETA ZEGAMA BEZALAKO HERRIAK ZEHARKATZEN DITU.
GAB-GO-09	ZIFE-K, EAE-KO IV. MAILAKO AIZKORRI - ARALAR KORRIDOREA JARRAITZEN DUENAK, LIZARRUSTIKO BASOA ETA AIZKORRI-ARATZ NATURGUNE LOTZEN DITU.
GAB-GOTO-01	ZIFE-K IBAI-FUNTZIONALITASUNA DU ETA ORIA IBAIAN GORA DOA TOLOSATIK BEASAINERAINO, EZTANDA IBAITIK JARRAITZEKO GAB-GO-02 ZIFE-REKIN LOTU ARTE, GABIRIA INGURUAN.
GAB-GOTO-02	ZIFE-K ORIA IBAIA ETA GAB-GOTO-01 ZIFE ETA ARALAR NATURGUNE BABESTUA LOTZEN DITU, EAE-KO IV. KORRIDOREAREN ONDOREN (ARAXES HARANA - ARALAR ETA HERNIO-ARALAR).

GAB-TO-07	ZIFE-K HERNIO - ARALAR, HERNIO-MURUMENDI 2, HERNIO - ARAXES HARANA 5, EAE-KO AZPIEGITURA BERDEAREN KORRIDOREAK JARRAITZEN DITU ETA IPARRALDETIK HEGOALDERA LOTZEN DITU HERNIO-GAZUME KBE ETA ORIA IBAIA KBE.
GAB-GOTOUK-01	ZIFE-K MURUMENDI-ARALAR 2, HERNIO-MURUMENDI, HERNIO-MURUMENDI 2 ETA MURUMENDI - ARAXES 2 HARANEKO KORRIDOREEN TRAZADURA JARRAITZEN DU, ETA MURUMENDIKO GUNEA (MENDEBALDEAN) ETA ORIA IBAIA (EKIALDEAN) LOTZEN DITU.
GAB-GOUK-01	ZIFE-K MURUMENDI - KARAKATE KORRIDOREA JARRAITZEN DU (EAE), ETA KARATE-IRUKURUTZETA-AGERRE BURU GUNEA (NW) MURUMENDIKO GUNE GUNEAREKIN (SE ALDEAN) LOTZEN DU, IBAI-EDER URTEGIAREN INGURUAN.

3. irudia- Gipuzkoako azpiegitura berdearen proposamena eremu funtzionalari buruz.

III.3.2.3.- Natura-intereseko eremuak

Atal honen barruan, lehenik eta behin, EAEko Espazio Natural Garrantzitsuen Katalogo Irekian (1996) sartutako espazioak eta 1997ko LAGek definitutako Natura Intereseko Eremuak aipatzen dira, LAG berriek (2019) eguneratu dituztenak, "Funtzio anitzeko interes naturaleko beste gune batzuk" epigrafean. Nolanahi ere, babes-figura bat izan gabe, ingurumen-balioa duten eta espazio babestuen jarraitutasun ekologikoa bermatzeko garrantzitsutzat jotzen diren espazio batzuk dira. Eremu funtzionalaren barruan, espazio horiek Murumendi eta Gorostiaga mendiak ordezkatzeko dituzte.

Murumendiko harkaiztegi kareduna (887 m) da ingurune menditsu eta erliebe konplexuko gailur nagusia, non gailur harritsuak gailentzen den basoko paisaia batean, non basoak eta konifero-sailak tartekatzen diren.

Bi isurialde oso ezberdin ditu: hego-mendebalderantz malda ertaina da, eta kontrako hegalean, berriz, ia bertikala.

Murumendi

Harkaitzei lotutako landare-komunitateak (pitzadura txikien multzoak, pitzadurak, erlaitzak, etab.) oso nabarmenak dira eremu honetan. Ibarbideetan nabarmena da haritz kandudenez (*Quercus robur*) eta haritz kandudenez (*Q. Petraea*) egindako haritzia, gaztainondoa eta urkiaren eremuak ugari dituen. Pagadiak haran horien goiburuak hartzen dituzte, nahiz eta, eremuaren malkartsua dela eta, itsaslabarren oineko baso mistoak ere ohikoak diren. Nahiz eta eremu hori oso txikia izan, Murumendi mendiak flora interesgarria du. *Saxifraga losae*, *Narcissus varduliensis* endemismoa eta abar kantauriar isurialdean ezagutzen den populazio bakarra hartzen du.

Gorostiaga mendia (947 m) kordal batean dago eta uhin leunak ditu. Substratua hareharriz eta argilitaz osatuta dago, eta azaleratze gutxi eragiten ditu. Landare-komunitate interesgarriena, iparraldeko hegalean, haritz kandelaren basoa da, *Quercus petraea*, gaur egun duen urritasunagatik eta kontserbazio onagatik. Gainera, beste bi baso mota daude: ameztiak eguteraan eta pagadian, errekek inguratzen dituzten haltzadiez gain, ibarbidean galeria estuak sortuz.

Gorostiaga

Inguru horretan bereziki interesgarria den espezie bat *Gentiana lutea* da. Konifero-sailek hedadura handia dute, eta alertzea, larizio pinua eta Douglas izeia dira gehien erabiltzen diren espezieak. Basoari lotutako faunak garrantzia hartzen du: anfibiaok (salamandra, igel gorrixka), ugaztunak, zakil gorria, karaboa, errementaria, mitoa, agateatzailea, kamatxoloa, etab.

EAEEn, gainera, honako hauek hartzen dira natura-intereseko eremutat:

- EAEko hezeguneen inbentarioa. Hezegunak, oro har, garrantzi bereziko gunek dira, bai biodibertsitatearen kontserbazioan, bai erregulazio hidrologikoan. Hala eta guztiz ere, historikoki giza jarduerak eragindako aldaketa handiak jasan dituzte, eta, ondorioz, jarduera horiek hondatu eta/edo atzera egin dute, eta, batzuetan, desagertu ere egin dira.

Hezeguneen degradazio-prozesu horri erantzunez, hainbat figura garatu dira hezegunak babestera eta/edo haietan ematen diren erabilerak antolatzea bideratuta. Euskadiren kasuan, figura horiek bat datoz Hezeguneen LPSarekin (160/2004 Dekretua, uztailaren 27koa, Euskal Autonomia Erkidegoko Hezeguneen Lurraldearen Arloko Plana behin betiko onartzen duena, eta hura aldatzen duen urriaren 30eko 231/2012 Dekretua), zeinak I. eranskinean jasotzen baitu Euskadiko Hezeguneen Inbentarioa.

Beasain-Zumarragako Eremu Funtzionalean, zerrenda hauek daude inbentario horretan:

- Oamendiko zingirak / Trampales de Oamendi
- Jaondoko zingira / Trampal de Jaondo
- Arbarraingo zohikaztegiak / Turberas de Albarrain
- Lasurtegi zingirak / Trampales de Lasurtegi
- Arrolamendiko zingirak / Trampales de Arrolamendi
- Kortaburuko zingirak / Trampales de Kortaburu
- Troiako urmaela / Balsa de Troia
- Urdalurreko urtegia / Embalse de Urdalur
- Arriarango urtegia / Embalse de Arriaran
- Lareoko Urtegia / Embalse de Lareo
- Ibai-Eder urtegia (Nuarbeko urtegia) / Embalse de Ibai-Eder (Pantano de Nuarbe)
- Barrendiolako urtegia / Embalse de Barrendiola
- Urtatzako urtegia (Arrola) / Embalse de Urtatza (Arrola)
- Altamirako putzua (Ordiziako zingira) / Charca de Altamira (Trampai de Ordizia)
- Arkakako putzua / Charca de Arkaka

- Interes Geologiko Lekuak (LIG). Natura Ondareari eta Biodibertsitateari buruzko abenduaren 13ko 42/2007 Legeak geodibertsitatearen kontserbazioa jasotzen du bere printzipio inspiratzaileetan, natura-ondarearen zati gisa definituz eta hura babestea administrazio publikoen betebeharra dela ezarriz. Horretarako, Interes Geologikoko Lekuen Inbentarioa sortzea aurreikusten du, hura ezagutzeko eta planifikatzeko tresnen artean.

Ingurumen eta Lurralde Politikako sailburuaren 2014ko ekainaren 26ko Aginduak, Euskal Autonomia Erkidegoko Geodibertsitatearen 2020 Estrategia onartzen duenak, Estatuko Legean (42/2007 Legea) ezarritako errekerimenduari erantzuten dio, eta Interes Geologikoko Lekuak (GGL) identifikatzea eta sortzea eta Euskadiko geodibertsitatearen kudeaketaren arloan esku hartzeko irizpideak eta proposamenak ezartzea du helburu. Horrela, GGL horiek sendotu egiten dira, bai lurralde-antolamenduan (LAG, LPP, LPS, HAPO, etab.), bai gune babestuetan (NBAP, EKZP, etab.), bai geoturismoaren sustapenean (Geozonak eta Geoparkeak).

Gaur egun, Euskadik 150 LIG ditu identifikatuta, eta honako hauek daude Eremu Funtzionalean (ikus erantsitako irudia):

- - Urbiako sakonunea
- - Arritzagako sakanaren ebaki jurasikoa
- - Urretxuko harrobiko gabroak
- - Arritzagako glaziar-harana eta muturrak
- - Txindokiko gailurrak eta kareharriak
- - Ataungo domoa
- - Arritzagako kobre-meategiak
- - Mutiloako domoko meatze-gunea (Mina Troya)

Testuinguruari dagokionez, azterketa-eremua geologikoki eta geomorfologikoki kokatzen da, Euskal-Kantauriar Mendiak izeneko lurralde zabalaren barruan, Pirinio Atlantikoak ere deituak.

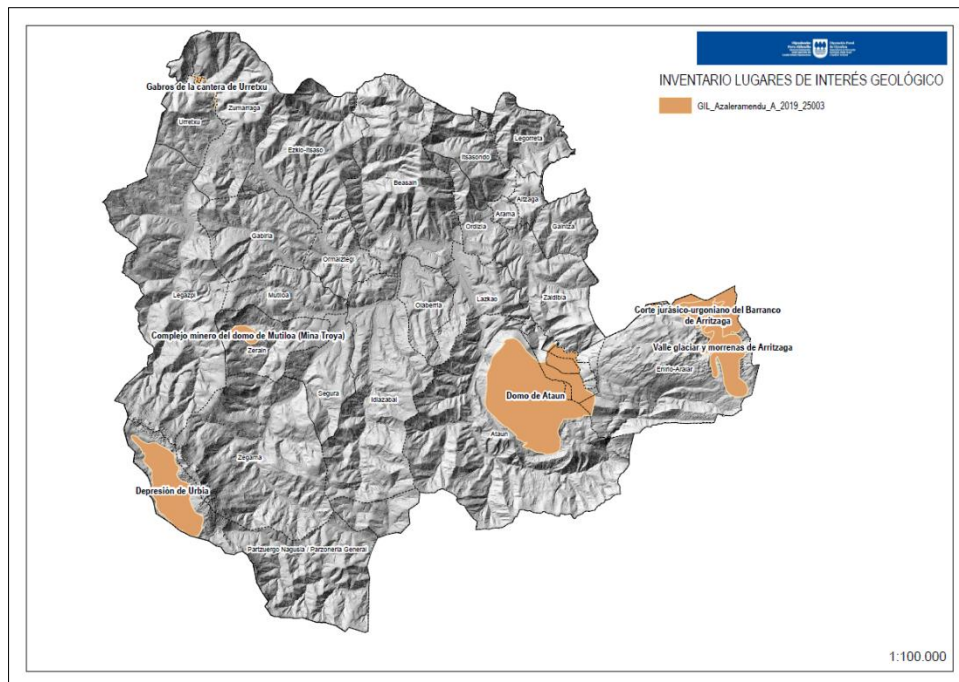
Mendi horiek 1.500 metro inguruko garaiera dute, eta Pirinio Mendilerroaren mendebaldeko muturraren eta Asturiasko Mendigunearen arteko lotura osatzen dute. 250 kilometro inguruko luzera dute, eta Kantauriko kostaldearekiko eta Bizkaiko Golkoarekiko paraleloan antolatuta dago. Egiturari dagokionez, Penintsulako iparraldeko esparru alpinokoak dira, nahiz eta geomorfologiari dagokionez argi eta garbi bereizten diren Pirinioetako Mendikatetik bereiz daitekeen mendi-unitate gisa.

EAEko mendi guztiek ez dute lotura orografikorik, eta, ondorioz, mendialde zabala dago, lurrin eta nahasmen handikoa, komunikazioak zailtzen dituen, besteak beste.

Mendi horiek itsasertzetik hurbil daudenez, eta Ebro eta Dueroko sakonuneekin (hegoaldeko mendi horiek mugatzen dituzte) kontraste topografikoa dutenez, erliebe-energia nabarmena dute, eta, aldi berean, eremu atlantikoaren eta penintsulako barnealdearen (mediterranea) arteko banalerro hidrografiko eta bioklimatiko garrantzitsua betetzen dute.

Ezaugarri geomorfologikoen arabera, mendi horietan hainbat zona edo unitate morfoestrutural bereiz daitezke, eta azterketa-eremua "Euskal Arkua" izenekoan dago.

Arku hori Bortzirietako mendigune paleozoikotik hasi eta Enkarterri Bizkaitarra-Ordunteko mendietaraino hedatzen da, eta, bertan, erliebea mailakatuta agertzen da "Lerrokadura Nagusiko" mendilerroetatik (hegoaldekoenak) "kostalderaino, arku paraleloetan antolatuta.

4. irudia- Interes geologikoko lekuak eremu funtzionalean.

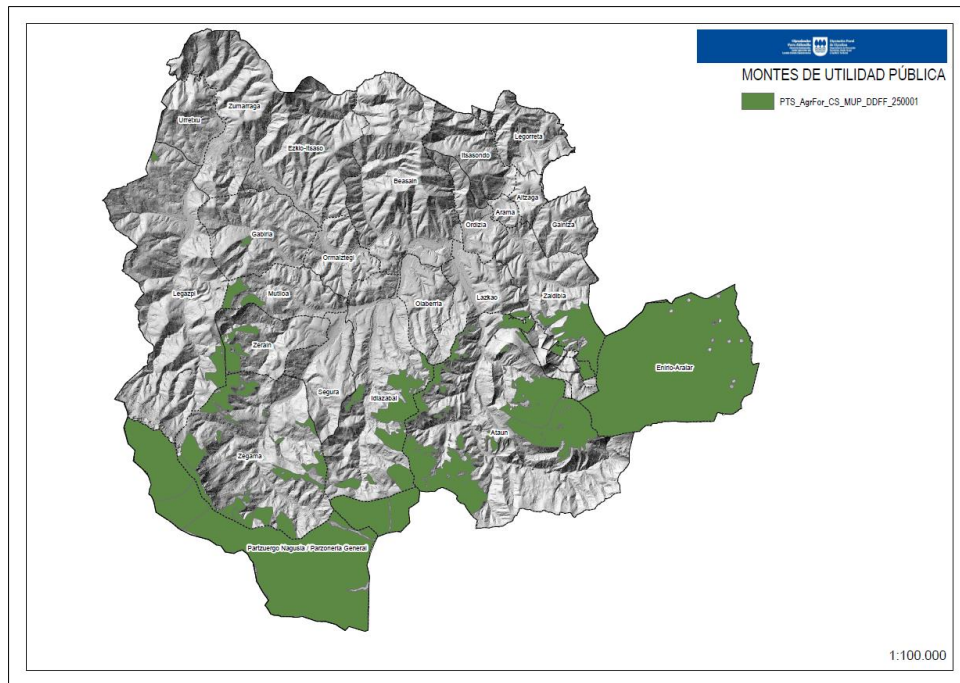
Horrela, Zumarraga-Urretxuko (Urola ibaia) eta Beasaingo (Oria ibaia) higadura-
 arro txikiak, "Euskal Sakonune Nagusikoak" direnak (laugarren arku),
 hegoaldeetik ixten dira ("Bosgarren arku" edo "Lerrokadura nagusia"), Ordunte
 mendilerroetan eta Mena haranean hasten den mendi-lerrokadura baten bidez,
 Peña Salvada-Gorbea-Aizgorri-Aralar hesia eratuz, eta harantz altuera galtzen
 du pixkanaka.

Hesi hori erliebe handia da aldapan, eta horren aurrealdea aipatutako "Euskal
 Sakonune Nagusira" bideratuta dago. Zenbait puntutan, ibai-sareak moztu egiten
 du, unitateak banakatuta. Gainera, azaleko karstifikazio handiko zerrak dira,
 oligozena barruko eta miocena barruko higadura-lautadek lagunduta. Horietan,
 glaziarismo pleistozenoaren aztarnak (Aralar) eta mendi-hegaleko morfologia
 metagarriak ere kontserbatzen dira, kareharrizko erlaitzen oinean bereziki, bai
 eta flyscheko material margosoen gaineko fluxu-formak ere.

- Onura publikoko mendiak. Aztergai dugun eremuaren barruan, Onura Publikoko Mendiek 10.672 Ha okupatzen dituzte eskualdean, Nekazaritza eta Basogintzaren Lurraldeko Arlo Planari lotutako kartografiak emandako informazioaren arabera (ikus erantsitako irudia).

Erabilera erregimena Mendiei buruzko 43/2003 Legea eta Gipuzkoako Lurralde Historikoari dagokion Foru Araura (7/2006 Foru Araua, urriaren 20koa, Gipuzkoako mendiei buruzkoa) igortzen da.

Arau hori baso-kudeaketa jasangarri aurreratuagoan oinarritzen da, hala nola: mendien funtzio sozial eta ekologikoan, eskaintzen dituzten ondasun eta zerbitzuen funtzio-aniztasunean, baso-plangintza lurralde-antolamenduan integratzean, baso-ekoizpenak eta landa-garapena sustatzean, baso-biodibertsitatea zaintzean eta gizarte-eragileek, udalek eta partikularrek, baso-baliabideen antolamenduan eta kudeaketan eta baso-inguruneari buruzko erabakiak hartzean interesa dutenek, nahitaez parte hartzean.

5. irudia- Eremu funtzionaleko onura publikoko mendiak.

- Faunaren eta korridore ekologikoen intereseko eremuak. Faunaren kontserbazioaren ikuspegitik, espezie sentikorrek espezie horietatik egiten duten erabilera-mailak markatuko lituzke intereseko eremuak; hau da, probintzia, eskualde, nazio eta Europa mailan duten mehatxuaren arabera arreta merezi duten populazioak.

Alde horretatik, Goierriko Eremu Funtzionalaren barruan, lurraldeko gainerako eremuetatik nabarmentzen diren hainbat eremu bereiz daitezke: lehen maila batean, Aralar eta Aizkorri-Aratz NBak daude, horiek ere KBE gisa katalogatuta eta Natura 2000 Sarean sartuta, Oria Garaia bezala; bigarren maila batean, Murumendi, Gorostiaga, Aralar-Aizkorri korridorea eta Urola ibaiaren goialdea eta goiko ibilgua daude Legazpiraino, eta, azkenik, hirugarren maila batean, tokikoagoa da, baina zeregin garrantzitsua du eremu osoan, gainerako baso-eremu autoktonoetan, ibai-ibilgu eta errekaetan, ondo kontserbatutako erriberekin, eta landazabal atlantikoan.

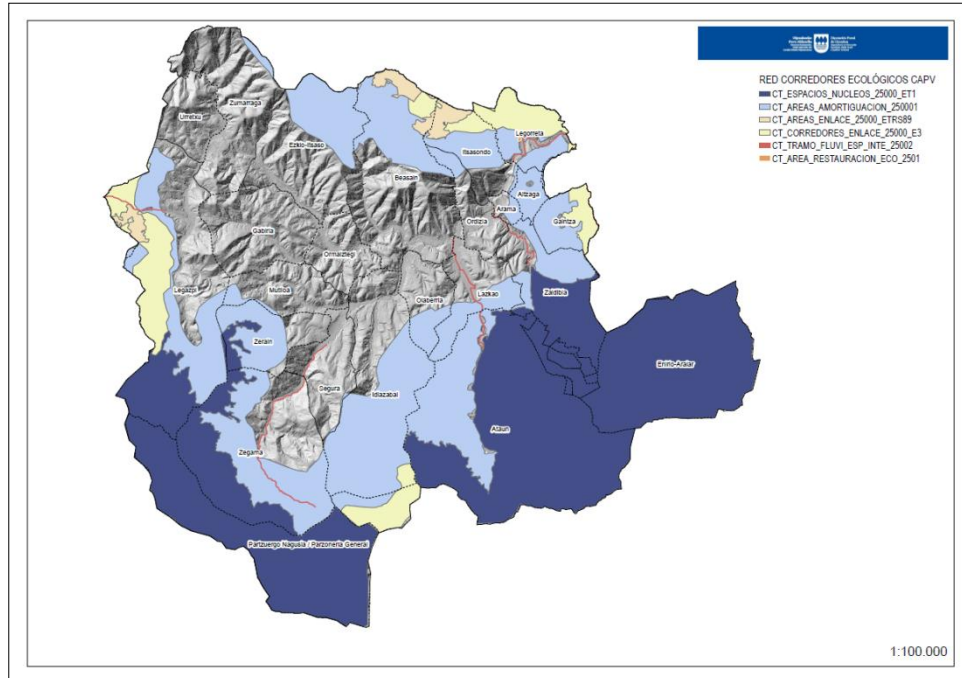
EAE Korridore Ekologikoen Sarea ezartzearen helburu nagusia Natura 2000 Sarearen lotura eta koherentzia ekologikoa sustatzea da, Kontseiluaren 92/43/EEE Zuzentarauaren (habitat naturalak eta basoko fauna eta flora kontserbatzeko buruzkoa) 10. artikuluan ezartzen den bezala, eskualde mailan hautemateko moduko zatiketa jasan dezaketen habitatak eta espezieak dituzten sareko eremuen arteko lotura bultzatuz.

Helburu horri ekiteko, aipatutako arazoak eragindako Natura 2000 Sareko espazioen artean nukleo-espazioak hautatu ziren, eta gune horien inguruan korridore ekologikoak ezarri ziren. Korridore horiek egiturazko elementu hauek osa ditzakete:

- Lotura-eremuak: nukleo-espazioen arteko eskalako tarteko espazioei dagozkie.
- Lotura-korridoreak: espazioen eta nukleoaren arteko zabalera aldakorreko bandak, helburu-espezieentzako desplazamendu-kostu minimoko ibilbideen inguruan.
- Moteltzeko eremuak: lurralde-matrizearen balizko inpaktu negatiboaren aurrean (ertzaren ondorioak) moteltzeko indargetze-zonak, nukleo-espazioen, korridoreen eta lotura-eremuen inguruan mugatzen direnak.
- Lotura-interes bereziko ibai-tarteak: Aurreko elementuak definitu ondoren, lotura-interes bereziko ibai-zatiak hautatu ziren sarearen koherentzia errazten duten elementu lineal gisa.
- Leheneratze ekologikoko eremuak: lehen definitutako elementuetan kokatutako eremu degradatuak.

Aztertutako eremua bat dator sare horren egiturazko elementuekin, eta jarraian zerrendatzen eta grafikatzeko dira.

EAE-KO KORRIDORE EKOLOGIKOEN SAREA	
NUKLEO GUNEAK	ARALAR (ESKUALDEZ GAINDIKO INTERESA). AIZKORRI-ARATZ (ESKUALDEZ GAINDIKO INTERESA).
MOTELTZEKO EREMUAK	10.931 HA AURREKOEN INGURUAN.
LOTURA-KORREDOAREAK	IZARRAITZ_AIZKORRI-ARATZ, R9 KORRIDOREA. (ESKUALDEAREN INTERESA) ERNIO-GATZUME_ARALAR_IZARRAITZ_KORRIDOREA R18: AIAKO H.-ARALAR. (ESKUALDEAREN INTERESA). GORBEIA_AIZKORRI-ARATZ (ESKUALDEZ GAINDIKO INTERESA) ERNIO-GATZUME_ARALAR_IZARRAITZ_KORRIDOREA R18: AIAKO H.-ARALAR. (ESKUALDEAREN INTERESA). IZARRAITZ_AIZKORRI-ARATZ, R9_URKIOLA KORRIDOREA. (ESKUALDEAREN INTERESA). AIZKORRI-ARATZ_ARALAR (ESKUALDEZ GAINDIKO INTERESA) IZARRAITZ_AIZKORRI-ARATZ, R9_URKIOLA KORRIDOREA (ESKUALDE-INTERESA).
LOTURA ESPAZIOAK	MURUMENDI GOROSTIAGA
LOTURA-INTERES BEREZIKO IBAI-ZATIAK	ORIA GARAIA IBIUR URTATZA BARRUNDIA IBAIA
LEHENERATZE EKOLOGIKO EREMUAK	2,2 Ha LEGORRETAN.
HIRI-LURZORUAREKIKO INTERAKZIO-ZATIAK	-

6. irudia- EAEko Korridore Ekologikoen Sarea Eremu Funtzionalan.

- Interes bereziko eremuak. Arriskuan dauden flora- edo fauna-espezieak banatzeko interes bereziko eremuak, Arriskuan dauden Espezieen Euskadiko Katalogoan jasota daudenak. Erreferentziako eremuan dauden eta kontserbazio- edo berreskuratze-eremuak² dituzten flora mehatxatuko espezieak (EAEko flora baskularren zerrenda gorrian galtzeko arrisku larrian dagoen flora berreskuratze planak) honako hauek dira:

FLORA MEHATXATUA KONTSERBATZEKO ETA BERRESKURATZEKO EREMUAK	INTERES BEREZIKO EREMUAK ONARTUTAKO KUDEAKETA-PLANEKIN MEHATXATUTAKO FAUNA
<i>Carex hostiana</i> (EN)	<i>Mustela lutreola</i> (Linnaeus, 1761)(EN)
<i>Nigritella gabasiana</i> (EN)	<i>Galemys pyrenaicus</i> (a. Geoffroy Saint-Hilaire, 1811) (EN)
<i>Prunus padus</i> (EN)	
<i>Sorbus hybrida</i> (EN)	
<i>Ranunculus aconitifolius</i> (EN)	
<i>Geranium cinereum</i> (EN)	
<i>Lathyrus vivanii</i> (EN)	
<i>Menyanthes trifoliata</i> (EN)	
<i>Cicerbita plumieri</i> (EN)	

EN: Galtzeko arriskuan, EAEko Espezie Mehatxatuen Katalogoan.

Atal honetan sartzen dira, halaber, Euskal Autonomia Erkidegoko Administrazio Orokorrak eta Arabako, Bizkaiko eta Gipuzkoako foru-aldundiek sinatutako EAEko hegazti nekrofagoak kudeatzeko baterako planean sartutako interes bereziko beste eremu batzuk eta Ingurumen eta Lurralde Politikako sailburuaren 2016ko maiatzaren 6ko Aginduan ezarritako hegazti-espezie mehatxatuentzako babes-eremuak.

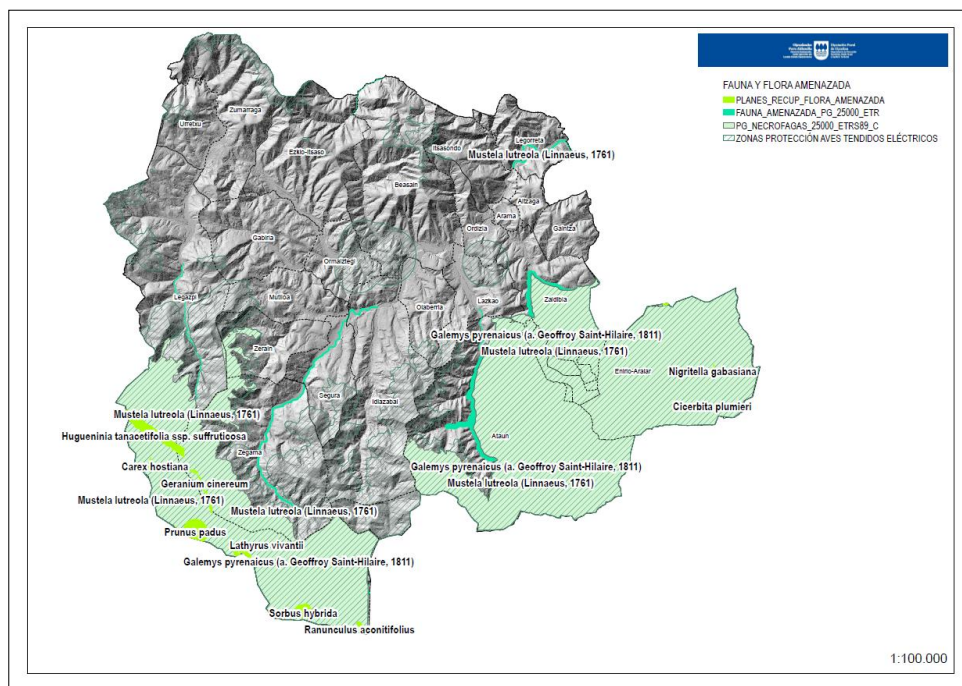
Batasunaren intereseko hegazti nekrofagoentzako Interes Bereziko Eremuak kartografikoki mugatutako eremuak dira, non hegazti horien ugaritasuna eta aniztasuna funtsezkotzat jotzen den hegazti horien populazioak epe luzera mantentzeko. 2015ean, Euskadin Batasunaren Intereseko Hegazti Nekrofagoak Kudeatzeko Baterako Plana onartu zen. Plan horrek bi oinarri ditu: batetik, basa-hegaztiak kontserbatzeko betebeharra, Europako Parlamentuaren eta Kontseiluaren 2009ko azaroaren 30eko 2009/147/EE Zuzentarauan, basa-hegaztiak kontserbatzeari buruzkoan, ezarritakoa; bestetik, Kontseiluaren 1992ko maiatzaren 21eko 92/43/EEE Zuzendaraua, habitat naturalak eta basoko fauna eta flora kontserbatzeari buruzkoa; eta azkenik, 42/2007 Legea, abenduaren 13koa, Natura Ondareari eta Biodibertsitateari buruzkoa. Azkenik, espezie jakin batzuk babesteko araubide berezi bat ezartzen du, otsailaren 4ko 139/2011 Errege Dekretuaren arabera, Espezie Basatien Zerrenda garatzeko.

² Kontserbazio-eremuak: taxonaren banaketa naturaleko eremu ezagun guztiak hartzen dituzte, baita Plana garatu bitartean ager daitezkeen beste edozein herri ere. Lehengoratzeko eremuak: Espeziearen banaketa-eremu presumiblearen barruan dauden espazioak hartzen dituzte barnean; hau da, ezaugarri fisiko eta geologikoengatik taxon bakoitzaren eskakizunetarako egokiak izan daitezkeenak.

Baterako Kudeaketa Plan hau I. eranskinean deskribatutako hegaztiei dagokie bereziki: ugatza (*Gypaetus barbatus*), sai zuria (*Neophron percnopterus*) eta sai arrea edo sai arrea (*Gyps fulvus*). Planaren helburu nagusia da espezie mehatxatu horien populazio-dinamikan eragiten duten edo eragin duten kontrako faktoreak ezabatzea, espezie horiek populazio-tamaina bideragarria izan dezaten epe luzera, edo haien habitat potentziala kolonizatzea ahalbidetu dezaten.

Planaren 5. artikuluan, Batasunaren intereseko hegazti nekrofagoen interes bereziko eremuak zein aplikazio-eremutan hartzen diren ezartzen da. Eremu horietan, habitata kontserbatzeko eta hobetzeko jarduerak eta zaintza eta kontrolekoak lehenetsiko dira. Bestalde, 16. artikulua Batasunaren intereseko hegazti nekrofagoak elikatzeke babes-eremuen inbentario ofiziala jasotzen du.

Azkenik, Ingurumen eta Lurralde Politikako sailburuaren 2016ko maiatzaren 6ko Aginduari dagokionez (agindu horren bidez, arriskupean dauden hegazti-espezieak ugaltzeko, elikatzeke, sakabanatzeko eta kontzentratzeko lehentasunezko eremuak mugatzen dira, eta hegazti-fauna babesteko eremuak argitaratzen dira, non goi-tentsioko aireko linea elektrikoetan ez elektrokutatzeke eta talka ez egiteko neurriak aplikatuko diren), aztertzen ari garen eremuak 21.826 Agindu horrek babestutako mehatxatutako hegazti-espezieen intereseko eremuekin bat egin du (ikus erantsitako irudia).

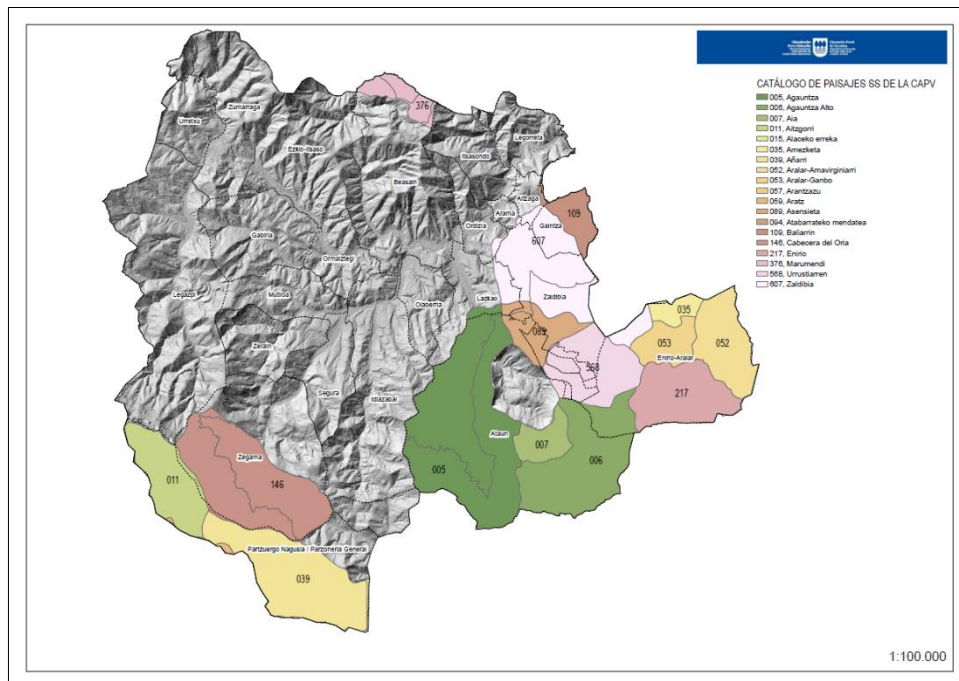

7. irudia- Mehatxatutako fauna eta flora eremu funtzionalean.

- Paisaia-baliogatik katalogatutako eremuak. Euskadin, paisaia babesteko konpromisoa jasota geratu zen Garapen Jasangarriaren Euskal Ingurumen Estrategian (2002-2020). Estrategia hori Euskal Autonomia Erkidegoko Ingurumena Babesteko 3/1998 Lege Orokorrak sortu zuen, eta 3. helburuari zegozkion helburuen artean, Euskal Autonomia Erkidegoko Paisaia Berezien eta Apartekoan Katalogoaren Aurreproiektua egitea zegoen, 2005ean aurkeztu zena.

Aipatutako aurreproiektuak ikus-arroak, berezko paisaia-unitateak eta paisaian eragina duten puntuak mugatzen ditu. Balioa, kontserbazio-metodo gisa, honela definitzen da: euskal herritarren lehentasun-azterketa, aditu independenteen irizpidea eta paisaia-unitate bakoitza osatzen duten osagaien ponderazioa. Aipatutako katalogoaren arabera katalogatutako arroak honako hauek dira erreferentziako eremuan (ikus erantsitako irudia):

KATALOGATUTAKO ARROAK	
AGAUNTZA	ARATZ
AGAUNTZA ALTO	ASENSIETA
AIA	ATABARRATEKO MENDATEA
AITZGORRI	BALIARRIN
ALACEKO ERREKA	CABECERA DEL ORIA
AMEZKETA	ENIRIO
AÑARRI	MURUMENDI
ARALAR-AMAVIRGINIARRI	URRUSTIARREN
ARALAR-GANBO	ZALDIBIA
ARANTZAZU	

8. irudia- Eremu funtzionalean katalogatutako paisaiak.

Natura Ondareari eta Biodibertsitateari buruzko abenduaren 13ko 42/2007 Legeak honela definitzen ditu Paisaia Babestuak: administrazio eskudunek, aplikatzekoa den plangintzaren bidez, beren balio natural, estetiko eta kulturalengatik eta Europako Kontseiluaren Paisaiaren Hitzarmenarekin bat etorritik, babes berezia merezi dutela uste duten lurralde-zatiak. Ondoren, 2014an, paisaia kudeatzeko berariazko legeria sortu zen, Euskal Autonomia Erkidegoko lurralde-antolamenduan paisaia babestu, kudeatu eta antolatzeari buruzko ekainaren 3ko 90/2014 Dekretuaren bidez. Dekretu horrek Eusko Jaurlaritzak paisaiaren eremuan sentsibilizazioa, prestakuntza, hezkuntza, parte-hartzea eta bestelako laguntza-jarduerak sustatzeko hartutako konpromisoei erantzuten die, eta paisaia babesteko, kudeatzeko eta antolatzeko tresna hauek identifikatzen ditu:

- Paisaiaren katalogoak. Euskal Autonomia Erkidegoko eremu funtzional bakoitzeko paisaia osoa hartzen duten deskripzio- eta prospekzio-agiriak, Lurralde Antolamenduen Gidalerroetan definitutakoak. Gaur egun, Beasain-Zumarragako Eremu Funtzionalak ez du tresna hori.
- Paisaiaren zehaztapenak. Paisaiaren katalogoetatik ateratako irizpideak, paisaiaren kalitatearen helburuak garatzen dituztenak eta helburu horiek lortzeko neurriak identifikatzen dituztenak, dagokion Lurralde Plan Partzialean sartzeko asmoarekin.
- Paisaiaren ekintza-planak. Kudeaketa-tresna horiek, paisaiaren katalogoetan eta paisaiaren zehaztapenetan oinarrituta, paisaia babesteko, kudeatzeko eta antolatzeko jardueren esparruan gauzatu beharreko ekintzak zehazten dituzte.
- Paisaia-integratioko azterlanak. Obra- eta jarduera-proiektuak gauzatzeak paisaian dituen ondorioak kontuan hartzeko eta obrak eta jarduerak paisaian behar bezala integratzeko irizpideak eta hartutako neurriak azaltzeko dokumentu teknikoak.
- Sentsibilizazio-, prestakuntza-, ikerketa- eta laguntza-neurriak. Euskal Autonomia Erkidegoko Administrazio Publikoak eta haren sektore publikoko erakundeek sentsibilizazio-, prestakuntza-, ikerketa- eta laguntza-jarduera egokiak sustatuko dituzte paisaia behar bezala babestearen, kudeatzearen eta antolatzearen garrantziari eta irismenari buruz, lurralde-antolamendu orekatu eta iraunkor baten esparruan.

Egungo legeria gorabehera, eta euskal lurraldean paisaia babesteko eta kontserbatzeko ahaleginak gorabehera, oraingoz ez dago babes-figura horren pean dagoen paisaiarik Euskadin.

- Batasunaren interesko habitatak dituzten eremuak (92/43/EEE Zuzentarauaren I. eranskina), bereziki lehentasunezko habitatak, Natura 2000 Saretik kanpo.

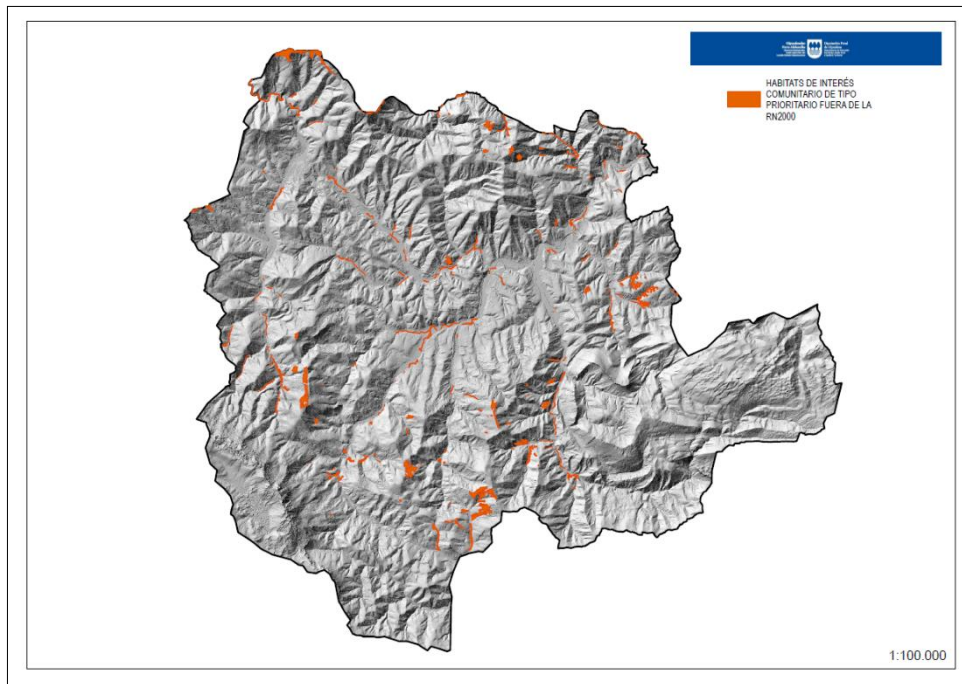
Kontseiluaren 1992ko maiatzaren 21eko 92/43/EEE Zuzentarauak, habitat naturalak eta basoko fauna eta flora kontserbatzeari buruzkoak (Habitat Zuzentaraua), Natura Ondareari eta Biodibertsitateari buruzko abenduaren 13ko 42/2007 Legearen bidez Espainiako legeriara ekarri zenak, 3. artikuluan ezartzen du Natura 2000 izeneko kontserbazio bereziko eremuen Europako sare ekologikoa sortzea.

Sare hori sortzeko, naturagune babestu izendatzen dira (KBE, HBBE) eta I. eranskinean agertzen diren Batasunaren intereseko habitatak eta II. eranskinean agertzen diren espezieen habitatak izendatzen dira.

Habitat horiek honela definitzen dira: EBko estatu kideetako Europako lurraldean desagertzeko arriskuan dauden natura- eta erdinatura-eremuak, lurekoak edo uretakoak, edo, atzera egin dutelako edo berez mugatua delako, banaketa naturaleko eremu murriztua dutenak, edo Europar Batasuneko eskualde biogeografiko baten edo batzuen adibide adierazgarriak direnak. Horien artean, Zuzentarauak lehentasunezko habitat natural motatzat hartzen ditu Europar Batasunaren lurraldean desagertzeko arriskuan daudenak, baldin eta horiek kontserbatzea erantzukizun berezia bada EBrentzat.

Erreferentziako eremuan lehentasunezko Batasunaren intereseko habitatak daude, Natura 2000 Saretik kanpo, eta jarraian zerrendatzen eta grafikatzten dira.

- 6210 kodeko habitata* Belardi lehor erdinaturalak eta kare-substratuen gaineko sastrakadi-fazieak (Festuco-Brometalia) (orkidea garrantzitsuak dituzten parajeak). 91,7 Ha-ko azalera hartzen dute.
- 6230 kodeko habitata* Nardus duten belar-formazioak, espezie ugariarekin, mendialdeetako substratu silizeoen gainean (eta Europako mendipeko eremuen gainean). 122 Ha-ko azalera hartzen dute.
- 91E0* kodeko habitata: Alnus glutinosa eta Fraxinus excelsior espezieetako baso alubialak (Alno-Padion, Alnion incanae, Salicion albae). 183 Ha-ko azalera hartzen dute, eta, ondoren, Eremu Funtzionalean ordezkari handiena duen lehentasunezko interes komunitarioko habitata da, Natura 2000 Saretik kanpo daudenena.

9. irudia- Batasunaren intereseko lehentasunezko habitatak
Eremu Funtzionalean Natura 2000 Saretik kanpo kokatuta daudenak.

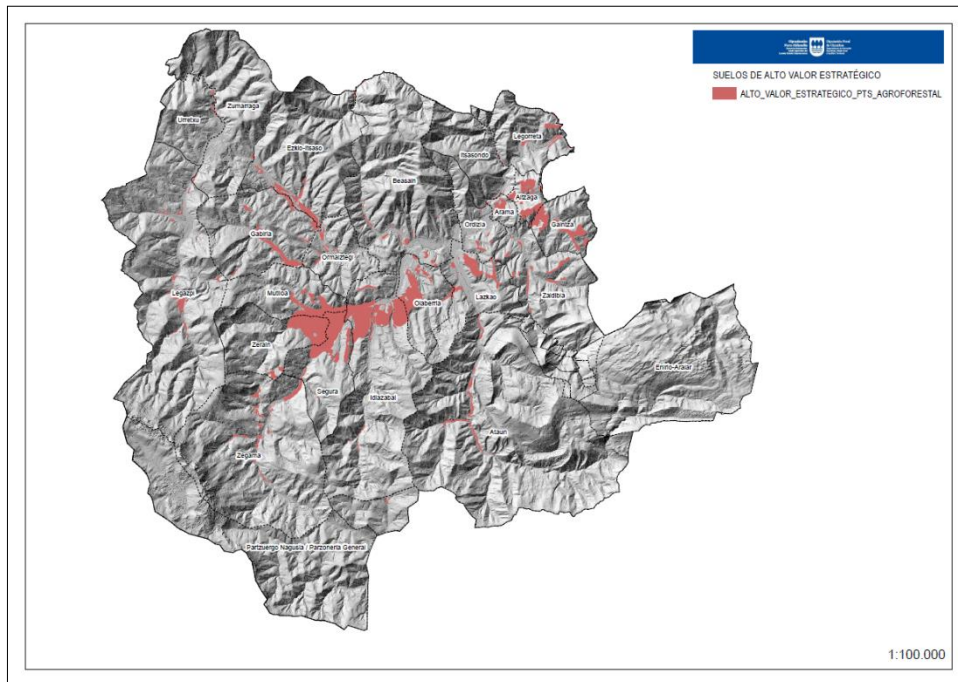
- **“Balio Estrategiko handiko” lurzoruak dituzten espazioak.** Euskal Autonomia Erkidegoko Nekazaritza eta Basogintzaren LPSa behin betiko onartzen duen irailaren 16ko 177/2014 Dekretuaren bidez onartu zen Nekazaritza eta Basogintzaren Lurraldeko Plan Sektoriala.

Sektoreka, LPSak nekazaritza- eta basogintza-erabilerak arautzen ditu, baina zuhurtasuna ezar dezake nekazaritza eta basogintzako balio handieneko lurren biziraupena arriskuan jartzen duten beste erabilera batzuetarako.

Balio estrategiko handiko lurzoruak estrategikotzat jotzen dira nekazaritza-sektorerako, eta, beraz, horiek mantentzea eta babestea lehentasunezkoztat jotzen dira beste erabilera batzuen aldean.

Gaitasun agrologiko handiena duten lurzoruak nahiz, modernitatea, errentagarritasuna edo iraunkortasuna dela-eta, sektorearentzat estrategikotzat jotzen diren nekazaritza-ustategietako lurrak integratzen dira.

Lurzoru horiek erreferentziako arlorako erantsitako irudian adierazita daude. 12. planoan ere ilustratzen dira.

10. irudia- Eremu funtzionaleko balio estrategiko handiko lurzorua.

- Aurrez zerrendatu gabeko eta Kantauri Ekialdeko Demarkazio Hidrologikoaren Plan Hidrologikoko Eremu Babestuen Erregistroan sartutako beste zona batzuk. Erreferentziako eremuan, ezaugarri horiek dituen erregistro horretan sartuta daude natura-intereseko bost tarte -Oria, Zaldibia, Agauntza, Urola 13 eta Osinberde-, 45 hartune eta hornidura-bilketak babesteko 47 eremu.

III.3.2.4.- Kultura-Ondarea

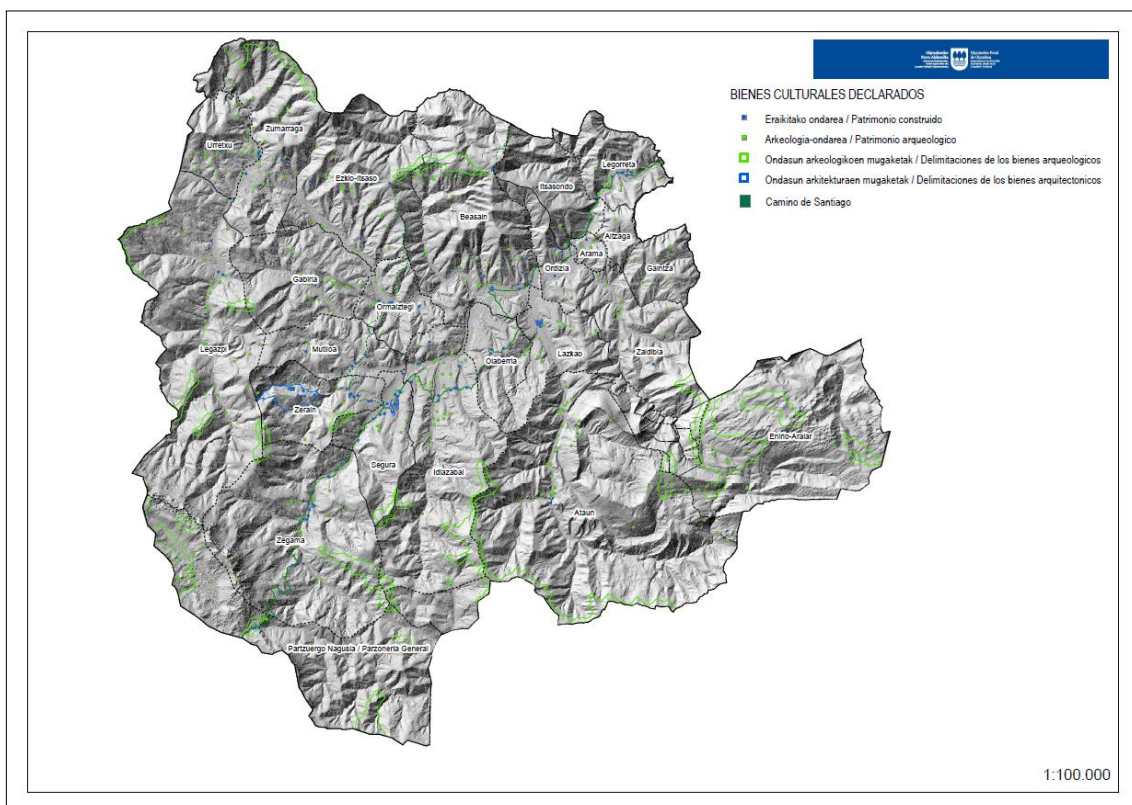
EAEko kultura-ondarea arautzen duen araudia Kultura Ondareari buruzko maiatzaren 9ko 6/2019 Legeari dagokio. Lege horren arabera, Euskal Kultura Ondarearen parte dira balio artistiko, historiko, arkeologiko, paleontologiko, etnologiko, antropologiko, linguistiko, zientifiko, industrial, paisajistiko, arkitektoniko edo belaunaldien arteko transmisiorako interesgarritzat jotzen diren kultura-ondasun higiezin, higigarri eta ez-material guztiak.

Legeak hiru babes-maila bereizten ditu, ondasunak dituen kultura-balioen garrantziaren arabera: babes bereziko kultura-ondasunak, babes ertaineko kultura-ondasunak eta oinarritzko babesak duten kultura-ondasunak.

Era berean, hemeretzi babes-kategoria bereizten dira, lehen zeuden hiru kategorien ordeztu: sei ondasun higiezinentzat, bi ondasun higigarrientzat eta hamaika ondasun ez-materialentzat.

Euskal Kultura Ondareari buruzko uztailaren 3ko 7/1990 Legearen babesean aitortutako ondasun higiezinak babes berezia izango dute Sailkatutako Kultura Ondasunen Erregistroan sartutakoek, eta babes ertaina EAEko Inbentario Orokorrean sartutakoek. Halaber, Euskal Kultura Ondarearen EAEko Erregistroa sortzen da, kultura-ondasun higiezinak, higarriak eta ez-materialak babesteko eta kudeatzeko tresna gisa. Bertan inskribatuko dira deklaratu diren babes bereziko eta babes ertaineko ondasunak, eta kultura-ondarearen arloan eskumena duen Eusko Jaurlaritzako sailak kudeatuko ditu. Era berean, Oinarrizko Babesa duten Kultura Ondasunen EAEko Erregistroa sortu da. Eusko Jaurlaritzan kultura-ondarearen eskumena duen sailak kudeatu beharko du, eta haren antolaketa eta funtzionamendua erregelamendu-garapenaren bidez ezarriko ditu. Goierriko aberastasun historiko eta kulturala Euskal Kultura Ondarearen Zentroak grafiatzen du* WMS formatuan, eta aitortutako eta inbentariatutako kultura-ondasunei eta bestelakoei buruzko geruzak aurkezten ditu.

Lehenengoak ondoko irudietan adierazitakoak dira (Eraikitako ondarea eta Ondare arkeologikoa, Ondasun arkeologikoen mugaketak -estazio megalitikoak barne- eta Ondasun arkitektonikoen mugaketak), eta horrek erreferentziako eremuko ondare historiko eta kultural aberatsaren ideia eskaintzen du.

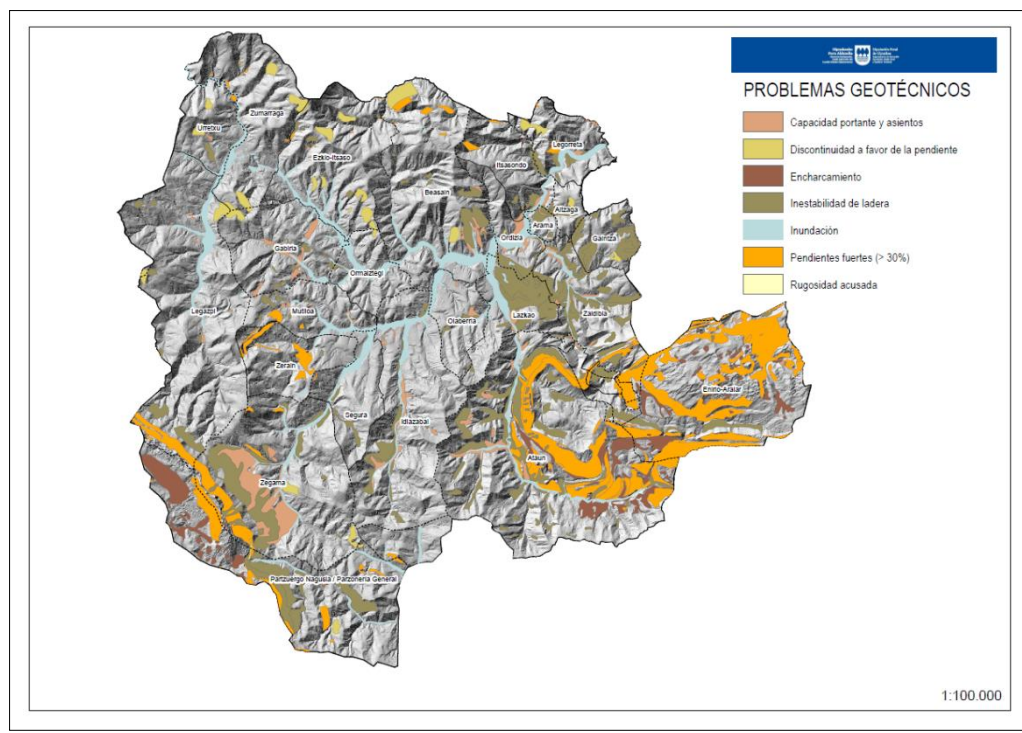

11. irudia.- Eremu funtzionalean aitortutako eta inbentariatutako kultura-ondasunak. Iturria: Euskal Kultura Ondarearen Zentroa (* WMS formatua)

Era berean, aurkeztutako irudian ikus daitekeenez, Donejakue Bidea (2/2012 Dekretua, urtarrilaren 10ekoa, Euskal Autonomia Erkidegotik igarotzen den Donejakue Bidea, Monumentu Multzo izendapenez, Saikaturako Kultura Ondasun deklaratu duena) berde iluneko trazadura baten bidez sartu da. Irudikatutako ibilbidea, zehazki, San Adriango Tunelaren Barneko Bideari edo Bideari dagokio, eta penintsulako iparraldeko komunikazio-ardatz garrantzitsuenetako bat da erromatarren garaitik. Antzinako artzaintza-bideen galtzada eta aztarnen hondarrak, Santiagorako erromesaldietan berebiziko garrantzia zuela adierazten dute. Irundik Errioxan edo Burgosen Bide frantsesarekin lotu nahi zutenentzat derrigorrezko pasabidea zen.

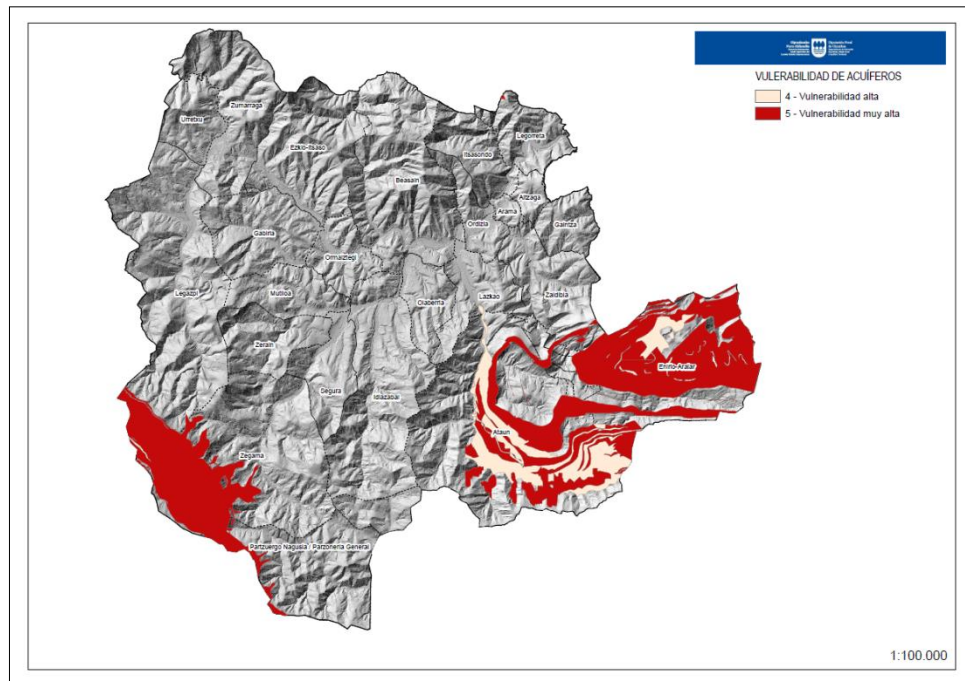
III.3.2.5.- Arrisku naturalak eta antropikoak

- Arrisku geologikoak. Izenburu horren pean, arrisku ugari sartzen dira, bai material geologikoekin lotutakoak (mineralak, gatzak, ur errektiboak, lurzoru hedakorak), bai prozesuekin lotutakoak (higadura, lerradurak, subsidentzia eta kolapsoak, etab.). GeoEuskadik 1: 25.000 eskalan emandako mapa geoteknikoak emandako informazioaren arabera, ikus daiteke arrisku horien artean nagusi direla eskualdean mendi-hegalen ezegonkortasunari buruzkoa eta malda handiei buruzkoa (> % 30), erantsitako irudian ikus daitekeen bezala.

12. irudia.- Eremu funtzionaleko arrisku geologikoak.

- Akuiferoen kalteberatasuna. Akuiferoen urrakortasunaren kontzeptuak lurpeko uren kalitatea kutsagarriak izan daitezkeen isurketen edo jarduketan ondorioz hondatzeko arriskua aipatzen du. Irizpide horren arabera, erreferentziako eremuan dauden akuiferoen kutsadurarekiko oso kalteberatasun handiko edo handiko eremuak erantsitako irudian ageri dira.

13. irudia.- Eremu funtzionalean akuiferoen kalteberatasun handia eta oso handia duten eremuak.

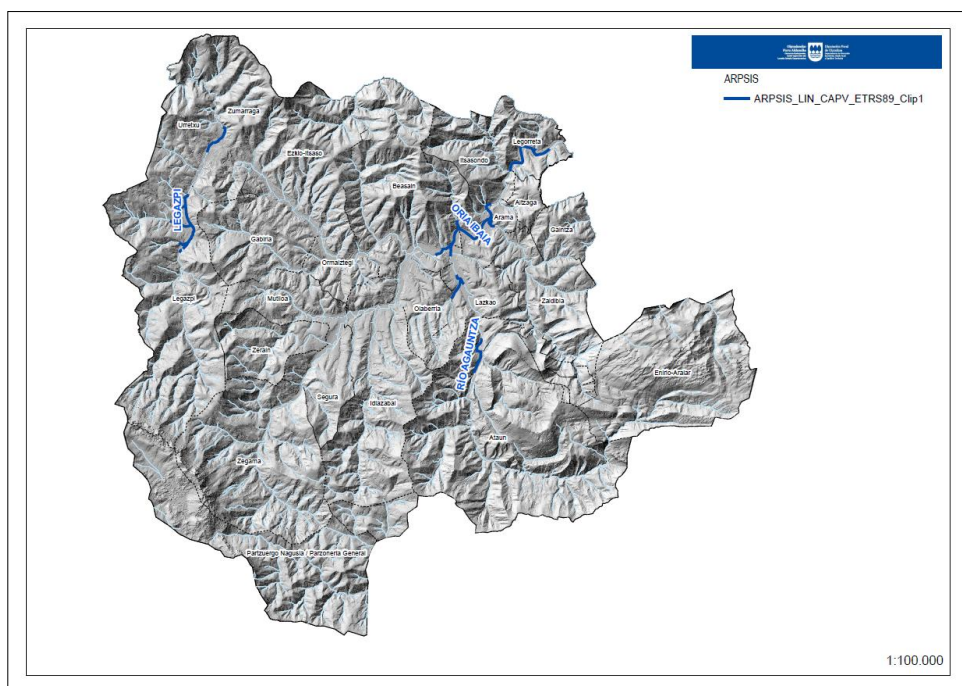
- Urpean gera daitezkeen eremuak. Eremu horiek bat datoz ibai-uholdeak izateko arriskua duten eremuekin. Eremu horiek Urpean gera daitezkeen Eremuen Kartografia Sistema Nazionalean jasotako kartografian identifikatuta daude, edo, bestela, Uraren Euskal Agentziak erreferentzia gisa erabiltzen duen kartografian.

Uholdeei buruzko Zuzentarauak (2007/60/EE Zuzentaraua, urriaren 23koa) uholde-arriskua ebaluatzeko eta kudeatzeko esparru komunitario bat ezarri zuen. Esparru horren helburu nagusia uholdeei lotutako giza osasunerako, ingurumenerako, kultura-ondararako eta jarduera ekonomikorako ondorio negatiboak murriztea zen.

903/2010 Errege Dekretuaren bidez Estatuko ordenamendu juridikora ekarri zenean, sei urteko zikloa ezarri zen, hiru fasetan banatuta: Uholde Arriskuaren Atariko Ebaluazioa (UAAE), Arriskugarritasunaren eta Uholde Arriskuaren Mapak (AUAMA / MAPRI) eta Uholde Arriskua Kudeatzeko Plana (UAKP). UAKPa PHaren berrikuspenarekin eta eguneraketarekin koordinatuta egiten da, eta planteamendu estrategikoan, dokumentu-egituran eta izapideetan txertatzen da, bi plangintzen artean dauden sinergiak aprobetxatzeko.

Kantauri Ekialdeko Demarkazio Hidrografikoaren Plan Hidrologikoa, 2022-2027 zikloari dagokiona, urtarrilaren 24ko 35/2023 Errege Dekretuaren bidez onartu da, eta XV. eranskinean Uholde Arriskua Kudeatzeko Plana jasotzen du. Bertan, erreferentziako eremuaren barruan Uholde Arrisku Handiko sei Eremu (UAHE) definitzen dira; honako hauek dira (ikus erantsitako irudia):

- Agauntza Ibaia ES017-GIP-13-1
- Agauntza Ibaia ES017-GIP-13-2
- Oria Ibaia ES017-GIP-14-1
- Oria Ibaia ES017-GIP-14-2
- Zumarraga-Urretxu ES017-GIP-URO-05
- Legazpi ES017-GIP-URO-06

14. irudia.- Eremu Funtzionaleko Uholde Arrisku Handiko Eremuak (UAHE).

Planean, era berean, Arriskugarritasunaren eta Uholde Arriskuaren Mapak sartzen dira. Mapa horietan, autonomia-erkidegoan hainbat itzulera-alditan (10,100 eta 500 urte) urpean gera daitezkeen eremuak sartzen dira, eta eremu hori zeharkatzen duten ibilguetako Lehentasunezko Fluxu Eremua mugatzen da.

Erreferentziako lurraldeko (Urola eta Oria) drainatze-sare nagusia osatzen duten ibilguei dagokienez, jarraian bi erreferentzia orokor jasotzen dira.

Urola ibaia. Urola ibaiaren arroak estutasun handia eta kota altuak ditu goialdean, eta bertan jaiotzen da. Aitzkorri mendilerroko adarretan sortutako jariatze-ura biltzean, ibaia Deba eta Oria ibaien arroen gaineko haran garai batean sartuta dago, ia ibaiadarrik gabe. Urretxutik behera, Goi Kretazeoko multzo bulkano-detritikoa moztu du, malda handiarekin. Azkoitira iristean, ibai-morfologia aldatu egiten da, arroa adarkatu egiten da eta Katuin erreka-stoaren ekarpenak jasotzen ditu, Azpeitiko Angeluarekin eta Ibai-Ederrekin elkartzeko; azken hori Ibai-Eder urtegiak erregulatzen du, eta urtegi horrek Urola inguruko eta azpiko eskariak asetzen ditu, baita kostaldeko populazioenak ere.

Arroaren azalera 337,5 km²-koa da, eta ibilgu nagusiak 63,5 km-ko luzera du. Ubide horretan zehar, aipatutako erreketatik ez ezik, Ullarte, Arrola-erreta, Artzaluburu, Mendiaratz eta abar erreketatik ere hartzen ditu urak, burualdean, eta, ibaian behera, Urrestilla eta Regil ibaietatik (biak eskuinaldetik). Forma oso estua da goialdean, erdiko mailan irekitzeko. Arroaren kotarik altuena 1.428 metrokoa da, eta arroaren luzetarako malda, % 2,16koa, altua dela esan daiteke. Haran nagusia iparraldetik hegoalderako norabidean garatu da, ia ibaiadarrik gabe goialdean; erdiko ibilbidean ibaiadarrek ipar-ekialdetik hurbil dauden norabideak dituzte, egitura geologikoen norabide nagusiaren arabera. Ibaia, besteak beste, eremu funtzionaleko herrietatik igarotzen da: Legazpi, Urretxu eta Zumarraga.

Oria ibaia. Gipuzkoako Lurralde Historikotik igarotzen diren ibai guztien arrorik handiena duena da, eta zati bat Nafarroako Foru Komunitatearena da. Aitzkorri mendilerroko ubide txiki biltzaileetatik sortzen da; Seguratik behera Etxegarartetik jaisten den Ursuaran ibaiaren ekarpenak jasotzen ditu. Beasainen Estanda ibaia batzen da, Arriarango urtegiak araututako azpiarroa duena Goierri hornitzeko. Goiko alde horretan guztian, iragazkortasun txikiko material detritikoen gainean garatzen da arroa; haranak zabalak dira ibaiaren goi-ibilgua izateko, eta zona askotan lodiera txikiko alubioi-biltegiak daude. Ordizia eta Alegia artean, eskuinaldetik, Agauntza, Amundarain, Ibiur eta Amezketa ibaiak isurtzen dira. Ibai horiek Aralar mendilerroan sortzen dira. Mendigune hori, batez ere, karstikoa da, iturburu ugari ditu eta fenomeno epikarstikoen garapen handia du, hala nola kobazuloak, leizeak, dolinak eta abar.

Arroaren azalera 882,5 km²-koa da, eta ibilgu nagusiak 82,7 km-ko luzera du. Arroak garapen oso homogeneoa du, eta goi-ibilgutik adarkatuta dago. Goi-ibarreko gehieneko kota 1.260 metrokoa da, eta ibilgu nagusiaren luzetarako malda % 1,2koa, gainerako arroen azpitik. Haran nagusia iparraldetik hegoaldera dago, Lasarteraino, eta ekialdetik mendebaldera orientatzen da.

Deskribatutako ur-ibilguen egoerari dagokionez, emaitzen txostenetik ateratako taula azaltzen da jarraian. 2021eko kanpaina. Euskal Autonomia Erkidegoko ibaien egoera biologikoaren jarraipena egiteko sarea, URAK 2022ko maiatzean argitaratua, Eremu Funtzionalan dauden estazioetako birentzat.

URO106 (LEGAZPI) UROLAKO UR-MASA B UTMX_ETRS89 554519 UTMY_ETRS89 4769075	ORI220 (ORIA GARAIA) ORIAKO UR-MASA III UTMX_ETRS89 567318 UTMY_ETRS89 4767514
HELBURU EKOLOGIKOA: 2021ERAKO POTENTZIAL ONA EGOERA OBJETIBO EKOLOGIKOA: EZ- BETETZE ARINA JOERA: EZEGONKORRA	HELBURU EKOLOGIKOA: 2015ERAKO POTENTZIAL ONA EGOERA OBJETIBO EKOLOGIKOA: EZ- BETETZE ARINA JOERA: HOBEKUNTZA
EGOERA/POTENTZIAL EKOLOGIKOA 2021: ESKASA MAKROORNOGABEAK: ESKASA FITOBENTOAK: ONA ARRAIN-FAUNA: ONA EGOERA BIOLOGIKOA: ESKASA FISIKA-KIMIKA: ONA HIDROMORFOLOGIA: TXARRA POTENTZIAL EKOLOGIKOA: ESKASA	EGOERA/POTENTZIAL EKOLOGIKOA 2021: ONA MAKROORNOGABEAK: ONA FITOBENTOAK: ONA ARRAIN-FAUNA: ONA EGOERA BIOLOGIKOA: ONA FISIKA-KIMIKA: ONA HIDROMORFOLOGIA: TXARRA POTENTZIAL EKOLOGIKOA: ONA
EGOERA/POTENTZIAL EKOLOGIKOA 2017-2021: MODERATUA	EGOERA/POTENTZIAL EKOLOGIKOA 2017-2021: MODERATUA

- Klima-aldaketa.** Klima-aldaketa da planetako nazio guztiek aurre egin behar dioten ingurumen-erronkarik premiazkoenetako bat. NBEko Klima Aldaketaren Gobernu Arteko Panelak (IPCC) adierazi duenez, XX. mendearen erdialdetik erregistratutako atmosferaren berotze globala giza jarduerak eragin du. Azken 150 urteetan, munduko tenperatura 0,8°C igo da gutxi gorabehera, eta hala egiten jarraituko duela aurreikusi da. Europako Hegoaldea da, gaur egun, klima-aldaketaren ondorio zuzenatarako eskualderik ahulenetako bat, hala nola tenperatura-igoerak, uholdeak edo lehorteak. LAGek aurreratzen dutenaren arabera, EAEko sektore edo esparru batzuei eragin diezaieketen klima-mehatxu nagusiak jarraian adierazten direnak dira.

 - Lehen sektoria.** Jarduera ekonomikoaren gaineko lehorte handieneko aldien hazkundeak interes berezia du nekazaritza eta abeltzaintzako ingurunean. Nekazaritza-sektorean klima-aldaketak zenbait laboreren errendimenduan eragin positiboa izatea espero bada ere, ondorio negatiboak izango ditu zenbait alderditan, hala nola izurriteen eta gaixotasunen areagotzean edo espezie inbaditzaileen agerpenean. Inpaktu horiei, gainera, lehorteek eragindako suteen gorakada eta lurzoruaren higadura gehitu behar zaizkie.
 - Biodibertsitatea.** Hariztiaren, pagadiaren eta intsinis pinuaren (Pinus radiata) hobi ekologikoa ia erabat desagertzea espero da, eta mende amaierarako iparralderantz pixkanaka mugitzea. Isurialde atlantikoak eragina izango du mendi-eremuetan, tenperaturak gora egingo baitu, batez ere 900 m-tik gora (batez ere pagadiak eta mendiko larreak).

- **Osasuna.** Klima-aldaketaren ondorioz osasun-eremuan espero diren inpaktuak tenperaturaren igoerarekin, airearen kalitatearen okertzearekin eta uholdeen eta lerraduren gorakadarekin lotuta daude. Horren guztiaren ondorioz, gaixotasun gehiago izango dira (arnasketakoak, larruazalekoak, bektoreek transmititutakoak, etab.), eta giza erosotasunak okerrera egingo du. Bero-boladek osasunean duten eraginaren kasu zehatza munduko hurrengo hamarkadetako arazo larrietako bat da.
- **Azpiegiturak.** Lurralde-eskala batean, klima-aldaketak eraikitako azpiegituretan izan ditzakeen ondorioak garrantzitsuak izan daitezke; horregatik, azpiegitura kalteberak identifikatzeko eta monitorizatzeko lan egin behar da, birdimentsionatzeko eta mantentzeko beharrak detektatzeko, eta, aldi berean, erresilientzia handitzeko konponbideen diseinuan berrikuntza bultzatzeko.
- **Hiri-ingurunea.** Hiri-eremuak lurralde-sistemaren elementu erabakigarriak dira; izan ere, populazio-dentsitate handiko zentroak dira, eta bertan biltzen dira uraren, materialen, energiaren eta elikaduraren eskariak, eta hondakinak sortzeko eta emisioak sortzeko espazioak dira. Klima-aldaketa arintzearen ikuspegitik, hau da, hiri-sistemek sortutako emisioak murriztearen ikuspegitik, ekoizpena sustatzera eta azpiegiturekiko konponbideetara bideratutako ikuspegi sektoriala ez da nahikoa. Hiri-plangintzak epe labur, ertain eta luzera erantzun egokiak koordinatzeko duen gaitasunera bideratu behar dira ahaleginak, eta horrek eragin argia izan behar du hiri-eraginkortasunean. Horrela, deskarbonizazioaren arloko erronkei aurrea hartzea eta horien inguruan azpiegiturak, ekoizpena, etxebizitza, nekazaritza, mugikortasunaren kudeaketa eta baliabide berriztagarriak planifikatzea funtsezkoa da, besteak beste, ingurune horien ardurapeko emisioak murrizteko.

2019ko urtarrilean, eta klima-aldaketari buruz lurralde-plangintzako eta hirigintza-plangintzako erabakiak hobeto informatuta hartzea ahalbidetzeko, IHOBE ingurumen-kudeaketako sozietate publikoak Klima-aldaketaren aurrean EAEko udalerriek duten kalteberatasunaren eta arriskuaren ebaluazioa izeneko lana argitaratu zuen.

Proiektuaren emaitzak kalteberatasuneko eta arriskuko lurralde-ereduak identifikatzen laguntzera bideratuta daude, eta puntu edo esparru kritikoak nabarmentzen dira hainbat klima-mehatxuren aurrean, eskala anitzeko ikuspegi batetik, bai EAE osoan, bai lurralde historikoetan, bai funtzio-eremu eta udalerrietan.³

³ Aztertutako inpaktu-kate eta denbora-agertoki bakoitzerako, azterketak* shp geruza bat sortzen du, balio hauek biltzen dituena: sentikortasuna (SE), egokitzeko gaitasuna (AC), kalteberatasuna (VU), mehatxua (HZ), esposizioa (EX) eta arriskua (RK). Azken hori da lan honetan maneiatzen dena.

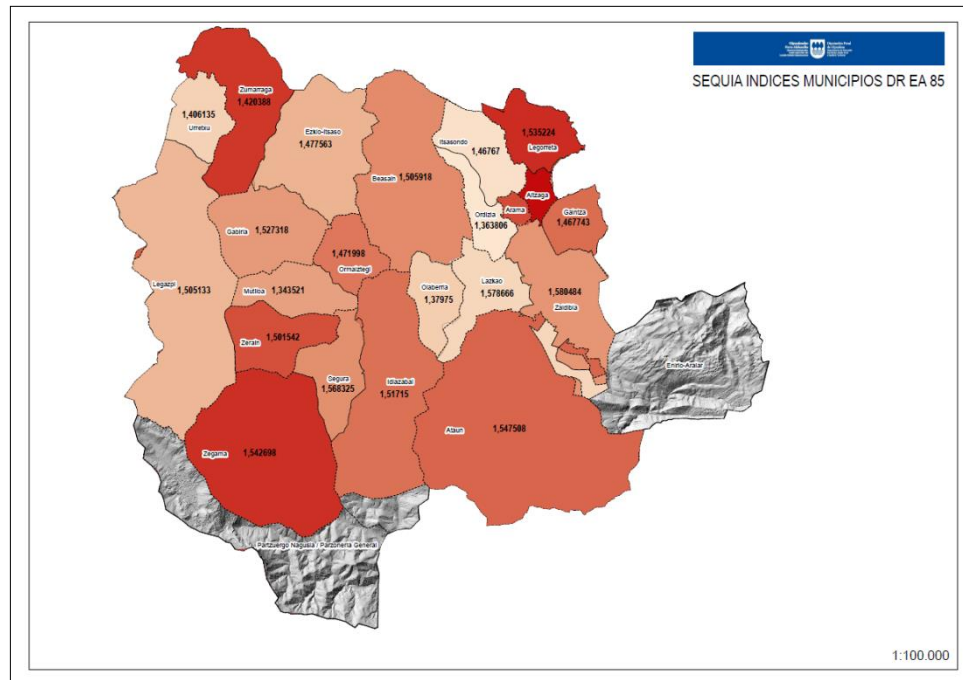
Lan horretan definitutako mehatxuak honako hauek dira:

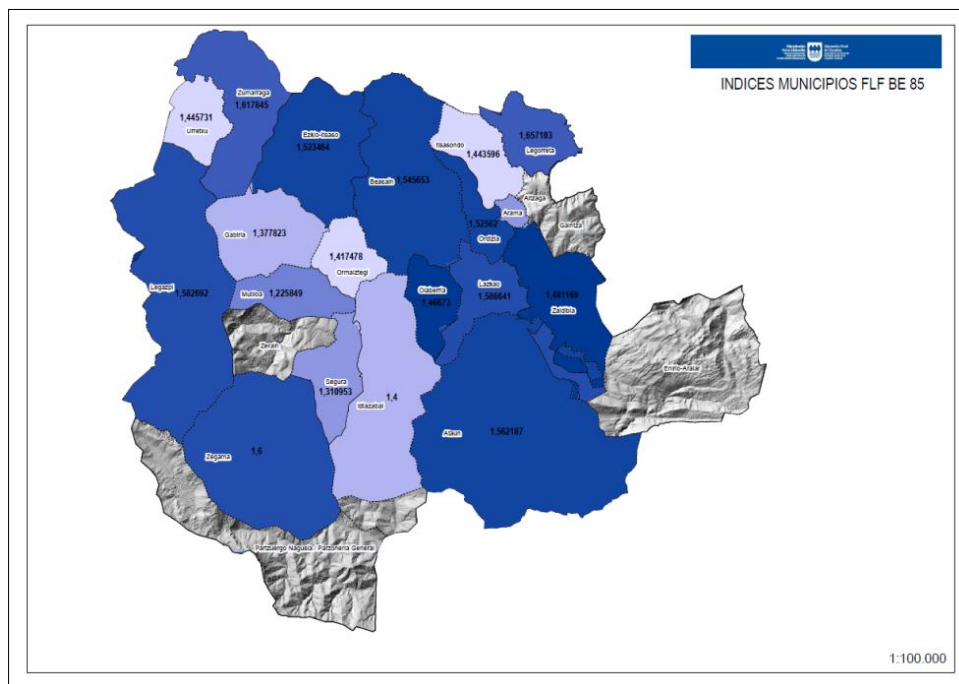
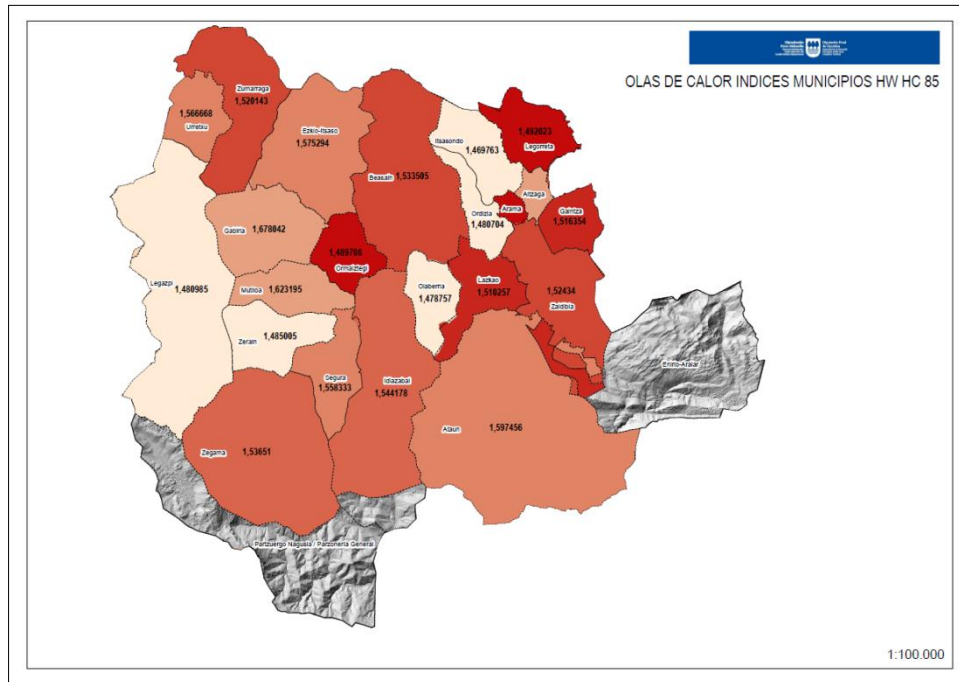
- Itsas mailaren igoera.
- Prezipitazioa urteko prezipitazioaren murrizketa global batekin, baina eguneko prezipitazio maximoaren igoera txiki batekin.
- Temperatura: giro-tenperatura igoko da EAEko lurraldean.

Horien arabera, Euskal Herri osoko zenbait inpaktu global laburbiltzen ditu lanak:

- Lehortek nekazaritza eta abeltzaintzako sektorean duen eragina.
- Osasunean eragina izan dezaketen bero-boladen eragina.
- Ibai-uholdearen eragina hiri-ingurunean.
- Hiri-ingurunean itsasoa igotzearen ondoriozko uholdea.

Horrela, Eremu Funtzionalerako, zerrendatutako lehen hiru mehatxuak adierazten dira jarraian, arriskuaren adierazle normalizatu batzuen bidez (1etik 2ra bitarteko eskala), udalerraren arabera eta RCP-8,5 agertokirako 2100. urtean.

15., 16. eta 17. irudiak.- SKren edo lehortearen, bero-boladen eta ibai-uholdeen aurkako arriskuaren adierazle normalizatuak hiri-ingurunean, eremu funtzionalean.

Konparatiboki, arrisku-indize normalizatuak (SK) eta egungo egoeraren (2000. urtea) eta 2100. urteko RCP 8,5 agertokirako aurretiko irudietan erakutsitako arteen, eremu funtzionaleko udalerrien arabera daude erantsitako taulan agertzen diren aldeak. Gorriz nabarmentzen dira desberdintasun horiek nabarmenagoak diren udalerriak, eta, beraz, are zorrotzago sentituko dute haien mehatxua.

	LEHORTEA ETA NEKAZARITZA ETA ABELTZAINZA SEKTOREA	BERO- ETA OSASUN- OLATUAK	UHOLDEA ETA HIRI-INGURUNEA
UDALERRIAK	SK-EN PORTZENTAJEKO IGOERA		
ALTZAGA	4,60	14,95	-
ARAMA	4,25	14,21	1,67
ATAUN	4,55	16,00	2,50
BEASAIN	4,24	15,92	2,44
EZKIO- ITSASO	4,17	16,22	2,40
GABIRIA	4,17	16,69	2,07
GAINZA	4,44	14,37	-
IDIAZABAL	3,59	15,71	1,88
ITSASONDO	4,50	14,02	1,72
LAZKAO	4,53	14,48	2,12
LEGAZPI	3,48	13,69	2,33
LEGORRETA	4,66	14,19	2,05
MUTILOA	3,73	16,32	1,95
OLABERRIA	3,41	15,36	1,71
ORDIZIA	4,29	14,13	1,73
ORMAIZTEGI	4,19	15,43	2,12
SEGURA	3,55	15,74	1,51
URRETXU	3,74	16,05	2,23
ZALDIBIA	5,35	14,22	2,73
ZEGAMA	3,66	15,56	2,84
ZERAIN	4,01%	15,24	-
ZUMARRAGA	3,81%	15,86	2,89

Ihobek Euskal Autonomia Erkidegorako klima-aldaketaren egoeretako muturreko prezipitazio-gertaerei lotutako "Euri-uholdea" izeneko azterlana ere argitaratu berri du. Bertan, euriak eragindako uholdeetan sakontzen da, Euskadin gertakari meteorologiko horietarako aurreikusitako gorakadaren ondorioz.

Bi eszenatokitan (4,5 eta 8,5 BBB) euria simulatu ondoren lortutako emaitzen arabera, azterlanak dio hiriguneei, aurreikuspenen arabera, euri-uholdearen fenomenoaren aurrean kritikoak izan daitezkeen eremuak izango dituztela, uholde-orbanak nabarmen handituko dituztenak. Egungo eta etorkizuneko diseinu-euriak klima-aldaketak hiriko drainatze-sarearen gainkargaren ondorioz euri-uholdeak sor ditzaketen prezipitazioetan duen eraginaren hurbilketa bat ere eskaintzen du.

Azterlanean jasotako aurreikuspenen arabera, 2041-2070 aldian, prezipitazio handia % 10-20 iguru handituko da eremu funtzionalean.

- Ingurumen aldetik degradatuta dauden Gipuzkoako eremuak eta lurzoru kutsatuak. Gipuzkoako Foru Aldundiak Inbentarioa, Katalogazioa eta Karakterizazio Atarikoa egin zuen 2020an, jatorri antropikoa dela-eta ingurumen-elementu eta -funtzioak nabarmen galdu dituzten Gipuzkoako eremuen inguruan.

Eremu horiek leheneratzeko eta hobetzeko ekintzak behar dituzte, ekologiaren edo ingurumenaren aldetik duten onena lehengoratzeko edo, gutxienez, horietara hurbiltzeko.

Goierriko eremu funtzionalean hamabost daude, hiri-inguruko eremuei lotuta, ingurumen-egoera desegokian. Hona hemen zerrenda:

- Guriditegi, Legazpin,
- Olaetxe Gaineko Hondakindegia Legazpin,
- Umenerreka Zumarragan,
- Aizpuru Mutiloan eta Zerainen,
- Txurru mendi-hegalak, Gipuzkoa eta Arabako Partzuergo Orokorrean.
- Urola ibaiaren ertza, Zumarragan,
- Zumarragako Astobizkar,
- Kaxkardi Itsasondon,
- Mariarats erreka Ordizian,
- Urola ibaia Zumarragan; Urretxu; Legazpi,
- Zumarragako Eitza Berri,
- HG-GO-04: Itsasondon; Araman; Ordizian; Legorretan⁴,
- HG-TO-04: Tolosan; Ikaztegieta; Legorretan⁵,
- HG -TO-05 Legorretan⁶,
- HG-TO-06: Ikaztegieta; Legorreta; Orendain⁷.

Gainera, lurzorua kutsa dezaketen jarduerak edo instalazioak dituzten edo izan dituzten lurzoruen inbentario eguneratuan (165/2008 Dekretua, irailaren 30ekoa, eta Agindua, 2017ko abenduaren 21ekoa, Ingurumen, Lurralde Plangintza eta Etxebizitzako sailburuarena, lurzorua kutsa dezaketen jarduerak edo instalazioak dituzten edo izan dituzten lurzoruen inbentarioa eguneratzekoa) 780 kokaleku daude Eremu Funtzionalan, eta horietako 87k Zabortegeak tipologiari erantzuten diote, eta gainerakoek, berriz, Industria tipologiari (ikus erantsitako irudia).

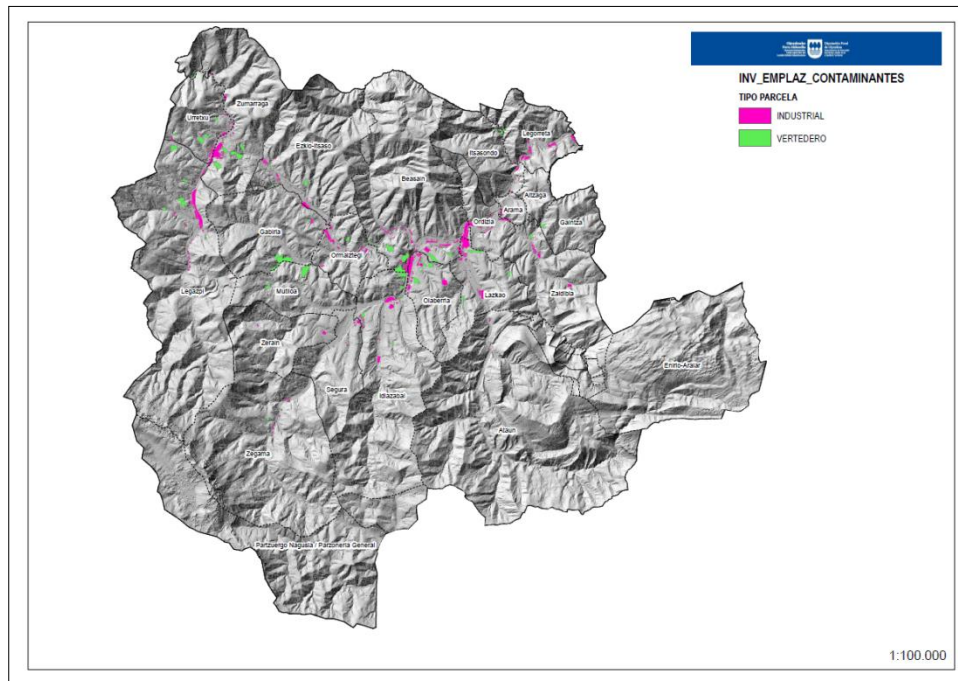
Azken horiek Eremu Funtzionala zeharkatzen duten ibilguetako ibarren inguruan daude bereziki, eta lehenengok, berriz, inguruko hegaletan.

4 Hobekuntza-arloa (HG, Hobekuntza Gunea euskaraz). Oria ibaiaren sekzioa, Oria Garaia/Alto Oria (. 2.500 m); Zaldibia ibaiak bat egiten duen tokitik Legorretako Garikano auzoraino.

5 Ikaztegieta meandroa.

6 Legorretako herrigunea, hura inguratzen duen Oria ibaiaren zatia eta haren ezkerreko ertzean dauden lursailak dauden meandroa.

7 Oria ibaiaren meandroa. Bertan, Bezunzibar industrialdea eta trenbidea igarotzen den lurra kokatzen dira.

18. irudia.- Eremu funtzionalean kutsagarriak izan daitezkeen jarduerak edo instalazioak dituzten edo izan dituzten lurzoruen inbentarioa.

III.3.3. Ingurune fisikoaren kategorizazioa indarreko LPPan

Jarraian abiaraziko den ekitaldiaren helburua da Ingurune Fisikorako berrikusi beharreko Planean hartutako lurralde-estrategia kontuan hartzea, eta, horretarako, Planak emandako kategorizazioak banan-banan kontuan hartzea.

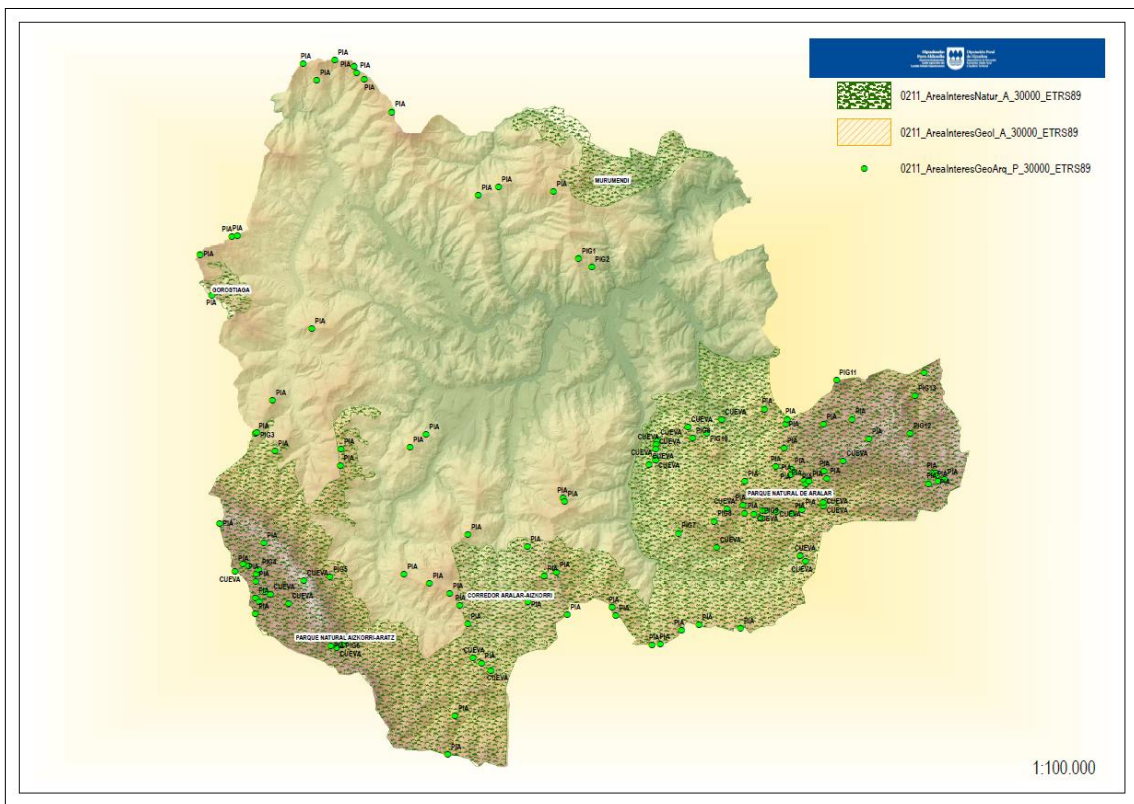
III.3.3.1.- Babes Bereziko kategoria

LPPak Babes Bereziko kategoriarako proposamen hau jasotzen du hertsiki (ikus erantsitako irudia).

Jarraian, erreferentzia-kategorian jasotako espazioak, eremuak eta puntuak zehazten dira:

- NATUR INTERESEKO EREMUAK
- NATURA-INTERESEKO GUNEAK ETA BESTE GUNE INTERESGARRI BAZTUK:
 Murumendi,
 Gorostiaga,
 eta Aizkorri-Aralar korridorea.

- INTERES ZIENTFIKO ETA KULTURALEKO EREMUAK ETA PUNTUAK
- INTERES GEOLOGIKOKO EREMUAK:
 - Aralar
 - Aizkorri.
- INTERES GEOLOGIKOKO PUNTUAK:
 - Usurbeko lerradura.
 - Usurbeko Buckling bidezko tolesturak.
 - Urbiako sakonunea.
 - Aizkorriko kareharrizko fronteko kolubioak.
 - San Adriango haitzuloa.
 - Barrendiolako urtegiaren tolesak.
 - Aiako eta Ataungo azaleko lerradurak.
 - Ataungo domoko gailurra.
 - Ubeiko hustubidea.
 - Osinberdeko iturburua.
 - Txindoki mendia.
 - Pardelutzeko glaziar zirkua.
 - Aritzagako glaziar-harana.
 - Meatze-muturrak.
- INTERES ARKEOLOGIKOKO GUNEAk: Monumentu megalitikoak. Ikus erantsitako zerrenda.

19. irudia. - LPPko Babes Bereziko kategorian sartutako espazioak, eremuak eta puntuak.

- **KOBAZULOAK:** Ikus erantsitako zerrenda.

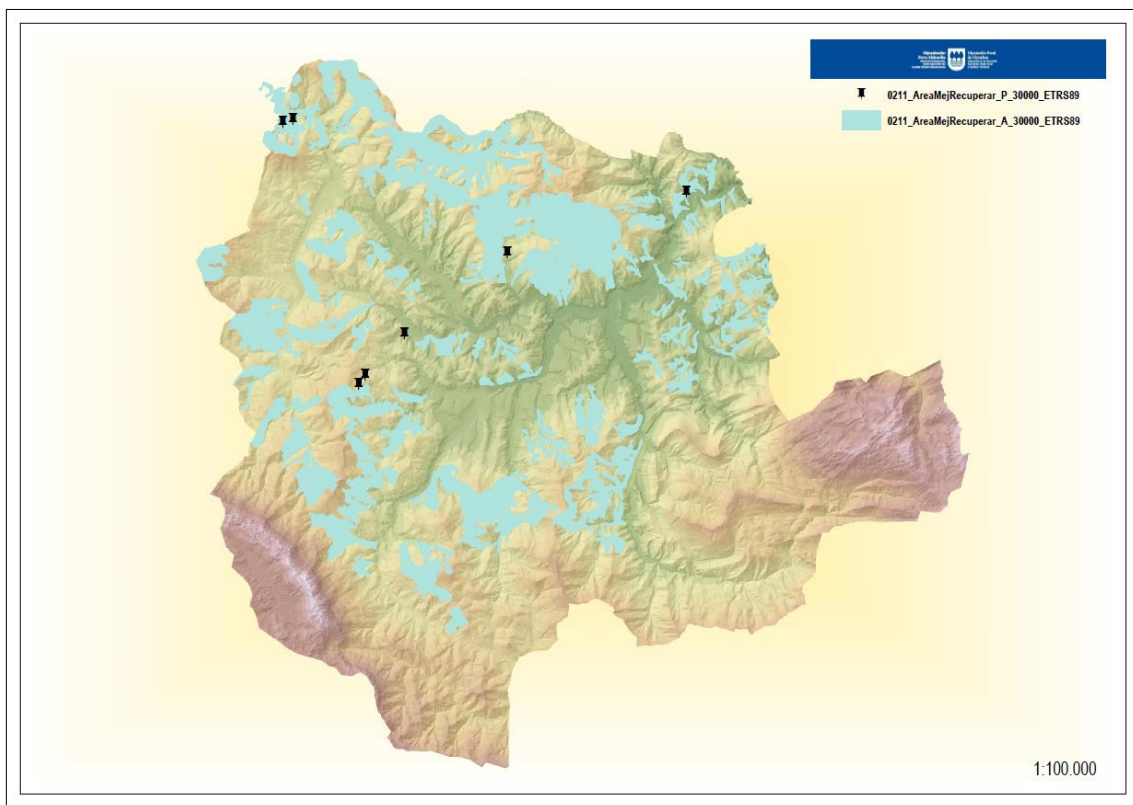
UDALERRIA	MONUMENTU MEGALITIKOAK	KOBAZULOAK
ATAUN	043 DOLMEN DE AITXU. 052 DOLMEN DE ARGONITZ. 051 DOLMEN DE BERNOA. 068 DOLMEN DE ERREMEDIO. 049 TUMULO DE IGARTZA E. 048 DOLMEN DE IGARTZA O. 050 DOLMEN DE INTXUSBURU. 047 DOLMEN DE LARRELUZE. 071 TUMULO DE LEIZADI N. (DESAPARECIDO O NO LOCALIZADO) 072 DOLMEN DE LEIZADI S. (DESAPARECIDO O NO LOCALIZADO) 046 DOLMEN DE MUÑAN. 209 DOLMEN DE TXOTXETA.	572 CUEVA DE AGAOZ 570 CUEVA DE ALLEKOAITZE 571 CUEVA DE ARMONTAITZE 640 CUEVA DE ARRATETA. 641 CUEVA DE AZARIKOBATZE. 648 CUEVA DE INTXUSAETA. 577 CUEVA DE KOBAZAR. 578 CUEVA DE LIMURITA.
BEASAIN	234 DOLMEN DE LARRARTE 119 TUMULO DE TRIKUAIZTI I. 120 TUMULO DE TRIKUAIZTI II.	
ENIRIO-ARALAR MANKOMUNITATE A	056 DOLMEN DE ARANZADI. 057 DOLMEN DE ARRAZTARANGAÑA. 184 MONOLITO DE ARRUBI. 180 MONOLITO DE ATAUURU GAÑE. 070 DOLMEN DE BAIARRATE. (DESAPARECIDO O NO LOCALIZADO) 073 TUMULO DE BEASKIN 208 CROMLECH DE BEASKIN I 076 TUMULO DE IGARTZA. 186 CROMLECH DE IGARTZA II. 187 MONOLITO DE IGARTZA III. 075 DOLMEN DE IGARTZA N. 074 DOLMEN DE IGARTZA S. 212 MONOLITO DE IRAZUSTAKO LEPOA. 058 MONOLITO DE JENTILLARRI. 059 DOLMEN DE JENTILLARRI. 069 DOLMEN DE LABEO. 185 TUMULO DE ONTZANBURU. 210 TUMULO DE PAGABE I. 211 TUMULO DE PAGABE II 181 TUMULO DE PONTOA I 182 TUMULO DE PONTOA II. 206 TUMULO DE PONTOA III. 207 TUMULO DE PONTOA III. 055 MONOLITO DE SALTARRI. 061 MONOLITO DE SUPITAITZ. 065 DOLMEN DE UELOGOENA N. 064 DOLMEN DE UELOGOENA S. 062 DOLMEN DE UIDUI. 060 DOLMEN DE UIDUI II. 063 DOLMEN DE ZEARRAGOENA.	575 CUEVA DE AKAITZTXIKI II. 683 CUEVA DE KOBAZARRENE. 574 CUEVA DE LAREDO. 710 CUEVA DE OLASORO.
GIPUZKOA ETA ARABAKO PARTZUERGO OROKORRA	024 DOLMEN DE AIZKORRITXO. 026 TUMULO DE GOROSTIARAN E. 025 DOLMEN DE GOROSTIARAN O. 028 DOLMEN DE KALPARMUÑOBARRENA. 027 DOLMEN DE PAGOBAKOITZA. 029 MONOLITO DE ZORROTZARRI.	665 CUEVA DE OLTZA XI 508 CUEVA DE PERUSAROI I 506 CUEVA DE URDABIDE II. 661 CUEVA DE URDABIDE VIII. 507 CUEVA DE URDABIDE IX. 509 CUEVA DE ZABALAITZ. 664 CUEVA DE ZELAIBIZKAR I.
ALTZANIAKO PARTZONERIA		569 CUEVA DE ANTZUZKAR. 568 CUEVA DE NAPARRAITZ I. 649 CUEVA DE NAPARRAITZ II. 658 CUEVA DE NAPARRAITZ II. 567 CUEVA DE PARTXAN KOBIA. 630 CUEVA DE SAN ADRIÁN.
IDIAZABAL	043 DOLMEN DE AITXU 045 DOLMEN DE BALENKALEKU S. 037 DOLMEN DE BIDAARTE I. 213 DOLMEN DE NAPALATZA. 042 TUMULO DE PRAALATA. 044 TUMULO DE UNANABI. 041 DOLMEN DE URREZULKO ARMUREA. 178 DOLMEN DE ZORROZTARI.	
LEGAZPI	095 TUMULO DE ARROLAMENDI I. 094 TUMULO DE JENTILETXE.	
SEGURA	178 DOLMEN DE ALTZANIA	
ZALDIBIA	066 DOLMEN DE ARGARBI. 054 DOLMEN DE AUSOKOI. 053 DOLMEN DE AUSOKOI II. 067 DOLMEN DE MATXITXANE	581 CUEVA DE KOA.
ZEGAMA	038 TUMULO DE BIDAARTE II. 032 TUMULO DE IRUMUGARRIETA. 040 DOLMEN DE TARTALOETXETA. 039 DOLMEN DE TRIKAMUÑOOTA.	633 CUEVA DE AKETEGI.
ZERAIN	033 CISTA DE IRUMUGARRIETA II. 034 DOLMEN DE OAMENDI. 200 TUMULO DE TXORITEGI.	

ZUMARRAGA	241 TÚMULO DE AANTZETAKO GAÑA. 243 TÚMULO DE ELORRIETA. 244 DOLMEN DE IRUARRIETA II. 249 TÚMULO DE OLETA. 245 TÚMULO DE PAGOBAKARRA. 246 TÚMULO DE PAGOLA.	
-----------	---	--

Kategoria honen mugaketa, batez ere LPPak erakusten duenez, EAEko Landarediaren Mapa (baso naturalak), EAEko Naturguneen Katalogo Irekia, Gipuzkoako Interes Geologikoko Guneen eta Mapa Geomorfologikoa eta Gipuzkoako Karta Arkeologikoa aztertzearen ondorio da.

III.3.3.2.- Ingurumena hobetzeko kategoria

LPPak Ingurumen Hobekuntzaren kategoriarako proposamen hau jasotzen du hertsiki (ikus erantsitako irudia).

20. irudia- LPPko Ingurumen Hobekuntzako kategoria.

Jarraian, LPPak Ingurumen Hobekuntzaren kategorian jasotako eremuak eta puntuak zehazten dira:

- EKOSISTEMAK HOBETZEKO EREMUAK (BASO NATURALAK KOKAPEN TOPOGRAFIKO BEREZIAN)

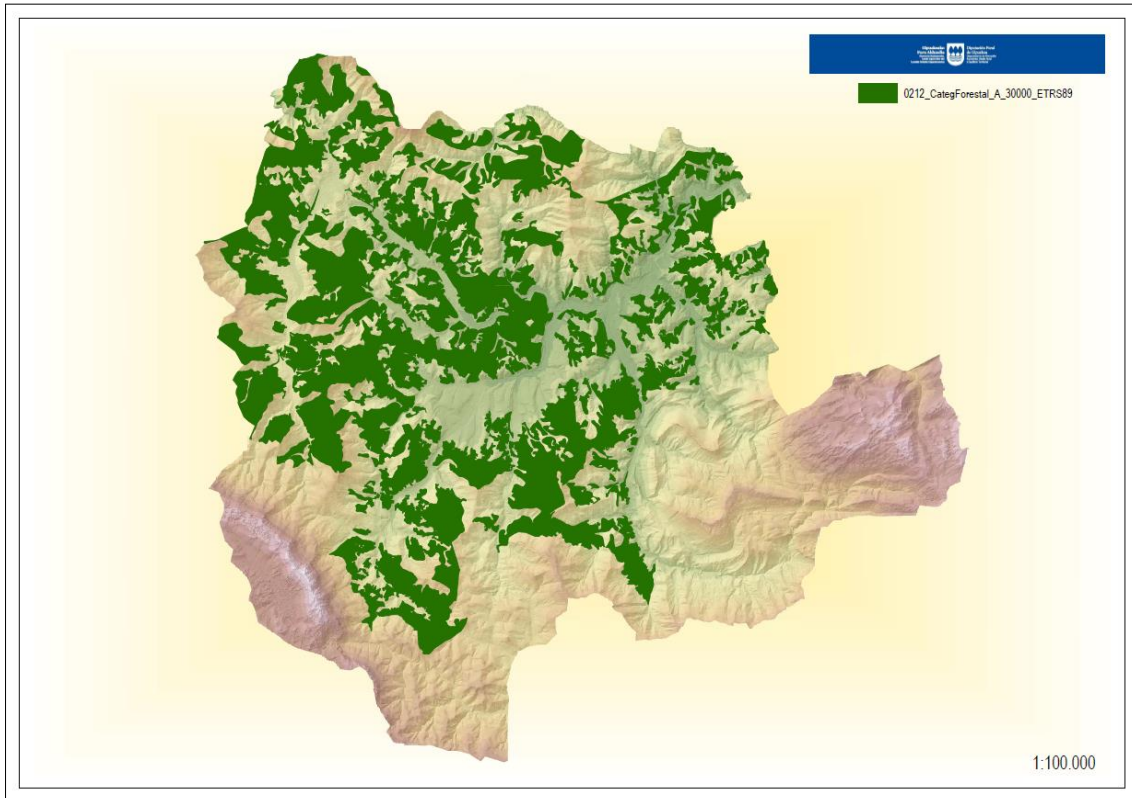
Landarediaren mapan (haritza, pagoa, artadi kantauriarra eta beste batzuk) eta baso degradatuetan oinarritzen dira, eta beren kokapenagatik baso heldu bihur daitezkeela uste den basoak aukeratu dituzte.

- ERABILTZEN EZ DIREN MEATZEAK, HARROBIAK ETA ZABORTEGIAK

Urretxu harrobiak (2), Gabiria zabortegia, Mutiloa zabortegiak (2), Arriaran erauzketa, Legorreta harrobia eta bere ingurunea.

III.3.3.3.- Baso-kategoria

LPPak Baso kategoriarako proposamen hau jasotzen du hertsiki (ikus erantsitako irudia).

21. irudia.- LPParen baso-kategoria.

Kategoria honek basogintza gisa definituta gera daitekeen lurraldea jasotzen du, bai ekoizpenaren edo ustiapenaren ikuspegitik, bai babesaren ikuspegitik.

Kategoria azpieremu hauek osatzen dute:

- KONTSERBAZIORAKO BASOA (lurrezko lurzoruetan edo higadura arriskua dutenetan). Kategoria honetan sartzen dira basoak higadura-eragileen aurrean duen babes-funtzioa (% 50etik gorako malda edo malda txikiagoko zonak, higadura-prozesuen azelerazioa ikusi baita, sarritan matarrasa-mozketen ondorioz) edo lerradurak, baliabide hidrikoen erregulazioa edo haien balio ekologikoa eta paisajistikoa baliabideen aprobetxamenduaren gainetik dauden eremuak.

- **BASOGINTZA PRODUKTIBOA** Konifero-espezieek okupatutako mendi-hegaleko zonak dira, bai eta, oro har, aurreko kategorian sartuta ez dauden % 30etik gorako maldak dituzten gainerako lursailak ere.

LPParen memoriak adierazten duenez, kategoria horiek mugatzeko irizpideak EAEko Landarediaren Maparen, Mota Agrologikoen Maparen eta Eremu Higagarrien baldintzatzaileen sintesitik datoz.

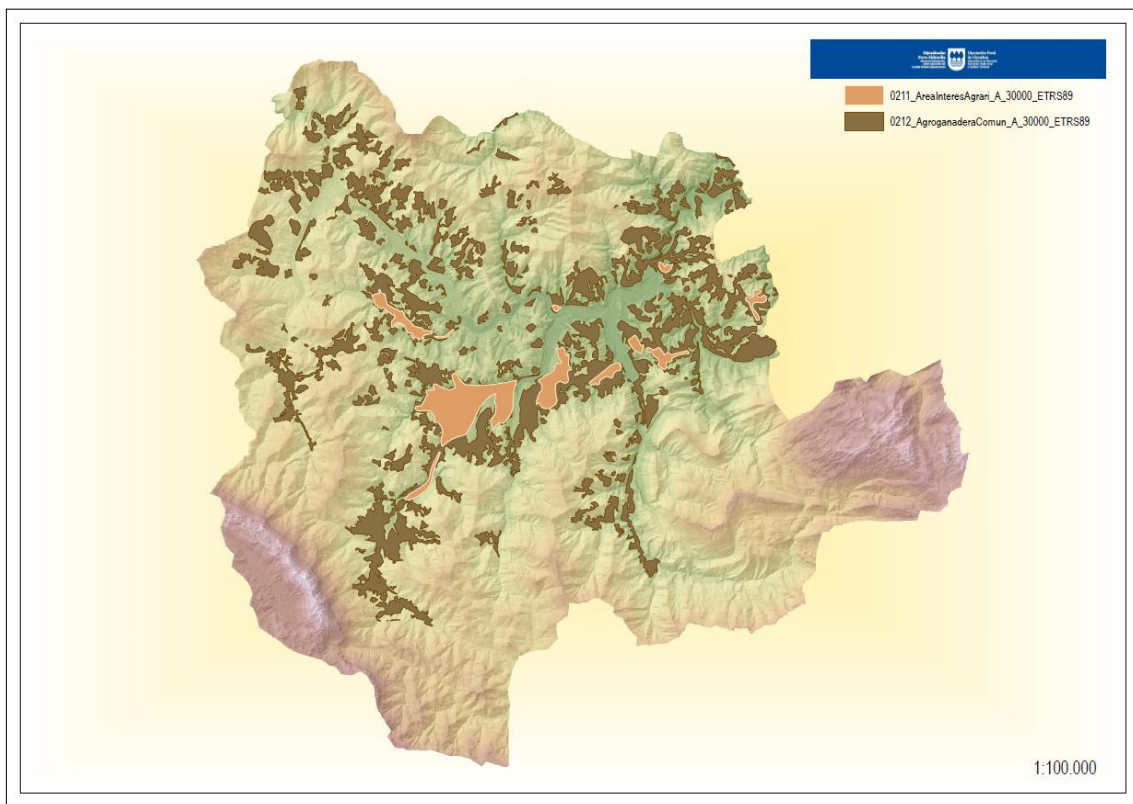
III.3.3.4.- Nekazaritza, abeltzaintza eta landazabaleko kategoria

LPPak Nekazaritza, Abeltzaintza eta Landazabaleko kategoriarako proposamen hau jasotzen du (ikus erantsitako irudia).

Kategoria honetan sartzen dira nekazaritzarako ahalmen handiena duten lurzorua. Oro har, haranetako lurzoru sakonek okupatzen dituzten belardietako lursailei dagozkie, eta, erabilera-presioak gora egin ahala, haran-hondoetatik urrundu ahala malda handiagoko lursailak okupatzen dituzte.

Kategoria horren barruan, Planak lurzoru jakin batzuk mugatzen ditu, eta lurzoru horiei eustea eta beste erabilera batzuetatik babestea bermatu behar da, nekazaritza- eta/edo ingurumen-interes handia dutelako. Horrela, kategoria bi azpikategoriek osatzen dute:

- **NEKAZARITZA ETA ABELTZAINZA ETA LANDAZABALA.**
- **NEKAZARITZAKO INTERESEKO EREMUAK.**

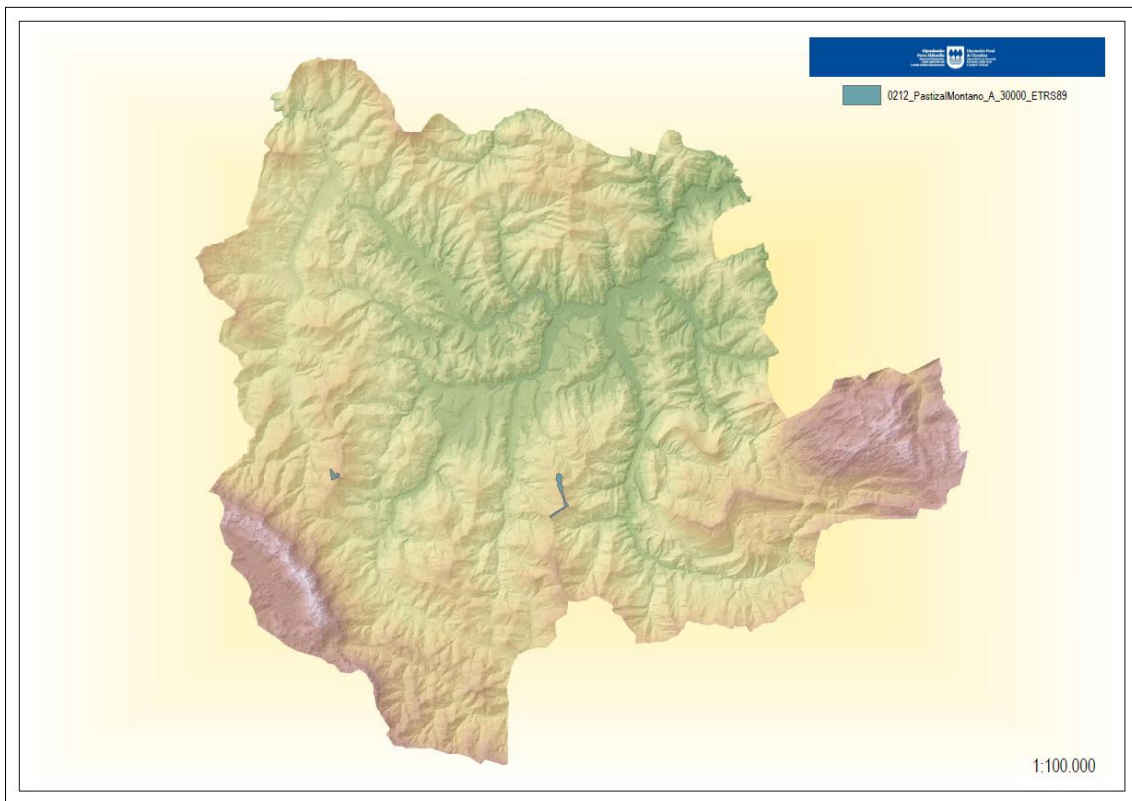

22. irudia- LPPko nekazaritza, abeltzaintza eta landazabaleko kategoria.

Kategoria hau mugatzeko irizpidea honako hauetan oinarritzen da: Landarediaren Mapa (44 motako Belardiak eta Labore Atlantikoak), Gipuzkoako Mota Agrologikoa (II., III., IV., V. eta VI. Motak), Nekazaritza Lurzorua Babesteko Irizpideena (Gipuzkoako FA) eta Nekazaritza eta Basogintzaren eta Ingurumenaren LPSaren Aurrerapena. Segurako ibarrak, Zerain, Mutiloa, Vegas del Estanda (Gabiria), Lazkaoko ibarra (Olaberria), Lazkaomendiko muinoak eta magalak, Olaberriako eta Idiazabalgo magalak, Aramako muinoak eta magalak, Gaintza eta Loinaz (Beasain).

III.3.3.5.- Larre menditarren kategoria

LPPak Larre Menditarrak kategoriarako proposamen hau jasotzen du hertsiki (ikus erantsitako irudia).

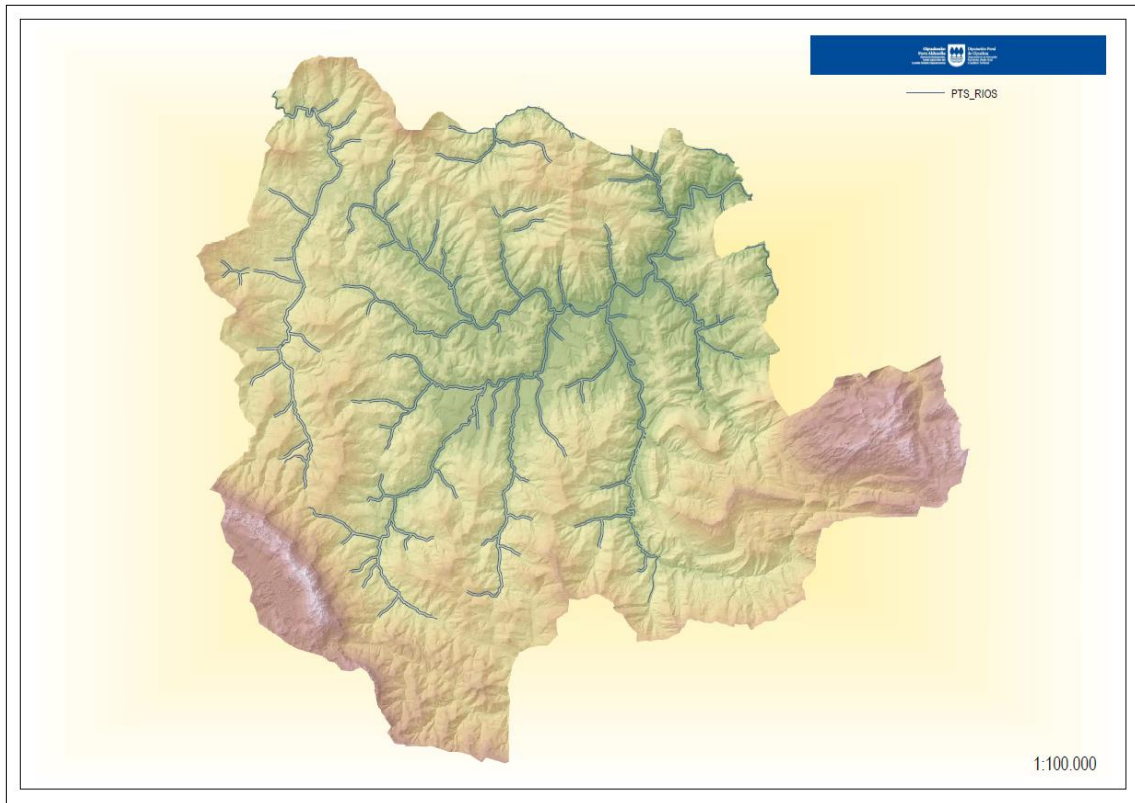
23. irudia- LPPko larre menditarren kategoria.

Kategoria honetan sartzen dira mendiguneetako garaierako larreak edo kakumina-eremuak, historikoki baso autoktonoaren eremuari irabazitakoak eta, gaur egun, abeltzaintza-aprobetxamenduagatik duten balio ekonomikoaz gain, ingurumenaren, paisaiaren eta kulturaren ikuspegitik asko baloratzen direnak.

Kategoria hau mugatzeko oinarria Landarediaren Mapako 42. klasea izan zen. Informazio hori klase agrologikoen informazioarekin kontrastatu zen (Clases VI ce, VI cs, VI ces eta VI c2).

III.3.3.6.- Azaleko urak babesteko kategoria

Lurralde Plan Partzialak Lur Gaineko Uren Babesaren kategoriarako proposamen hau barne hartzen du (ikus erantsitako irudia).

24. irudia- LPSeko informazioa, eremu funtzionaleko ibaiei buruzkoa.

Kategoria honetan azpikategoria hau sartzen da:

- LUR GAINEKO DRAINATZE SARE NAGUSIA, erreken eta ibilguen sarea, eta EAeko Ibaien eta Erreken Ertzak Antolatzeko LPSean araututako ibai-ibilguetan sortutako ekosistemak eta horien babes-zerrendak barne hartzen ditu.

Ikus daitekeenez eta aurrerago zehazten denez, LPPak aipatutako kategoriei esleitzen zaizkien lurzorua ez datoz bat Nekazaritza eta Basogintzaren LPSk esleitutako kategoriekin, eta, beraz, LPPri egokituko zaio Eremu Funtzionaleko landa-lurralde osoaren kategorizazioa berriz proposatzea.

III.3.4. Ingurune fisikoa eta LPParen jarraipen-memoria

Eusko Jaurlaritzako Lurralde Plangintza, Hirigintza eta Hiri Berroneratze Zuzendaritzak 2020ko azaroan egindako Beasain-Zumarragako Lurralde Plan Partzialaren Jarraipen Memoria irakurrita, ezartzen da Lurralde Plangintza, Hirigintza eta Hiri Berroneratze Zuzendaritzak honako eskakizun hauek formulatzen dituela ingurune fisikorako:

- Oria Garaiko, Aizkorri-Arazko eta Aralarko KBEak LPPa onartu ondoren izendatu ziren. Beraz, alde txikiak daude KBEen mugaketaren zenbait puntutan, eta, era berean, nabarmendu du eremu horiek babesteko figuren eta LPParen arteko integrazioa NBAPak berrikusita egin beharko litzatekeela. Era berean, adierazi du eremu babestuei dagokienez, LPPak NBAPera igortzen dituela horien zonifikazioa eta erabileren erregulazioa, dokumentuan bertan sartu gabe.
- Azpiegitura Berdea, korridore ekologikoak eta funtzio anitzeko natura-intereseko beste gune batzuk eta klima-aldaketari lotutako arriskuak integratu behar dira, eta LAGen artikulua hauek txertatu behar dira horri dagokionez: *“4.6. artikulua.- Lurralde Plan Partzialen kasuan: a) EAEko eta Eremu Funtzionaleko eskalari dagokion azpiegitura berdea mugatzea eta hirigintza-plangintzarako tokiko mailara arte jarraitzeko baldintzak ezartzea. Hiri-hazkundearen perimetroen inguruko eraztun berdeak bere eskala-azpiegitura berdearen zatizat hartuko dira. b) Jarraitutasun ekologiko eraginkorra lortzeko irizpideak, neurriak eta ekintzak ezartzea: landaredia eta ekosistemak berreskuratzea, nekazaritza-matrizea iragazkortzen duten eta konektore ekologikoak diren elementuak lehengoratzeko, eta nekazaritza-erabilera tradizionalei eustea. c) Azpiegitura berdearen eta azpiegitura grisen arteko interakzio-puntuak identifikatzea eta interakzio horiek kudeatzeko neurriak ezartzea. d) Ekosistemen zerbitzuen ebaluazioa kontuan hartzen duten adierazleak sartzeko. e) Lurralde-eskalako proposamenak LPPn osatuko dira, esku hartzen duen udalaz gaindiko administrazioak horiek gauzatzeko eta finantzatzeko dagozkion neurriekin. Ildo horretan, administrazioak koordinatu egingo dira proposamen horiek programatu eta finantzatzeko.”*
- Nekazaritza eta Basogintzaren LPSa LPPa onartu ondoren onartu denez, azken horren balio estrategiko handiko lurzoruen kategoria ez da guztiz koherentea LPSak lurzoru horrentzat egindako mugaketarekin, eta beharrezkoa izan da LPP alderdi horretara egokitzea berrikuspenaren unean.
- EAEko Ibaiak eta Errekak Antolatzeko Lurraldearen Arloko Planaren – Kantauriko eta Mediterraneoko isurialdea- aldaketa azaroaren 19ko 449/2013 Dekretuaren bidez onartu zen behin betiko.
- Kultura-ondareari dagokionez, honako hau adierazi du: *“2019an, LAGak onartzeaz gain, Euskal Kultura Ondareari buruzko maiatzaren 9ko 6/2019 Legea onartu zen.”*

“Lege horretan ondasun kultural, higiezin, higigarri eta materialen tipologia desberdinak zehazten dira. Ildo beretik, LAGek, kultura-ondarearen arloko gidalerroen artean, honako hau aipatzen dute: 22.1. artikulua.- Lurraldearen Zatiko Planek euskal kultura-ondarea bere osotasunean sartu beharko lukete, tipologia desberdinen arabera egituratuz: kultura-ondare materiala (higiezina eta higigarria) eta kultura-ondare immateriala. LPPa legera egokitu beharko litzateke, eta bere lurraldeko kultura-ondarea aipatutako tipologiaen arabera egituratu”.

III.3.5. Landa-habitata

Landa-habitata berezko eta jatorrizko bizimoduaren garapen-eremua izan da, eta, neurri handi batean, hiri-kulturaren uniformizazio gero eta handiagoaren aurrean, gure gizartearen funtsezko ezaugarrien babesleku da. Habitat horrek balio handiko ondarea hartzen du bere baitan, ez bakarrik gizarte-, kultura- edo ekonomia-mailan, baita natura-, paisaia- edo ingurumen-baliabideen kudeaketan ere. Euskal gizarteak eta landa-inguruneak ehuneko handi batean mantendu dute ondare hori, eta baserriak protagonismo berezia izan du beti.

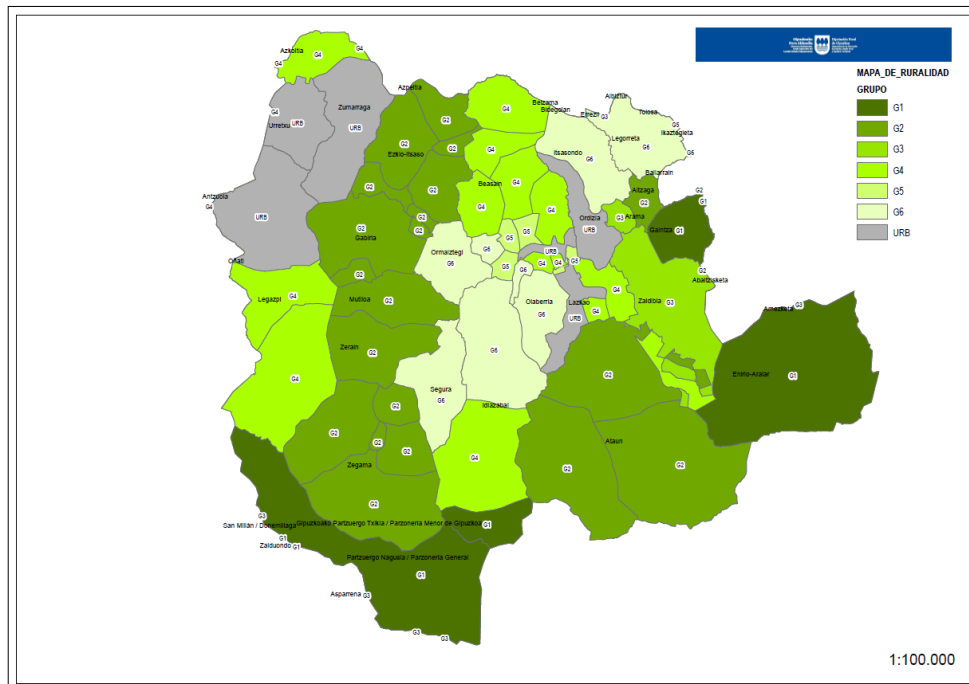
Esan bezala, eremu funtzionalen, eta XII. mendera arte, baserri sakabanatuak eta landa-kokaleku txikiak izan ziren nagusi, oro har eremu garaietan kokatuak (Ezkio, Itsaso, Gabiria, Zerain, Alzaga, Gaintza, etab.). Ondoren, hiribilduak finkatu ziren (Segura, Ordizia, Urretxu, etab.), eta Oria eta Urola ibarretan finkatu ziren.

Gaur egun, lehen hiribilduak, Erdi Aroko kaskoen ereduekin bat datozenak, neurri handiagoan edo txikiagoan garatu dira industria handiak ezarri ondoren, eta aldi berean eta aldi berean erantzun diete bizitegi-garapenei (Legazpi, Zumarraga, Beasain, Olaberria, etab.). Horrela, kokalekuek, jatorri oso sakabanatuan, gaur egun aipatutako haranetan bi multzo edo nodo sortu dituzte, hiri jarraituak osatzen dituztenak: Beasain, Ordizia eta Lazkao, eta Zumarraga-Urretxu eta Legazpi.

Eremu Funtzionalak, gainera, tamaina ertaineko bederatzi udalerrri-gune ditu, batez ere haranetan kokatuak, eta beste zazpi udalerritako nukleo txikiekin osatzen da, eremu garaietan, haran nagusien edo bigarren mailako haranen gainean. Horietan, landa-izaera nagusitzen da, biztanle gutxirekin eta jarduera ekonomikoak lehen sektorerantz duen joera nabarmenarekin, non basogintza eta abeltzaintza nabarmentzen diren.

EAEko landa-eremua zonakatzeko mapan, non landa-eremuen mugaketa eta katalogazioa ezartzen den aldagai demografiko, makroekonomiko eta zerbitzu publikoetatik abiatuta, eta landa-eremuetako 6 gradu aplikatzen diren, erreferentziako eremu funtzionalak erantsitako zerrendan azaltzen den kasuistika aurkezten du, ondoren irudi batean adierazten dena.

UDALERRIA	ENTITATE	LANDATARTASUN-MAILA
ALTZAGA		G2
ARAMA		G3
ATAUN		G2
BEASAIN	ALTAMIRA	G4
	ANTZITZAR	G5
	ARATZ-MATXINBENTA	G4
	ARRIARAN	G4
	ASTIGARRETA	G4
	BEASAIN	URBANO
	BEASAINMENDI	G4
	GARIN	G4
	GUDUGARRETA	G5
	LOINATZ	G5
	SALVATORE	G6
UGARTEMENDI	G4	
ENIRIO-ARALAR		G1
EZKIO-ITSASO		G2
GABIRIA		G2
GAINTZA		G1
GIPUZKOAKO PATZUERGO TXIKIA		G1
IDIAZABAL	IDIAZABAL	G6
	URSUARAN	G4
ITSASONDO		G6
LAZKAO	LAZKAO	URBANO
	LAZKAOMENDI	G4
	SENPERE	G5
	ZUBIERREKA	G4
LEGAZPI	BRINKOLA	G4
	LEGAZPI	URBANO
	TELLERIARTE	G4
LEGORRETA		G6
MUTILOA		G2
OLABERRIA	IHURRE	G6
	OLABERRIA	G6
ORDIZIA		URBANO
ORMAIZTEGI		G1
PATZUERGO OROKORRA		G1
SEGURA		G6
URRETXU		URBANO
ZALDIBIA		G3
ZEGAMA		G2
ZERAIN		G2
ZUMARRAGA	AGINAGA	G4
	ZUMARRAGA	URBANO

25. irudia.- Landatartasun-mapa eremu funtzionalean. Iturria: GeoEuskadi.

ADR Goimen/Hazi-Eusko Jaurlaritzak egindako eskualdeko azken Landa Garapeneko Programaren arabera, eremu funtzionaleko landa-ingurunean bertako biztanleriaren % 20 bizi da, ikuspegi sozio-ekonomikoari buruzko epigrafean adierazten den bezala. Programa horretan ingurumen, gizarte eta ekonomia arloko ahulezia ugari zerrendatzen dira, eta taula honetan horietako batzuk deskribatzen dira.

INGURUNEAREN	<p>ERRENTAGARRITASUNIK EZAREN ETA BELAUNALDIEN ARTEKO ERRELEBOAREN ONDORIOZ, NEKAZARITZA-JARDUERA BERTAN BEHERA UZTEAK NEKAZARITZA-SISTEMETAKO ETA NATURA-ONDAREKO ESPEZIEEN ETA HABITATEN KONTSERBAZIOA OKERTZEA ERAGITEN DU.</p> <p>AUZO-BIDEEN SAREA TRINKOA ETA MANTENTZE-PREZIO HANDIKOA. IBILGAILU GEHIEGI ESKUALDEKO UDALERRI TXIKI ETA SAKABANATUETAN.</p> <p>BAILARETAKO SAKONUNEAK ERABAT ALDATUTA DAUDE, ETA HORREK IBAIETAN ERAGITEN DU BATEZ ERE, KORRIDORE EKOLOGIKO GISA FUNTZIONATZEA ZAILTZEN BAITU.</p> <p>AZPIEGITURA HANDIETAKO OBREK LURPEA ETA LURPEKO URAK ALDATZEN DITUZTE, LUR-MUGIMENDUAK SORTZEN DITUZTELAKO. GAINERA, HABITATAK BANATZEN DITUZTE, ETA KALTE HANDIAK ERAGITEN DITU BIODIBERTSITATEAN.</p>
SOZIALAK	<p>LANDA-INGURUNEN BIZTANLE-GUNEETAN GABEZIA HANDIAK DAUDE OINARRIZKO AZPIEGITURETAN: LANDA-BIDEAK, UR-SAREA ETA SANEAMENDUA, ETA ABAR. GABEZIA HORIEK LARRIAK IZAN DAITEZKE URRUN DAUDEN EREMUETAN ETA BASERRI-TALDEETAN ETA SAKABANATUTA DAUDEN LANDA-KOKALEKUETAN.</p> <p>BASERRIKO PRODUKTUEN ESKARIA EZ DATOR BAT HORIEI EGITEN ZAIEN BALORAZIOAREKIN. EZ DAGO ZUBIRIK EKOIZLEEN/KONTSUMITZAILEEN ARTEAN.</p>

	<p>TELEKOMUNIKAZIO-AZPIEGITUREN HORNIDURA-ESKASIA: ZUNTZ OPTIKOA, TELEFONO-SAREKO ITZALAK, BANDA ZABALA.</p> <p>GIZARTE-BIZITZA DINAMIZATZEKO AKTIBORIK ETA BALIABIDERIK EZA (BALIABIDEAK HAURRENTZAT, EMAKUMEENTZAT, GAZTEENTZAT, ADINEKO PERTSONENTZAT).</p> <p>EMAKUMEEK BASERRIAN ETA LANDA-INGURUNEAN DITUZTEN ZAILTASUNAK; BATEZ ERE GENERO-BERDINTASUNERAKO POLITIKETAN.</p>
EKONOMIKOAK	<p>NEKAZARITZA-LURREN FALTA ETA NEKAZARITZA-JARDUERA ERRENTAGARRI BIHURTZEKO ZAILTASUNAK.</p> <p>ZAILTASUNAK PRODUKZIO-ZENTRO BERRIAK SORTZEKO ETA HERRIEI JARDUERA EKONOMIKO BERRIAK ERAKARTZEKO.</p> <p>ESKUALDEKO PRODUKTU TIPIKOEN SALMENTA PUNTU FINKOEN ESKASIA.</p> <p>ZERBITZUEN SEKTOREAREN ETA TURISMOKO AZPISEKTOREEN GARAPEN ESKASA.</p>

Horren guztiaren aurrean, Lurralde Antolamenduaren Gidalerroek honako hamabi proposamen hauek egin dituzte, dokumentu horretan hitzez hitz jasotzen direnak, hizpide dugun habitaterako duten garrantziagatik eta egokitasunagatik:

1. Nekazaritza-lurra babestea, batez ere Balio Estrategiko Handikoa, landa-eremua kontserbatzeko eta sustatzeko ingurune fisikoa kudeatzeko tresna gisa. Horretarako, hura babesteko mekanismoak arautuko dira, nekazaritza- eta basogintza-jardueraren ekoizpen-bitarteko nagusi gisa eta gure landa-eremuaren elementu egituratzaile gisa duten zeregina murrizten duten hirigintza-, azpiegitura- eta industria-eraginaren eta -eskuhartzeen aurrean.
2. Nekazaritza- eta abeltzaintza-jarduera sustatzea, elikagaien hornitzaile gisa eta herritarrei bizi-kalitate egokia eta osasungarria eskaintzen dien lurralde baten elikadura-subiranotasunaren oinarritzko elementu gisa.
3. Elikagaien nahikotasuna eta segurtasuna bermatzea, hiri-baratzeetatik haratagoko hurbileko hornidura bultzatuz.
4. Lehendik dagoen nekazaritza-lurra kontserbatzea eta gutxiegi erabil daitezkeen azalerak aktibatzea, nekazaritza-jarduerari lotuta lurzoru hori etengabe eta egoki erabiltzeko behar diren sustapen-neurriak ezarriz eta lurraldearen kudeaketa orekatua bermatzen duen nekazaritzako elikagaien jarduera bultzatuz.
5. Nekazaritza-ustategien egiturak, bideragarritasun ekonomikoa eta lehiakortasuna hobetzea, eta gazteei eta trebatutakoei enplegua erraztea.
6. Ezagutzen transferentzia sustatzea nekazaritza- eta basogintza-sektoreetan, eta, bereziki, eremu horien berrikuntza, lankidetzeta eta garapen ekonomikoa sustatzea.
7. Nekazaritzarekin eta basogintzarekin lotutako ekosistemak lehengoratzeta, zaintzea eta hobetzea, zuhaitzdun mendien aniztasuna eta iraupena bermatuz eta baso-lurraldea antolatuz.

8. Landa-kokalekuen izaera eta irudia zaintzea, lurralde osoaren elementu erabakigarri gisa.

9. Landa-eremuetan gizarteratzea, pobrezia murriztea eta gizonen eta emakumeen arteko berdintasuna sustatzea.

10. Landa-inguruneak hiri-ingurunearen bizi-maila bera duela bermatzea, batez ere ekipamendu eta zerbitzu publikoen eskuragarritasunari dagokionez.

11. Baliabideen eraginkortasuna sustatzea eta nekazaritza-, elikagaigintza- eta basogintza-sektoreetan karbono gutxiko eta klima-aldaketara egokitzeko gai den ekonomia batera igarotzea sustatzea.

12. Nekazaritza-jarduera elikagai-ekoizle gisa ez ezik, hari datxezkion beste kanpo-eragin batzuen ekoizle gisa gizarateak duen aintzatespena sustatzea (ingurumenaren babesa eta berroneratzea, paisaiaren eta biodibertsitatearen babesa, lurraldearen kudeaketa orekatua, ingurunearen kontserbazioa, etab.).

Gabiria

Landa-habitatari dagokionez, azkenik, ikus daiteke kokapen-tipologia horri argi eta garbi erantzuten dioten bederatzi udalerriek 1.000 biztanle baino gutxiago dituztela.

Honako hauek dira:

- Altzaga: 178
- Arama: 192
- Ezkio-Itsaso: 609. Gainera, Alegiko herriguneak ditu, Santa Luzia
- Gabiria: 503. Aztiria ere badu.
- Gaintza: 128, guztietan txikiena.
- Isasondo: 643
- Mutiloa: 256. Lierni gunea ere badu.
- Olaberria: 914, Ihurre herrigunea izateagatik handiena.
- Zerain: 276

128 eta 643 biztanle arteko biztanleria dute, Ihurre kenduta.

Udalerrri horiei Atauni dagokiona gehitu beharko litzaeieke, 1.660 biztanle baititu (esan bezala, 1900. urtean Eremu Funtzionalan biztanle gehien zituen udalerrria zen), baita aldizkako hainbat kokaleku ere: San Martin, Arrondo, San Gregorio, Lauzti, Ergoiena, Aia eta Urkillaga.

Guztira, Ataun barne, Goierriko biztanleriaren % 6 inguru osatzen dute.

Eremu Funtzionalako gainerako udalerrriak, tamaina edozein dela ere, 2.500 biztanle baino gutxiago dituztenak, a priori hartzen dira hiri-eremutat.

Arama, Ayuntamiento / Arama, Udaletxea

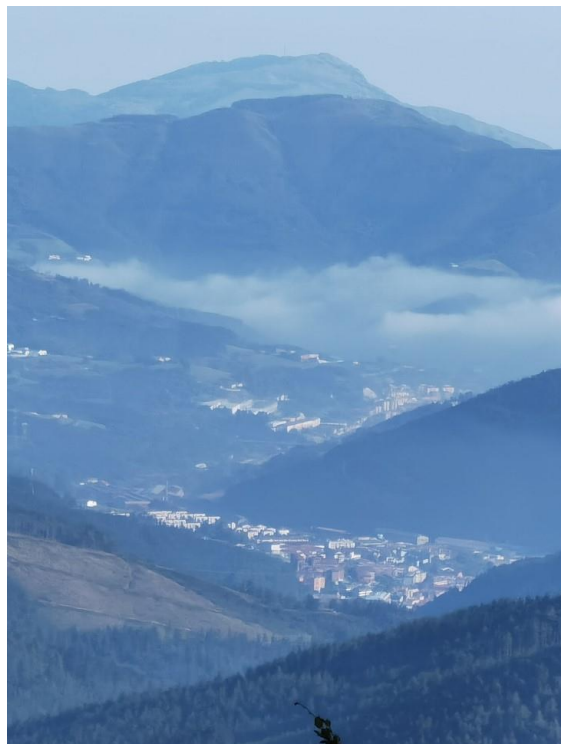
III.4. Hiri-ingurunea

Hiri-kokaguneen jatorria oso sakabanatuta dago, lehen esan bezala. Ondorioz, 5.000 biztanle baino gehiago dituzten hiru udalerri osatutako bi multzo sortu dira. Multzo horietan, bigarrena zatiagoa da, eta 2022an 30.263 biztanle zituen Beasainen, Ordizian eta Lazkaon, eta 24.711 biztanle Zumarraga-Urretxun eta Legazpin. Gainera, lehenengoari Olaberriako kokalekuak gehitu behar zaizkio, 914 biztanle gehiago hartzen baitituzte, edo, gutxienez, Ihurre kokalekua. EAEko landa-eremua zonaka banatzeko lehen emandako mapan, sei udalerrri horiek hiri-udalerrri gisa identifikatzen dira. Goierriko Eremu Funtzionaleko biztanleriaren ia % 80 hartzen dute.

Hurrengo irudian, gaur egun Beasain, Ordizia eta Lazkaoko hiriguneek eta Oria bailarako Olaberriak (Ihurre) osatzen duten hiri-jarraipenaren arrastoa ikus daiteke.

Hurrengo irudian Legazpi, Urretxu eta Zumarragari dagokiena agertzen da, Urola bailaran.

Eremu Funtzionalak, gainera, sei udalerrri gehiago ditu (Ataun landa-habitatetan sartu da), eta tarteko tamaina dute (2.271 -Idiazabal- eta 1.242 biztanle -Ormaiztegi- artean), batez ere haranetan. Idiazabal, Legorreta, Ormaiztegi, Segura, Zaldibia eta Zegama dira. Hiri-eta landa-izaera mistoa dute. Oro har, Goierriko biztanleen % 14 inguru dira.

Ohartarazi behar da finkatze-eredu hori ez dela beti horrela izan. Horrela, orain dela 125 urte baino gutxiago adierazi den bezala, 1900. urtean, Goierriko Eremu Funtzionalako biztanleria 23.841 biztanlekoa zenean, Ataungo eta Zegamako udalerrriak biztanle kopuru handieneko hiruren artean zeuden, eta, ondorioz, beste lurralde-eredu bat sortu zen, non Oria, Urola eta bere ibaiadarretako hondoek kokaleku nagusiak hartzen zituzten.

1865ean trenbidea iritsi zenean eta errepide berriak eraiki zirenean, eredia aldatu egin zen, eta immigrazioarekin batera, kokalekuak ibaian behera mugitu ziren, deskribatutako egoera sortuz. Koiuntura berriak eta lekuaren orografiak zerikusi handia izan zuten hartutako erabaketan.

Gaur egun, ereduak etortzear dagoen abagune berrirako duen baliozkotasuna aztertu nahi da, bide-egitura finkatuta dagoen testuinguru batean, baina Euskal Trenbide Sare Berriaren proiektua garatzen ari da, duela 150 urte baino gehiago bezala, aukera berriak ekar ditzakeena eta, batzuetan, beste eredu bat alda dezakeena.

Hiri-garapen berriek lurraldean izan dituzten eraginak alde batera utzi gabe, eta, bereziki, industria-ezarpen handiak, jada aipatu direnak, adierazi behar da, hurrengo irudian ikus daitekeen bezala, kokaleku horiek lurraldean integratzen direla, beren balio asko babestuz, sartu daitezkeen hobekuntzei kalterik egin gabe, batez ere sare hidrografikoan.

Ordizia y Beasain desde Altzagarate / Ordizia eta Beasain, Altzagaratetik

Horrela, nolabaiteko lurralde-oreka lortzeaz gain, nortasuna bizirik mantendu da. Ondorioz, prozesuan zehar, ahalik eta adostasun handienarekin, oreka zaila eta beharrezkoa lortzen saiatu beharko du biztanleriaren finkatze-beharren eta ingurunearen balioen betikotzearen artean. Horretarako, bereziki kontuan hartu beharko dira udalek aldi berean egiten dituzten hirigintza-proposamenak. Horretarako, lehen hurbilketa batean, prozesuan egin beharreko etengabeko jarraipenari kalterik egin gabe, V. epigrafean, udalerri bakoitzeko plangintzaren egoeraren laburpen labur bat egiten da, bai eta hura gauzatzeko ekimenena eta hura berrikusteko abian dauden prozesuena ere, eta prozesuan zehar eguneratzen eta osatzen joango da.

III.5. Etxebizitza

EUSTATen informazioaren arabera, 2016an Eremu Funtzionalak 33.437 etxebizitzako parkea zuen, eta azken urteotan hazi egin da, ordutik gauzatutako etxebizitzekin.

Etxebizitza horiek hiri-ingurunean eta landa-ingurunean daude, eta udalerrietan daude, hurrengo koadroan deskribatzen denaren arabera.

Udalerrria	Etxebizitza kopurua 2016. urtean (EUSTAT)
ALTZAGA	71
ARAMA	83
ATAUN	892
BEASAIN	6.374
EZKIO-ITSASO	342
GABIRIA	245
GAINTZA	79
IDIAZABAL	1.290
ITSASONDO	330
LAZKAO	2.489
LEGAZPI	4.166
LEGORRETA	710
MUTILOA	153
OLABERRIA	552
ORDIZIA	4.720
ORMAIZTEGI	620
SEGURA	719
URRETXU	3.025
ZALDIBIA	882
ZEGAMA	837
ZERAIN	154
ZUMARRAGA	4.704
TOTAL	33.437

Ratioa 2,1 biztanle ingurukoa da etxebizitza bakoitzeko, eta igo egiten da bizitegi-erabilerearako okupatutako etxebizitzari dagokionez. Prozesuaren jarraitutasunean, datu horiek eguneratu eta osatu egingo dira, eta plana zehazteko azkenean hartuko den erreferentzia-urtera egokituko dira.

Lehen hurbilketa honetan, azken hamarkadetan etxekoen unitateen tamainan gertatu den aldaketa berezia ikus daiteke. Aldaketa horrek azaltzen du etxebizitzaren kopuruak nabarmen egin duela gora, biztanleriaren hazkunde apalarekin alderatuta.

Horri dagokionez, etxe bakoitzeko batez besteko tamainak beheranzko ibilbidea du oraindik, baina hori ezin izango da azken aldi gertatutakoarekin alderatu.

Viviendas en Legazpi / Etxebizitzak Legazpin

Bestalde, Goierriko LPP berria zehaztu beharreko eskaintza kuantifikatzeko, kontuan hartu behar da gaiari buruz 2019ko LAG berrietan xedatutakoa, aurrerago aipatzen direnak.

Era berean, kontuan hartuko dira bai indarreko LPPan formulatzen diren aurreikuspenak, nahiz eta horiek LAGek aldatu dituzten, bai udaleko hirigintza-plangintzako tresnetan planteatzen direnak, horrek guztiak ondorioztatzen duenari kalterik egin gabe.

III.6. Jarduera ekonomikoak

Lehen esan bezala, Goierri batez ere lurralde industrialia da oraindik, nahiz eta 80ko hamarkadatik sektore horrek bere ekonomian pisua galdu. Hala, industrializazio- eta espezializazio-maila handiko lurraldea da metalaren manufaktura-industrian, eta, bereziki, adar metalmekanikoetan. Goierri Valley deitzen zaio, eta enpresa liderrak ditu beren sektoreetan, hala nola CAF, Irizar, Ampo, Orkli, Hine edo GH, Arcelor, Indar, Jaso, etab., baita traktore horientzat edo independenteki lan egiten duten beste enpresa txiki eta txiki industrial edo mikroenpresa batzuk ere. Sektore horrek eskualdearen dinamismoa bultzatzen du, enpleguaren eta jardueraren kontzentrazio handiarekin.

Bestalde, zerbitzuen sektorea nabarmen hazi da azken urteotan, turismoaren sektorea barne; eraikuntzak, berriz, garrantzia galdu du 2008ko krisiaren ondoren, eta lehen sektorearen ekarpena txikia da ekonomiari dagokionez, gizarte- eta ingurumen-ikuspegietatik garrantzitsua izan arren.

Horrela, jarduera gehienak hiri-ingurunean kokatzen dira, aipatutako kokaguneetan, eta azalera handiak behar dituzte, hurrengo irudian ikus daitekeen bezala.

Ihurre (Olaberria)

Esan bezala, Goerrin hainbat industria daude, lurzoru-eremu handiak erabiltzen dituztenak, eta horiek ezartzeak bailaretako hondoak eraldatu ditu, aurreko irudian eta hurrengoan ikus daitekeen bezala.

Instalaciones de Arcelor en Zumarraga y Urretxu / Arceloren instalazioak Zumarraga eta Urretxun

Horietako askok jardunean jarraitzen dute, hala nola CAFek, Arcelorrek Ihurren, Irizarrek eta abarrek. Beste batzuek, berriz, hiria berroneratzeko ekimenak dituzte, hala nola Patricio Etxeberriak eta Zumarragako eta Urretxuko Arcelorrek.

Enpresa txiki eta ertainak hartzen dituzten industrialdeak ere ugariak dira, askotan ekimen publikoak sustatuak.

Horrela, bada, jarduera ekonomiko okupatuetarako lurzoru-azalera oso esanguratsua dago, bai eta lurzoru prestatuaren eskaintza gehigarria ere (Ormaiztegiko Irai errota 19. sektorea, Lazkaoko Kanpandegi, edo abian diren hiri-berroneratzeko ekimenetatik ateratzen den guztia (Legazpiko Patricio Etxeberria, Zumarragako eta Urretxuko Arcelor, Legazpiko Irimo, Legorretako Etxezarreta, etab.), bai antolamendu xehatua duen lurzoru publikoarena (Legazpiko Elbarrena, Ezkio-Itsasoko 9. HJE, Ezkio-Itsasoko 18. Sektorea).

Aurreko guztiaz ohartarazi behar da Oriako haranak eskaintza gehigarri mugatua duela; Urolako haranean eta Estandako korridorean, berriz, horretarako egokia den lurzorua dago.

Garatu beharreko prozesuan, Goierriko LPP berriak Planaren denbora-eperako jardura ekonomiko berrietarako lurzoruaren arloan antolatu beharreko eskaintzaren kuantifikazioa zehaztu beharko da, lehenik eta behin ehun zaharkituen hiri-berroneratzearen helburuak eta dagoeneko planeamendua duten lurzoru berrien aukera kontuan hartuta.

III.7. Zuzkidurak. Espazio libreak eta ekipamenduak

Azken hamarkadetan egindako jardueren ondoren, Goierriko espazio libre eta ekipamendu ugari ditu, etengabe hobetzeko aukerari kalterik egin gabe.

Testuinguru horretan, LPPk sortu beharreko eztabaidaren ondoriozko zuzkidura estrategiko eta egituratzaileak jasoko ditu.

Horrela, Eremu Funtzionalerako interesa duten hiriarteko eta landa-inguruneko parkeen sistema identifikatuko da, eta lurraldeko azpiegitura berdearekin bateragarria den baloratuko da, bai eta hura sarean jartzeko eta eratzun berdeak antolatzeko aukera ere.

Testuinguru horretan, Oianguko irakaskuntza-ekipamenduei ematen zaien bultzadak izan dezakeen garrantzia nabarmentzen da hemen, dokumentu honetan adierazitakoarekin batera. Horretarako, halaber, beharrezkoa da lurzoruak jartzea.

Maila egituratzaile berean, Zumarragako Mendizabal eskualdeko ospitalearen beharrak ere baloratuko dira.

Era berean, eskala horretan bertan, Goierriko bi suhiltzaile-parke ditu (Ordizia eta Legazpi), eta oraingo egoeran horiek sendotzea da asmoa; Ertzaintzaren bi ertzain-etxe, Zumarragan eta Beasainen; ospitale geriatriko bat, Zumarragan; eta museo-sare esanguratsu bat, dokumentu honetan aipatu dena.

Prozesuaren jarraitutasunean, lurralde osorako beste ekipamendu egituratzaile batzuen beharra baloratu beharko da, baita ekipamendu horien kokapen egokiena ere. Estandako korridorean sor daitezkeen aukerak ekipamendu berriak ezartzea ekar dezakete, baita eskualdeaz gaindikoak ere, eta alderdi hori ere kontuan hartu beharko da.

Bestalde, Goierriko ekipamendu ugari ditu bere hiri-eremu guztietan, baina horietako batzuk biztanleria-dentsitate handienekoak dira nagusiki.

Prozesuaren jarraitutasunean, oreka egokia lortzeko hartu beharreko neurriak baloratuko dira, biztanle gutxiagoko udalerrietan gutxieneko zerbitzuak eta beharrezkoak diren zerbitzu guztiak daudela bermatzeko.

Aipatzekoa da hezkuntza- eta irakaskuntza-arloan ekipamendu-hornidura ona dagoela, eta ohartarazi da udal-plangintza dagoeneko arduratu dela edo arduratzen dela dauden ikastetxeen beharrizanez, hala nola Urretxuko Plan Orokor onartu berrian ebatzi diren Gainzuriko ikastetxea handitzeko aukerez.

Centro docente de Gainzuri en Urretxu / Gainzuriko ikastetxea Urretxun

Osasunaren arloan, aipatutako ekipamenduei tokiko eskalan osasun-zentroak gehitzen zaizkie. Prozesuaren jarraitutasunean, arlo horretako beharrak baloratuko dira.

Asistentzia-arloan ere ekipamendu ugari daude udalerrietan; hala ere, bizitza-luzeraren gorakadari eta biztanleriaren zahartzeari dagokienez, neurri gehigarriak hartu beharko dira antzemandako egoerari erantzuteko. Neurri horien ondorioz, adinekoen egoitza berriak edo zuzkidura-bizitokiak (Goerrin azken urteotan tokiko politiketan gorakada nabarmena izaten ari diren ekipamenduak) edo etxebizitza-modalitate berriak beharko dira, hala nola lankidetzako etxebizitza, EAEko bizigarritasun-dekretu berriak arautua. Horretarako, halaber, euskal estrategiaren testuinguruan erronka demografikoaren aurrean garatzen den guztia izango da kontuan.

Halaber, gazteei eta haurrei zuzendutako zuzkidura-behar zehatzak baloratuko dira.

Era berean, generoaren arloan integrazioa eta oreka bultzatzeko beharrezkoak diren neurriak hartuko dira.

Kulturari dagokionez, kuantitatiboki museo-sare garrantzitsua izateaz gain, hainbat udalerritan kultura-zentroak, musika-eskolak, liburutegiak, zinema-aretoak, antzokiak eta euskara erabiltzeko eta balioesteko ekipamenduak daude.

Escuela de música de Legazpi / Legazpiko musika eskola

Kirol arloan, instalazio eta frontoi txiki ugari daude Goierri osoan, eta horien artean aipagarriak dira Ordizia (Altamira), Beasain (Loinaz), Lazkao (Aritzti Handi), Legazpi (Bikuña) eta Zumarraga (Argixao). Kontuan hartu beharko dira, halaber, prozesuan zehar gaiaren inguruko beharrak, sor daitezkeen aukerak kontuan hartuta.

Merkataritza-arloan, bereziki baloratuko dira merkatu publikoen arloko beharrak eta landa-kokaleku txikienak hornitzeko beharrak. Testuinguru horretan, hurbileko merkataritza hartuko da kontuan, eta, aldi berean, elikagaien segurtasuna eta nahikotasuna bilatuko dira.

Udalerrri guztiek hilerri bat edo gehiago dituzte, egungo beharrei eta praktikei behar bezala erantzuteko. Gainera, beilatokiak, errausketa-labeak eta hileta-erritoei lotutako beste instalazio batzuk dituzte.

Administrazio- eta erakunde-arloan, udalek beren udaletxeak eta bulegoak dituzte, eta beste administrazio eta erakunde publiko batzuen bulegoak ere badaude.

Erljiolari dagokionez, Goierri hainbat zentro daude, batez ere katolikoak. Hala ere, azken urteotan beste hainbat konfesio sartu dira, hala nola Zumarragako (Al Hijra), Beasaingo (Arroua) eta Ordiziako (Alfajr) meskitak.

Hondakinen bilketari dagokionez, aurrerago aipatuko dugun azpiegitura ere badago.

Horrela, LPPa idazteko eta izapidetzeko prozesuan, premiak baloratuko dira, eta dagokion erantzuna ematen saiatuko gara hizpide dugun ekimenaren lurralde-irismena dutenei. Bereziki, ahalegina egingo da Goierri biztanleria hiriburuetara ahalik eta gutxien lekualdatzeko zuzkidura-eskaintza egon dadin.

III.8. Irisgarritasuna eta mugikortasuna

Goierri, gaur egun, barne-mugikortasuna errazten duen komunikazio-sistema bat du, eta, aldi berean, lurraldea inguru hurbilarekin eta urrunagoarekin lotzen du.

Kanpoko loturan, bide- eta trenbide-sareek protagonismo berezia dute. Hala, N-1 eta A-636 errepideek Goierri Tolosaldearekin, Donostialdearekin eta Iparraldearekin lotzen dute, baita Nafarroarekin eta Arabarekin eta Bizkaiarekin ere. Azken bi kasu horietan, AP-1 eta AP-8 autobideekin lotzen dira, hurrenez hurren.

Bestalde, ADIFen trenbide-sareak Goierri Tolosaldearekin, Donostialdearekin eta Iparraldearekin lotzen du, baita Nafarroarekin eta Arabarekin ere. Aipatzekoa da, ordea, Goierriko trenbide-sareak, aspaldi, beste linea asko izan zituela.

Bai autobien ezaugarriak dituzten N-1 eta A-636 errepideek, bai ADIFen trenbide-saretik zirkulatzen duen aldiriko garraioak ere, Goierri osoa barrutik artikulatzen dute eta lurralderako sarbidea ematen dute. Horrela, Estandako korridoreko autobien exekuzioa amaitu ondoren, Gipuzkoako biribilgunea deritzonak Goierri zeharkatzen du Legorretatik Urretxuraino, Oria bailaratik Urola ibarreraino.

Ardatz egituratzaile horietatik, errepide- eta bide-sare trinko batek lurralde osorako balio du, gune txikiak eta baserri sakabanatua barne.

Sare horrek mugikortasun motorizatua nahiz motorizatu gabeko hartzen ditu barne (oinezkoentzako ibilbideak, espaloiak, etab.), eta bizikleta-bideak barne hartzen ditu.

Aipatzekoa da azken hamarkadetan komunikazio ez-motorizatua nabarmen hobetu dela, baita ibilbide luzeko ibilbideetan ere.

GeoEuskadi: Redes viaria y ferroviaria / Bide eta trenbide sareak

Horrela, hiriguneetan nabarmen hobetu dira mugikortasun-baldintzak, baita irisgarritasun unibertsalekoak ere, oro har espazio publikoa berrurbanizatzeko esku-hartze ugarien ondorioz, oinezkoentzat jartzeko esku-hartzeen ondorioz edo kaleak batera egoteko erregimenaz hornitzeko esku-hartzeen ondorioz, igogailu publikoak instalatuz hirigintza-oztopoak kentzearen ondorioz, eta abar.

Peatonalización en Laubide en Legazpia / Legazpiko Laubide oinezkoentzako bihurtzea

Goierrri zeharkatzen dute bereziki Donejakue Bideak, Inaziotar Bideak eta Artzaintza Bideak.

Azpiegitura horiei esker, Ereku Funtzionalari zerbitzu egokia ematen dion garraio publiko kolektiboko sistema bat dago, hura hobetzeko aurreikusten diren jarduketei kalterik egin gabe, bereziki Zumarraga-Urretxu eta Beasaingo geltoki intermodalak sortuz.

Jarduera ekonomikoetarako lurzorua ere logistikaren arloko eskariaren arabera dira.

Gaur egun ez dago bide-azpiegitura egituratzaile berririk proiektuan edo egikaritzen, beste epigrafe batzuetan aipatzen diren eta sarea hobetzeko zenbait ekimen puntualen kaltetan izan gabe.

Hala ere, Urretxuko Irimoko tuneletik Legorretaraino Goierrri zeharkatzen duen Euskal Trenbide Sare Berria (ETSB) egikaritzen ari dira. Trazadura horretan, batez ere, tunelak eta biaduktuak daude, Ezkio-Itsason proiektatutako plataforma izan ezik, hori prestatzen ari baitira.

III.9. Zerbitzu-azpiegiturak

Ereku Funtzionalak Goierrriko beharrei erantzuten dieten zerbitzu-azpiegiturak ditu, etengabe mantendu eta ezarri beharra alde batera utzi gabe.

III.9.1. Ur-hornidura

Horrela, ur-hornidurarako sistema bat dago, Arriaran, Barrendiola eta Lareo urtegiak protagonista dituen. Udalerri guztietako hiri-eremuak hornitzen dituzte, baita landa-kokaleku asko ere, salbuespen batzuekin.

Horien artean, iturburuez hornitzen diren gune batzuk aipatu behar dira.

Egungo egoeran, behar diren ur-baliabideak bermatze aldera, Gipuzkoako urtegiak sarean jarri dituen balizko lehordeen aurrean jarduteko plan berezi bat dago. Horrela, kasu honetan, Ibaiederreko urtegiak (Urola Kosta) Arriarangoa laguntzen lagundu ahal izango du, beharrezkoa izanez gero.

Osagarri gisa, beste ur-baliabide batzuk babesten lan egiten da, hala nola lurpeko akuiferoak eta iturburu eta iturburuak, bai eta kanalizazio-sarea hobetzen ere, horietatik ura kontsumitzeko deposituak hornitzen baitira tratatu ondoren.

Presa del embalse de Arriaran / Arriaran urtegiko presa

Fuente del sistema de manantiales de Irimo / Irimoko Iturburu-sistemaren iturria

Ur edangarria emateko araztegiak ditu hornidura-sistemak.

Aipatutako hiru urtegiez gain, Eremu Funtzionalean beste bi ur-plano daude. Troiako putzua eta Urtatzako urtegia dira, biak bere garaian industria-jarduerekin lotuta zeudenak.

III.9.2. Saneamendua eta drainatzea

Era berean, Eremu Funtzionalak saneamendu- eta drainatze-sistema bat du, erantzun egokia ematen duena, uholde puntualei kalterik egin gabe.

Izan ere, horrelako afekzioei hobeto erantzuteko, gaur egun hainbat obra egiten dira ibaien hustubidearen baldintza hidraulikoak hobetzeko. Horrela, esku-hartze bereziago gisa, Beasainen (CAFen atezaindegian) Agauntza eta Oria ibaiek bat egiten duten tokian egiten den obra nabarmendu behar da. Horren ondorioz, eraikinak eraitsi behar izan dira, Oria ibaiaren sekzioa hobetzeko eta ibaiaren ezker aldeko mugikortasun ez-motorizatuari jarraipena emateko.

Bestalde, hiri-eremu gehienetan hondakin-uren saneamendu- eta arazketa-sistema bat dago, eta Urretxuko (Urola) eta Legorretako (Oria) hondakin-uren araztegietan tratatzen dira.

Sistema horrek tamaina txikiko landa-kokalekuei ere ematen die erantzuna, hala nola Gabiriari, nahiz eta batzuk ez dauden bertara konektatuta. Hala ere, ildo horretan lan egiten da; hala, gaur egun, Ezkioko herrigunea Estandako kolektore nagusiarekin lotzeko behar diren kanalizazioak egiten dira.

III.9.3. Beste zerbitzu-azpiegitura batzuk

Goierrik telekomunikazioen, gasaren eta energia elektrikoaren arloko zerbitzuak ditu, Eremu Funtzionalaren beharrei erantzuten dietenak. Prozesuaren jarraitutasunean, horren ondorioz sortzen diren beharrak hartuko dira kontuan.

Energia berriztagarriak ezartzeko abian diren politika berriei ere erantzun beharko diete, eta, bereziki, gaur egun horren inguruan izapidetzen ari den Lurralde Plan Sektorialaren izapidetzetik eta gaiari buruz aztertzen ari diren Europako jarraibideetatik ondorioztatzen denari.

Hondakin solidoen kudeaketari dagokionez, Goierriin Sasietako transferentzia-estazioa dago (lehenago zaborteia), eta inbertsio berriak egitea planteatzen da, Gipuzkoa osorako horretarako ezarritako sisteman duen eginkizunarekin lotuta.

III.10. Ingurumen-loturak eta klima-aldaketa

Hemen, III.3.2 epigrafean, oro har, eta, bereziki, III.3.2.5 epigrafean, arrisku natural eta antropikoei dagokienez, oro har, deskribatu den horri lotzen gatzaizkio, eta horien artean sartu da klima-aldaketa kontuan hartzea.

Horrez gain, egingo den planak dagokion ingurumen-ebaluazio arrunta izango du, eta, horretarako, lehenago azaldu da orain arte egindako ingurunearen baloraziorako hurbilketa.

Irimo desde la cumbre de Samiño / Irimo Samiño tonttorratik

III.11. Kultura-, Arkitektura- eta arkeologia- ondarea

Eremu Funtzionalak arkitektura- eta arkeologia-arloan oinordetzan hartutako kultura-ondare interesgarria du, eta, lehen ere aipatu dugun bezala, Eremu Funtzionalaren eta bertako baliabide turistikoen erakargarritasunari laguntzen dio, bai eta biztanleriaren gozamenari eta Goierriko errotze eta nortasunari ere.

Hala, prozesuaren jarraitutasunean, planean sartu beharreko zehaztapenen irismena baloratuko da, 6/2019 Legean xedatutakoaren arabera.

Arkitekturaz gain (Zumarragako Antiguako baseliza edo Ezkio-Itsasoko Igartubeiti baserria, besteak beste), interes arkeologikoko guneak nabarmendu behar dira, prozesuan zehar gerta daitezkeen zehaztasun eta erreferentzia berrien kalterik gabe.

Hala, EAEko monumentu eta monumentu-multzo dira Goierriko estazio megalitiko eta megalito hauek:

Brinkola-Zegama estazio megalitikoa. Monumentu-multzo kalifikatua, 9 monumenturekin.

Murumendiko Estazio Megalitikoa. Monumentu-multzo kalifikatua, 7 monumenturekin.

Aralar estazio megalitikoa. Monumentu-multzo kalifikatua, 27 monumenturekin.

Ataun-Burunda estazio megalitikoa. Monumentu-multzo kalifikatua, 14 monumenturekin.

Altzaniako estazio megalitikoa. Monumentu-multzo kalifikatua, 8 monumenturekin.

Aizkorriko estazio megalitikoa. Monumentu-multzo kalifikatua, 10 monumenturekin.

Iruarrietako estazio megalitikoa. Inbentariatutako monumentu-multzoa, 8 monumenturekin.

Aipatzekoak dira, halaber, kobak, Inbentariatutako Monumentu Multzoak eta Balizko Arkeologia Guneak.

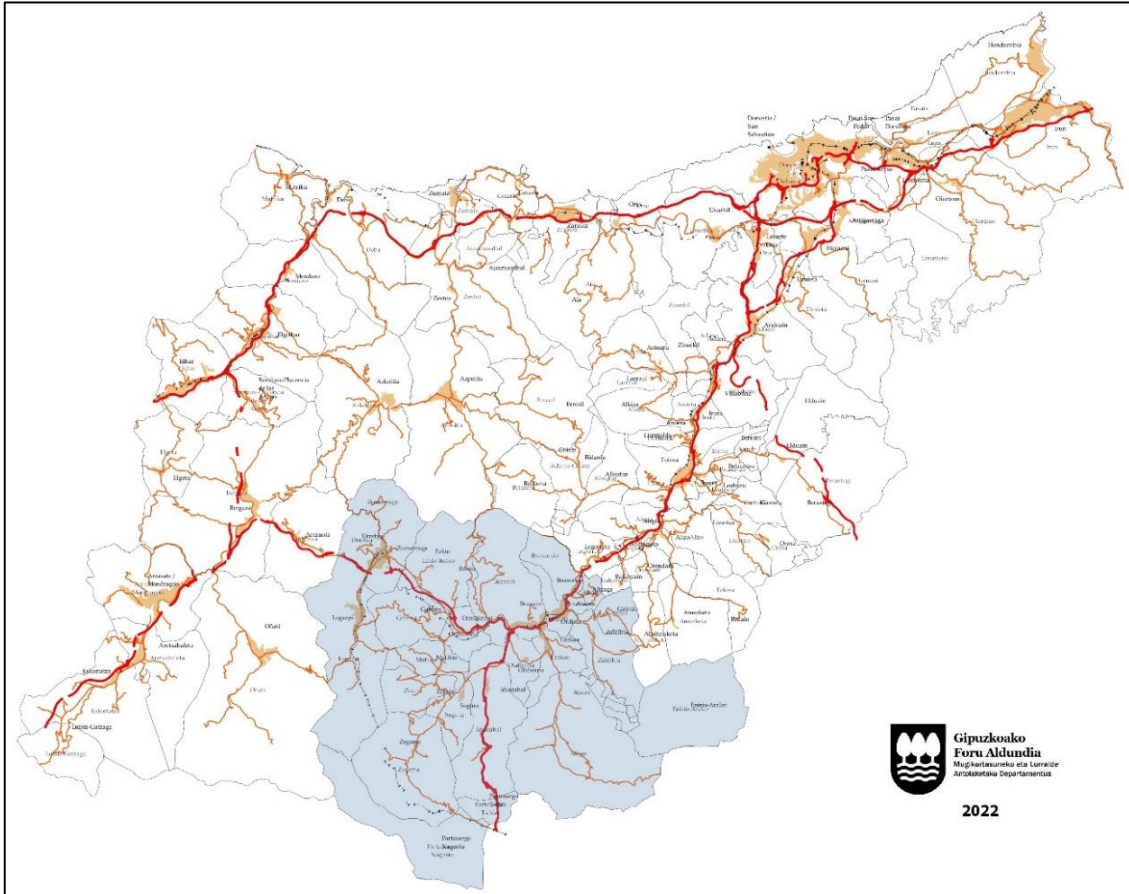
Gaur egun, Eremu Funtzionaleko hainbat industria-eraikin ere babesten dira, hala nola bere garaian Legazpiko Udalerriak horri buruz izapidetutako Plan Bereziak babestutakoak.

*Pabellón industrial objeto de protección en Legazpi /
Babestutako industria-pabiloia Legazpin*

Horrela, prozesuan zehar kontuan hartu beharko dira, bereziki, Tolosaldeko LPPko zehaztapenak, bai eta Debagoieneko eta Urola Kostako LPPak berrikusteko prozesuetan paraleloki erabakitzen den guztia ere.

Gainera, hurrengo irudian ikus daitekeenez, iparraldean, eremu funtzionalak ekialdetik mendebaldera egiten du Beasain-Durango bide-ardatza (autobia), Oria eta Urola ibaien haranak lotzen dituena, Estanda korridoretik, lehenengoaren adarra.

La red viaria de Gipuzkoa estructura el Goierri y lo conecta con las áreas funcionales colindantes, así como con Navarra / Gipuzkoako errepide sareak Goierri egituratzen du eta inguruko eremu funtzionalekin lotzen du, baita Nafarroarekin ere

Aurreko irudian ikus daitekeenez, N-1 errepideak (autobiak) iparraldetik hegoaldera zeharkatzen du Goierri, Etzegaratetik Nafarroara eta, ondoren, Arabara iristeko.

Bide-sistema horrek, oinezkoentzako eta txirrindularientzako ibilbideen sareari eta trenbide-sareari (ADIFen trenbidea) lotuta, Goierri hurbileko ingurunean sartzen saiatzen da, Europako korridore atlantikoaren zati bihurtuz.

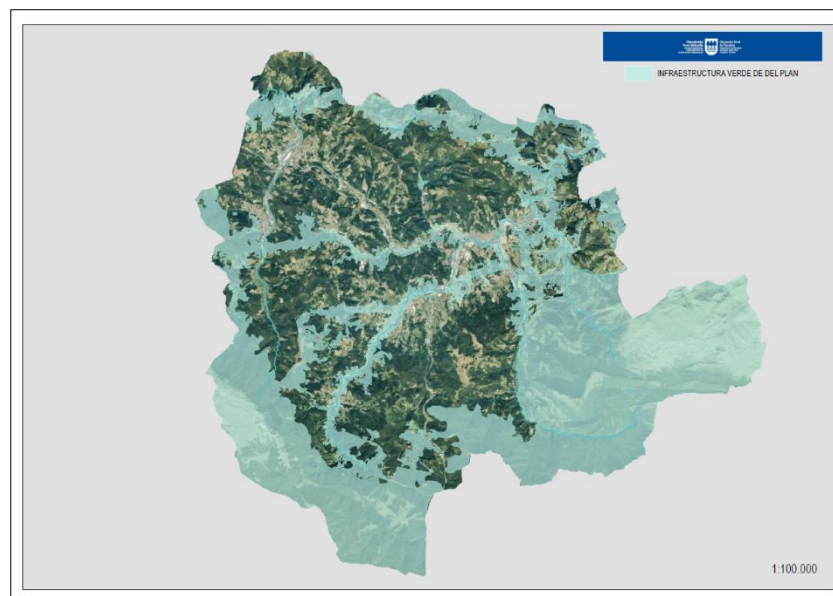
Euskal Trenbide Sare Berria Goierritik igarotzean erabiltzeak neurri handiagoan lagunduko du gizarteratze hori hobetzen, are gehiago Iruñearekin eta Ebro ibarrarekin lotzeko alternatiba Ezkio-Itsasotik zuzenean egiten bada. Horren inguruan hartzen den erabakia funtsezkoa izango da Goierriarako. Hori egin beharreko berrikuspen-prozesuan jarraitu beharreko oinarritzko gaia izango da.

Bestalde, horri buruz hartzen den konponbidearen arabera, beste erabaki batzuk hartu beharko dira, batez ere mugikortasunarekin eta konektibitatearekin lotuta, bai barrualdearekin, bai inguruko lurraldeekin. Testuinguru horretan, Beasain eta Zumarraga artean tranbia bat jartzeko eguna bezalako proiektuak berriz aztertzeo aukera aztertu beharko da, edo Urretxu Legazpi eta Oñatirekin eta Azkoitia eta Zumaiarekin lotu zutenak bezalako trenbideak berreskuratzeko aukera.

Lehen hurbilketa honetan azpimarratu behar da orain arte izandako harremanetan gehien baloratzen den gaia Goierri mugitzeko eta bertara sartzeko gaitasuna dela, eta, beraz, horri dagokionez egon daitezkeen hobekuntza-aukerek pertzepzio hori ere hobetuko dutela, eta horrek Goierri erakartzeko gaitasuna ekarriko duela.

Testuinguru horretan, Goierri bere ingurunean txertatzeari buruzko aurretiazko hausnarketa honetan, landa-ingurunerako proposatu beharreko antolamendua aipatutako inguruko Eremu Funtzionaletan proposatzen denarekin alderatzea komeniko dela gaineratu behar da, proposamenak zentzuz integratuko direla bermatzeko. Horretan lagunduko dute, halaber, doikuntza zehatzei kalterik egin gabe, 2014ko baliabide eta naturaguneak antolatzeko planetako eta Nekazaritza eta Basozaintzako LPSeko zehaztapenek, haien zehaztapenak ondoren 2019. urteko LAGetan horri buruz xedatutakora egokituz, kontuan hartuta antolamendu-kategoriei eta inguruneo erabileren erregulazioari buruzko hurrengo taulan xedatutakoa.

Horretan lagunduko du, halaber, LPPan babes bereziari, azpiegitura berdeari eta korridore ekologikoei buruz proposatzen eta proposatzen denak. Izan ere, dagoeneko egiten diren proposamenek koroa berde bat sortzen dute, Goierriko perimetro ia oso zeharkatzen duena, eta, ziur aski, erabat osatzea komeni da, lekuaren nortasuna adieraziz eta indartuz, aurrerago azalduko dugun irudian ikus daitezkeen bezala.

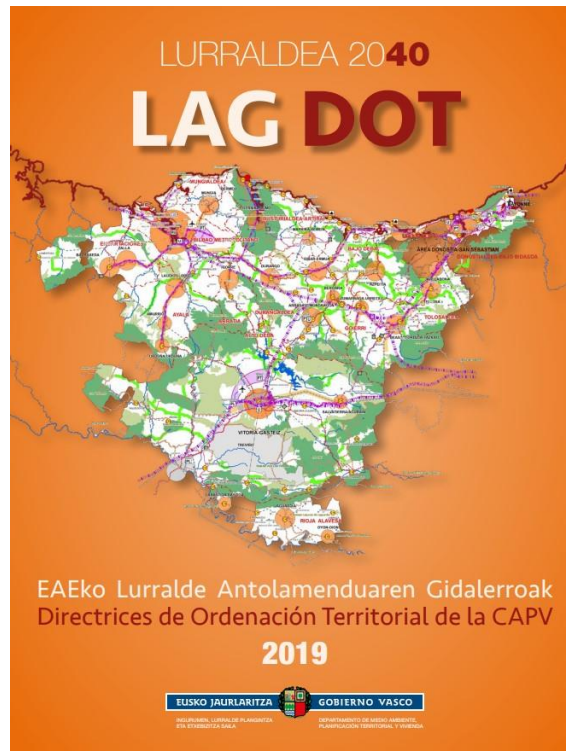

Avance de propuesta de Infraestructura verde / Azpiegitura berdearen proposamenaren aurrerapena

IV Indarrean dagoen lurralde-antolamenduaren eta haren betetze-mailaren azterketa

IV.1. EAEko Lurralde Antolamenduaren Gidalerroak

Goierriko LPP berria 2019ko uztailaren 30ean behin betiko onartutako Lurraldearen Antolamendurako Gidalerro berrietan xedatutakora egokitu behar da, 1997ko LAGak berrikusteko.

Lurralde Plan Partzial berriari dagokio, hain zuzen ere, Lurralde Antolamenduaren Gidalerroen agindua betearaztea eta Goierri eragiten dioten horien zehaztapan berri ugari sartzea, hala nola, etxebizitzaren kuantifikazioa eta hiri-perimetroen mugaketa, azpiegitura berde berri bat eta landa-habitataren antolamendua. Era berean, lurralde-eredu bat ezartzen dute, Goierri dagokionez, bereziki eragiten duena, bi alternatiba posible eskaintzen baitira bereziki Euskal Trenbide Sare Berria Ebroko korridorearekin lotzeko, horietako bat Ezkio-Itsasotik aurrera.

Era berean, LAGek Goierri eraldaketa-ardatzak eta hiri-berroneratzeko eremuak identifikatzen dituzte, prozesuan kontuan hartu beharko direnak.

LAG berriek, bereziki, ingurune fisikoaren antolamendu-kategorien erregulazio berri bat ezartzen dute, dagokion erabilera-matrizearekin, dokumentu honetan erreproduzitu dena (III.12 epigrafea).

Horretarako, aplikazio-arau batzuk dituzte, eta horietara egokituko da LPPa. Arau horiek, ingurunearen, hiri-sistemaren eta jarduera ekonomikoen ezarpenaren antolamenduz gain, ikuspegi sektorial eta zeharkako guztiak integratzea jasotzen dute.

Esan behar da LAGek LPPei helarazten dietela, eta, beraz, baita Goierrikoari ere, bateragarritasun-planen xede izango diren eremuen zehaztapena.

Prozesuaren jarraitutasunean, haren zehaztapenei erantzungo zaie, eta Planaren prestakuntzan hurrengo urteetako lurralde-estrategia definitzeko ikuspegi berriak txertatuko dira, arreta berezia jarriz hiri-berroneratzeari, lurzorua baliabide mugatu gisa balioan jartzeari, klima-aldaketari, mugikortasun iraunkorrari, paisaiari, azpiegitura berdeari, ekosistemen zerbitzuei, baliabideen kudeaketa iraunkorrari, genero-ikuspegiari, osasunari, irisgarritasunari, euskarari, immigrazioari, parte-hartzeari eta gobernantza onari, besteak beste.

IV.2. Goierriin indarrean dagoen Lurralde Plan Partziala

Beasain-Zumarragako (Goierri) Lurralde Plan Partziala, berrikuspen honen xedea, irailaren 29ko 534/2009 Dekretuaren bidez behin betiko onartutakoa da. Garai hartan 16 urterako aurreikusi zen, eta epe horretan, gutxi gorabehera, berrikusatako dokumentua eta LAGei atxikitakoa izatea aurreikusi zen.

2020ko azaroko Planaren Jarraipen Memorian, I.2 epigrafean aipatutakoan, LPPa *“Ingurune Fisikoaren tratamenduari eta garapen-irizpide orokorreari dagokienez, 2019ko LAGekin lerrotatuta dago, baina bi kasuetan Azpiegitura Berdea eta Hiri Hazkundearen Perimetroa kontzeptuetan sakondu beharko du. Gainera, guztiz bat dator hiri-berroneratzearen printzipioekin. Nolanahi ere, orain Eraldaketa Ardatz gisa definitzen direnei buruz jada hartutako zehaztapenak osatu beharko ditu”*.

Ohartarazi behar da, hala ere, denbora igaro den arren, LPPko esku-hartze estrategiko esanguratsuenetako batzuk ez direla bultzatu. Adibidez, Beasain-Ordizia-Lazkao izeneko erpinaren garapena (ez da aurreikusatako trenbidearen trazadura aldatu, eta ez da eremuko jarduera ekonomikoa murriztu), eta horri gehitu behar zaizkio Legorretan, Oiangun, Senperen eta Ezkio-Itsasoko trenbide-plataformaren inguruan aurreikusatako jarduketak.

Azken kasu horretan, hori gertatzen da plataforma horri eman beharreko edukiaren inguruan dagoen ziurgabetasunagatik; izan ere, Euskal Herriko Trenbide Sare Berria Iruñearekin eta LAGetan adierazitako Ebroko haranarekin lotzeko hartu beharreko konponbideak ere eragiten dio.

LPP berriak indarrean dagoenaren proposamenak berriz aztertu beharko ditu, berretsi, eraldatu edo baztertzeke.

En ese contexto, como ya se ha apuntado, se procederá a:

- Datozen urteetarako LAGen lurralde-estrategiaren prestaketan jasotako ikuspegi berriak prozesuan txertatzea.
- Azpiegitura Berdearen kontzeptuan sakontzea.
- Hiri-hazkundearen perimetroaren kontzeptuan sakontzea.
- Ekobulebarraren kontzeptua Eraldaketa Ardatzen diseinuan txertatzea.
- Balio estrategiko handiko lurzoruen eta KBEen mugaketa sartzea.

IV.3. Lurralde Plan Partzial mugakideak

Lurralde Plan Partzialak hauek dira:

- Tolosaldea. Behin betiko onarpena: 64/2020 Dekretua.

Duela gutxi onartu da. Arreta berezia jarri beharko da Oria bailarako eraldaketa-ardatzaren jarraipenean, Legorreta eta Ikaztegieta artean.

- Urola Kosta. Behin betiko onarpena: 32/2006 Dekretua (berrikusten).

Kontuan hartu beharreko bi aldaketa ditu. Prozesuaren jarraitutasunean, prozesua berrikusteko prozesuan zehazten den guztia egiaztatu beharko da.

- Debagoiena. Behin betiko onarpena: 87/2005 Dekretua (berrikusten).

Prozesuaren jarraitutasunean, prozesua berrikusteko prozesuan zehazten den guztia egiaztatu beharko da.

- Araba Erdialdea. Behin betiko onarpena: 277/2004 Dekretua (berrikusten).

Prozesuaren jarraitutasunean, prozesua berrikusteko prozesuan zehazten den guztia egiaztatu beharko da.

- Nafarroa.

Prozesuaren jarraipenean, Sakanako lurralde plangintzako proposamenen bat kontrastatzeko beharra baloratuko da.

Oro har, adierazi behar da Goierriko ikusitako ezaugarriek, nortasunari eta mugaketari dagokienez – perimetro berde batez osatua –, ez dutela aurreikusten bateragarritasun-premia nabarmenik, Oriako korridorearekin lotuta aipatutakoaz bestelako premiarik.

IV.4. Lurralde Plan Sektorialak eta beste plan batzuk

Jarraian, indarrean dauden Lurralde Plan Sektorialak aipatzen dira, baita Euskal Autonomia Erkidegoko Errepideen Plan Orokorra ere, eta zehazten da azken plan horrek lege-maila duela eta, beraz, LPPari inposatzen zaiola; LPPek, berriz, LPSei eragin diezaiekete, LALan xedatutakoaren arabera, proposamenak integrazteko helburuarekin, behin dagozkion lehentasunak zehaztuta.

Prozesuaren jarraitutasunean, kontuan hartu beharko da, halaber, Euskadiko energia berriztagarrien LPSa izapidetzen ari dela eta itsasertza babestu eta antolatzeko LPSa klima-aldaketaren erronkara egokitu eta berrikusten ari dela adierazten den gutzia, baldin eta Goierrin eraginik izango balu, ziurrenik.

IV.4.1. Euskal Autonomía Erkidegoko Errepideen Hirugarren Plan Orokorra 2017-2028

63/2020 Dekretuan jasotzen da, eta 2017-2028 aldirako programatzen da. Bestalde, ez dago LPSik Gipuzkoari dagokionez.

Planak ez du aurreikusten azpiegitura berezi egituratzaile berririk Goierrin, eta egungo sarea sendotu egingo da, haren mantentzeari eta hobekuntzari kalterik egin gabe. Sare horren protagonista Gipuzkoako biribilgunea da.

Testuinguru horretan, gaur egun Atoa eta Urola Beherea Aizpurutxotik Urretxu eta Azkoitia artean (GI-631) lotzeko lanak egiten ari dira.

IV.4.2. Euskal Autonomía Erkidegoko Ibaien eta Erreken Ertzak Antolatzeko Lurraldearen Plan Sektoriala (Kantauriko isurialdea)

1998ko abenduaren 22an onartu zen behin betiko, eta azaroaren 19ko 449/2013 Dekretuak aldatu zuen geroago. Ibaien ibilguak identifikatu, zonifikatu eta tramifikatzen ditu, eta errespetatu beharreko zehaztapen batzuk ezartzen ditu. Goierrin, Oriá eta Urola ibaien eta horien ibaiadarren (Estanda, Agaunza, Amundarain eta beste batzuk) goi-ibilguak aipatzen dira. Azpiegitura urdina deritzona da, eta azpiegitura berdean sartzen da, ubideen ertzak berreskuratzen saiatzeko.

Testuinguru horretan, beste dokumentu batzuen artean, kontuan hartu beharko da Kantauri Ekialdeko Demarkazio Hidrografikoaren Uholde Arriskua Kudeatzeko Plana, Goierrin Uholde Arrisku Handiko Eremu batzuk identifikatzen dituen (UAHE).

Halaber, 2023ko urtarrilean onartutako Kantauri Ekialdeko Plan Hidrologikoa hartuko da kontuan. Plan horretan lehentasunezko fluxu-eremuak definitzen dira, bai eta kontuan hartu beharreko hainbat berreskuratze-alditan urpean gera daitezkeen eremuak ere, uholde-arriskua minimizatze aldera.

Ildo horretan, Goierrin ere lan egiten da, gaur egun CAFek Beasainen duen atezaindegian egiten ari denaren moduko esku-hartzeekin.

Era berean, ibaien eta erreken ingurumen- eta hidraulika-baldintzak hobetzeko lanean dihardugu, presa txiki jakin batzuk kentzeko ekimenen bidez. Ikusi dugu presa txiki horiek, batzuetan, zailtasunak izaten dituztela beste ikuspegi batzuetako zehaztapenekin, eta, horretarako, LPPan kontziliazio egokia aurkitzen saiatuko gara.

IV.4.3. Trenbide Sarearen Lurralde Plan Sektoriala

2001eko otsailaren 27an onartu zen behin betiko.

Goierri zeharkatzen duen Euskal Trenbide Sare Berria (ETSB) definitzen du, adierazi bezala.

Trazadurari dagokion obra zibila dagoeneko eginda dago Goierriin. Nolanahi ere, Goierriarako beste aukera bat ireki dute LAGek, eta Ezkio-Itsasoko plataformaren helmugari eta Iruñearekin izan dezakeen loturari buruzko erabakia hartu beharko da.

IV.4.4. Energía Eolikoaren Lurralde Plan Sektoriala

2002ko maiatzaren 14an behin betiko onartu zen, ez du inolako garapenik izan Goierriin, eta gaur berrikusiko da, izapidetzen ari den Euskadiko energia berriztagarrien LPSaren bidez.

IV.4.5. Euskal Autonomía Erkidegoko Hezeguneen Lurralde Plan Sektoriala

2004ko uztailaren 27an onartu zen behin betiko, eta 231/2012 Dekretuak aldatu zuen.

Goierriin hainbat hezegune identifikatzen ditu, eta horien mugaketa eta erregulazioa LPPan sartuko dira.

IV.4.6. Jarduera ekonomikoetarako eta merkataritza-ekipamenduetarako lurzorua sortzeko Lurralde Plan Sektoriala

2004ko abenduaren 21ean onartu zen behin betiko, eta, geroago, 2015ean partzialki deuseztatu zen merkataritza-ekipamenduei dagokienez.

Goierriin hainbat udalerritan jarduera ekonomikoen kokapena lehentasunezkoztat jotzen da.

Izan ere, Administrazioak berak, SPRIren eta eskualdeko industrialdeen bidez (Urolako Industrialdea eta Goierri beheko Industrialdea), Goierriin jarduten du.

Horretarako, helburu horretarako erositako lurzorua du, bai eta abian diren ekimenak ere, besteak beste, Bellota (Legazpi), Arcelor (Zumarraga) eta 18. sektorea (Ormaiztegi) garatzen ari direnak.

IV.4.7. Nekazaritza eta Basogintza Lurralde Plan Sektoriala

Irailaren 16ko 177/2014 Dekretuaren bidez eman zitzaion behin betiko onespena.

Besteak beste, nekazaritzako balio estrategiko handiko lurzoruak identifikatzen ditu, bai eta onura publikoko mendiak ere. Xedapen horiek lotesleak dira, LAGen erabilerak antolatzeke matrize berritik ondorioztatzen diren zehaztapenei kalterik egin gabe, eta, hala badagokio, plan horretan jasotakoez bestelako konponbideak justifikatzen dituzten nekazaritza-ebaluazioak egiteko aukerari kalterik egin gabe.

Bereziki, adierazten da Goierriin garrantzi berezia hartzen duela kategoria hori ematen zaion orbanak, Segura eta Zerain udalerrietan kokatuta dagoenak.

Prozesu honetan ingurune fisikoaren kategorizazio berri bat aztertuko eta proposatuko denez, sakonago aztertuko da gai hori, eta, azkenean, LPPren behin betiko dokumentuan erantzun beharko da.

IV.4.8. Gipuzkoako Hiri Hondakinen Azpiegituren Lurralde Plan Sektoriala

2009ko uztailaren 21ean onartu zen behin betiko.

Goierriin Sasietako transferentzia-estazioa dago, izen bereko zabortege zaharraren lurretan, eta hondakinak sailkatzeko planta bat Legazpin. A priori, ez da azpiegitura berririk aurreikusten arlo funtzionalean.

Kontuan hartuko da, halaber, Gipuzkoako Hiri Hondakinak Kudeatzeko 2019/2030 Plan Integralean xedatutakoa.

Bestalde, Hondakinei eta Ekonomia Zirkularrerako Lurzoru Kutsatuei buruzko apirilaren 8ko 7/2022 Legea onartuta, berrerabiltzeko prestatzeko helburuak % 5ekoak dira 2025erako, % 10ekoak 2030erako eta % 15ekoak 2035erako; beraz, ziur aski beharrezkoa izango da horren inguruko neurriren bat hartzea.

Landa-lanean eta egindako kontsultetan, Eremu Funtzionalean hondakin arriskutsuen zabortege bat edukitzeko interesa planteatu da, baloratu beharrekoa.

IV.4.9. Gipuzkoako Bizikleta Bideen Lurralde Plan Sektoriala

2013ko uztailaren 10eko Foru Arauaren bidez onartu zen behin betiko.

Goierriko hainbat bizikleta-ardatz ezartzen ditu. Oriako bidea egin bada ere, sareko beste elementu batzuk gauzatzeko daude, nahiz eta horietako batzuek proiektua egina duten (Ihurre-Beasain tartea).

V Udaleko hirigintza-plangintzarako hurbilketa.

Eremu Funtzionaleko lurraldean 22 udalerrri daude, eta horiei Gipuzkoa eta Arabako Partzuergo Orokorra (Aitzkorri eta Aratz), Gipuzkoako Partzuergo Txikia (Idiazabalaren hegoaldean) eta Enirio-Aralar gehitzen zaizkie.

Azken lurzoru horiek ez dira udalerrietakoak, eta ez dute hirigintza-plangintzarik; hala ere, hainbat babes-figura dituzte (Kontserbazio Bereziko Eremuak eta Parke Naturalak), eta, ondorioz, planak eta planak ere badituzte, lurralde bera helburu dutenak eta xedapen desberdinak eta, are gehiago, kontraesankorrak planteatzen dituztenak. Adierazi behar da LPPa ez dela sartuko lurralde horietako erabileren erregulazioan, nahiz eta ohartemandako mugaketen arteko aldeak konpontzen saiatu.

Bestalde, Goierriko 22 udalerriek hirigintza-plangintza orokorra dute, beren udal-mugarteak oso-osorik antolatzen dituenak. Guztiek dituzte indarrean dauden dokumentuak, behin betiko onetsiak, eta kasu batzuetan aldaketa puntualak egin zaizkie, eta, beraz, udalerrri bakoitzaren proiektuen isla dira.

Plangintzak udalerrri bakoitzean duen egoerari buruzko lehen hurbilketa bat egiteko, Udalplaneko iturria kontsultatu da, eta dokumentuari erantsi zaizkio iturri horretatik abiatuta Goierriko egindako planoak, prozesuan zehar hurrenez hurren kontrastatu eta eguneratuko direnak.

Bestalde, indarrean dagoen plangintza orokorra aztertu da oraintsukoa denean edo, are, hasieran onetsitakoa denean, eta udaleko zerbitzu teknikoei kontsultatu zaie beste kasu batzuetan, eta, aldi berean, prozesuaren beste fase batzuetara atzeratu da beste udalerrri batzuetako planen kontsulta, hainbat arrazoiengatik, hala nola, gaur egun plangintza berrikusten den kasuetan, eta dagozkion Aurrerapenen heltzearen zain geratu da.

Horretarako, Foru Aldundiak aldeztu aurretik jakinarazi zien udalei LPP berrikusteko prozesua hasiko zela.

Horri guztiari esker, lehen hurbilketa hau egin ahal izan da, eta prozesuan zehar egiaztatu eta eguneratu beharko da:

- Alzaga

Udalerrriak 1990. urteko Arau Subsidiarioak ditu.

Horiek berrikusteko prozesu bat hasi du, eta 2022ko Aurrerapen berri bat du.

Hiri-dinamika murrizta duen udalerrria da, LPPren lurralde-ereduan zehaztu beharreko beste behar eta proposamen batzuk alde batera utzi gabe.

Prozesuarekin jarraitzean, toki-korporazioarekin eta/edo udal-zerbitzu teknikoekin behar diren harremanak izango dira.

- Arama

2016ko Plan Orokorra dauka, LPPa behin betiko onartu ondoren berrikusia (2006), eta Lurzoruari eta Hirigintzari buruzko 2/2006 Lege berrira egokitua. Lege hori, hain zuzen ere, 2018an argitaratu ondoren jarri zen indarrean.

Nolanahi ere, plan berria da, eta, beraz, lurraldean esku hartzeko udal-estrategia jasotzen du.

Prozesuarekin jarraitzean, toki-korporazioarekin eta udal-zerbitzu teknikoekin behar diren harremanak izango dira.

- Ataun

2005. urteko Arau Subsidiarioak ditu.

Udalak duela gutxi hasi du bere Plan Orokorra berrikusteko prozesua.

Aurrerapenaren zain gaude, Udalarekin harremanetan jartzeko.

- Beasain

2007. urteko Arau Subsidiarioak ditu, eta aldaketa ugari izan dituzte.

2017. urtean, Udalak arau horiek birsaltzea erabaki zuen, plan orokor berri baten bidez. Hala, duela gutxi, Osoko Bilkurak Planaren hasierako onarpena erabaki du.

Ondorioz, lurraldean esku hartzeko udal-estrategia jasotzen duen plana da.

Planak, besteak beste, geltokiko trenbide-hondartza eraldatzea planteatzen du. Horretarako, ADIFen trenbide-sarearen eta N-1 errepidearen trazadura aldatu behar da, eta proposamen hori ere kontuan hartu beharko da aztergai dugun prozesuan.

Bestalde, Planak CAFen kokalekua finkatzen du. Aztertzen ari garen testuinguruan ere baloratu beharreko gaia da.

Prozesuarekin jarraitzean, toki-korporazioarekin eta udal-zerbitzu teknikoekin behar diren harremanak izango dira.

- Ezkio-Itsaso

2006. urteko Arau Subsidiarioak ditu.

Horiek berrikusteko prozesu bati ekin bazion ere (2015eko aurrerapena), prozesua ez da amaitu.

Udalerriak kokapen estrategikoa du Estandako korridorean.

Egoera horren aurrean, lehen fase honetatik aurrez aurre jarri gara harremanetan Udalbatzarekin eta udal-teknikariekin, eta lehenengo bilera bat egin dugu.

Saio horretan, horri buruz dauden ekimenak aztertu dira: indarreko LPPa, Estanda haranean ekobulebar bat ezartzeko azterketa, Foru Aldundiaren eta Udalaren beraren azterlanak korridorean esku hartzeko, SPRIren eta Urola Garaiko Industrialdearen planak eta azterlanak udal-mugarterako, etab.

Era berean, Udalak adierazi du hiritar-ardatz bat antolatu nahi duela, mugikortasun motordunarekiko independentea, haranaren hondoko kokalekuak Alegitik Santa Luziaraino lotuko dituena.

Era berean, Euskal Trenbide Sarearen proposamenari eta gauzatutako plataformaren aukerei buruz hitz egin da, baita Iruñearekin izan dezakeen loturari buruz ere.

- Gaintza

Udalerriak 1999. urteko Arau Subsidiarioak ditu.

Hiri-dinamika murrizta duen udalerria da, LPPren lurralde-ereduan zehaztu beharreko beste behar eta proposamen batzuk alde batera utzi gabe.

Prozesuarekin jarraitzean, toki-korporazioarekin eta/edo udal-zerbitzu teknikoekin behar diren harremanak izango dira.

- Gabiria

Udalerrriak 2005. urteko Arau Subsidiarioak ditu.

Apurka-apurka, egiteke dagoen antolamendu xehatua zehaztuko da, eta dagozkion eremuak betearaziko dira.

Udal aparejadorearekin harremanetan jarri gara unean-unean, eta jakin dugu gaur egun Arroaga/Larrea-azpi eremuaren garapena izapidetzen ari dela.

Orain arte ez da Arau Subsidiarioak berrikusi eta 2/2006 Legea egokitu, eta epe laburrera ere ez da aurreikusten.

- Idiazabal

2022. urteko Plan Orokor bat dauka, LPPa behin betiko onartu ondoren (2006) berrikusia eta Euskadiko lurzoruari eta hirigintzari buruzko 2/2006 lege berrira egokitua.

Duela gutxi behin betiko onartutako plana da, eta, beraz, lurraldean esku hartzeko udal-estrategia jasotzen du.

Prozesuarekin jarraitzean, toki-korporazioarekin eta udal-zerbitzu teknikoekin behar diren harremanak izango dira.

- Itsasondo

2010. urteko Plan Orokorra dauka, LPPa behin betiko onartu ondoren berrikusia (2006), eta EAEko lurzoruari eta hirigintzari buruzko 2/2006 lege berrira egokitua.

Duela gutxi, udal zerbitzu teknikoetan erreleboa izan da, eta, beraz, egokitzat jo da bigarren fasera arte itxarotea, haiekin harremanetan jartzeko.

- Lazkao

Udalerrriak 2007. urteko Arau Subsidiarioak ditu.

Udalak horiek berrikusteko prozesua hasia planteatu du, baina orain arte ez da prozesua hasi.

Testuinguru horretan, lehen fase honetatik aurrez aurre jarri gara harremanetan udaleko zerbitzu teknikoekin, eta lehenengo bilera bat egin dugu.

Bilkura horretan, LPPk udalerrian duen garapen-maila eta berrikuspen-prozesu horretarako zirriborrotzen diren jarduera-ildoak aztertu dira.

Testuinguru horretan, Senpereko lotunea hobetzeko interesa planteatu da, bai eta indarrean dagoen LPPan aurreikusitako bidea egiteko interesa ere, Oiangutik N-1 errepidearekin lotzeko.

- Legazpi

2008. urteko Plan Orokorra dauka, LPPa behin betiko onartu ondoren berrikusia (2006). Bi aldaketa egin zaizkio.

Era berean, zehatz-mehatz ezagutzen da haren gauzatze-maila eskasa, bereziki proposatzen dituen bizitegi-garapen eta jarduera ekonomiko berriak gauzatzeari dagokionez.

Hala ere, azpimarratzekoak dira industria-lurzoruaren berrurbanizazioaren, mugikortasunaren, ekipamenduaren eta prestakuntzaren arloan egindako jarduketak, enpresa handiek lehenik okupatutako lurzoruak ekimen publikotik berroneratzearen bidez.

Duela gutxi, udalak bere Plan Orokorra berrikusteko prozesuari ekin dio.

- Legorreta

2010. urteko Plan Orokorra dauka, LPPa behin betiko onartu ondoren berrikusia (2006), eta EAEko lurzoruari eta hirigintzari buruzko 2/2006 lege berrira egokitua. Hainbat aldaketa onartu dira aurretik Plan Orokorrean.

Udalak bere Plan Orokorra berrikusteko prozesuari ekin dio, eta 2023ko urtarrileko plangintza-aurrerapena du. Aldi berean, Etxezarreta paper-fabrikaren eremuaren hiri-berroneratzea aurreikusten du.

Prozesuaren jarraitutasunean, toki-korporazioarekin eta/edo udal-zerbitzu teknikoekin behar diren harreman osagarriak egingo dira.

- Mutiloa

Udalerrriak 1998. urteko Arau Subsidiarioak ditu.

Hiri-dinamika murrizta duen udalerrria da, LPPren lurralde-ereduan zehaztu beharreko beste behar eta proposamen batzuk alde batera utzi gabe.

Prozesuarekin jarraitzean, toki-korporazioarekin eta/edo udal-zerbitzu teknikoekin behar diren harremanak izango dira.

- Olaberria

2015. urteko Plan Orokor bat dauka, LPPa behin betiko onartu ondoren berrikusia (2006), eta EAEko lurzoruari eta hirigintzari buruzko 2/2006 lege berrira egokitua.

Nolanahi ere, plan nahiko berria da, eta, beraz, lurraldean esku hartzeko udal-estrategia jasotzen du.

Hala ere, lehen fase honetatik aurrez aurre jarri gara harremanetan udaleko zerbitzu teknikoekin, eta lehenengo bilera bat egin dugu.

Saio horretan proposamenik esanguratsuenak aztertu dira, eta zehazki aipatu dira lhurre eta Beasain lotzeko bizikleta-bidearen proiektua eta lhurreko hiri-berroneratzea.

Era berean, udalerrian gertatzen ari den aldaketa nabarmendu da, bereziki lhurren. Aldaketa horren ondorioz, alde batetik, udalerriko biztanleriak behera egin du, eta, bestetik, atzerrian jaiotako biztanle errolatuen kopuruak nabarmen egin du gora, Goierriko batez bestekoa baino ehuneko handiagoa.

- Ordizia

1999. urteko Arau Subsidiarioak ditu. Hainbat aldaketa egin zaizkie.

Era berean, zehatz-mehatz ezagutzen da horien gauzatze-maila, eta ohartarazi daiteke San Juanen garapena eta hainbat urbanizazio-obra eta ingurumen-birkualifikazio (Urolaren bi ertzetako loturak, Orejako parkea, etab.); trenbidearen trazadura-aldaketa egin ez izanak, berriz, ez du San Bartolome eremua garatzea ekarri. Oianguko bizitegi-eremua eta Agerreko industrialdea ere ez dira garatu.

Duela denbora asko, Udalak Arau Subsidiarioak berrikusteko prozesuari ekin zion, eta orain arte ez da Aurrerapen Fasea (2018) gainditu.

Aurrerapena egin zenetik igaro den denbora kontuan hartuta, lehen fase honetatik aurrez aurre jarri gara harremanetan udaleko zerbitzu teknikoekin, eta lehenengo bilera bat egin dugu.

Bilkura horretan jakinarazi da beharrezkoa dela lurralde-antolamendutik trenbide-trazadura berriaren proposamena bultzatzea, hirigune historikoaren eta San Bartolomeren artean dagoen hirigintza-hesia kentzeko.

Era berean, besteak beste, CAFen egoera aztertu zen, indarrean dagoen LPParen zehaztapenen ondorioz, bai eta Oianguko lurren bokazioa ere, indarrean dagoen plangintza gorabehera. Zehazki, azken lurralde horri dagokionez, planteatzen da beharrezkoa dela eremua zeharkatzen duen indarreko LPPak proposatutako bideak oztopo-efekturik ez izatea eremu horretan.

Era berean, abiadura handiko trenbide-sarea aldiriko trenbide-sarearekin lotzea bezalako gaiak aztertzeke interesa planteatzen da.

Bateragarritasun-planen zeregina zalantzan jarri da, indarrean dagoen LPPan aurreikusitakoak orain arte gidatu eta bultzatu ez direlako.

Era berean, udalerrian gertatzen ari den aldaketa nabarmendu da. Aldaketa horren ondorioz, batetik, udalerriko biztanleria hazi egin da, eta, bestetik, atzerrian jaiotako erroldatutako biztanleria nabarmen hazi da, % 19 ingurukoa baita, duela 25 urte % 1 ingurukoa zenean.

- Ormaiztegi

2011. urteko Plan Orokorra dauka, LPPa behin betiko onartu ondoren (2006) berrikusia eta Euskadiko lurzoruari eta hirigintzari buruzko 2/2006 lege berrira egokitua.

Horretan oinarrituta garatu edo bultzatu dira SPRIk sustatzen dituen industria-garapenak.

Duela gutxi, udal zerbitzu teknikoetan erreleboa izan da, eta, beraz, egokitzat jo da bigarren fasera arte itxarotea, haiekin harremanetan jartzeko.

- Segura

Udalerriak 1996ko Arau Subsidiarioak ditu.

Hiri-dinamika murrizta duen udalerria da, LPPren lurralde-ereduan zehaztu beharreko beste behar eta proposamen batzuk alde batera utzi gabe, eta, bereziki, oinordetzan jasotako hirigune historikotik eratorritakoak.

Bestalde, udalerrri txiki bat da, azken urteotan bokazio turistiko baterantz lotzen ari dena, eta proiektatu beharreko lurralde-ereduan aintzat hartu beharko da.

Prozesuarekin jarraitzean, toki-korporazioarekin eta/edo udal-zerbitzu teknikoekin behar diren harremanak izango dira.

- Urretxu

2021. urteko Plan Orokorra dauka, LPPa behin betiko onartu ondoren berrikusia (2006), eta EAEko lurzoruari eta hirigintzari buruzko 2/2006 lege berrira egokitua.

Gainera, behin betiko onartu berri den plana da, eta, beraz, lurraldean esku hartzeko udal-estrategia jasotzen du.

Jakin badakigu, zehaztapenen arabera, Udalak zuzenean gauzatu duela Plana, bai eta ekimen pribatuari laguntza egokia eman ere. Hala, Foru Aldundiak Aparizioko biribilgunea egin du, eta Udalak berak hainbat urbanizazio-obra egin ditu, eta, aldi berean, Irimo industrialdearen eta Gainzuriko bizitegi-azpieroemuren hiri-berroneratzea abiarazi da. Era berean, Udalak parke fotovoltaiko bat ezartzeko lan egiten du.

Prozesuarekin jarraitzean, toki-korporazioarekin eta udal-zerbitzu teknikoekin behar diren harremanak izango dira.

- Zaldibia

2018. urteko Plan Orokorra dauka, LPPa behin betiko onartu ondoren berrikusia (2006), eta EAeko lurzoruari eta hirigintzari buruzko 2/2006 lege berrira egokitua.

Horri dagokionez, ohartarazi behar da ezen, 2018. urtearen amaieran Plan Orokor berria onartu zenetik, duela lau urte baino gehiago, ez dela haren proposamenen garapen esanguratsurik egin.

Nolanahi ere, plan berria da, eta, beraz, lurraldean esku hartzeko udal-estrategia jasotzen du.

Prozesuarekin jarraitzean, toki-korporazioarekin eta udal-zerbitzu teknikoekin behar diren harremanak izango dira.

- Zegama

Udalerriak 2006. urteko Arau Subsidiarioak ditu.

Hiri-dinamika murrizta duen udalerria da, LPPren lurralde-ereduan zehaztu beharreko beste behar eta proposamen batzuk alde batera utzi gabe, eta, bereziki, hutsik dagoen etxebizitza-parke garrantzitsu bat dagoela ohartaraztea.

Bestalde, udalerrri txiki bat da, azken urteotan bokazio turistiko baterantz lotzen ari dena, eta proiektatu beharreko lurralde-ereduan aintzat hartu beharko da.

Prozesuarekin jarraitzean, toki-korporazioarekin eta/edo udal-zerbitzu teknikoekin behar diren harremanak izango dira.

- Zerain

2011ko Plan Orokorra dauka, LPPa behin betiko onartu ondoren berrikusia (2006), eta EAeko lurzoruari eta hirigintzari buruzko 2/2006 lege berrira egokitua.

Nolanahi ere, plan nahiko berria da, eta, beraz, lurraldean esku hartzeko udal-estrategia jasotzen du.

Ohartu gara lurraldearen zati handi bat nekazaritza-balio estrategiko handikoa dela Nekazaritza eta Basogintzaren LPSaren arabera.

Udal-zerbitzuekin izandako lehen harremanean, hain zuzen ere, ingurune fisikoaren antolamenduaren erregulazioan sakontzeko beharra ikusi da.

Bestalde, udalerrri txiki bat da, azken urteotan bokazio turistikoa baterantz lotzen ari dena, eta proiektatu beharreko lurralde-ereduan aintzat hartu beharko da.

Prozesuarekin jarraitzean, harreman berriak izango dira tokiko korporazioarekin eta udal-zerbitzu teknikoekin.

- Zumarraga

Udalerrriak 2006. urteko Arau Subsidiarioak ditu, eta aldaketa ugari izan dituzte.

Duela gutxi, udalak bere Plan Orokorra berrikusteko prozesuari ekin dio.

Hala ere, jakin badakigu, SPRIk sustatuta, Arcelorreko industrialdea egikartzeko Plan Berezi bat aurkeztu dela berriki. Gaur egun, zaharkituta dago, eta estrategikoki udalerrriaren hirigunearen erdigunean dagoen azalera handiko eremua da.

Aurrerapenaren zain gaude, Udalarekin harremanetan jartzeko.

Horren guztiaren ondorioz, eremu funtzionaleko zortzi udalerrik plangintza orokorra dute, lurzoruaren legedi berrira eta indarreko LPPra egokitu gabe, eta ez dituzte berrikuspen-prozesu egokiak hasi.

Honako hauek dira:

- Alzaga: 1990eko Arau Subsidiarioak eta onartutako aldaketak daude indarrean.
- Ezkio-Itsaso: 2006ko Arau Subsidiarioak eta onartutako aldaketak daude indarrean.
- Gabiria: 2005eko Arau Subsidiarioak eta onartutako aldaketak daude indarrean.
- Gaintza: 1999. urteko arau subsidiarioak daude indarrean.
- Lazkao: 2007ko Arau Subsidiarioak eta onartutako aldaketak daude indarrean.
- Mutiloa: 1998ko Arau Subsidiarioak eta onartutako aldaketak daude indarrean.
- Segura: 1996ko Arau Subsidiarioak eta onartutako aldaketak daude indarrean.
- Zegama: 2006an onartutako Arau Subsidiarioak eta onartutako aldaketak daude indarrean.

Horietatik, bost udalerririk 1.000 biztanle baino gutxiago dituzte, eta beste hirurek (Lazkao, Zegama eta Segura) tamaina handiagoa dute, eta arrazoi gehiagorekin ekin beharko liokete planak epe laburrera berrikusteari.

Egoera orokor horretan, hirigintza-egoera zailena Ordizian ikusten da, indarrean dagoen planeamendu orokorraren antzintasunaren, biztanleriaren tamainaren eta udalerriak Goierrin duen eginkizun estrategikoaren arabera. Egoera hori, hein handi batean, udalerritik igarotzen den trenbidearen trazadura aldatzeko proposamenarekin lotuta aipatutako arazoak bateratzeko zailtasunaren ondorio da. Lurralde Plan Partzialaren berrikuspenari dagokio egoera hori formulatzen den denboran konpontzen saiatzea, Beasaingo trenbide-saihesbidearen jarraipenerako proposatu beharreko irtenbidearekin koordinatuta.

Bestalde, argitu beharreko beste zalantza berezia Estanda haranean biltzen da, eta Gabiria eta, batez ere, Ezkio-Itsaso udalerriei eragiten die.

Horren guztiaren ondorioz, lehen fase honetan udalerriekin izandako lehen harreman presentzialak aukeratu dira (horien % 50).

Prozesuarekin jarraitzean, harremanak izango dira datozen hauteskundearen ondoriozko toki-korporazio berriekin.

VI Zeharkako beste ikuspegi batzuk (Gizarteratzea, berdintasuna, irisgarritasuna, generoa, osasuna, hizkuntza-inpaktua, nekazaritza-ebaluazioa)

VI.1. Gizarteratzea eta berdintasuna

Lurralde-antolamenduaren xedea ingurunea eta pertsonak dira, eta, beraz, guztiak berdintasun-baldintzetan integratzea da Planaren oinarritzko helburuetako bat. Horrela, bada, gizarte-auziari erantzutea izan behar da Planaren oinarritzko helburua, eta, testuinguru horretan, askatasun- eta berdintasun-baldintza ezin hobekak lortu behar dira. Hala ere, hori ezinezkoa izango da ekonomia- eta ingurumen-gaiak ere, modu paraleloan eta integratuan, konpondu gabe.

Ohartemandako egoerak, dagozkion sektore-eskumenetik eman beharreko erantzunen kaltetan izan gabe, berdintasun-baldintza handiagoak lortzeko eta sozialki kalteberak diren arloak prestatzea saihesteko jarraibideak eskatuko ditu. Gizarte-neurriak eta laguntza ekonomikoak beharrezkoak izango badira ere, antolamenduak arlo horretan ere lagundu dezan saiatuko da. Nolanahi ere, GeoEuskadik Goierrin duen informazioaren arabera, orain arte ez dira identifikatu eremu kalteberak.

Erronka demografikoaren aurreko euskal estrategiak, halaber, egungo egoera jasotzen du, eta ildo horretako jarduera-ildoak planteatzen ditu; ildo horien artean, pertsonen prestakuntza indartu beharko da, komunitatean integratzeko. Hala, udalak eta enpresak biltzen dituen Goierri Fundazioak, Lanbidek eta Foru Aldundiak ildo horretan lan egiten dute jada, herritarren eta enpresen beharretara eta enplegu-eskarira bideratutako prestakuntza lortzen saiatuz eta haren eskaintza saiatuz.

EAEn hirigintzaren eta etxebizitzaren arloan aplikatu beharreko lege-xedapenek gizarte-kohesioa sustatzen ere laguntzen dute.

Testuinguru horretan, izandako harremanetan ikusi da ekipamendu berriak behar direla adinekoentzat eta gazteentzat, bereziki egoera ahulenean dauden kolektiboentzat. Administrazio eskuduna lanean ari da arlo horretan, baina ohartarazi da ekipamendulurzati berriak behar direla Eremu Funtzionalean baliabide egokiak eskaintzeko, bai eguneko zentrozen edo landa-zentro balioaniztunen mailan, bai, batez ere, etxe gisa sortutako adinekoen egoitzen mailan, ospitale-eredu bati erantzuten diotenak ez bezalakoak, bai kolektibo jakin batzuetan espezializatutako zentrozen mailan. Ohartarazi behar da gero eta eskari handiagoa dagoela nahasmendu mental larriak bezalako gaitetan. Prozesuaren jarraitutasunean, dagokion eskaria kuantifikatu eta irtenbideak baloratu beharko dira, lurralde-antolamenduaren ikuspegitik erantzuteko.

Era berean, gizarte-premiei erantzuteko bizitokien edo etxebizitzaren arloan ohartemandako eskaria jaso daiteke, gizarteratze handiagoa eta hobe lortze aldera.

VI.2. Irisgarritasun unibertsala

Proposamenak irisgarritasunaren arloko neurri egokiak jasoko ditu, dokumentuaren irismena kontuan hartuta.

Ohartarazi behar da gai horrek, proposamenean sartzeko aukera alde batera utzi gabe, erantzun zehatza izango duela hirigintza-plangintzan, eta, bereziki, planeamendua garatzen eta gauzatzen duten proiektuetan.

Horri dagokionez, nabarmendu behar da Goierriko Udalek esku hartze asko egin dituztela beren hiriguneetako eta zerbitzu publikoetako irisgarritasun-baldintzak hobetuz eta hirigintza-oztopoak murriztuz. Hala ere, asko dira hobetu beharreko egoerak ere, hala nola Beasain eta Lazkao Senperetik oinez lotzea, adibidez.

Kontuan hartuko da, bereziki, LAGak aplikatzeko arauen 29. artikuluan xedatutakoa.

VI.3. Genero-ikuspegia

Proposamena egiteko, prozesuan genero-ikuspegia sartuko da.

Horri dagokionez, LAGak aplikatzeko arauen 30. artikuluan xedatutakoa hartuko da kontuan.

VI.4. Osasuna

Lurraldearen antolamenduak, hirigintzak bezala, herritarren osasuna sustatzea du helburu, eta, beraz, ikuspegi hori planaren garapenean txertatuko da, kontuan hartuta arlo horretan aplikatzekoa den sektoreko legeria eta LAGak aplikatzeko arauen 32. artikuluan berariaz xedatutakoa.

VI.5. Hizkuntza-inpaktua

Horretarako, aplikatu beharreko legeria espezifikoa eta LAGak aplikatzeko arauen 33. artikuluan xedatutakoa hartuko da kontuan.

Horri dagokionez, kontuan hartu behar da Goierriin euskararen erabilerak duen maila altua, eta irtenbide egokiak hartu beharko dira erabilerari handiagoa izan dadin eta arnaguneak sendotu daitezzen.

Neurri horiek lurraldekoak baino handiagoak izango dira, EAEk, oro har, eta Goierri, bereziki, aurre egin behar dioten erronka demografikoa ikusita.

Egin beharreko ingurumen-ebaluazioak, Nekazaritza eta Basogintzaren LPSean xedatutakoaren arabera beharrezkoa bada, dagokion nekazaritza-ebaluazioa jasoko du.

VII **Energía-eraginkortasuna**

Egungo egoeran, Goierriko LPParen idazketa gidatu behar duen jasangarritasun-printzipioak oreka egokia bilatu behar du bere proposamenen formulazioan, eta, horretarako, energia-eraginkortasun handiena bultzatu behar du, arrazoiz.

Horretarako, erabilgarri dauden energia-iturriak hartu beharko dira kontuan, eta, bereziki, berriztagarriak direnak, eta horien ezarpena bultzatu beharko da, ezartzen ari diren helburuak lortze aldera. Horretarako, lurzorua jarri beharko da.

Erronka berezia da; izan ere, esan bezala, Goierri balio handiko lurraldea da, eta gune eta leku babestu asko ditu, bereziki mendiko ingurumen-unitateetan, eta, aldi berean, haranak aldatuta daude jasandako presio antropikoaren ondorioz. Gainera, lurzoruaren eta haren kontserbazio-mailaren mende daude beste ingurune batzuen kalitatea, hala nola ura edo airea, beste ingurumen-arazo batzuen arintzea, hala nola klima-aldaketa, biodibertsitatearen galera edo uholdeak.

Horrela, ekonomia zirkularra bultzatu beharko da kontsumoa murriztean eta hondakinak berrerabiltzean, birziklatzean eta balorizatzean oinarrituko dena. Horretarako, gaikako bilketa eta bereizketa egin beharko da, hondakin horietatik materialak edo energia berreskuratzea ahalbidetzen duen beste edozein birziklatze- edo balorizazio-tratamendu egin aurretik.

Gipuzkoako hondakin solidoen eta Euskadiko energia berriztagarrien LPSek hartu beharreko erabakiak bideratzen lagunduko dute. Nolanahi ere, energia-eskakizunak lurralde-plangintzara eraman beharko dira, energia-eraginkortasuna kontuan hartuta. Hala, horrek eragina izango du erabileren ezarpenean ezarri beharreko irtenbideetan, horien mistotasunean eta dentsitatean, eta lagundu beharreko mugikortasun-moduetan, hiri-birgaikuntza, -berrikuntza eta -berroneratzea azpimarratuz.

Horrek guztiak herritarren bizi-kalitatea hobetzen ere lagunduko du.

VIII DIAGNÓSTICO baterako lehen hurbilketa.

VIII.1. Diagnostiko sozio-ekonomikoa

2022ko urtarrilaren 1ean 69.961 biztanle ziren, hau da, 70.545, datu ez ofizialen arabera, 2022ko abenduaren 31n. Goerrin Gipuzkoako biztanleriaren % 9,7 bizi zen. Balio hori, zifra erlatiboetan, ez da ia gorabeherarik izan XXI. mendean, nahiz eta, denboran haratago, 1900. urtean bere LHaren % 11,5 izan zen.

Historia demografikoko biztanleria-erregistrorik handiena 1981. urtean gertatu zen, 72.016 biztanlerekin. Une horretatik aurrera, 1900. urtetik izandako goranzko dinamika aldatu egin zen, XXI. mendean hasierara arte biztanleria pixkanaka eta etengabe galtzen hasi baitzen. Horrela, 1981etik 2001era biztanleriaren galera handia gertatu zen (urteko hazkunde-tasa -%0,5 izan zen), eta mende berritik aurrera, joera hori alderantzikatu egin zen, 2011ra arte biztanleriak gora egin baitzuen (urteko hazkunde-tasa % 0,66 izan zen) eta 2011tik 2022ra pixka bat apalago hazi baitzen (urteko hazkunde-tasa % 0,05 izan zen, % 0,11 2022ko abenduaren 31ko datu ez-ofizialak kontuan hartuz gero). Horregatik guztiagatik, esan daiteke 2001. urtean hondoa jo zuen biztanleriaren beherakadaren ondoren etengabeko hazkunde-aldi bat hasi zela, gorabehera puntualen batekin, eta azken urteetan pixka bat gorantz finkatu zela.

XX. mendeko azken bi hamarkadetan Goierriko populazioa galtzearen arrazoiak migrazio-fenomenoak (barnekoak eta kanpokoak) izan ziren, saldo naturalak positiboak izan baitziren. Bestalde, XXI. mendetik 2012ra bitarteko hazkundeak, bi urte puntaletan izan ezik, migrazioen portaera onari zor zaio; zehazki, kanpo-migrazioei – atzeritarren immigrazioa –, barnealdeak – Euskadiko udalerrien, eskualdeen edo lurralde historikoen arteko mugimenduak – negatiboak izan baitira. 2013tik aurrera gorabeherak izan dira biztanleen guztizko kopuruan (txikia eta aldaketa handirik gabe igotzen da, migrazioek eta/edo faktore naturalek negatiboki eragiten dutelako), eta 2017tik aurrera saldo begetatiboak negatiboak izaten hasi ziren (inoiz ez ziren hain altuak izan, ezta elkarren segidakoak ere); hala ere, migrazio-saldoek galera horiek konpentsatzen jarraitzen dute, eta Goierriko biztanleria ez da jaisten erreferentziako azken urtera arte (2021), bi kontzeptuengatik biztanleria galtzen baitu (unean-unean gertatzen da hori, eta ez da joeratzat hartzen), eta are gehiago 2022ko abenduko datu ez-ofizialak kontuan hartzen badira, horietan biztanleriak hazten jarraitzen baitu.

XXI. mendeko migrazio-portaera hobeak konpentsatu egin du, neurri batean, joan den mendean amaierako galera handia, eta Goierriko hazkunde demografikoaren arrazoi nagusia da, zuzenekoa zein zeharkakoa, iritsi den biztanleria gazte horren jaiotza-tasaren hazkundearen ondorioz. Izan ere, jaiotza-tasaren zifra onek eragindako hazkunde natural handiena XXI. mendeko lehen hamabost urteetan gertatu da (644,8 jaiotza/urte 2001-05 aldian, 800,6 jaiotza/urte 2006-09 aldian eta 699,2 jaiotza/urte 2011-2015 aldian), eta laurogeiko hamarkadaren lehen erdiko zifrak ere gainditu ditu immigrazio atzeritarraren ondorioz (bertako biztanleriak duela urte batzuetatik izan duen portaera murriztaileenari eutsi dio), eta emakumeen adin-tarte jakin batzuetan ugalkortasunaren gorakada txiki batean ere eragin du (emakume atzeritarren ugalkortasun-indizea, hasieran altuagoa zena, gaur egun emakume euskaldunaren indizera hurbiltzeko joera du, oso txikia baita). Goerrin saldo naturalak gero eta baxuagoak dira, eta gaur egungo egoera kontrakoa da, 2007tik izandako beherakada handiagatik eta 2015etik izandako arrazoi naturalen ondoriozko galera demografikoetan sartzeagatik. Biztanleriaren egiturak ikusten du hilkortasun-zifrek gora egiten jarraituko dutela – hildakoen kopuruak etengabe gora egingo

du, urtetik urtera, gaur egunera arte –, eta jaiotza-tasetan aldaketa bat egongo balitz soilik (azken urteetan jaiotza-kopuruak etengabe egingo du behera) alda liteke lurralde horretako joera natural atzerakoia. Denborak egiaztatuko du ea azken urteetako arrazoi naturalengatiko galera demografiko horiek puntualak diren edo etapa demografiko berri baten aurrean dauden (egitura demografiko zahartuak ez du aldaketarik ikusten, eta hazkunde naturala, gertatzen bada, atzerriko immigrazioaren portaeraren arabera izango da, edo, baikorra izanik, Eusko Jaurlaritzak jaiotza-tasa sustatzeko hartu berri dituen neurrien eraginaren arabera, besteak beste, aurrerago aipatuko dugun erroka demografikorako 2030erako Euskal Estrategian jasotzen direnak.

Atzerriko immigrazioaren ondorioz, gaur egun Goierri bizi den biztanleriaren % 12 inguru Espainiatik kanpo jaio da, eta Ekialdeko Europatik (errumaniar komunitateak presentzia handia du) etorritako 10 atzerritarretik 4 dira, % 20 Latinoamerikatik eta % 19 Magrebetik (Marokotik etorritakoen pisu handia).

Prestakuntza-mailak hobera egin du azken urteotan, eta duela mende laurden batekin alderatuta, unibertsitateko gradu-lizentziatura, bigarren mailako ikasketak eta ikasketa profesionalak zituzten biztanleak ehuneko hamar, zortzi eta zazpi puntu igo dira, hurrenez hurren, lehen mailako eta titulurik gabeko ikasketak eta analfabetoak zituzten biztanleen kaltetan (1996an biztanleria osoaren erdia eta % 11,7 baino gehiago ziren, hurrenez hurren). Lanbide-heziketa duen biztanleria Gipuzkoako batez bestekoaren gainetik dago, ehuneko puntu bat baino gehixeago.

Goierri 194,3 biz./km²-ko populazio-dentsitatea du (udalerriei soilik dagokie), eta populazio-kontraste handiak ditu Ordizia (1.762 biz./km²) eta Ataun, Ezkio-Itsaso, Gaintza, Mutiloa eta Zerain (30 biz./km²) artean. Maila handieneko hiri-erakundeak Beasain eta Ordizia dira, eta, ondoren, Zumarraga; 10.000 biztanle baino gehiago izateaz gain (hiri txikiak), biztanleria-dentsitate handia (eremu funtzional horretako biztanleriaren ia erdia hartzen dute) eta urbanizazio-maila handia duten lurraldeak dira, industria- eta zerbitzu-jardueren predomino bat dute, eta eragina dute beren inguruneetan (lan- eta bizileku-fluxuak, erosketak, aisialdia, etab.), Ori a bailara erdiko eta goi-mailako udalerrietan, Beasain-Ordizian, eta Urola Garaian, Zumarragan.

Hasiera batean independenteak ziren hirigune batzuen hazkundeak denboran zehar bi konurbazio sortzea ekarri du, modu desberdinean eboluzionatu duten unitate funtzional independenteak. Horrela, azken berrogei urteetan Ordizia-Beasain-Lazkao-Olaberría (BOL) konurbazioaren dinamismo demografikoak eremu funtzional horretan duen presentzia indartzera eraman duen bitartean, ehuneko sei puntu pasatxoko hazkundea (1981eko % 39,5etik 2022ko % 45,6ra), Zumarraga-Urretxu-Legazpi (ZUL) konurbazioaren kasuan, biztanleriaren galerak lurralde horretan pisua galtzea ekarri dio (% 40,3tik % 35,3ra aldi berean). Oriaren ardatzeko portaera demografiko onena Ordiziako, Beasaingo eta Lazkaoko hazkundeek eragin dute. Lehenengo biak gaur egun 10.000 biztanle baino gehiago dituzten herriak dira, Urola Garaiko ardatzaren aldean. Bertan, Zumarraga eta Legazpi % 20 inguru murriztu dira, eta horietako bakar bat ere ez da iristen gaur egun 10.000 biztanlera. Zifra hori laurogeiko hamarkadaren hasieran zuten biek.

Landa-izaerako udalerriek (eremu funtzionaleko 22 udalerrietatik 15ek 2.000 biztanle baino gutxiago dituzte) jaitsierak izan dituzte aldi berean (1981-2022). Horietatik guztietatik 1.000-2.000 biztanle dira portaera txarrena izan dutenak, XXI. mendean zehar ez baitute berreskuratu ere egin XX. mendeko azken bi hamarkadetan galdutako biztanleria (Olaberria, Ataun, Itsasondo, Legorreta, Ormaiztegi, Zaldibia eta Zegama). Zentzu horretan, udalerrri txikienean, 1.000 biztanle baino gutxiagokoek, bilakaera orokor hobea izan dute, batez ere XXI. mendeko lehen bi hamarkadetan izandako hazkundeengatik.

Goierriar biztanleriaren sexuaren arabeko egitura oso orekatua da (% 50,06 gizonak dira eta % 49,94 emakumeak), ia 1eko sex/ratioarekin (1,002), migrazio-osagaiak eraginda; izan ere, duela hamarkada batzuetatik hona barne-migrazioan emakume gehiago emigratu dute gizonak baino, eta kanpo-migrazioaren kasuan alderantziz izan da nagusi diren atzerriko komunitate-motengatik. Aipatutakoaren ondorioz, emakumeen bizi-itxaropen handiagoa ez da ikusten Goierriko piramidean 70 urtetik gorako biztanle-taldera arte.

Adinaren arabeko egiturari dagokionez, zahartze biologikoaren erakusgarri argiak ikusten dira. Hainbat adierazle daude, hala nola zahartzaroko indizea, % 136ko baliora iristen dena; 45,1 urteko batez besteko adina, atzerriko nazionalitatea duten pertsonak gazteagoak badira ere; 20 urtetik beherako taldea, % 20,4, eta 65 urtetik gorako taldea, % 22,2; jaiotza-tasen jaitsiera; bizi-itxaropen handiagoa; eta abar. 2021aren amaierako biztanleriaren piramideak zahartze hori adierazten du erraboi, hautetsontzi edo alderantzikatutako formarekin, erdiko gorputza baino oinarri estuagoarekin (65 urtetik gorako taldearen eta 20 urtetik beherakoaren ehuneko handi samarrak). Horiek guztiak biztanleria erregresiboan eta erregimen demografiko modernoaren fasea (trantsizio demografikoaren laugarren fasea) amaitu duten herrialde garatuaren tipikoak dira, jaiotza-tasa txikiakin. Horren irudia Gipuzkoako eta Euskadiko piramideen oso antzekoa da, jaiotza-tasaren beherakadaren isla (lurralde horietako emakumeek gero eta seme-alaba gutxiago eta beranduago dituzte), osasun-arretaren hobekuntzaren isla, bizi-itxaropena eta hilkortasuna handituz, zahartutako biztanleria-egiturengatik, eta horrek are zaharragoak izateko joera iragartzen du. Errealitate horrek agerian uzten du erretiroei eta talde zaharrenek eska ditzaketen laguntza- eta osasun-zerbitzuei heltzeko baliabideen beharra, bai eta lurralde baten etorkizunaren aurrean dagoen ziurgabetasuna ere, lurralde horretan lan egiteko adinean dauden pertsonen gero eta pisu txikiagoa baitute beren biztanleria-egituran.

Biztanleria aktiboa 5.500 pertsonatik gora hazi da azken urteotan; hazkunderik handiena XX. mendeko laurogeita hamarreko hamarkadaren amaieratik XXI. mendeko bigarren hamarkadaren erdialdera izan da. Goranzko bilakaera hori oso lotuta dago etorkin atzerriar horien etorrerarekin; izan ere, lan egiteko adinean dauden gazteak dira, eta jatorrizko biztanleriaren aktibo-galera konpentsatu dute. Izan ere, biztanleria zahartuaren populazio-egitura dela-eta, erretiroaren edo aurretiazko erretiroaren adinean sartzen ari da. Aitzitik, biztanleria ez-aktiboak behera egin du laurogeiko hamarkadaren erdialdetik hona (ikasleen kopurua jaitsi egin da jaiotza-tasak jaitsi egin direlako, eta emakumea lan-munduan sartu delako). Hala ere, XXI. mendearen lehen hamarkadaren erdialdetik gaur arte gora egin du, eta gorabeherak izan dira, batez ere jaiotza-tasaren eta erretiratuen hazkundearen ondorioz. Hala ere, portzentaje-mailan, % 52,6tik % 53ra igaro da, aktiboaren taldearekin alde txikiagoa duelako.

Biztanleria aktiboaren adina populazio-egituraren zahartze horren isla da. Hala, 35-54 urteko goierritarren taldea aktibo guztien % 56 da gaur egun, eta 55-64 urtekoen taldea ia % 21; 16 eta 34 urte bitarteko taldea, berriz, % 22,5 da. 2010etik 2021era bitarteko bilakaerak berretsi egiten du adierazitakoa; izan ere, 16-34 urteko taldeak 12,1 puntu galdu ditu Goierriko biztanleria aktiboan, eta 55-64 urtekoek eta 65 urtetik gorakoek, aldiz, indartu egin dute haien presentzia (10 puntu eta 4 hamarren, hurrenez hurren). Adin-talde horiek antzeko bilakaera izan dute Gipuzkoan eta Euskadin, baina eremu funtzionalean zahartze-prozesua areagotu egin da biztanleria-egituratik beragatik (16-34 urteko gazteen taldeak pisu handiagoa galdu du, eta 55-64 urtekoen taldeak, berriz, handiagoa).

16 urte eta gehiagoko biztanleriaren jardura-tasa % 56,4koa da 2021ean, eta 2010arekin alderatuta, gorabeherak izan arren, gora egingo luke (ehuneko 6 hamarren). Egungo ehuneko hori LHkoaren berdina da, Euskadikoaren (% 56,1) gainetik, eta, hala ere, aldeak nabarmenagoak dira Espainiako tasarekiko, % 58,2an baitago (2010etik 2021era, euskal lurraldeetako jardura-tasak Espainiakoen azpitik mantendu dira beti).

Datu horiek ez dute adierazten tasa horrek behera egin duenik Goierriin. Hala ere, biztanleria-egituratik etorkizunean ikusten da, faktore demografikoek eragina baitute lan-merkatuan, biztanleria orokorraren eta, zuzenago, biztanleria aktiboaren egitura baldintzatzen baitute. Hori baldintzatzen duten faktore horiek aldatzen ez badira, zaila izango da jardura-tasa ez jaitea. Sexuaren arabera banaketari dagokionez, gizonen adierazten dituzte jardura-tasarik handienak (% 50,4), nahiz eta azken hamarkadetan emakumea lan-munduan sartzeak aldeko eragina izan duen (% 43,7): 1986an sexuen arteko 35,1 ehuneko-puntuko aldea izatetik, 6,7 puntuko aldera igaro da 2021ean. Azken berrogei urteetan biztanleria aktibo landunari buruzko datuekin ere horixe gertatu da, non gizonen okupazioak behera egin duen, bai kopuru kuantitatiboetan, bai portzentajeetan, emakumeen okupazioari buruzko datuak zenbaki absolutuetan 2,8 aldiz biderkatu baitira. Hala, 16 urte eta gehiagoko biztanleriaren okupazio-tasa 2010etik (% 51) 2021era (% 51,5) apenas aldatu den arren, nahiz eta krisi ekonomikoaren (2008) eta sanitarioaren (2020) ondorioz gorabeherak izan diren, enplegu-tasak jaitsi egin dira gizonen kasuan (% 58,2tik % 56,2ra), eta emakumeen kasuan, berriz, igotzen jarraitu dute (% 43,2tik % 46,8ra).

Eremu funtzional horretan sortzen den enplegua Gipuzkoako enpleguaren % 9,35 da, biztanleria lurralde historikoaren % 9,75 izanik, eta azken hogeitun urteetan izan duen bilakaera goranzkoa izan da, nahiz eta 2008 eta 2020ko krisiarekin batera atzeraldialdi izan diren (gaur egun 2008koekin alderatuta maila baxuagoan dago). Eustaten 2020ko zifrak 33.704 lanpostu ingurukoak dira, eta horrek esan nahiko luke, urte horretako aktibo okupatuak kontuan hartuta, enplegu endogenoaren ia % 8,5 ez litzatekeela lurralde horretan bizi diren pertsonengan eroriko, eta, ondorioz, lotutako penintsulako migrazioak handituko liratekeela. Beasain, Zumarraga, Ordizia eta Legazpi nabarmentzen dira lanpostu horien ia 3/5 biltzeagatik.

Okupazioak sektore ekonomikoen arabera duen banaketak erakusten du 2021ean bere landunen ia % 58 hirugarren sektorean edo zerbitzuetan enplegatzen dela (1986an heren bat zen), eta ondoren industriari lan egiten duen % 35 (1986an % 62,1 zen). Ehuneko horiek garatutako ekonomien bereizgarri den tertziarizazio-prozesuaren ondorio dira (errenta handitzeak aukera ematen die familiei osasun-, hezkuntza-, turismo-, garraio-, aisialdi- eta komunikazio-zerbitzu gehiago eskatzeko), baina kasu zehatz honetan okupazio handia dago bigarren sektorean, eta hori aukera handia da lurralde horrentzat,

trakzio-gaitasuna eta aberastasuna sortzeko gaitasuna direla-eta (Gipuzkoa, Euskadi eta Espainia oso urrun daude industriako okupazio-maila horietatik, ehuneko 13, 16,5 eta 21,4 puntu gutxiagorekin, hurrenez hurren, zerbitzuetan espezializatutako ekonomia baten aldean, % 72, % 75 eta % 78ko okupazioarekin, hurrenez hurren). Deigarria da biztanle gehien duten udalerriak, hala nola Beasain, Urretxu, Zumarraga eta Ordizia, eskualdeko industria-okupazioaren batez bestekoaren azpitik daudela (% 34,5, % 33,1, % 33 eta % 31,5, hurrenez hurren). Azkenik, eraikuntza-sektoreak okupatuena % 6,2 enplegatzen du (Gabiria, Ordizia, Zaldibia eta Beasain nabarmentzen dira sektore horretan okupazio handiagoa dutelako), eta nekazaritza-sektorea ez da % 1era ere iristen okupazioaren etengabeko jaitziera horretan, eta Arama, Zerain, Ataun edo Ezkio-Itsaso dira landa-inguruneari lotuen dauden herriak.

Goierri lurralde industrialia izaten jarraitzen du, nahiz eta 80ko hamarkadatik sektore horrek bere ekonomian pisua galdu. Azterna hori biztanleen okupazioan, paisaian eta adierazle ekonomikoetan nabari da. Izan ere, 2020an manufaktura-industriak bere balio erantsi gordinaren % 49 (ia aberastasunaren % 55, energiaren azpisektorea barne) sortzen du, eta Gipuzkoan eta Euskadin % 27,6 eta % 22,8 dira, hurrenez hurren, hau da, ia bikoitza (Espainiarekiko eta EB-27arekiko ere oso gaintetik dago, munduko herrialde industrializatuenen ehunekoetara hurbilduz). Lurralde hau sektore tradizionalen espezializatuta dago: metalurgia eta produktu metalikoak, garraio-materiala – batez ere trenbideko garraioa, autobusak eta autokarak – eta makineria eta ekipoa, eta, bereziki, balbulagintza, mugikortasuna, jasotzea, energia, motor elektrikoak, garraioa, makina-erreminta, besteak beste. Sektore hori da lurralde horretan dinamismoa bultzatzen jarraitzen duena, Goierri Valley deiturikoa, enplegu- eta jarduera-kontzentrazio handia baitu adar metalmekanikoetan, batez ere tamaina txiki eta ertaineko enpresetan – ETEak –, esportatzeko eta berritzeko ahalmen handia dutenetan.

Sektore horren atzetik zerbitzuen sektorea dago, azken hamarkadetan BEGd-ari egindako ekarpenarekin gero eta pisu handiagoa duena (2020an ia % 40); eraikuntzak garrantzia galdu du, batez ere 2008ko krisiaren ondoren (BEGd-aren % 5,1); eta lehen sektorearen ekarpenak murriztua izaten jarraitzen du termino ekonomikoetan (BEGd-aren % 0,6), ez sozialak ezta ingurumenekoak ere, horietan bere protagonismoa zalantzarik gabekoa baita. Turismoaren sektoreak nabarmen egin du gora azken urteotan.

Udalerrri mailan, Arama, Ormaiztegi, Olaberria, Ezkio-Itsaso, Itsasondo, Idiazabal, Beasain, Legorreta eta Legazpi nabarmentzen dira industria-espezializazioan (industriak BEGaren % 56 baino gehiago sortzen du horietako bakoitzean); Zumarragak, iraganean industria-espezializazio handia izan zuen udalerriak, hirugarren sektoreari lotutako BEGd-rik handiena du orain (% 81,4), beste herri batzuek bezala, hala nola Gaintzak, Altzagak, Ataunek, Ordiziak, Segurak eta Urretxuk, horietan guztietan % 60 gaintitzen baita. Eraikuntzaren sektoreak BEGaren % 20 gaintitzen du Mutiloan, Zerainen eta Altzagan, ehuneko hiru puntu baino ez Lazkaon eta Gabirian. Lehen sektoreak Gaintzan izango luke espezializaziorik handiena (BEGaren % 14,6), eta ondoren Mutiloan, Zerainen eta Ataunen (BEGaren % 7-8, hurrenez hurren). Turismo-sektorea Goierri osora zabaltzen da, eta protagonismo berezia hartzen du Seguran, Zerainen eta Zegaman.

Goierriko per capita Barne Produktu Gordina (biztanleko BPG) 33.400 €/ biztanleko da 2020an, Gipuzkoakoa, Euskadikoa, Espainiakoa eta Eurogunekoa baino handiagoa, eta horrek berretsi egiten du orain arte adierazitakoa. Udalerriei dagokienez, Olaberriaren per capita BPG nabarmentzen da (305.677 €2019an eta 256.140 €2020an), pertsonako aberastasun gehien sortzen duen Gipuzkoako udalerria da, eta, aldi berean, bigarren Euskadin, Zamudioren atzetik, eta, hala ere, azken lau hamarkadetako biztanleria-jaitsiera jarraituaren ondorioz, portaera demografiko txarrena duten Goierriko hiru udalerrien artean dago. Arama, Ormaiztegi, Ezkio-Itsaso, Beasain, Idiazabal eta Itsasondo herriek ere Goierriko biztanleko BPG gaitutuko lukete. 2000. urteaz geroztik, Goierriko biztanleko BPGaren batez bestekoa Gipuzkoakoaren, Arabakoaren, Bizkaikoaren eta Euskadikoaren gaitetik dago, eta eskualde-mailan, Donostialdearen antzeko balioa du, eta Euskadin soilik Debagoiena, Gorbeialdea, Añana, Durangaldea, Arabako Mendialdea eta Arabako Errioxa ditu gaitetik.

Langabetuei dagokienez, lurralde osoko enpresa enblematikoen itxiera-, birmoldaketa- eta berregituratze-prozesuak eragin zituzten krisi desberdinen ondorioak (hirurogeita hamarreko hamarkadaren amaiera-laurogei, 1993, 2003) atzean utzi ondoren, eta inoiz erregistratu gabeko langabezia-zifrak kontuan hartuta (INEMen datuen arabera, 5.579 langabe 1989an, 4.075 langabe 1994an...), langabezia jaisten hasi zen 2007ko laugarren hiruhilekoan, 1.609 pertsonara iritsi arte. Hortik aurrera, eta 2008ko krisiaren ondorioekin, langabeen kopuruak gora egin du, 2008ko 2.435etik 2012ko 4.182ra, eta une horretatik aurrera egoera hori aldatu egin da, datuak urtez urte hobetuz, 2018an eta 2019an, hurrenez hurren, 2.700 langabetu inguru izateraino. COVIDaren pandemiak eragin negatiboa du enpleguan, batez ere 2020ko datuetan (3.000 langabetik pixka bat igaro da), eta urte horretatik aurrera, aldakuntza txikiekin, 2.700 inguruan edo zifra hori apur bat gaitutuz (2.716 2023ko otsailean).

Goierriko langabezia-tasak 1997ko % 10,2tik 2023ko otsailean % 8ra aldatu dira, eta 1997-2023 aldiko baliorik txikiena 2007an lortu da, % 5,4rekin (2008ko krisiaren aurretik), eta altuena 2012an, % 12,7rekin. Une horretatik aurrera, behera egiten hasi da, egoera ekonomiko hobea delako. Goierriren barruan, Urola Garaiko udalerriek (Ezkio-Itsaso, Legazpi, Urretxu eta Zumarraga) LPPko gainerako lurraldekoak baino langabezia-tasa altuagoak erregistratu eta erregistratu dituzte, enpleguaren portaera hobearekin, eta hori kontuan hartu beharko da prozesuan. Horrela, Urola Garaiko egungo langabezia-tasak (% 9,1 2023an) Gipuzkoakotik hurbilago daude LPPko gainerako lurraldekoetatik baino (Lanbidek Goierri izeneko eskualdea). Hala ere, horien bilakaerak, beherakadak eta hazkundeak izan dituztenak, bat etorri dira denboran, egoera ekonomiko eta sanitario desberdinek antzera eragin baitute.

Gaur egun, Goierri osoko langabezia-indizea % 8koa da, eta langabezia-maila hori jaisten ari da 2012tik 2020an gorakada txikia izan arte, Covid pandemiaren ondorioz. Maila horiek erakusten dute, bestalde, enpleguaren egoera hobea dela Espainian baino; izan ere, Espainian langabezia-tasa % 12,4koa da (2023ko otsaila), Europar Batasuneko kide guztien langabezia-maila handiena duen herrialdea baita, baina EBko % 6tik (2023ko otsaila) eta Euroguneko % 6,7tik (2022ko amaiera) urrun.

Langabeen adinari dagokionez, % 58,2k 40 urte baino gehiago ditu (Gipuzkoan baino 5 puntu gutxiago; hala ere, talde gazteenek langabezia-maila handiagoa dute). Zenbaki erlatiboetan, emakumeen langabeziak pisu handiagoa du 31 eta 50 urte bitarteko adin-taldeetan (ia 6 puntuko aldea dago sexuen artean) eta 51 urtetik gorakoetan (ia hiru puntuko aldea), 21 urte baino gutxiagoko taldean (aldea bikoitza baino zertxobait handiagoa da). Sexuen arabera, emakumeen langabezia-tasa % 10,4koa da eta gizonena % 6,6koa, 3,8 puntuko aldea, Espainian alde hori 4,4koa den bitartean. Goierri eta Gipuzkoan emakumeak dira nagusi, 5 langabeko ia 3 emakumeko proportzioan.

Jarduera ekonomikoari dagokionez, langabeen talde handienak zerbitzuetan izan du azken lana (guztizkoaren % 57 inguru), ondoren manufaktura-jardueran (% 18) eta eraikuntzan (% 6). Duela 13 urteko datuekin alderatuta, hirugarren sektoreko langabeen kopuruak gora egin du zenbaki absolutuetan eta erlatiboetan (4 puntu), eta industrian eta eraikuntzan, berriz, behera (12 eta 4 puntu).

Amaitzeko, ikus daiteke Eremu Funtzionaleko biztanleria hazi egin dela 2009. urtean, indarrean dagoen LPP onartu zenetik, eta 2021. urtean, berriz, 1.066 biztanle; hau da, % 1,54ko hazkundea izan du. Gainera, 2021ean berriro gauditua da Goierri 70.000 biztanleko muga.

Biztanleriaren hazkunde hori, bai eta langabeziaren jaitsiera ere, Oria bailaran kontzentratu da, eta, bereziki, Beasain-Ordizia-Lazkao-Olaberriko hiri-continuumean, 30.000 biztanle baino gehiago izan baititu. Horrek esan nahi du 2009tik ia % 6ko igoera esanguratsua izan dela, Urola bailaran sensu kontrario gertatutakoari zor zaion % 1,54ko batez besteko igoerarekin kontrastean, Zumarraga-Urretxu-Legazpi hiri-jarraituan, zeinak populazioa galdu baitu, gaur egun 25.000 biztanletik behera baitago, 2009tik % -3,5eko jaitsierarekin.

Egoera hori dela-eta, LPPk arreta berezia jarri behar du eremu funtzional osoan, lurralde-oreka egokia lortzeko.

Urola Garaian egoera horretan inbertitzeko egokia den lurzoruaren erabilgarritasunak – gehiena jada antropizatua edo hiri-garapen zaharkituek okupatua – aukera ematen du dinamika horri behar bezala erantzuteko. Ohartarazi behar da LAGek ez dutela behar bezala identifikatzen lurralde horretako etxebizitzaren kuantifikazioa beherantz bideratzean, hautemandako joerari jarraituz eta etxebizitza aldatzeko neurririk sartu gabe. Ekimen hori LPPri egokitu dakiok, prozesuan aukera duela baieztatzen bada.

Ildo horretan dinamika hasi berri bat dagoela ikus daiteke, eta horren erakusgarri dira Urretxuk 2021ean plangintza orokorraren berrikuspena onartu berri duela eta, horren arabera, jarduera ekonomikoetarako eta bizitegietarako lurzoruak prestatzeko eta gauzatzeko hainbat ekimen abian jarri dituela, eta, aldi berean, azpiegiturak hobetu dituela (Aparizioko glorieta), nahiz eta denbora gutxi igaro den; Legazpin, ekimen publikotik, Patricio Echeverriaren instalazio zaharrak berroneratzea bultzatu dela, SPRIren lankidetzarekin, jarduera ekonomikoak ezartzeko lurzoruak prestatuz, eta, aldi berean, gaur egun indarrean dagoen Plan Orokorra berrikusten ari dela; eta Zumarragako Arcelorren, Legazpiren antzeko prozesu bat hasi dela, Zumarragan ere duela gutxi hasi baita plangintza orokorra berrikusteko prozesua.

Beraz, nahitaez jorratu beharreko helburu bat da, eta, aldi berean, iragarri daiteke, neurri egoki eta zehatzekin asmatuz gero, Zumarraga, Urretxu eta Legazpiko (ZUL) hiri jarraituak bere bizitasuna berreskura dezakeela, Beasain, Ordizia, Olaberria eta Lazkaoko (BOL) hiri jarraituak egin duen bezala, prozesutik ateratzen denari kalterik egin gabe; Urola Garaiak biztanle gehiago hartzeko gaitasuna du, ildo horretako agertoki baten alde egitea komeni bada, eta hori balio handiko Goierriko enklabeen babes bereziari eutsiz egin daiteke.

BOLan antzemandako joera sendotzea eta ZULen dinamismo handiagoa ekarriko duten neurri egokiak bultzatzea, BOLaren berehalako adibideari jarraituz, bi burualdeak indartzeko eta, premiarik gabe, Estandako korridorea erreserbatzeko aukera eman dezake, haren balizko garapena Euskal Autonomia Erkidegoko Trenbide Sare Berriaren ezarpenarekin lotuta epe luzeagorako hartzen diren erabakiekin lotu dadin.

Era berean, komunikazio-azpiegituren arloko eskumen sektorialetik, Santa Luziako autobiatik beste lotune bat egitea Ezkio-ltsasoko trenbide-plataformaren garapenaren ekintza subsidiariorat jotzen da, eta ingurune horretan gerta litezkeen garapen berriak identifikatzeak izaera hori izan dezakeela uste da, epe labur eta ertainean nahitaez ezarri behar diren neurriek kalterik egin gabe.

Nolanahi ere, testuinguru horretan, hainbat alderdi hartu behar dira kontuan, hala nola jaiotza-tasa, migrazio-mugimenduak, bizi-iraupena eta biztanleriaren zahartzea, antzemandako egoeraren aurrean.

VIII.2.- Ingurune fisikoari eta azpiegitura berdeari buruzko diagnostikoa

Eremu Funtzionalaren ingurune fisikoan bi ingurumen-unitate handi bereiz daitezke argi eta garbi: mendiak, banalerroko mendilerro-multzoari dagozkionak (Aralar, Altzania, Urkila-Aizkorri), iparraldetik hegoalderako norabideko mendi-adarrak, eta iparraldetik eta mendebaldetik mugatzen duten mendiguneak, eta haranak eta horien hegala eta alboko sakanak. Jarraian laburbiltzen den ingurumen-problematika da horietan hauteman dena.

Haranen unitatean, ingurumen-arazo nagusiak jasaten duten presio antropiko handiari lotuta daude, eta hori han dauden lurzoruetan agertzen da, oro har emankorrak eta gaitasun agrologiko handikoak direnak, eta pixkanaka beste erabilera batzuetarako okupatzen ari direnak, degradazio-arazo nabarmena baitute, bertan dauden ibai-ekosistemen kutsadurarekin, alterazioarekin eta degradazioarekin (kanalizazioarekin, ibaiertzeko landaredia kentzearekin, etab.). Haran horietako ibai-dinamikaren ondoriozko beste arazo esanguratsu bat uholde-arriskua da, klima-aldaketari esker uholde-arriskua areagotu baitaiteke, bai eta bertan finkatutako biztanleentzat beste inplikazio gehigarri batzuk ere, osasuna barne.

El río Urola en Urretxu y Zumarraga / Urola ibaia Urretxu eta Zumarragan

Mendien unitatean ikusitako arazo nagusiak arriskuaren kapituluaren kokatzen dira, bai geologikoak, higadura azentudunaren eta irristatzeen bidez, bai akuiferoen kutsaduraren ondoriozkoak. Klima-aldaketa ere halakoxea da, habitat naturaletan eta espezieetan dituen ondorioekin.

Las Montañas: Urbia / Mendiak: Urbia

Aurrez azaldutako giroen banaketa nabarmenak, berez, Eremu Funtzionalen oso aipagarria den beste arazo bat ere sortzen du: konektibitate ekologikorik eza eta, beraz, biodibertsitatearen galera. Planetaren mailan, biodibertsitatearen galera hain da larria, ezen desagertze masibo gisa hartzen baita, naturalizat hartzen direnak baino 100-1.000 aldiz handiagoak diren iraungitze-tasekin. Eskualde mailan, espezie mehatxatuen zerrenda eta katalogoetan sartutako espezie kopuru handiak adierazten du ez dagoela arazo global horretatik kanpo.

Gizakiaren ekintzen ondorioz habitatak galtzea eta hondatzea da biodibertsitatea galtzeko arrazoi nagusia, eta eskualdean, besteak beste, baso autoktonoaren kantitatean eta kalitatean agertzen da, landaredi potentzialarekiko atzerapen etengabea, eta gaur egun lurraldearen % 30 baino ez da okupatzen, EAEko 2021eko Baso Inbentarioak emandako datuen arabera, espezie gutxi batzuen baso-ustiapen intentsiboan, baita eremu sentikorretan ere. Iturri beraren arabera, eskualdeko azaleraren % 38 okupatzen du, eta horrek, baso-teknika desegokiekin batera, higadura-arriskua eragitea alde batera utzita, biodibertsitatea nabarmen galtzea dakar, bai eta erriberako ekosistemetan ere, horietan giza esku-hartzeak, kasu askotan, asko pobretu baitira, lehen aipatu bezala.

Fauna eta flora ez dira aldaketa horietatik kanpo geratzen; izan ere, habitat baliotsuenak eta bereizgarrienak nabarmen murriztu dira, eta hedadura gutxituz joan dira pixkanaka, lotu gabeko baso-masetara edo ibaien arroetako goi-ibarretara mugatu arte.

Era berean, giza jarduerak eta azpiegituren garapenak, lurraldea arian-arian eraldatzeak eta zatikatzeak, disrupzio handiak eragin dituzte sistema naturaletan, eta horiek okupatzen dituzten espezieengan ere eragina dute, kasuren batean desagertzeraino.

Biodibertsitatearen galera hori eta paisaiaren degradazio nabarmena areagotu egin daitezke nekazaritza-ustiategiak uzten direnean, landa-munduaren dinamika sozioekonomikoaren edo Eremu Funtzionaleko jardueraren marjinalitatearen ondorioz.

Hala eta guztiz ere, giza asentamenduek eta horietatik eratorritako azpiegiturek eragindako ondorioak gorabehera, ohartarazi behar da lurraldearen gehiengo babestu dela (% 90 baino gehiago ez da afekzio horien xede), belaunaldi desberdinetatik eta denboratik igarotzean gertatu diren etengabeko aldaketen kalterik gabe.

Eraginak identifikatuz gero, behar diren ekintzak oreka egokian eta dagozkien epeetan egin ahal izango dira, biztanleriaren eta datozen belaunaldien beharrei ere erantzuna emanaz eta horri dagokionez aurreikusten diren lehentasunak zehaztuz.

Paisaiaren aldaketa bertan garatzen den jardueraren berezko zerbait dela ohartarazi behar da. Horrela, bere garaian larreek basoak ordezkatu zituzten, eta azken horietan nagusi ziren espezieak ere aldatu egin ziren, eta, gaur egun, hutsik edo jarduerarik gabe dauden baserrien proportzio esanguratsuak aldaketak eragiten ditu, eta horiei gehitu behar zaizkie, teknologia berriekin, besteak beste, gazta edo txakolinaren ekoizpenaren euskarri diren jardueretatik eratorritakoak.

Testuinguru horretan, Berrikuspenean garatu beharreko ariketak proposamen eraginkorrak jaso beharko ditu ingurune fisikorako aurrez azpimarratu diren arazo guztiak konpontzeko, kontuan hartu beharreko aldagai guztien ebaluaziotik ondorioztatzen den proportzionaltasunarekin.

Eremu funtzionalaren ingurune fisikoan dagoen arazoari esker, eta indarrean dagoen LPPa onartu zenetik ingurumen-araudi oparoa eta EAeko Lurralde Antolamenduaren Gidalerro berriak frogatu direnetik, LPP berriaren garatu beharreko antolamenduak honako gai hauetan sakondu behar du bereziki:

1.- EAeko Nekazaritza eta Basogintzaren LPSean (irailaren 16ko 177/2014 Dekretua) zehaztutako Balio Estrategiko Handiko lurzoruak babestea. Hori ere nabarmendu zen 2020an egindako Planaren jarraipen-memorian, eta bat dator LAGek proposatutako helburuekin, lurralde-antolamenduan landa-habitata modu espezifikoan ikusarazteko.

Testuinguru horretan, LPPri baitagokio, LALaren arabera, kontuan hartu beharreko ikuspegi eta aldagai guztiak integratzeko zeregina, nolana ere, lurzoru horiek lehentasunezko beste premia batzuetara bideratu behar ote diren baloratu beharko da, eta, kasu horretan, dagokion nekazaritza-ebaluazioa egin beharko da. Ohartarazi behar da Gipuzkoako nekazaritzako balio estrategiko handieneko orban Goierri (Segura-Zerain) dagoela, eta, balio handia izan arren, 2014an erreserba-eremu gisa kategorizatu zenetik mantentzen dela, sektoreak aitortzen duen bezala, eta lurzoru hori ez dela helburu horretarako kudeatu.

2.- Naturagune babestuetan sartuta ez dauden eta, beraz, babesik ez duten baso natural autoktonoak babestea, baso-kudeaketa arduratsua sustatzea eta ibai-ekosistemek jasaten dituzten arazoei erantzutea, biodibertsitatearen galerari aurre egiteko eta eskualdeko paisaia sustatzeko proposamen eraginkor gisa.

Horretarako, aurrerago adierazten den bezala, prozesuaren jarraitutasunean kontrastatu beharko den lehen hurbilketa bat egiten da, beste erabaki batzuekin modu integratuan.

3.- Arriskuak txertatzea, gaur egun horiei buruz dagoen informazio eguneratuagoarekin; horien artean, lurzoru kutsatuen arazoa eta uholde-arriskua nabarmentzen dira. Horretarako, parte hartuko da azaroaren 19ko 449/2013 Dekretuaren bidez behin betiko onartutako EAeko Ibaiak eta Errekak Antolatzeke Lurralde Plan Sektorialen – Kantauriko eta Mediterraneoeko isurialdea – aldaketan jasotako kartografian, bai eta 2023ko urtarrilean onartutako Kantauri Ekialdeko Demarkazioaren Plan Hidrologikoari buruzkoan ere (Hirugarren Plangintza Zikloa).

Hori bereziki kontuan hartu beharreko gaia da, klima-aldaketaren erronkari dagokionez ere ohartarazi baita.

4.- Lurraldean azpiegitura berde bat sartzeari zeharka, eta ekosistemen zerbitzuei balioa ematea. Azpiegitura horren eginkizunak honako hauek izango dira: natura-ondarea eta naturak eskaintzen dizkigun zerbitzuak mantentzea eta aberastea; ekosistemen zerbitzuei balioa ematea eta ikusaraztea lurraldea modu iraunkorrean kudeatzeko tresna gisa; nekazaritza-jarduera iraunkorrak eta gertuko ekoizpen-bitartekoak sustatzea; lurraldearen erresilientzian laguntzea arriskuen aurrean; herritarren osasuna eta ongizatea hobetzea airearen eta zarataren kutsadura eta beroarekin lotutako gaixotasunak murriztuz; mugikortasun-ibilbide bigunak sustatzea; paisaia babesten laguntzea, turismo-erakargarritasuna eta eskualdearen kultura-intereseko inguruneak eta ondasunak babestea ahaztu gabe.

Gai horri dagokionez, aurrerago, prozesuaren jarraitutasunean kontrastatu beharko den lehen hurbilketa bat aurkezten da, beste erabaki batzuekin modu integratuan.

Goierriko antolamenduan garrantzi berezia duen proposamena dela uste da, horretarako LAGetan eta Foru Aldundiak Gipuzkoa osoari buruz egindako dokumentuan horri buruz xedatzen den guztia baitago.

5.- Kultura-ondarea Euskal Kultura Ondarearen maiatzaren 9ko 6/2019 Legean ezarritako terminologiaren arabera sartu behar da egin beharreko ekitaldian; hau da, kultura-ondare materiala (higiezina eta higigarria) eta kultura-ondare immateriala.

Lehenengo barruan, honako kategoria hauek ezartzen dira:

- a) Monumentua.
- b) Monumentu-multzoa.
- c) Gune arkeologikoa edo paleontologikoa
- d) Lorategi historikoa
- e) Ibilbide kulturala
- f) Espazio kulturala

Bigarrenen barruan:

- a) Banakako ondasun higigarria
- b) Ondasun higigarrien multzoa

Azkenik, ondare immaterialerako hamaika kategoria ezartzen dira.

Gai hori, ahal dela, ingurune fisikoaren tratamendutik aparte landuko da, eta, bereziki, hiri-eremuak izango ditu xede.

6.- Klima-aldaketaren ondoriozko arriskuei aurre egitea, arazo garrantzitsua baita lurraldearen iraunkortasunaren gai orokorrean, eta funtsezko hiru dimentsioetan eragiten baitu: ingurumenean, gizartean eta ekonomian.

Horrela, eta zehaztu beharreko baldintzatzaile gainjarriaren bidez, gai horri bi alderditatik heltzea proposatzen da: arintzea eta egokitzea. Egin beharreko plangintzak bietarako helburuak hedatu behar ditu, lurraldean erabilerak antolatuz, eraginkortasun- eta erresilientzia-helburuekin bat etorriz.

7.- Modu osagarrian eta integratuan, Planean eta haren ingurumen-ebaluazio estrategikoan aurreikuspen sozialak eta ekonomikoak txertatuko dira, eta, bereziki, biztanleriaren eta datozen belaunaldien beharrak, oreka egokia lortze aldera.

Prozesuaren jarraitutasunean, dagozkion erabakiak hartuko dira oharmandako egoerari eta aipatutako aprioritate-diagnostikoari dagokienez, prozesuan zehar etengabe berrikustearen kalterik gabe.

VIII.3.- Hiri-inguruneari, etxebizitzari, jarduera ekonomikoari, zuzkidurei eta komunikazio- eta zerbitzu- azpiegiturei buruzko diagnostikoa

VIII.3.1. Lehen funtsezko gaia

VIII.1 epigrafean ohartarazi den bezala, Goierriko Eremu Funtzionalean bi aldaketa berezi gertatu dira jarraian: batetik, BOLko populazioak ZULEko populazioa harrapatu du, eta, bestetik, BOLak azken hamarkadan gora egin duen bitartean, ZULEk datu sozioekonomiko atzerakoiak ditu.

Horrek guztiak lurralde horietako bakoitzaren dinamismo desberdinari erantzuten dio, eta aztertutako aldagai guztietan ikusten dira. Hala ere, VIII.1 epigrafe berean adierazi den bezala, etorkizunean joera aldatuko dela iragarri daiteke, egokitzat jotzen bada eta dagozkion neurriak hartzen badira.

Adierazi behar da horrek eskatuko duela LPPk, bere eskumenak kontuan hartuta, neurri zehatzak planteatzea, dagokion diskriminazio positiboa ekarriko dutenak, ikuspegi orokor batetik, bizitegi-kuantifikaziorako LAGetan zehazten denarekin kontrajarrita, ikusitako joeren finkapena soilik kontuan hartuta.

Aurreko guztia argitze aldera, adierazten da, LAGen idazketaren testuinguruan eta gai horri buruz berariaz xedatutakoaren arabera, eta hurrengo koadrotik ondorioztatzen den bezala, tamaina bereko udalerriek, hala nola Ordizia eta Zumarragari (biek 4.700 etxebizitza inguruko parkea zuten, Eustaten 2016ko datuen arabera, eta 10.000 biztanle inguru zituzten), 662 eta 470 etxebizitza gehiago esleitu zaizkiela, hurrenez hurren, Ordiziar dagokionez, hau da, % 40 Ordizian, Zumarragan baino.

Are adierazgarriagoa da Lazkao eta Legazpiko udalerriek esleitutako kuantifikazio maximoaren arteko alderaketa. Legazpik Lazkaokoa baino % 67 etxebizitza gehiago dituzenez, LAGek 577 etxebizitzako gehieneko edukiera esleitzen diote udalerririk horri, eta Legazpiri, berriz, 417, hau da, % 38 gutxiago.

Ohar horren bidez, gogoeta egin eta erabaki egokiak hartu beharko dira, eta erabaki horiek irismen berezia izango dute lurralde-ereduan, inguruneari eta etxebizitza-premiei dagokienez hartu beharreko irtenbideetan, bai eta jarduera ekonomikoari, zuzkidurei eta azpiegiturei dagokienez ere.

Beraz, lehen instantzietatik heldu beharreko oinarritzko gai bat da.

Testuinguru horretan ohartarazi behar da, ohartarazi den bezala, Goierriko Eremu Funtzionalean ondorio askotarako bi errealitate bereizten direla: Oria harana eta Urola Garaia, eskualdeko agentziak, industrialdeak, agentzia turistikoak eta bestelako erakunde eta entitate independenteak dituztenak, eta, aldi berean, alderdi hori ere kontuan hartu beharko da.

GOIERRIKO UDALERRIETARAKO 2029. LAGen GEHIENEO KUANTIFIKAZIOA 2018-2026 ALDIARI DAGOKIONEZ		
Udalerria	Etxebizitza kopurua 2016. urtean (EUSTAT)	Gehieneko bizitegi- edukiera
ALTZAGA	71	36
ARAMA	83	42
ATAUN	892	161
BEASAIN	6.374	1.435
EZKIO-ITSASO	342	92
GABIRIA	245	82
GAINTZA	79	8
IDIAZABAL	1.290	321
ITSASONDO	330	62
LAZKAO	2.489	577
LEGAZPI	4.166	417
LEGORRETA	710	126
MUTILOA	153	77
OLABERRIA	552	55
ORDIZIA	4.720	662
ORMAIZTEGI	620	150
SEGURA	719	227
URRETXU	3.025	690
ZALDIBIA	882	97
ZEGAMA	837	196
ZERAIN	154	33
ZUMARRAGA	4.704	470
TOTALA	33.437	6.016

Are gehiago, aurreko koadroak erakusten du Zegamako udalerriri 196ko gehieneko hazkundera esleitzen zaiola, eta Zaldibiako udalerriri, antzeko etxebizitza-parkea eta zertxobait handiagoa duen udalerriri, erdiaren baliokidea den gehieneko kuantifikazioa esleitzen zaiola (97).

Altzaga eta Gaintzaren kasuan ere antzera gertatzen da, lehenengoari 36 etxebizitzako gehieneko hazkundera esleitzen baitzaio, eta bigarrenari, etxebizitza-parke handixeagoarekin, laurdena baino gutxiago esleitzen baitzaio (8).

Ohar horiei gehitu behar zaie Estandako korridorarako proposatzen denak, hala badagokio, ez lukeela lotura zuzenik izan behar hura osatzen duten udalerrien biztanleria-tamainarekin eta azken urteetako dinamikarekin: Ormaiztegi, Gabiria eta Ezkio-Itsaso.

Horren guztiaren ondorioz, gogoeta sakona egin behar da egoeraren eta proposatu beharreko konponbideen inguruan, eta prozesuaren lehen fasean erantzun beharreko gakoak eman behar dira. Aurreko taularen arabera, etxebizitza-parkerako proposatutako gehieneko hazkundea Eremu Funtzional osorako eta 8 urteko denbora-eperako 6.016 etxebizitzatan kalkulatu da, hau da, aurretik zegoen parkearen % 18.

LPPa zehazterakoan, beharrezkoa izango da gai hori eztabaidatzea, baita azkenean horretarako behar den denbora-tartea aipatzea ere.

VIII.3.2. Indarreko LPParen gauzatzearen diagnostikoa

Kontuan hartu beharreko funtsezko gai horri indarreko LPParen gauzatze-mailari buruzko lehen diagnostiko bat gehitzen zaio, dokumentu honetako planoetan grafikoki azaltzen dena. Horrela, Udalplanetik lortutako hirigintza-zehaztapenekin batera, zehaztasun handiagoz kontrastatu gabe daudenak, LPParen arabera garatutako eremuak nabarmentzen dira, baita orain arte gauzatu ez direnak edo zati batean bakarrik gauzatu direnak ere. Aurreikusitako hiri-berroneratze eta -birgaikuntzako eremuak ere identifikatzen dira, horietan modu orokorrean jardun baita, nahiz eta beharrezkoa den egiten jarraitzea. Horrez gain, LPPan berariaz aurreikusi ez diren eremu garatuak erakusten dira, eta bereziki kontuan hartu beharreko leku batzuk identifikatzen dira.

Beasain, Olaberria, Lazkao, Ordizia, Zaldibia, Arama, Altzaga, Itsasondo eta Legorretako lurralde-eremuan (Oria ibaiaren eta haren ibaiadarren, Amundarain (Zaldibia) eta Agaunza (Lazkao) ibai-adarretan kokatua), tamaina handieneko udalerriguztiak (Beasain, Ordizia, Lazkao eta Zaldibia) hazi egin dira LPPren zehaztapenak eta dagozkien plangintza orokorrak garatzeko; izan ere, Ordiziak 10.000 biztanle berreskuratu ditu eta Lazkaok 6.000 baino gehiago. Hori zenbait eremuren hiri-berroneratzearen eta, batez ere, garapen berrien emaitza da: Igartza Beasainen, San Juan Ordizian, eta beste hainbat Lazkaon eta Zaldibian. Hala ere, ez dira garatu Ordiziako San Bartolome eta bere ingurunerako egindako proposamenak, ezta LPPk Ordizia eta Beasain artean aurreikusitako trenbide-trazadura berria ere. Beasaingo geltokiaren ingurua ere ez da eraldatu, bertan modalitate anitzeko geltoki bat aurreikusten baitzen, eta, haren inguruan, zentralitate berri bat. Beasain-Ordizia erpin gisa identifikatutako esku-hartze estrategiko nagusia ere ez da garatu. Lazkao, jarraian xehetasunez aipatuko duguna. Lazkao eta Laskibar lotzeko bideen birmoldaketan eta ekipamenduen hornidura hobetzeko lanetan unean-unean esku hartu da, baina Lazkao eta N-1 errepidea Oiangutik lotzeko lanak ez dira egin. Oianguraren garapen partzial bat baino ez da egin, Goierriko Berrikuntza Gunea martxan jarri baita. Horren etorkizunerako itxaropenak LPPren berrikuspenean jaso beharko dira. Goierriko interes berezia duen ekipamendua da, eta adostasunak lortu beharko dira, hemen Goierri osoaren elementu dinamizatzaile estrategiko gisa interpretatzen baita. Dagokion hausnarketan kontuan hartu beharko da Goierri Fundazioak eta haren inguruan sortu diren gainerako erakundeek indar handia dutela udalen eta lurraldean ezarritako enpresa askoren presentziarekin, baina, ahulezia gisa, ez dutela lurralde osoa helburu (ez da sartzen Urola Garaia), eta oso kudeaketa atomizatua edo dibertsifikatua dutela.

Polo de Innovación del Goierri / Goierriko Berrikuntza Poloa

Zumarragan, Urretxun, Legazpin, Gabirian eta Ezkio-Itsason, Urola Garaiarekin bat datorrena eta hemen Gabiria udalerriarekin bat datorrena, bi udalerr txikiagoak hazi egin dira eta garapen batzuk bultzatzen jarraitzen dute, Zumarragak, Urretxuk eta Legazpik biztanleria galdu duten bitartean. Egindako diagnostikoaren arabera, egoera modu aktiboan birmoldatu behar da, ekimen publikoa behar bezala bultzatuz. Ugari dira Legazpin aurreikusitako eta egikaritu gabeko bizitegi-garapenak (Urtatzola, Goialde, San Martin, Pisuzar, Azpikoetxe), bai eta industria-erabilerei dagozkienak ere. Hala ere, Legazpiko alde zaharra birgaitu eta berriz urbanizatu da, eta ekimen interesgarri batzuk garatu dira, hala nola Agirre-Etxeberri, hiri-eremuk mugikortasun-baldintzak eta ekipamendu-zuzkidurak nabarmen hobetuz. Zumarragan, plangintzaren egoerak kudeatutako lurzorua eskaintzarik eza ekarri du, eta horrek esku-hartzeak baldintzatzen ditu. Egoera hori bere plangintza orokorraren berrikuspenak leheneratu beharko du. Testuinguru horretan, geltoki intermodalaren proposamena ere ez da garatu Zumarragan. Dagokion plangintza egin bada ere, Legazpiko Elbarrena, Lekuona-Azkuenea eta Mendarazen eta Zumarragako Matxainen aurreikusitako industria-garapenak ez dira gauzatu. Zumarraga-Ormaiztegi korridorean ere ez da esku hartu, eta hori Goierriko aukera izan daiteke gaur, Santa Luzian gauzatutako Euskal Autonomia Erkidegoko Trenbide Sare Berriaren plataformarekin lotuta hartzen diren erabakien arabera. Horrela, bada, indarrean dagoen LPPak leku horretan planteatutako aurreikuspen estrategikoak ere ez dira bete; Ezkio-Itsaso eta Gabiria udalerriei dagokien lurzorua da, eta bertan ere ez da gauzatu Gabiriako Arau Subsidiarioek Santa Luzian proposatutako eta ondoren LPPan jasotako lotura. Hala ere, ohartarazi behar da hura exekutatzeko aukera ere ez dela hipotekatu, bere garaiari gasolindegia bat horretarako leku egokian egitea baztertu baitzen.

*Urretxu y Zumarraga (estación), desde Arcelor; al fondo, monte Irimo.
Arcelortik, Urretxu eta Zumarraga (geltokia); atzealdean, Irimo mendia*

Azken hamarkadetan hainbat azterlan egin dira Zumarraga-Ormaiztegi korridoreari buruz; besteak beste, honako hauek: Beasain-Zumarraga korridorarako ardatz zibikoa zehaztea; Ezkio-Itsaso (2005) etorkizuneko hirigintza- eta lurralde-agertokiari buruzko aurreiazko azterlana; eta Ezkio-Itsaso (2009) udal-mugartean trenbide-abiadura handiko geltokia ezartzearen ondoriozko aukeren azterketa estrategikoa. Horiez gain, SPRIk eta industrialdeek sustatutako beste azterlan ugari ere egin dira.

Hemen ere berariaz aipatu behar da Beasain-O«Lazkano» (2002) erpinerako azterketarako eta antolamendu-proposamenetarako azterlan osagarria.

Batzuek eta besteek lurralde-eremu horren aukeretan sakontzen dute, baita proposatu beharreko balizko irtenbideetan ere, eta horietako batzuk egungo egoeran berreskura litezke.

Beasain-Zumarraga korridorearen hegoaldean dauden Ormaiztegi, Mutiloa, Zerain, Zegama, Segura eta Idiazabalen, bi udalerrri txikiak (Zerain eta Mutiloa) populazioan hazi dira, Segura eta Zegama bezala, Idiazabal mantendu egin da eta Ormaiztegi nabarmen jaitsi da. Azken jaitsiera hori Ormaiztegitik mendebaldera aurreikusitako aurreikuspen asko garatu ez izanari egotzi behar zaio, nahiz eta horietako batzuk une honetan abian dauden. Duten tamaina eta kokapenagatik, eta Ormaiztegiaren kasuan, Beasain-Zumarraga korridorearen "stand by" egoeragatik, hiri-eremu horiek hiri-berroneratze prozesuetara eta garapen txikietara mugatu dira, eta ez dira garatu LPPan aurreikusitako irismen handieneko jarduketak Zegaman, Idiazabalen eta Ormaiztegin. Ondorioz, jarraitu beharreko lurralde-eredua birbideratu eta neurri egokiak hartu ahal izango dira, eta, edonola ere, jarraipena eman ahal izango zaie hiri-berrikuntzako prozesuei eta ingurunea eta are ondare arkitektoniko eta kultural interesgarria babesteko ekimenei, hala nola Zeraingo labeai, hurrengo irudian azaltzen direnak, edo Segurako kasu historikoari.

Hornos de Aizpea en Zerain / Aizpeako labeak, Zerainen

Ataunen hainbat hirigune daude (San Martin, Arrondoa, San Gregorio, Ergoiena, Aia, etab.), baina LPPren indarraldian ez da garapen berezirik izan eta biztanleriak bere horretan dirau. Ondorioz, ez da arazo berezirik antzeman; hala ere, Udalak gaur egun bultzatzen duen udal-plangintza orokorraren berrikuspenean proposatzen den guztia alderatuko da prozesuan.

Gaintzako lurralde-eremuan, Tolosaldetik hurbil (Zaldibiatik sartzen da bertara), herrigune bakarra dago, Goierrikoa baino txikiagoa eta udalerrri izaera duena. Bada, LPPren indarraldian biztanleriak ia bere horretan jarraitu duela ikus daiteke. Lurralde Plan Partzialaren indarraldian ez da garapen berezirik egin, eta ez da arazo berezirik antzeman; hala ere, Udalak aurreikusten duen guztia kontrastatu ahal izango da prozesuan.

Nolanahi ere, formulatu beharreko LPPa ez da udal-proposamenen batura izango, udalaz gaindiko dokumentu bat baizik, lurralde-ikuspegi horretatik Eremu Funtzionalerako izaera egituratzailea duten zehaztapenak jasoko dituen.

Oro har, ohartarazi behar da burualdeko gune pilatuenean garapenak ez direla neurri ertaineko guneetara bideratu, hala nola Lazkao, Ormaiztegi eta Idiazabalera, neurri batean izan ezik. Horrela, indarrean dagoen LPParen hazkunde selektiboko proposamenei partzialki baino ez zaie erantzun (500 etxebizitza gehigarri Lazkaon, 300 Ormaiztegin eta 100 Idiazabalen), eta, bestalde, erabaki hori 2019ko LAGen bidez balio gabetu zen.

VIII.3.3. Beasain-Ordizia-Lazkao izeneko erpinari eta Ordizia eta Beasain hiriguneetatik igarotzen den trenbide-sareari buruzko diagnostikoa.

Gaiari buruzko lehen hurbilketa batean, kontuan hartuta gai honetan indarrean dagoen LPPren ez-gauzatzeko maila eta Lazkaoko plangintzan eta Ordizia eta Beasaingo plan orokorren uneko berrikuspenetan proposatzen den guztia, uste da egokia dela proposamenari buruzko beste gogoeta bat egitea eta, ondorioz, berriz aztertzea, eta, beraz, horri buruzko hausnarketa-prozesu bat irekitzea proposatzen da.

A priori, jarduketa puntualak alde batera utzita, horien irismen bereziari kalterik egin gabe, hala nola Lazkaon (errepidea desbideratzea eta oinezkoentzako itinerarioa, bizikleta-bidea eta espazio libreak antolatzea Agauntzaren eskuinaldean), Beasainen (espaloia handitzea Laskibarren eta atea eraistea Oriaren ezkerrekoa berrantolatzea) eta Ordizian (Oria ibaiaren gaineko pasabidea eta Upabik sarbide berriak egitea) egindakoak, eta proposatu beharreko beste batzuk, a priori CAF enpresaren ezarpena sendotzea planteatzen da, Ordiziako Plan Orokorraren Aurrerapenean planteatzen den bezala, Agerreren eremua baztertuz.

Horrekin, CAF ezartzen den Oriako eta Agauntzako topaketaren ingurunerako indarrean dagoen LPPren proposamenak berriz aztertzeko beharra planteatzen da, bai eta kokapen horretan aurkitu nahi ziren premiei erantzuteko erantzun alternatiboa emateko beharra ere. Planteamendu hori, bereziki, Beasain, Ordizia eta Lazkaoko udalekin alderatuko da.

Hurrengo irudian, lurraldearen eta kokagunearen dimentsioa eta ezaugarriak ikus daitezke.

*Valles del Agaunza y del Oria. Asentamiento de CAF, desde Usurbe
Agauntza eta Oriako haranak, Usurbe menditik*

Berraztertze horrek eragina izango du, halaber, Ordizia eta Beasaingo hiriguneetatik igarotzen den trenbide-trazadura berri baten proposamenean. Proposamen hori indarrean dagoen LPPk jasotzen du jada, eta bi udalerrietako Plan Orokorrak berrikusteko prozesuak garatzen ditu, baina zehaztasun handiagoa eskatzen du. Irtenbide horri esker, lurzoru zentralen erabilera optimizatu ahal izango da, eta sinergia garrantzitsuak lortuko dira; horien artean, aldiriko trenbide-sarearen zerbitzua ere hobetu ahal izango da.

VIII.3.4. Zumarragan, Urretxun eta Legazpin Arcelorren esku hartzeari buruzko diagnostikoa

Gaur egun, SPRIk eremuaren Plan Berezi bat sustatzen du hiria berronertzeko, industria-xedeari eutsiz. Lekuaren kokapen estrategikoagatik, prozesuaren jarraitutasunean behar bezala egiaztatu beharko da ekimenaren irismena.

VIII.3.5. Beasain-Ormaiztegi-Zumarraga korridorean, Ezkio-Itsaso eta Gabiria udalerrietan, lurzoru edukitzeko egokitasunari buruzko diagnostikoa.

Aukera berezia da Eremu Funtzionalarentzat, bakarra delako eta izan dezakeen irismenagatik zuzen administratu behar delako.

Hori dela eta, dokumentu honetan jada planteatu da lurralde hori erreserbatzeko proposamena. Izan ere, hainbat azterlan egin dira lurralde horren aukerei buruz, baina horrek ez du esan nahi aukera horiek hipotekatu gabe hobekuntzan esku hartu ezin denik, Ezkio-Itsason gauzatutako Euskal Trenbide Sare Berriaren trenbide-plataformari buruz azkenean erabakitzen denarekin eta Ezkio-Itsasok Nafarroarekin izan dezakeen lotura zuzenarekin lotuta. Hurrengo irudian, lurraldearen eta kokagunearen dimentsioa eta ezaugarriak ikus daitezke.

*Desde Irimo, continuo urbano de Urretxu y Zumarraga y traza de la Nueva Red Ferroviaria Vasca
Irimotik, Urretxu eta Zumarragako hiria eta Euskal Trenbide Sare Berriaren trazadura*

VIII.3.6. Oianguko ingurunearen diagnostikoa

Oianguko irakaskuntza-ezarpenak Goierri osoan duen zeregin berezia ezagutu da izandako harremanetan. Beste lurralde batzuetako ikasleak ere erakartzen ditu, baita beste nazionalitate batzuetakoak ere, eta prestakuntza Arlo Funtzionalan kokatutako pertsonen eta enpresen eskarira bideratzen du.

Azken urteotan, Oianguko campusa pixkanaka-pixkanaka garatzen joan da, eta lurzorua du, balizko hedadurarako. Hala ere, aztergai dugun testuinguruan, sor daitezkeen premia estrategikoak eta horretarako lurzoru-erreserba kontuan hartu behar direla ulertzen da.

Ohartarazi da Ordizian indarrean dagoen hirigintza-plangintzaren arabera indarrean dauden hirigintza-zehaztapenek Oianguko ingurunearen garapen partziala aurreikusten dutela bizitegi-erabilerarako, eta egoera hori berriz aztertzea proposatzen da, adierazitakoa kontuan hartuta. Udal Arau Subsidiarioak indarrean egon diren urteak gorabehera, aukera hori oraindik ez da landu. Hala planteatzen da, halaber, udalerriko Plan Orokor berriaren Aurrerapenean aintzat hartutako alternatibaren batean. Gai hori funtsezkoa izan daiteke Goierriren etorkizunerako.

VIII.3.7. Hirigune txikiei buruzko diagnostikoa

Era berean, tamaina ertain eta txikiko asentamenduei balioa emateko neurriak antolatu beharko dira. Horien artean aipatzekoak dira, batetik, Ormaiztegi, Mutiloa, Zerain, Zegama, Segura eta Idiazabal udalerriei dagozkienak, eta, bestetik, gainerako herriguneak, oro har txikiagoak.

Horrek baliabideak aprobetxatzen eta Oria Garaian eta Urola Garaian lurralde-oreka lortzen lagundu beharko du, indarreko LPPan planteatzen den ildotik, eta, ohartarazi den bezala, emaitza batzuk eman ditu.

VIII.3.8. Komunikazio-azpiegiturei buruzko diagnostikoa

Esan bezala, egungo errepide-sareak behar bezala egituratzen du lurraldea. Horrela, duela gutxi egindako A-636 autobiak, N-1 autobiarekin batera, lurralderako balio du, eta lurraldea ureztatzen duen bidearekin osatzen da. Sare horrek, halaber, konexio onak eskaintzen ditu eremu funtzional mugakideekin.

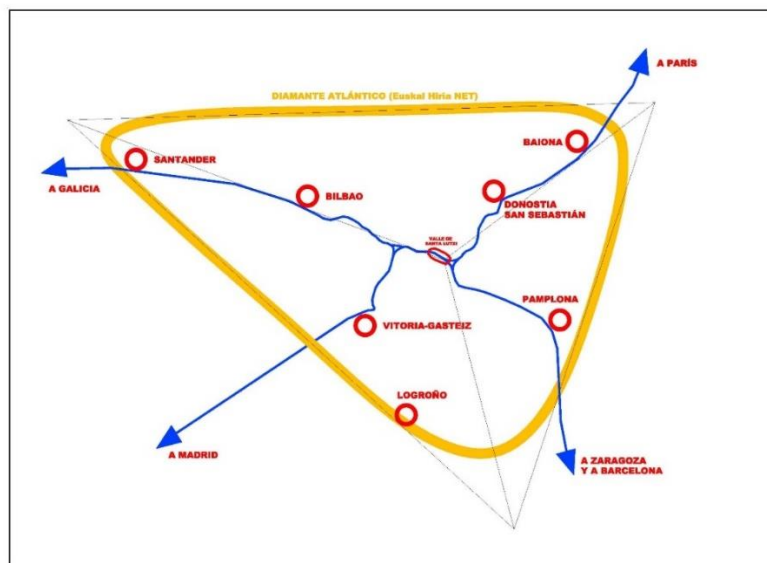
Hala ere, irtenbide hobeak bilatu behar dira N-1 errepidearen Senpereko lotunerako, bai eta Lazkaorako sarbide berri bat egiteko Oiangutik.

Era berean, Ordiziatik eta Beasaindik igarotzean trenbidearen trazadura berriz aztertzea baztertu gabe, trenbideak aldirietako sare ona eskaintzen du Brinkolatik Legorretaraino, eta sare hori Euskal Autonomia Erkidegoko Trenbide Sare Nazionalarekin osatuko da. Trenbide sare berri hori egitea eta laster erabiltzekoa izatea aukera bat izan beharko litzateke Goierriko.

Gai hori funtsezkoa da aztergai dugun LPParen berrikuspenean. Horri dagokionez, ohartarazi behar da Beasain-Zumarraga korridorean trenbide-trazadura berri horretako tarte zuzen bakarra dagoela, Santa Luzian geltoki bat har dezakeena. Gaur egun, tren-bazterbide bat instalatzea aurreikusita dago, baina bidaiarien eta merkantzien trafikoa har dezakeen geltoki bat ezar liteke.

Kokapen hori hiru hiriburuen erdian dago, eta, gainera, Iruñarekin lotu daiteke, hemendik Nafarroarekin lotura eginez gero.

Hurrengo grafikoan, Santa Luziako Euskal Trenbide Sare Berri zuzenguneak, Paris-Madril abiadura handiko trenbidearen ardatz berrian eta Bilbo, Gasteiz, Iruña eta Donostiako hiriburuen erdigunean duen kokapen estrategikoa erakusten da.

Estazio bat izango litzateke, eta haren inguruan garapenen bat egiteko egokia den lurzorua izango luke, indarrean dagoen LPPak proposatzen duen bezala, eta horri buruz egindako hainbat azterlan azpimarratu dituzte. Horrez gain, bide-sarbide bat izango luke, LPPan aurreikusita dagoena, baina egikaritu gabe.

Euskal Autonomia Trenbide Sare Berria funtzionatzea espero den LPP berriaren horizontean sor daitezkeen aukerak baloratu beharko dira prozesuan.

Estazioa ezartzeak, egoki eta egoki iritziz gero, lurraldearen berronena ekar lezake barnealdean, biztanleriaren hazkundeak kostalderantz duen joeraren aurrean.

Esan bezala, trenbideari dagokionez, aztertu beharreko beste gai bat, duela urte askotatik behin eta berriz errepikatzen dena, Ordiziako San Bartolome parean eta Beasainen (egungo geltokiaren trenbide-hondartza) trenbidearen trazadura birdefinitzeko aukera da. Bi ekimen horiek bi udalerrietako Plan Orokorrek berrikusteko prozesuetan jasotzen dira, eta gakoak dira aztergai dugun testuinguruan. Ekimen horiek indarrean dagoen LPPan jasotzen dira jada, eta hainbat azterlanen xede izan dira, baina oraindik ez zaie heldu.

VIII.3.9. Zerbitzu-azpiegiturei buruzko diagnostikoa

Ohartarazi den bezala, Eremu Funtzionalak Goierriko beharrei erantzuten dieten zerbitzu-azpiegiturak ditu, etengabe mantendu eta ezarri beharra alde batera utzi gabe.

Hala ere, dauden sareak hobetzen jarraituko da, eta, bereziki, ur-hornidura, saneamendua eta drainatzea hobetzen.

VIII.3.10. Kultura-ondarearen arloko diagnostikoa

Prozesuaren jarraitutasunean, LPPk arlo horretan duen esku-hartzearen irismena baloratzen da.

VIII.3.11. Hiri-birgaitzearen, -berroneratzearen eta -berrikuntzaren arloko diagnostikoa

Lurralde Plan Partzialari dagokio Goierriko kokaguneen garapen-prozesua bideratzea, hau da, beharrezko birgaitze-, berroneratze- eta berritze-prozesuak eta egoki diren garapen berriak egitea.

Ildo horretatik, azken urteotan Udalek zuzen jardun dute, lagundu beharreko etengabeko hobekuntzari eta jardueretan gizarte-ikuspegia txertatzeari kalterik egin gabe.

VIII.4. Irisgarritasunari eta mugikortasunari buruzko diagnostikoa

Goierrik irisgarritasun-baldintza onak ditu, baina baldintza horiek mantentzea eta hobetzea (bide-sarea eta aldirietako trenbide-sarea) Eremu Funtzionalaren funtsezko helburuetako bat da.

Goierrik, gainera, kokapen estrategikoa du, euskal hiriburuen sisteman (Bilbo, Gasteiz eta Donostia) posizio zentralean kokatzen delako eta hiru hiriburuen artean Euskal Trenbide Sare Berrian (ETSB) aurreikusitako geltoki edo bazterbide bat hartzeko ahalmena duen plataforma bakarra duelako.

Are gehiago, geltoki edo bazterbide posible horretatik bertatik aurreikus daiteke ETSB horrek Iruñerantz eta Ebroko korridorerrantz jarraituko duela, nahiz eta gaur egun alternatiba hori Gasteiz eta Iruña zuzenean lotzen dituen beste batekin kontrastatzen den, LAGetan aurreikusten den bezala.

Prozesuaren jarraitutasunean, motorizatu gabeko mugikortasunari dagokion sarea hobetzeko interesa baloratuko da, bai eta Beasain-Zumarraga korridorean tranbia bat ezartzea eta Urretxu Oñatirekin eta Azkoitiarekin lotzeko trenbideak berreskuratzea ere.

VIII.5.- Ingurumen- eta klima- loturei buruzko diagnostikoa

Diagnostikoari dagokionez, VIII.2 epigrafean horri buruz aurrez jasotakoari lotzen gataizkio.

Horren guztiaren ondorioz, eremu funtzionala osatzen duten udalerrri guztiek klima-aldaketaren erronkari egin behar diote aurre planaren denbora-horizontean.

Osagarri gisa, hurrengo IX. epigrafean, kontuan hartu beharreko agertokietara egiten den lehen hurbilketa dela-eta, gaiari buruzko erreferentzia aprioristiko gehigarri batzuk aurreratzen dira.

VIII.6.- Lurralde-antolamenduaren eta indarrean daoen hirigintza-plangintzaren egoerari buruzko diagnostikoa

LPPa LAGetan xedatutakoaren arabera garatzea egokituko da, eta, beharrezkotzat jotzen bada, Eremu Funtzionalaren eskalatik bidezkoak diren zehaztapenak sartuko dira, justifikatuta (etxebizitzaren kuantifikazioa, jarduera ekonomikoetarako lurzorua, zuzkidura egituratzaileak).

Prozesuaren jarraitutasunean, proposamenak tokiko eskalatik planteatzen diren edo planteatzen diren proposamenekin alderatuko dira, Plan honen eta udaleko hirigintza-plangintza orokorrari dagokion irismenaren kalterik gabe.

Testuinguru horretan, Bateragarritze Planen beharra minimizatzen saiatuko da, eta horiek sustatzeko eta bultzatzeko jarraibideak eta epeak ezarriko dira.

VIII.7.- Zeharkako ikuspegiari buruzko diagnostikoa

Plana idaztean ikuspegi guztiak integratuko dira, sektorialak zein zeharkakoak.

Horien artean, honako hauek aipa daitezke: berdintasuna, genero-berdintasuna, irisgarritasun unibertsala, osasuna, ingurumena, segurtasuna, klima-aldaketara egokitzea, energia-eraginkortasuna, hizkuntza-ikuspegia, lurralde-erlazioa, etab.

Esan bezala, hori guztia egiteko, herritarren parte-hartzea prozesuan sartuko da, Goierriko Lurralde Plan Partzialaren izapidetzeari buruz berariaz idatzitako Partaidetza Publikoaren Programan xedatutakoaren arabera.

VIII.8.- Diagnostiko baterako lehen hurbilketaren sintesia

Egindako landa-lanak, lekuari eta bertan jarduten duten adituei eta eragileei egindako lehen hurbilketak, eta landutako informazio-sintesiak, orain arte azaldutako diagnostikoarekin batera, honako sintesi hau formulatzea ahalbidetzen dute.

Goierrik jauzi kualitatibo nabarmena egin du indarrean dagoen LPPa gauzatu den urteetan, baina bertan aurreikusitako esku-hartze estrategiko asko ez dira gauzatu. Errealitate horrek horiek berriz aztertzea eta konponbide berriak bilatzea ahalbidetzen du, prozesuan zehar, ahal den neurrian, hartu beharrekoak adosteko.

Aipatzekoak dira, besteak beste, Beasain-Ordizia-Lazkao erpinaren garapena, San Juan (Ordizia) eta Loinaz (Beasain) arteko trenbide-trazadura berria, Beasain-Zumarraga korridorearen garapenak, Euskal Trenbide Sare Berriaren ezarpena, eta Ordiziako Legazpi eta San Bartolome bizitegi-lurzoruen garapenak eta jarduera ekonomikoenak, bereziki Legazpin. Azpimarratu behar da hori horrela izan dela udalaz gaindiko eskalako erabaki kolegiatuak falta izan direlako beharrezko konpromiso ekonomikoekin eta kasu batzuetan eskatzen ziren bateragarritasun-planekin.

Azpimarratu behar da koiunturak ez duela orain arte behar bezalako erabakirik hartu. Horrela, Euskal Autonomia Erkidegoko Trenbide Sarea ezartzeko prozesu luzeak eta Nafarroarekiko loturari eman beharreko konponbidean oraindik nagusi den ziurgabetasunak ez dute panorama garbirik eskaintzen, eta, hala ere, horri buruzko erabakiak hartzerakoan ahal den neurrian sakondu beharko dela ulertzen da. Horren mende dago, hein handi batean, Goierriko etorkizuna.

Bestalde, azpimarratu behar da eremu funtzional ia osora hedatu direla ingurune fisikoa babesteko proposamenak, bai eta hiriguneak eta hiriguneak birgaitzeko eta berriz urbanizatzeko, mugikortasuna hobetzeko eta mugikortasun iraunkorraren aldeko apustua egiteko, ekipamenduak ezartzeko eta, oro har, hiria birkualifikatzeko proposamenak ere. Hala ere, Urola Garaian dinamika erregresiboa antzeman da, eremu funtzionalaren gainerakoan izandako hazkundearen aldean.

Horrela, BOLaren hiri-konurbazioaren biztanleria 2009tik % 6 inguru hazi den bitartean, ZULena -%3,5 murriztu da. Aitzitik, ikus daiteke azken horretan lurzoru artifizializatu zaharkitu eta garapen berrietarako egokiago gehiago dagoela, azken horretan baino; hain zuzen ere, Urola Garaian (Ezkio-Itsaso) dago Euskal Trenbide Sare Berriaren plataforma, non helmuga zehatza erabakitzeke dagoen eta, gainera, garapen berriak hartzeko lurzoru egokiak izan daitezkeen, egoki iritziz gero. Abian diren ekintzek eta hasitako prozesuan ohararazi den guztiak oreka egokia eta lurralde-integrazio egokia ekarriko duten konponbideak ekarri beharko dituzte.

Aurreko guztiaren ondorioz, biztanleriaren hazkunde globala % 1,54koa izan da 2009az geroztik. Hazkunde hori kanpoko immigrazioaren emaitza izan da, eta horrek jaiotzasaren jaitsiera eta barne-emigrazioa konpentsatu ditu. Horren ondorioz, beste egoera bat sortu da, zahartzea eta bizitza luzeagoa izatea dakarrena.

Testuinguru horretan, biztanleria aktiboak gora egin du, nahiz eta aurrerantzean gerta daitekeen, eta Goierriin 33.704 enplegu zeuden 2022an, % 8,5 Eremu Funtzionaletik kanpoko egoiliarrek okupatuta.

Goierriko industriaren sektoreak enpleguaren % 35 hartzen du, baina Gipuzkoan ehuneko hori % 13koa da. Azpimarratzekoa da, halaber, eremu funtzionaleko irisgarritasun- eta mugikortasun-baldintzek balorazio ona dutela. Azken bi ohar horiek kontuan hartu beharreko aktibo esanguratsu bat dira.

Goierriko lurralde-ereduak azken 100 urteetan bilakaera nabarmena izan badu ere, aipatzekoa da asentamendu-sistema azken urteetan sendotu egin dela. Ikus daitekeenez, bi konurbazioak (BOL eta ZUL) hazi egin dira, baita udalerrri txikienetako hiri-eremuak ere, eta horiek biztanleria erakarri dute, laneratzeko eskaintzari eta horietan eskaini den etxebizitza-tipologiari esker. Baina ohartarazi behar da, halaber, tamaina ertaineko hiriguneak mantendu eta berri egin direla.

Ingurune fisikoa, industria handien ezarpenak eta haranen okupazioak jasan dituzten eraginak gorabehera, haren hedaduraren % 90ean baino gehiagotan dago finkapenik eta azpiegiturarik gabe, ibilguak hobetzeko bultzatu beharreko ekintzak alde batera utzi gabe, batzuk aribidean daudenak. Paisaia eraldatu egin da eta eraldatzen jarraituko da: garai bateko basoek gaur egungo baso eta larreak ekarri zituzten. Bestalde, Goierriin babes berezia behar duten lurzoruen hedadura oso esanguratsua da (Enirio-Aralar, Aitzkorri, Oriako eta Urolako ibilguak, etab.), baina korridore ekologikoen konfigurazioa hobetzeko aukera ikusten da.

Horrela, ingurunean egin beharreko esku-hartzeari ingurumen-ebaluazio estrategikoa egingo zaio, planari dagokionez, eta, hala badagokio, nekazaritza-ebaluazioa egingo da, bai eta dauden arriskuen ebaluazioa ere: lehorteak, bero-boladak, uholdeak eta baso-suteak, batez ere arrisku geologikoak, higadura-arriskuak eta abar. Bereziki, ur-hornidura bermatzeko beharrezko neurriak hartuko dira kontuan.

Esparru horretan, LPPn formulatu beharreko lurralde-eredu berriak hiri-birgaikuntza, -berroneratzea eta -berrikuntza bultzatuko ditu. Horretarako, indarreko LPPn planteatzen den bezala, Eremu Funtzionaleko bi buruen indartzea birformulatu beharko da, eta, gainera, Estandako korridoreari buruzko erabaki egokiak hartu beharko dira, nahiz eta, a priori, bertan egin beharreko ekintzek Ezkio-Itsasoko ETSBren plataformako esku-hartzearen subsidiarioak izan beharko luketela adierazten den.

Lehen hurbilketa hori osatzeko, Urola Garaiaren aldeko diskriminazio positiboa bultzatzeko aukeraren adierazpena egiten da, lurralde-berrerekatzea eta nortasun globala indartzea ekarriko duena, bi arlo identifikatzearen aurrean (Urola eta Oria). Ekintza horrekin batera, gobernantzan aldaketa paraleloak egin beharko dira.

Horretarako, LPPk dagozkion erabakiak hartu beharko ditu, bereziki etxebizitzaren kuantifikazioari dagokionez, LALean ezarritakoaren arabera eta LAGek horri buruz egindako zehaztapenetan ikusitakoaren arabera.

LAG gidaleroetatik ateratzen den 8 urterako etxebizitza berrien gehieneko kuantifikazio orokorra, jarraipen-memorian jasotzen denaren arabera, 6.016 etxebizitzakoa da. Eskaintza hori, a priori, urria dela uste da, baldin eta lurraldearen berrorekaren aldeko apustua egiten bada, bai Gipuzkoaren barruan, bai Gipuzkoaren mailan, barnealdearen eta kostaldearen artean, eta hori gerta daiteke klima-aldaketaren problematikak itsasertzari epe luzera eragiten badio. Hori berrikuspen-prozesuan baloratu beharko da, eta udal-proiektuekin eta aztertzen diren agertokiekin kontrastatu beharko da.

Berrikuspenaren esparruan, jarduera ekonomikoetarako lurzoruen lurralde-finkapenaren eredia LAGetara egokituko da, baita sortzen diren agertoki berrietara ere, bereziki, zaharkitutako edo, are, desagertutako industria handiek okupatutako lurzoruen berreskuratzeko esku-hartze publikoaren ondorioz: Patricio Echeverria, Arcelor Zumarragan, Bilore Zaldibian, Papelera Etxezarreta.

Garatu beharreko estrategiek, besteak beste, helburu zehatz eta bereziak izango dituzte, hala nola Beasain-Ordizia-Lazkao erpina deiturikoa, Ordizian eta Beasainen proposatu beharreko trenbide-trazadura berria, Oianguko garapenaren norainokoa eta Lazkaotik izango duen irisgarritasuna, Arcelorrek Zumarragan, Urretxun eta Legazpin izango duen eremurako aurrekusi beharreko garapena, Estandako korridoreak izango duen zeregina eta Goierri berari interesatzen zaion norakoa ETSBko Ezkio-Itsasoko trenbide-plataformaren erabilerari eta helmugari dagokienez, Iruñearekin eta aldiriko trenbide-sarearekin izan ditzakeen loturak barne.

Berrikuspenaren esparruan, Gipuzkoako Foru Aldundiak sustatutako Gipuzkoako azpiegitura berdea eta LAGetan aurreikusitakoa integratuko dira, eremu funtzionalaren eskalara egokitutako zehaztapen egokiekin. Egindako azterketaren ondorioz, Goierriko nortasuna indartuko duen Eremu Funtzionalako eratzun berde bat eratzeko aukera ikusi da.

Lurralde Plan Partzialaren proposamena indarreko Gipuzkoako Hondakinen Planera egokituko da, Sasietako zabortegia eta Troiako ingurunea balioan jartzen saiatuz.

Era berean, Eremu Funtzionalak parke eolikoren bat edo energia berriztagarriak ekoizteko beste instalazio batzuk instalatzeko eskaintzen dituen aukerak aztertzea planteatzen da, hala nola Urretxuko udalerriak, Santa Barbaratik gertu, Irimoko hegoaldeko hegalean, jorratzen duen ekimena.

Motorrik gabeko mugikortasunaren arloko neurriak hartuko dira, bai Gipuzkoako bizikleta-bideen LPSean xedatutakoa gehituz (bai indarrean dagoen berrikuspen-prozesuan), bai hiriguneen arteko lotura seguruak bermatuko dituzten oinezkoen ibilbideak antolatuz. Urretxu eta Legazpi arteko edo Beasain, Ordizia eta Itsasondo arteko lotura adibideek agerian uzten dute horrelako neurrien interesa. Horiek ez dute Eremu Funtzionala soilik izango, baizik eta mugakideekiko lotura ere bai, eta Azkoitia-Urretxu/Zumarraga konexioan ere adibide ona izango da.

Horretarako, LZParen denbora-horizontea 2040. urtean (LAGen denbora-horizontea) kokatzea proposatzen da, baina 2050. urtera ere heda liteke, eta hori prozesuan zehar finkatuko da. 2040ko eta 2050eko hamarkadetakako zalantza asko ikusten dira, baina aipatutako estrategia, jarraibide eta plan guztiek erronkak identifikatzea eta konponbideak bideratzea ahalbidetzen dute.

Goierriko Eremu Funtzionala ezagutzeari eta bertan sakondu daitekeen orori esker, administrazioarekin, udalerriekin, herritarrekin eta lurralde horretan jarduten duten eragileekin izan beharreko harreman berrieekin, lurralde jakin bati estrategia eta gidalerroak aplikatu ahal izango zaizkio, ahalik eta LPP onena lortzeko, datozen belaunaldiek Goierri goza dezaten.

Esan bezala, Plan horrek LAG berrien azpiegitura berde eta urdinak jaso beharko ditu, eta lurralde bakar bat babestu eta balioetsi beharko du, eta, aldi berean, datozen belaunaldi horiei beharrezko habitata aurkitzeko aukera eman beharko die, bizigarritasun- eta irisgarritasun-baldintza egokiekin, eta enplegua, aisialdia, kultura eta osasuna lortzeko aukerarekin.

Horretarako, ingurumen-konpromisoaren eta klima-aldaketaren erronkaren aurrean kontuan hartu beharreko egoera ebaluatu beharko da.

Eta erantzun justifikatua eta egokia eman beharko zaio erronka demografikoari, eta horretarako, erabaki politikoak hartu beharko dira, jaiotza-tasaren beherakadaren, zahartzearen eta bizitza-luzeraren gorakadaren eta migrazioen arloan hartu beharreko neurrien aurrean.

Horren guztiaren ondorio izango da bizitegi-kokalekuetarako eta jarduera ekonomiko eta ekipamenduetarako hartu beharreko lurralde-eredua, bai eta komunikazio- eta zerbitzu-azpiegiturak ezartzeko eta ingurune fisikoaren antolamendua arautzeko eskaria ere. Horretarako, oreka egokia lortu beharko da eta garapen iraunkorra bultzatu, hiri-hazkundearen perimetroek eragiten duten hedadura minimizatuz, hiria berroneratzen saiatuz eta leku jakin batzuk birnaturalizatuz.

Oso erronka esanguratsuak dira, eta aipatutako denbora-epe horretarako landu beharko dira, hargatik eragotzi gabe LPPn txertatu beharreko beste erronka batzuk, hala nola berdintasuna, genero-arloko berdintasuna, segurtasuna, energia-eraginkortasuna, hizkuntza-ikuspegia eta abar. Eta aurrerago berariaz aipatzen den beste erronka gehigarri bat: LPPa 4 urtetik beherako epean behin betiko onartzea.

Nolanahi ere, egiten den proposamenak LAGen zehaztapenei erantzungo die, bereziki jarduera ekonomikoetarako etxebizitza eta lurzoruaren kuantifikazioari dagokionez, eta prozesuan aintzat hartzen diren egoerei ere erantzungo die, EUSTATEk egiten dituen azterlan, dokumentu eta agertokiekin eta erronka demografikorako 2030erako Euskal Estrategiarekin koordinatuta.

Horren guztiaren arabera:

- Biztanleriaren proiektzioa 16 urteko denbora-horizontean (2040ko denbora-horizontea) 75.000 biztanle ingurukoa izan daiteke. Horrez gain, beste egoera batzuk ere kontuan hartu beharko lirateke, horri buruzko eztabaida egiteko. 2050. urtera zabalduz gero, 77.500 biztanlera ere hurbil liteke, nahiz eta zerumuga urrunagokoa izan daitekeen ziurgabetasun handiagoa.
- Aurreikus liteke etxekoen unitateen batez besteko tamaina jaisten jarraituko dela, baina aurreko erritmoa baino erritmo txikiagoan; izan ere, bizitokien eskaria biztanleriaren balizko hazkundearekin ez ezik, behar bezala haztatu beharko den dinamika horrekin ere lotu behar da.
- Biztanleriaren bizi-itxaropena eta zahartzea luzatzeko, bai eta ohartarazitako migrazio-mugimenduak ere, neurri egokiak hartu beharko dira.
- Egungo etxebizitza-parkea birjarri eta egokitu beharko da, etxebizitzaren eta bizitokien batez besteko tamaina murriztuta, eta baita tipologia berriekin ere, bizigarritasunari buruzko dekretu berrian aurreikusitakoak kasu.
- Hutsik dauden etxebizitzei eta bigarren bizitokiei dagokien parkearen bilakaera kontuan hartu beharko da, baita lehendik dagoen etxebizitza-parkearen birgaitzearen eta berritzearen bultzada ere.
- Jarduera ekonomikoetarako lurzoruaren eskaria kontuan hartu beharko da, teknologia berrien ezarpenetik eratorritakoak barne, ekonomia zirkularri edo eraginkortasun energetikoaren hobekuntzari dagozkionak, besteak beste, bai eta telelanaren ezarpenetik erator daitezkeen ondorioak ere.
- Lurralde-egituraketaren arloan beharrezkoak diren konponbideak kontuan hartu beharko dira: ekipamenduak, komunikazio-azpiegiturak eta zerbitzuak.
- Prezioak eskaintzaren eta eskariaren arteko orekan eta beharrezko etxebizitza babestuaren (soziala eta tasatua) kuantifikazioan duen eragina kontuan hartu beharko da, baita jarduera ekonomikoetarako lurzoruaren arloko inbertsio publikoa ere.
- Eskariari erantzuteko dimentsionamenduan kontuan hartu beharreko zuzenketa kontuan hartu beharko da, Plana garatzeko epean kudeaketa-zailtasunak kontuan hartuta, azkenean behar den denborara egokituta.

Funtsezko alderdi batzuk errepikatu eta azpimarratu behar dira:

- Klima-aldaketaren aurreko erronka.

Lehorteeak, bero-boladek, uholdeek eta baso-suteek eragindako arriskuei aurre egin beharko zaie.

- Lurralde-orekarako jarraitu beharreko eredua.

Egindako diagnostikoan azaltzen den bezala, krisiak eta balizko paradigma-aldaketak gorabehera, Eremu Funtzionalaren bilakaerak erantzuna eman dio indarrean dagoen LPPk 2009an aurreikusitako hazkunde demografikoari. Hala ere, ikusten da hazkunde horrek ez diela aurreikusitako lurralde-estrategiei erantzun, eta, batez ere, Beasain, Ordizia eta Lazkao inguruan gertatu dela. Aldiz, Legazpi, Zumarraga eta Urretxu osoan, biztanleria jaitsi egin da 2009tik. Horrek aurreko egoera gehiago desorekatzen du; gainera, aipatzekoa da XX. mendearen amaieran Legazpi, Zumarragak eta Urretxuk osatutako multzoak Beasainek, Ordiziak eta Lazkaok osatutakoak baino biztanle gehiago zituela.

Ohar hori eta horri buruz lortu nahi diren helburuak lagungarri izango dira hartu beharreko erabakiak bideratzeko. Beraz, mendebalderago dauden kokaguneen garapena eta hiri-berroneratzea erraztuko duten neurriak bultzatu beharko lirateke.

Atal honetan, bereziki aipatu behar da 2009. urtean onartutako LPPan aurreikusitako biztanleriaren bilakaera, eta ohartarazi da azken formulazio-fasean soilik planteatu zirela onartutako hazkunde txikiko helburuak. Ordura arte, aurreikuspenen arabera, biztanleria nabarmen murriztuko zen. Itxaropen hori berriro iraultzea eta horren arabera planifikatzea egokia izan denez, helburua bete ahal izan da, Zumarragan eta Legazpin bereziki ohartarazitakoa alde batera utzi gabe, kasu batean berrikusitako plangintza orokorrik gabe, bestean gauzatu gabeko plangintzarekin.

- Landa-kokalekuak aztertzea eta kontuan hartzea, aurreko testuinguruan.

Tamaina txikiko kokaleku ugari daude lurraldean sakabanatuta, eta premia horiek erantzun behar zaie (biztanleriaren galera, etxebizitzaren sustapena, enplegua, gutxieneko ekipamenduak, mugikortasuna, etab.), eta horiek aztertu egin beharko dira, eta, hala badagokio, LPPa berrikusteko proposatu.

Alzaga, Arama, Ezkio-Itsaso, Gabiria, Gaintza, Mutiloa eta Zerain udalerrietako hiriguneez gain, honako hauek ere aipa daitezke, besteak beste: Ataungo herriguneez; Telleriarte, Brikola eta Guriditegi Legazpin; Lierni; Aztiria

- LAGen zehaztapen egituratzaileak LPPn integratzea.

LPP berriak Beasaingo eta Zumarragako goiburuak Goierriko definitzen diren LAGetan aurreikusitako buru eta azpiburuen sarea izango du, baita Ormaiztegi korridorearen integrazio funtzionaleko ardatza ere, Oria Garaia-Urola Garaia dikotomia gainditu ahal izateko.

LAGen arabera, goiburu horietan ekipamendu-hornidura bideratuko da, Eremu Funtzional osoan duen zeregina indartzeko, biztanleria hiriburuetara lekualdatzea saihestuz eta horietarako irisgarritasuna hobetuz. Gainera, ahaleginak egingo dira hiriburu-buruak hiriburuekin edo mugakide diren beste buruekin lotzeko, garraio kolektiboko sistemen bidez, inguruko gune txikietarako irisgarritasun hobea sustatuz.

Eremu Funtzionalako hiri-kokaguneen ezaugarriak kontuan hartuta, burualde horiek hedadura handiagoa dute, bai Beasain, Ordizia eta Lazkaoko hiri-eremu guztietarako, bai Zumarraga, Urretxu eta Legazpirako, Goierriko biztanleriaren % 80 inguru hartzen baitute.

Era berean, hiri-garapeneko eta -berrikuntzako prozesuak espazio libreen eta beste zuzkidura batzuen arloan dauden defizitak konpontzera bideratuko dira, eta lehen errepide-sarean zeuden baina gaur egun errepide-saihesbideak martxan jartzearen ondorioz funtzionaltasuna galdu duten tartekak hiri-bide bihurtzea bultzatuko da.

Era berean, lehentasuna emango zaio hiri-ehunak dentsifikatzeari, bai eta abandonatutako edo gutxiegi erabilitako industria-eremuak berroneratzeari ere, lurzoru berriak kolonizatzearen alternatiba gisa.

Horrenbestez, hiri-berroneratzeko eremuak identifikatzen saiatuko gara, LAGak aplikatzeko arauen 11. artikuluan xedatutakoaren arabera hiri-hazkunde berriak aurreikusteari kalterik egin gabe.

Era berean, bereziki kontuan hartuko dira jarduera ekonomikoetarako eta etxebizitzetarako lurzoruaren kuantifikazioaren arloan aplikatu beharreko zehaztapenak.

Gipuzkoako Foru Aldundiak sustatutako azpiegitura berdea ere sartuko da, eta, bereziki, Gipuzkoako azpiegitura berdea, horretarako izapidetzen ari den dokumentutik ateratzen den guztia kontuan hartuta.

Bestalde, LPPak, gaur egun indarrean dagoenak egiten duen bezala, eremu funtzionalak dituen espazio natural bereziak barne hartuko ditu. Aitzkorri-Arazko bi parke naturalei dagozkien kontserbazio bereziko eremuez ari gara, Otañorako eta Aztiriarako hedadura barne, bai eta Aralarrekoez ere, eremu funtzionalaren hego-mendebaldean eta ekialdean, hurrenez hurren, bai eta Murumendi, Samiño-Izaspí eta Gorostiaga bezalako eremuez ere. Era berean, bi parke natural horiek Lizarrusti, Etzegarate eta Otzaurte arteko korridore baten bidez lotzeko LAGen proposamena jasoko du.

IX.- Prospektiba: 2040rako (edo 2050erako) agertoki poibleetara hurbiltzea.

Goierriko Eremu Funtzionalaren egoerara eta egungo egoeraren lehen diagnostikora hurbiltzeko dokumentu honetan, Lurralde Plan Partzialaren berrikuspenari buruzko eztabaida irekitzeko balio behar dutenak, uste izan da ez zela falta behar, eztabaida hori bideratzeko, aurrera begirako begirada bat. Horixe da atal honen xedea.

Etorkizuna beti izan da zalantzazkoa, nahiz eta, agian, gaur egun are zalantzazkoagoa den, gero eta eraldaketa ugariagoak eta azkarragoak gertatzen ari baitira, baita erabaki askoren ondoriozko kate-efektuak ere, oso urrun hartu arren. Horregatik, gaur egun beharrezkoagoa da prospekzio-lana egitea eta geure erabakiak hartzea, beste batzuek Goierritik hartzea saihestuz, beste interes batzuekin.

Testuinguru horretan, lehenik eta behin, adierazi behar da gehiengoaren adostasuna dagoela begirada horri heltzeko lurralde-plangintzaren tresna erabiltzeko aukeraren inguruan, une honetan Arkitektoen Elkargo Ofizialaren Lurralde Historikoko Ordezkaritzak Joseba Larzabal arkitektoarena bezalako esku-hartzeetan sustatzen dituen hirigintzari buruzko hausnarketa-jardunaldien testuinguruan ikusi ahal izan den bezala, horri buruzko zalantza batzuei erantzunez.

Oinarri horren gainean, gizarteari dagokio, bereziki goierritarrei dagokigun kasuan, etorkizun hurbil horretarako (2040 edo 2050) helburuak adostea, baita etorkizun urrunagorako ere. Lurralde Plan Partzialaren berrikuspenak izan behar du horretarako tresna egokia. Horregatik, bigarrenik, adostasun zabala lortu behar da, eta hortik dator jarraian hasi beharreko prozesuaren garrantzia.

Azpimarratu behar da Goierriko LPPan azkenean proposatzen diren konponbideak aurrerantzean jarraitu beharreko gida izango direla, eta horiek gauzatuz lortuko dela datozen belaunaldiei utziko diegun lurraldea. Era berean, jakin behar dugu egiten ez diren proposamenek ate jakin batzuk itxiko dituztela. Beraz, oreka egokia aurkitu behar da.

Horretarako, egungo egoeran, besteak beste, klima-aldaketaren aurreko erronkan gaude, eta gure gizarteak erronka horri erantzuten dio iraunkortasunaren printzipioa eta trantsizio energetikoaren helburua proposatuz. Era berean, zibilizazio-krisi bat aipatzen da eta paradigma-aldaketa baten beharra planteatzen da; are gehiago, mutur batean, beharadara bideratutako estrategiak eta proposamenak formulatzen dira.

Testuinguru horretan, Goierri erabaki behar du, beste behin ere, norantz begiratu nahi duen, eta ahalik eta adostasun handiena lortu behar du jarraitu beharreko norabide eta zentzuren batean. Plana, berez, ez da berme bat izango, gerora kudeatu eta gauzatu beharko baita, baina ezinbesteko tresna izango da aukeratutako orientazioa, horretarako gida eta beste administrazio batzuen aurrean justifikazioa eman ahal izateko, bereziki inbertsio jakin batzuk egiteko konpromisoa hartu behar dutenen aurrean.

Plana, gainera, lurraldean ikuspegi guztien erantzuna integratuko duen tresna izango da, eta horren ondorioz, gainera, sinergia ugari sortu behar dira.

Horretarako, dokumentu honetan Goierriko lurraldearen gizarte-, ekonomia- eta ingurumen-egoerari buruzko hurbilketa bat egin da, biztanleria bereziki kontuan hartuta lurralde horretako erreferentziatzko elementu gisa.

Hori horrela da ulertzen delako gizarte-auziari erantzutea izan behar duela Planaren oinarritzko helburua, eta, testuinguru horretan, askatasun- eta berdintasun-baldintza ezin hobeak lortu behar direla. Hala ere, hori ezinezkoa izango da ekonomia- eta ingurumen-arazoak ere modu paraleloan eta integratuan konpondu gabe.

Testuinguru horretan, erronka demografikoa da une honetan Goierrirentzat eta inguru hurbilarentzat (Gipuzkoa, Euskadi, Espainia eta EB) erronka handienetako bat.

Lehen esan bezala, Euskal Autonomia Erkidegoak arazo horretaz ohartarazi du, eta 2022ko ekainaren 21eko Gobernu Kontseiluak onartutako erronka demografikorako 2030erako Euskal Estrategia dauka. Estrategia horren helburua, besteak beste, pertsonen nahi duten seme-alaba kopurua izateko baldintzak sortzea da, eta, horretarako, 36 neurri osagarri garatzea aurreikusten du, demografiaren susperraldiaren aldeko ingurune bat eratze aldera. Horren bidez, adostasun soziala lortu nahi da funtsezko zenbait gairen inguruan, hala nola gazteen aukeren garapena (horien gainean eragin handia izan dute ondoko ondoko bi krisik), familien politikaren bultzada, harrerako euskal eredia, zaintzak, hezkuntza, gizarte eta osasun arlokoak, lurraldearen garapen orekatua ekonomiaren, gizartearen eta demografiaren ikuspegitik, eta, are gehiago, landa-ingurunearen balioa handitzea.

Estrategia horretan ohartarazten da biztanleriaren zahartzea errealitate bat dela gure inguruan. Eustaten 2060rako proiektzioek erakusten dutenez, hirutik batek (% 31,5) 65 urte baino gehiago izango ditu, eta ehuneko horren erdiak (% 15,6) 80 urte baino gehiago. Eurostatek antzeko egoera aurreikusten du 2100. urterako EBn: biztanleriaren % 31,3k 65 urte baino gehiago izango ditu, eta % 14,6k 80 urte baino gehiago).

XX. mendearen azken laurdenetik jaiotza-tasaren eta ugalkortasunaren beherakada handia ez da oharkabean pasatu Goierriko eta Gipuzkoako egungo piramidean. Bi piramide horiek aztertu dira, eta Espainiako biztanleriak erregistratutakoa baino handiagoa da. Zalantzarik gabe, hori da garrantzitsuena dinamika naturalaren bilakaerari dagokionez. Krisi ekonomikoek, alokairuaren eta etxebizitzaren erosketaren prezio altuak, pentsamolde eta balio aldaketek, emakumea lan-munduan sartzeak, enplegu faltak, lan-prekarietateak eta abarrek zaildu egin dute gazteen emantzipazioa, amatasuna atzeratu egin da, beheranzko joera duten seme-alaben kopurua planifikatu da – familia-unitatea gero eta txikiagoa da –, eta abar, eta horrek eragin negatiboa izan du jaiotza-tasan.

Jaiotza-zifrek ondorio ekonomiko eta sozialak dituzte edozein gizartetan, hazkunde begetatibo edo naturalari eragiten baitiote, eta, beraz, biztanleriaren zahartze-abiadurari, heriotzen kopuruekin ere erlazio argia izanik. Arrazoi naturalengatik zahartzen diren lurraldeek, kanpo-migrazioagatik ekarpenik egiten ez dutenek, denboran aurre egin behar diete despopulazioaren fenomenoari, eskulan faltari, ongizate-estatuaren jasangarritasunik ezari, osasunean, mendekotasunean eta pentsioetan egindako gastua handitzen baitute, sistemaren eta lurralde horren iraunkortasun demografikoa arriskuan jarriz.

Goierri denboran areagotuko den zahartzarorantz doa, saldo naturalak negatiboak izaten jarraituko dutela uste baita (heriotza-tasek gora egiten jarraituko dute, azken hamarkadetan populazio-egituraren ezaugarriengatik egiten ari diren bezala, eta jaiotza-tasek behera, azken urteetan gertatzen ari den bezala).

Ez dakigu immigrazioak zer-nolako garrantzia izan dezakeen etorkizuneko biztanleriaren bilakaeran – XXI. mende osoan zehar protagonismo handia izan dute, bai migrazio-saldo garbian duten eragin positiboagatik, bai jaiotza-tasa handiak dituzten gazteekin batera jaiotzen hazkundeagatik –, eta Eustaten 2021-2036 aldiko proiektio demografikoen arabera, Euskadiko eta hiru lurralde historikoetako biztanleriaren hazkunde migrazio-saldo garbi positiboaren ondorio izango da soilik, saldo naturala edo begetatiboa negatiboa izango baita (hazkunde naturalarekin lotutako galerak konpentsatzeko eragin positiboa). Goierriren kasuan, etorkinak erakartzen jarraitzea ere bide bat da barneko migrazio-saldo negatiboengatik biztanleria-galera handia konpentsatzeko; izan ere, eremu funtzional horretatik Euskadiko beste eremu funtzional batzuetara ateratzen den biztanleria hori dinamika etengabea da duela zenbait hamarkadatik, eta biztanleria asko galdu du -kanpoko migrazio-saldoek barnekoak konpentsatu dituzte-.

Arreta berezia jarri behar zaio behaketa berezi horri: Goierri biztanleak galtzen ditu barneko migrazio-saldo negatiboen ondorioz, eta, aldi berean, atzerrian jaiotako etorkinak erakartzen jarraitzen du.

Faktore demografikoek ere eragina dute lan-merkatuan, biztanleria orokorraren eta, zuzenago esanda, biztanleria aktiboaren egitura baldintzatzen baitute, eta faktore horiek aldatzen ez badira, zaila izango da Goierriren kasuan etorkizunean gertatuko dela aurreikusten den jarduera-tasa ez jaitea, egoera horrek jarraitzen badu. Gazteak berandu sartu dira lan-merkatuan, eta erretiro-adinera heltzeagatik adinekoak sistematik atera dira. Horrek errealitate nabaria erakusten du lurralde horretan, baita Euskadin eta Espainian ere. Gazteen populazioa jaisten ari da aspaldidanik (jaiotza-tasen jaitsiera eta biztanleria-hazkunde mugatuaren aurreikuspenak dagoeneko aipatu ditugu), lan-indarraren zahartze azkar eta etengabearen aurrean (baby boomer-en sorrera erretiroaren adinera iristen ari da, eta azken urteotan larriagotu egin da aurre-erretiroetara eta erretiro aurreratuetara jotzeagatik). Bi fenomeno horiek biztanleria aktiboa (lan egiten duena eta zergak ordaintzen dituen) eta, horrekin batera, jarduera-tasa argaltzen ari dira, eta, beraz, ziur aski ez da nahikoa izango lan-jardueraren luzapena 65 urtetik 67ra luzatzea (erretiro-adina atzeratzea), 2013tik 2027ra bitarteko aldi iragankor bat aplikatu ondoren Espainiako estatuak planteatu baitu.

Lana bilatzea da oraindik ere biztanleria bizilekuz mugitzera bultzatzen duen faktore nagusietako bat, eta eremu funtzional horrek dinamismo eta kanpo-proiektio handiko enpresen enpresa- eta produkzio-sarea du, enplegua sortzen duena. Horrek lurralde erakargarri gisa kokatzen du, azken bi hamarkadetan erregistratutako etorkinen bolumen handi horrek bermatzen du, eta enpresa horien etorkizuna baldintzatuta dago urte batzuen buruan erretiroa hartzen duten langileak ordezkatzeko eta sortzen den enplegu berriari erantzuteko eskulanaren eskaintza bat izateagatik.

Testuinguru horretan, atzerriko immigrazioa lan-eskuaren gabeziari erantzuteko irtenbide gisa ikusten da (Confebasken arabera, Euskadin 400.000 langile inguru beharko dira 2030erako baby boom-aren erretiro handiari eta sektore ekonomiko desberdinen premiei aurre egiteko, batez ere industriari dagokionez, ekonomiaren errotze eta motor sendoarekin, Goierriin ezarpen handia duen sektorea baita, adierazi den bezala). Egoera horren ondorio negatiboek ez liokete soilik ekonomiari eragingo (lan-indarraren murrizketa, eta horrek ondorioak izango lituzke gizarte-segurantzari, berrikuntzarako eta lehiakortasunerako gaitasunari, bizi-mailari... egindako ekarpenetan), baita osasun- eta laguntza-arloari ere, adinekoek mendekotasun handiagoa dutelako, biztanleria-egituran gero eta garrantzi handiagoa duen taldea baita, eta baliabideak esleituko bailirateke osasungintzan, pentsioetan eta abarretan.

Ohartemandako egoera ikusita, kanpoko migrazioa hartzeaz gain, datozen urteetan barneko migrazio-saldo negatiboak alderantzikatzea ere ahalbidetu beharko litzateke, neurri egokiak hartuta, Goierriko biztanleriaren itzulerari mesede eginez; izan ere, hainbat arrazoi direla medio, Euskadiko herrietan bizi nahi izan dute, Eremu Funtzionaletik kanpo.

Testuinguru horretan, Goierriko biztanleriaren prospekzio-azterketa LPP honen horizontean (2040. urtea), 2002-22ko hazkunde-eritmoari eustekoa (urtarrilaren 1eko datu ofizialak), 74.600 biztanle ingurukoa da (urteko batez besteko hazkunde-tasa % 0,34koa da), eta 2022ko abenduaren 31ko Erroldaren Berrikuspenaren datu ez-ofiziala kontuan hartuz gero, biztanleria 75.400 inguruan legoke (urteko batez besteko hazkunde-tasa % 0,37koa da). Datu horien atzean kanpo-migrazioaren arrastoa dago, hau da, aurreikustea, aipatutako azkena bezalako beste neurri batzuk alde batera utzi gabe, azken horrek eragina izango duela Goierriko biztanleriaren hazkunderan, mende honetan zehar egin duen bezala, biztanleriaren egiturazko zahartzea, saldo natural negatiboak eta barne-migrazioen ondoriozko galerak motelduz. Horrek esan nahi du ikuspegi demografiko baikorra izan daitekeela, lurralde horrek eskaintzen dituen aukeretatik eta biztanleria hartzeko edo erakartzeko duen gaitasunetik eratorritakoa, eta, neurri handiagoan, Goierri osatzen duten udalerrietan enplegu-eskaintza, etxebizitza, zerbitzuak eta ekipamenduak sendotzeko eta hobetzeko aukera izan daitekeela. Ziur asko, alderdi horrek ere eragina izango luke Euskadiko beste herri batzuetan biztanleria-galera hori geldiarazteko, azken hamarkadetan biztanleriaren galera handia eragiten ari baita.

Eusko Jaurlaritzak seme-alabak hazteko eta mantentzeko eman berri dituen dirulaguntzak neurri itxaropentsuak dira gaur egungo jaiotza-tasak gorantz zuzendu ahal izateko, aipatutako 2030erako Euskal Estrategiaren esparruan erronka demografikorako sortutako antzeko beste neurri batzuk bezala, hala nola prestakuntzaren arloko politikei dagozkienak.

Goierriko ingurumen-kalitateak, irisgarritasun-baldintzek eta zuzkidurek (ezartzeko beharra alde batera utzi gabe), halaber, aipatutako horizontea baikorra, arrazoizkoa eta posiblea izan dadin lagundu dezakete. Gainera, indarrean dagoen LPParen testuinguruan, hiri-kokalekuak hartzeko lurzoru egokia izateak aukera hori errazten du.

Bestalde, Eustatek Euskadirako egindako proiektzioak (2021-36) zifra horietara hurbiltzen dira. Erakunde horrek urteko batez besteko hazkunde-tasa % 0,24koa izango dela kalkulatu du, baina erritmo desberdinarekin: lehenengo bost urteetan biztanleria batez beste % 0,14 bakarrik haziko litzateke, eta 2021etik 2022ra bitarte negatiboa izango litzateke (aurreikuspen hori Goierrin gertatu da, eta, aldi berean, biztanleriaren gorakada ikusi da berriro), baina 2026tik aurrera urteko hazkunde-tasa % 0,30 ingurukoa izango litzateke. Horrek esan nahi du eremu funtzional horretan 73.400 eta 74.000 biztanle arteko kopurua dagoela LPP horren horizontean, 2022ko urtarrilaren 1eko datu ofizialak edo 2022ko abenduaren 31ko datu ez-ofizialak kontuan hartuta. Eustaten goranzko aurreikuspen hori, berriz ere, migrazio-saldoaren portaera onaren ondorio da, saldo naturala edo begetatiboa negatiboa izango litzatekeelako aldi osoan. Beste faktore batzuek ere, hala nola ugalkortasun-adierazleak, Gipuzkoan emakume bakoitzeko 1,5 seme-alabaraino haztea aurreikusten denak; 2035ean 84,2 urteko bizi-itxaropena izango lukeen jaiotzean gizonentzat eta 89,1 urtekoa emakumeentzat, Europar Batasuneko altuenetakoak, eta abar, biztanleriaren hazkunde hori erraztuko lukete.

Hala ere, Estatistikako Institutu Nazionalaren prospektibaren Euskadiko aplikazioa ez da hain baikorra; izan ere, urteko batez besteko hazkunde-tasa % 0,128koa izanik, 71.650 biztanle (datu ofizialtzat hartzen bada 2022ko urtarrilaren 1ean) eta 72.050 biztanle (datu ez-ofizialtzat hartzen bada 2022ko abenduaren 31n) artean egongo litzateke plan honen horizontean. Datu hori estatistika-erakunde honek ezartzen dituen parametroen etorkizuneko portaeraren hipotesitik ateratzen da. Hipotesi horretan, biztanleriaren bizi-itxaropenak gora egiten jarraituko du (83,9 urte gizonentzat eta 88,3 emakumeentzat); emakume bakoitzeko batez besteko seme-alaba kopurua 1,19tik 1,27ra igoko da; zahartutako biztanleria-egiturak berak eragindako heriotzen etengabeko gorakada progresiboa jaiotza-kopurua baino handiagoa izango da beti, eta hori saldo begetatibo negatiboa izango litzateke (zahartze-prozesuak gora egiten jarraituko du, eta horrekin lotuta, mendetasun-tasa); eta migrazio-saldo garbia positibotzat jotzen da, nahiz eta beheranzkoa izan. Horren ondorioz, 2040. urterako 71.650 eta 75.400 biztanle arteko biztanleentzat zenbatetsitako tartea dago, egungoa baino handiagoa den edozein biztanletan (70.000 biztanle inguru).

Era berean, beheranzko bidea hautatuz gero, biztanleriaren hazkundera eta kontsumoaren argaltzea ekarriko duen horizontea edo, bestela, biztanleriaren beherakada ere kontuan hartu beharko litzateke. Bigarren egoera hori hautatuz gero, hartu beharreko konponbideak bizi eta zahartutako gizarte baten beharrei erantzutean zentratu beharko lirateke; izan ere, gizarte horrek nekez aurkituko luke konponbiderik bere beharrei erantzungo liekeen biztanleria aktiborik gabe. Horregatik, horrelako egoera bat baztertu eta goierritarren beharrei erantzun ahal izateko konponbideak bultzatu behar direla uste da. Bestalde, ez dago Goierrirentzat halabeharrez espero daitekeen patua den ebidentziarik; izan ere, horrelako egoera bat kontuan hartu eta politika publiko egokiak aurreikusi beharko lirateke.

Beste muturrean, EUSTATEk aipatzen duen ildo prospektiboan, hau da, epe luzeagora hazkunde demografikoa handiagoa izan daitekeela aurreikusiz gero, munduko biztanleriaren hazkundera, NBEk proiektatutako jokaleku posibleenaren arabera, 2080 inguruan 10.410 milioi pertsona inguruan geldituko dela ohartaraziz, gaur egun 8 mila milioi pasatxoren aurrean, 2040rako, estrategikoki, Goierrin adineko biztanleriarentzako agertoki bat aurreikus liteke, horrek etorkizunerako oinarri sendoak finkatzea ahalbidetu dezakeela uste bada.

Euskal Autonomia Erkidegoko trenbide-sare berriaren funtzionaltasunari buruz hartu behar diren erabakien ondorioek linea horretako aurreikuspenak justifika ditzakete. Era berean, nahiz eta aurreko hamarkadan biztanleriak itsasertza barnealdearen aldean aukeratzearen aldeko nolabaiteko joera antzeman zen, Goierri aukeratzearen kaltetan, pandemiaren ondorioek eta itsas mailaren igoeraren ondoriozko arriskuak joera hori alderantzikatu dezakete. Ildo eta norabide horretako mugimenduak sumatzen dira. Hori dela eta, 80.000 biztanle inguru dituen egoera bat kontuan hartzea ere justifikagarria da (1981. urtean Goierri 72.000 biztanle baino gehiago hartu zituela gogorarazten da).

Testuinguru horretan, hasi beharreko eztabaidaren ondorioei kalterik egin gabe, egokitzat jotzen da a priori biztanleria 2040rako 75.000 biztanle inguru hazteko agertoki bat ezartzea, kontsumoaren argaltzea eta ekonomia zirkularra kontuan hartzen dituzten konponbideak hartuz, eta, aldi berean, epe luzeagorako oreka egokia ahalbidetuz, goierritarren bizi-proiektua arriskuan jarriko duen beherakada esanguratsua saihestuko duena, 2080 inguruan munduko biztanleria, aurreikusten denaren arabera, gelditu egiten denean. Badago denbora neurri egokiak hartzeko, baina premiazkoa da helmugaren alde egitea eta, ondorioz, bidea prestatzea.

Horrelako egoera bat aukeratzeak aukera batzuk baztertzea saihestuko du, eta, aldi berean, hainbat erritmo onartuko ditu proposamenak gauzatzeko garaian, eta Planaren gauzatzea arinduko du sortzen diren egoeretara. Ondorioz, agertoki posible gisa aurkezten da, eta, aldi berean, zuhur gisa, Goierri ikusitako ezaugarriei erantzuten die, bai herritarrengan, sustraitze zentzu garrantzitsuarekin eta enpresa-ekimen esanguratsu batekin, garapen endogenorako gaitasun handiarekin, bai lurraldean, kokaleku berriak hartzeko gaitasunarekin, bai oinordetzan jasotako lehendik zeudenak eraldatzeko gaitasunarekin, ingurumena babestearekin eta balioestearekin oreka egokiari eutsiz, horretarako oinarrizko azpiegitura oso sendoa izanik.

Hirugarrenik, aipatu behar da horrelako egoera batek lurraldea eraldatzeko proposamenak eskatuko dituela, bilakaera posible izan dadin. Horretarako, helburu zehatz eta bakarrei soilik erantzuten ez dieten konponbideak bilatzen ahaleginduko da plana, sinergia ugari sortzen dituztenak, ikuspegi guztiak modu orekatuan integratzen dituztenak eta lurraldea birkualifikatzen laguntzen dutenak. Horrela, ekintzak lurzoruak deskontaminatzea, kultura-ondareari balioa ematea, ekipamendu-hornidura handiagoa eta egokiagoa izatea, uraren eta airearen kalitatea hobetzea eta abar bultzatu beharko ditu.

Ahalik eta planik onena lortzeko, Goierriko herritarren partaidetza izatea planteatu da. Horretarako, diagnostikoaren lehen hurbilketako dokumentu hau planteatu da, plana egiteko prozesuan osatzeko asmoz.

Ildo horretan, lehen fase honetan, Goierri bizi diren edo jarduten duten hainbat eragile, enpresa, aditu eta herritarrekin egin dira topaketak, eta horiei esker, hemen azaltzen den guztia hautatu ahal izan da. Harreman horietan sakontzen saiatuko gara aurrerantzean, LPParen berrikuspen-prozesua ezagutzeko eta bertan aktiboki parte hartzeko.

X.- LPPa berrikustea komenigarria eta egokia dela justifikatzea.

Lehen esan bezala, Goierriko Lurralde Plan Partzialaren berrikuspenaren egokitasuna eta egokitasuna 2019ko Lurralde Antolamenduaren Gidalerroetako zehaztapenetan, 2020ko azaroan egindako Jarraipen Memorian eta dagokion prozedura hasteko erabakian oinarritzen dira.

XI.- Plana izapidetzea eta herritarrek parte hartzeko prozesua.

LPParen berrikuspenak herritarren parte-hartzea izango du. Horretarako, dagokion programa prestatu da, eta horri lotzen gatzaizkio jakinaren gainean egon zaitezten. Programa hori onartu ondoren, dokumentu honek lagundu nahi dion prozesu osoan jarraitu beharreko prozedura egokituko da.

Programa hori LPPa berrikusteko aurreikusitako epeetara egokitu da, eta aukera ematen du LPP berria hiru urte pasatxoko epean edukitzeko, eztabaidan eta erabakiak hartzean erabili beharreko denboren ziurgabetasuna alde batera utzi gabe; helburu hori posibleztat jotzen da, eta,aldi berean, erronka gehigarri bat. Ohartarazi behar da horrela egin zela LAGen izapidetzean, eta lau urte baino gutxiagoko epean berrikusteko helburua lortu zela.

Prozesuan zehar, planaren denbora-horizontea zehaztu beharko da, eta, aurreko guztiarekin bat etorritik, 2040. eta 2050. urteen artean kokatzea proposatzen da.

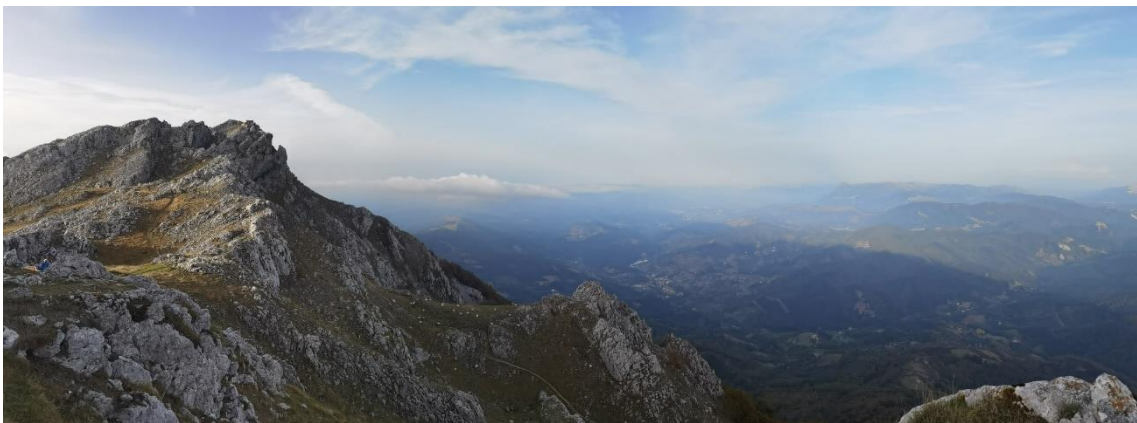
Egin beharreko Lurralde Plan Partzialak proiektu kolektiboa izan behar du, lan-prozesu jarraitu baten, bateratzearen, hedatzearen, parte-hartzearen eta erabakitzearen emaitza. Proiektu horretan, aipatutako epeetan, sentsibilitate desberdinei eta lurralde-eta koiumtura-egoera konplexuari erantzuten saiatu behar da, eta proposamen iraunkor bat egin behar da, interes publikoarekiko mendekotasun-printzipioari erantzungo diona eta behar besteko adostasuna izango duena. Bestalde, planaren kudeaketa eta betearazpena bideragarri egin dezaketen mekanismoak proposatu behar dira, hau da, bideragarritasuna.

Lehen hurbilketa honetan, hainbat harreman izan dira adituekin (SPRI, Urolako Industrialdea, Goierri Fundazioa, Lenbur Fundazioa, Gipuzkoako Foru Aldundiko sail hauek: Ingurumena, Obra Hidraulikoak, Mugikortasuna eta Lurralde Antolamendua, Bide Azpiegiturak, Gizarte Gaiak, Kultura, Babes Zibila eta Herritarren Partaidetza, eta Eusko Jaurlaritzako Lurralde Plangintza, Etxebizitza eta Garraio Saila), Goierri bizi diren, lan egiten duten edo bertan bizi izan diren enpresa, herritar eta herritarrekin. Haren ekarpenei esker egin da, neurri handi batean, diagnostiko baterako lehen hurbilketa hau.

XII.- Planoak.

Dokumentu hau ilustratzeko, dokumentuan aipatutako planoak erantsi dira. Honako hauek dira:

	Planoaren zenbakia eta izenburua:	Eskala
1	Goierriko eremu funtzionalaren kokapena eta mugaketa	1:250.000
2	Goierriko udalerrien identifikazioa	1:50.000
3	Goierriko topografia. Plano hipsometrikoa.	1:50.000
4	Biztanleriaren kokapena 2022an Goierriin	1:50.000
5	Goierriko hiri-kokalekuak eta zonakatze globalari buruz indarrean dagoen LPParen gauzatze-maila, azken hau Udalplanaren arabera.	1:50.000
6	Oriaren konurbazioa eta zonakatze globalari buruz indarrean dagoen LPParen gauzatze-maila, azken hau Udalplanaren arabera	1:10.000
7	Urolaren konurbazioa eta zonakatze globalari buruz indarrean dagoen LPParen gauzatze-maila, azken hau Udalplanaren arabera	1:10.000
8	Indarrean dagoen LPParen zehaztapenak. Lurralde-eredua.....	1:50.000
9	Indarrean dagoen LPParen zehaztapenak. Goierri bere ingurunean integratzea.....	1:75.000
10	Babes bereziko guneak Goierriin.....	1:50.000
11	Nekazaritza balio estrategiko handiko kategoria duten lurzorua.....	1:50.000
12	Goierriko azpiegitura berde eta urdina. Proposamenaren aurrerapena....	1:50.000

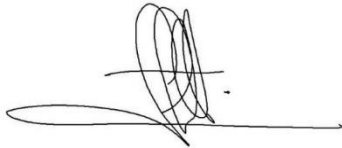

Aitzkorri, macizo culminante de Euskadi; en el valle, Zegama, Segura, Beasain y Ordizia; al fondo, Txindoki y Aralar; a la derecha Etzegarate.

Aitzkorri, Euskadiko mendigune Gorena; bailaran, Zegama, Segura, Beasain eta Ordizia; atzean, Txindoki eta Aralar; eskuinean, Etzegarate.

Dokumentu hau 2023ko maiatzaren amaieran formulatu da, eta 2026an Goierriko LPP berri bat izateko helburuarekin ezarritako epeari erantzuten dio, 2050. urteko denbora-epeari begira.

Donostia, 2023ko maiatzaren 25a.

Santiago Peñalba Garmendia
Arkitekto Hirgilea

Iñigo Peñalba Arribas
Arkitekto Doktorea

Helbidea: Portuetxe bidea, 63-3. A, Donostia-San Sebastián -PK 20018-

Telefonoa 943224208 - E-mail: santi@emeseme.com

Oharra: Aralarko Enirio Goierriko Eremu Funtzionalari atxikita dago, orain aztertzen ari garen dokumentuan egin zen bezala.